

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

กลวิธีการแต่งและแนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก

ของ ชมัยภร แสงกระจ่าง

WRITING TECHNIQUES AND THEMES OF CHILDREN'S FICTION

BY CHAMAIPORN SEANGKRACHANG

LI ZIJUAN

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

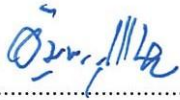
พ.ศ. 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

กลวิธีการแต่งและแนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก
ของ ชมัยภร แสงกระจ่าง
WRITING TECHNIQUES AND THEMES OF CHILDREN'S FICTION
BY CHAMAIPORN SEANGKRACHANG

LI ZIJUAN

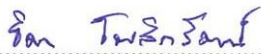
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ตรวจสอบและอนุมัติให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)
เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2558

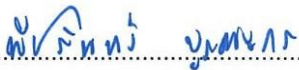
รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร สุขเกษม
ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

รองศาสตราจารย์ธิดา โมสิกรัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ธิดา โมสิกรัตน์
กรรมการ

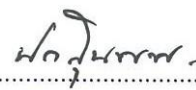
อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
กรรมการ

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

รองศาสตราจารย์อิสยา จันทน์วิชานุชิต
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิก สุนทรชัย
คณบดีคณะศิลปศาสตร์

**กลวิธีการแต่งและแนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก
ของ ชมัยภร แสงกระจ่าง**

LI ZIJUAN 566103

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ธิดา โมสิกรัตน์, กศ.ม.

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการแต่งและแนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชมัยภร แสงกระจ่าง ซึ่งได้รับรางวัลชมเชยจำนวน 8 เล่ม และนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชมัยภร แสงกระจ่าง ใช้กลวิธีการแต่ง ได้แก่ การตั้งชื่อด้วยคำพูด เหตุการณ์สำคัญในเรื่อง ชื่อบุคคลหรือคำเรียกแทนบุคคล สำนวนภาษาและชื่อตามสิ่งของทั่วไป การวางโครงเรื่องใช้แบบการลำดับเรื่องตามเหตุการณ์ ความขัดแย้งและเวลา มีการเปิดเรื่องด้วยการบรรยาย การเล่าเรื่อง การใช้ภาษา และการใช้บทสนทนา ผู้แต่งใช้กลวิธีการดำเนินเรื่องโดยสร้างความขัดแย้ง และปิดเรื่องแบบสุชานาฏกรรม โศกนาฏกรรม การทิ้งปัญหาให้ผู้อ่านคิด และบทสนทนา ผู้แต่งสร้างตัวละครอย่างสมจริง เป็นเด็ก ผู้ใหญ่ และสัตว์ มีพฤติกรรมที่ช่วยในการดำเนินเรื่อง มีฉากและบรรยายฉากที่เป็นสถานที่ฉากและบรรยายฉากที่เป็นสิ่งแวดล้อมธรรมชาติฉากและบรรยายฉากที่เป็นเหตุการณ์ ใช้บทสนทนาที่ช่วยดำเนินเรื่อง บอกลักษณะนิสัยตัวละคร ให้คิดและข้อคิดซึ่งสมจริงในสังคมไทย

ด้านแนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอแนวคิดที่สำคัญคือแนวคิดเกี่ยวกับความรัก ได้แก่ ความรักในครอบครัว ความรักระหว่างบุคคลในชุมชน และความรักระหว่างหนุ่มสาว แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม ได้แก่ ความกตัญญู ความรับผิดชอบ ความอดทน ความกล้าหาญ ความซื่อสัตย์ และความมีน้ำใจที่ปลุกฝังแก่เด็ก ๆ แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาเด็ก ได้แก่ ปัญหาเด็กถูกโทษทิ้ง และเด็กมีพฤติกรรมไม่ดี และให้แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนที่มีสำคัญในการพัฒนาเด็ก

คำสำคัญ: กลวิธีการแต่ง แนวคิด วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ชมัยภร แสงกระจ่าง

WRITING TECHNIQUES AND THEMES OF CHILDREN'S FICTION
BY CHAMAIPORN SEANGKRACHANG

LI ZIJUAN 566103

MASTER OF ARTS (COMMUNICATIVE THAI AS A SECOND LANGUAGE)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: THIDA MOSIKARAT, ED.M.

ABSTRACT

This research has the purpose to analyze writing techniques and themes of 8 entertaining literary for children by Chamaiporn Seangkrachang. And the research finds that the entertaining literary for children by Chamaiporn Seangkrachang use the writing styles as following : Naming by word, important event in the stories, person or calling name substitute the person, idiom and general name; Plot narrates by the event order; the stories' sequences run by conflict and chronological order; Opening by description, narration, dramatization, and conversation; the stories are told by using conflict; The stories are closed with happy ending, tragic ending, realistic ending and conversation between characters; The author creates realistic characters, children, adults, and animals have the behavior which run the stories; scene and atmosphere which are places, natural environment and occurrences; the author created the conversation which runs the stories, presents characteristic of the characters and provides the realistic principles and ideas in Thai society.

In the themes of entertaining literary, the study show the writer present 4 main ideas, formed by the ideas about love which includes family love, interpersonal love and the youth's love; the ideas about moral and ethics includes gratitude, responsibility, endurance, courage, honesty and kindness that children must be trained; the ideas about problems of children includes children being given away and having bad behavior; and the ideas about study that makes readers understand the importance of learning, it can increase knowledge and develop themselves

Keywords: writing styles, themes, entertaining literary for children Chamaiporn Seangkrachang

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจากอาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และรอง ศาสตราจารย์ธิดา โมสิกรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา และคำแนะนำ การแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการวิจัยด้วยความเมตตา รวมทั้งให้กำลังใจจนวิทยานิพนธ์สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์ทั้งสองท่าน จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. อัมพร สุขเกษม รองศาสตราจารย์ธิดา โมสิกรัตน์ และอาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร ที่ได้ให้แนวคิด คำเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาทวิวิธีการแต่งและแนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ของ ชมัยภร แสงกระจ่าง ทำให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ห้วยเฉีวเฉลิมพระเกียรติ ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการเรียนและดำเนินชีวิตในประเทศไทย

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาที่ศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสาร ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองทุก ๆ คนที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ที่ให้ความรักใคร่ ความห่วงใยและกำลังใจ แก่ผู้วิจัยในช่วงเวลาการศึกษาเล่าเรียนในประเทศไทย

LI ZIJUAN

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 สมมติฐานการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.6 วิธีการดำเนินการวิจัย	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณกรรม	7
2.1.1 ความหมายและลักษณะของวรรณกรรม	8
2.1.2 ประเภทของวรรณกรรม	9
2.1.3 กลวิธีการแต่งวรรณกรรม	10
2.1.4 แนวคิดหรือแก่นเรื่องในวรรณกรรม	11
2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณกรรมสำหรับเด็ก	12
2.2.1 ความหมายวรรณกรรมสำหรับเด็ก	12
2.2.2 ลักษณะของวรรณกรรมสำหรับเด็ก	13
2.2.3 ประเภทของวรรณกรรมสำหรับเด็ก	15
2.2.4 บทบาทและคุณค่าวรรณกรรมสำหรับเด็ก	17
2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็ก	19
2.4 ประวัติและผลงานของخمัยกร แสงกระจ่าง	21
2.4.1 ประวัติของخمัยกร แสงกระจ่าง	21
2.4.2 ผลงานของخمัยกร แสงกระจ่าง	21

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก	23
2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการแต่งวรรณกรรม	26
2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์แนวคิดในวรรณกรรม	29
2.5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลงานของขมัยกร แสงกระจ่าง	32
บทที่ 3 กลวิธีการแต่งในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ของ ขมัยกร แสงกระจ่าง	
3.1 การตั้งชื่อ	36
3.1.1 การตั้งชื่อด้วยคำพูด	36
3.1.2 การตั้งชื่อด้วยเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง	38
3.1.3 การตั้งชื่อตามชื่อบุคคลหรือคำเรียกแทนบุคคล	39
3.1.4 การตั้งชื่อเป็นสำนวนภาษา	41
3.1.5 การตั้งชื่อตามของใช้ทั่วไป	41
3.2 การวางโครงเรื่อง	42
3.2.1 การลำดับเรื่องตามความขัดแย้ง	43
3.2.2 การลำดับเรื่องตามเหตุการณ์	44
3.2.3 การลำดับเรื่องตามเวลา	48
3.3 การเปิดเรื่อง	50
3.3.1 การเปิดเรื่องโดยการบรรยาย	50
3.3.2 การเปิดเรื่องโดยการเล่าเรื่อง	52
3.3.3 การเปิดเรื่องโดยใช้นาฏการ	54
3.3.4 การเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา	56
3.4 การดำเนินเรื่อง	57
3.4.1 การสร้างความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์	58
3.4.2 การสร้างความขัดแย้งภายในจิตของมนุษย์	60
3.5 การปิดเรื่อง	61
3.5.1 การปิดเรื่องแบบสุขนานุกรม	61
3.5.2 การปิดแบบโศกนาฏกรรม	63

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5.3 การปิดเรื่องแบบทิ้งปัญหาให้ผู้อ่านคิดเอง	64
3.5.4 การปิดเรื่องแบบบทสนทนา	66
3.6 ตัวละคร	68
3.6.1 ตัวละครเด็ก	68
3.6.2 ตัวละครวัยรุ่น	72
3.6.3 ตัวละครผู้ใหญ่	73
3.6.4 ตัวละครสัตว์	76
3.7 ฉากและบรรยากาศ	77
3.7.1 ฉากและบรรยากาศที่เป็นสถานที่	78
3.7.2 ฉากและบรรยากาศที่เป็นสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ	79
3.7.3 ฉากและบรรยากาศที่เป็นเหตุการณ์	81
3.8 บทสนทนา	82
3.8.1 บทสนทนาที่ช่วยดำเนินเรื่อง	82
3.8.2 บทสนทนาที่บอกลักษณะนิสัยตัวละคร	84
3.8.3 บทสนทนาที่ให้คติและข้อคิด	86
บทที่ 4 แนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชัยภัทร แสงกระจ่าง	
4.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรัก	89
4.1.1 ความรักในครอบครัว	90
4.1.2 ความรักระหว่างบุคคลในชุมชน	95
4.1.3 ความรักระหว่างหนุ่มสาว	97
4.2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม	99
4.2.1 ความกตัญญู	99
4.2.2 ความรับผิดชอบ	104
4.2.3 ความอดทน	106
4.2.4 ความกล้าหาญ	107
4.2.5 ความซื่อสัตย์	109
4.2.6 ความมีน้ำใจ	111

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3 แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาเด็ก	113
4.3.1 ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง	113
4.3.2 เด็กมีพฤติกรรมไม่ดี	115
4.4 แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการเรียน	117
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	119
5.2 อภิปรายผล	121
5.3 ข้อเสนอแนะ	122
บรรณานุกรม	123
ภาคผนวก	128
เอกสารรับรองคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย	129
ประวัติผู้เขียน	130

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วรรณกรรม หมายถึง สิ่งซึ่งเขียนขึ้นโดยใช้รูปแบบต่าง ๆ เพื่อความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ให้ความรู้ความคิดเห็น ให้อารมณ์ความรู้สึกนึกคิด รวมทั้งความรู้และความบันเทิง ดังจะเห็นได้จากหนังสือวิชาการ นวนิยาย เรื่องสั้น หนังสือพิมพ์ แผ่นปลิว เรียกว่าวรรณกรรมทั้งสิ้น ดังที่หทัยวรรณ ไชยะกุล (2544 : 6) ให้ความหมายวรรณกรรมว่า วรรณกรรมหรือภาษาอังกฤษคือ Literature หมายถึง งานเขียนที่แต่งขึ้นหรืองานศิลปะที่เป็นผลงานอันเกิดจากการคิดและจินตนาการแล้วเรียบเรียง นำมาบอกเล่า บันทึก ขับร้อง หรือสื่อออกมาด้วยกลวิธีต่าง ๆ โดยทั่วไป ตรีศิลป์ บุญขจร (2547 : 5-7) อธิบายว่า วรรณกรรมเป็นสมบัติที่สังคมขาดไม่ได้ เพราะเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของสังคมยุคหนึ่งไปอีกยุคหนึ่ง สมัยหนึ่ง ๆ สังคมเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้นวรรณกรรมจึงเป็นผลงานที่สร้างขึ้น รวมความรู้ ความคิด เรื่องเล่า เหตุการณ์ต่างในหลาย ๆ ด้านวรรณกรรมเป็นเครื่องมือที่แสดงออกความเชื่อถือหรือยึดถึงความคิดเห็นและปลูกฝังความคิดต่าง ๆ ให้แก่ผู้อ่าน วรรณกรรมสามารถสะท้อนให้ลักษณะของสังคมยุคนั้น

จะเห็นได้ว่า วรรณกรรมเป็นคำศัพท์ที่รับมาจากต่างประเทศ ใช้เป็นคำเรียกงานเขียน ทั้งที่แต่งขึ้นเอง และจากประสบการณ์ในชีวิต โดยใช้ถ้อยคำภาษาและศิลปะการแต่งที่สื่อความคิด อารมณ์ต่าง ๆ เนื่องจากมีวรรณกรรมจำนวนมาก ดังนั้นจึงมีการแบ่งวรรณกรรมเป็นประเภทต่าง ๆ ดังที่ อัมพร สุขเกษม และ บรรพต ศิริชัย (2544 : 18) ได้แบ่งประเภทวรรณกรรมตามลักษณะเนื้อหาเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. สารคดี หมายถึง หนังสือที่แต่งขึ้นเพื่อมุ่งให้ความรู้ ความคิด ประสบการณ์แก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจใช้รูปแบบร้อยแก้วหรือร้อยกรองก็ได้

2. บันเทิงคดี คือ วรรณกรรมที่แต่งขึ้นเพื่อมุ่งให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน บันเทิงแก่ผู้อ่าน จึงมักเป็นเรื่องที่มีเหตุการณ์และตัวละคร

นอกจากนี้ ยังได้แบ่งประเภทของวรรณกรรมตามการประพันธ์ และ การถ่ายทอด เช่น วรรณกรรมร้อยแก้ว วรรณกรรมร้อยกรอง เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันสังคมไทยได้ให้ความสำคัญกลุ่มเด็กและเยาวชน จึงแบ่งประเภทวรรณกรรมเพิ่มขึ้นตามลักษณะของกลุ่มผู้อ่าน ในราวคริสต์ศตวรรษที่ 1950 สำนักพิมพ์และนักเขียนได้เริ่มผลิตงานเพื่อกลุ่มผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชน โดยแบ่งประเภทวรรณกรรมเป็นวรรณกรรมสำหรับผู้ใหญ่ และวรรณกรรมสำหรับเด็ก ซึ่งทำให้ผู้แต่งใช้ศิลปะการแต่งวรรณกรรมเพื่อตอบสนองลักษณะและความต้องการของกลุ่มผู้อ่านที่ชัดเจนขึ้น (วรรณกรรมเยาวชน : ออนไลน์)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 413) ได้ให้นิยามว่า เด็ก หมายถึง คนที่มีอายุยังน้อย ผู้เยาว์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือผู้ซึ่งอายุไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์ และยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส หรือบุคคลอายุเกิน 7 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์ เพราะฉะนั้น วรรณกรรมสำหรับเด็กซึ่งเป็นวรรณกรรมที่เหมาะสมกับเด็กอายุระหว่าง 7 ปีถึง 18 ปี สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์ (2551 : ออนไลน์) กล่าวว่า เด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของประเทศชาติ เพราะเด็กเป็นกำลังสำคัญที่จะต้องเติบโตขึ้นไปเป็นผู้ที่ทำหน้าที่พัฒนาชาติ บริหารบ้านเมืองต่อไป ในอนาคต เด็กจึงมีความสำคัญของประเทศ มีส่วนในการพัฒนาเจริญประเทศในอนาคต คนรุ่นใหญ่ จึงต้องสอนคนรุ่นเล็กให้มีความรู้ ความดี ความเจริญด้วยการถ่ายทอดประสบการณ์ที่คนรุ่นก่อนได้ มีประสบการณ์มาก่อน ผ่านเรื่องราวที่เล่าให้ฟัง รวมทั้งการแต่งวรรณกรรมให้ทั้งความรู้และความบันเทิงโดยการตีพิมพ์ หนังสือจึงเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับเด็กอย่างหนึ่งที่เด็ก ๆ จะได้อ่าน และได้รับประสบการณ์ และจัดได้ว่าวรรณกรรมที่แต่งสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นวรรณกรรมที่มีบทบาทในการเสริมสร้างและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นบุคคลที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศชาติได้เป็นอย่างดี

จากรุวรรณิ อัมพันธ์ (2543 : 1) และหทัย ต้นหยง (2529 : 6-7) ได้อธิบายว่า หนังสือสำหรับเด็กเปรียบเสมือนอาหารอย่างหนึ่ง อาหารที่มนุษย์กินก็เพื่อบำรุงเลี้ยงร่างกายฉันใด หนังสือที่เด็กอ่านก็คืออาหารที่เข้าไปบำรุงเลี้ยงจิตใจฉันนั้น สังคมย่อมปรารถนาเด็กที่มีจิตใจดีเพื่อที่จะได้รับช่วงและสืบทอดทางมรดกทางวัฒนธรรมและทางสังคมต่อไป ถ้าอาหารจานนั้นเป็นพิษ ยาพิษย่อมทำลายล้างทุกสิ่งทุกอย่าง สังคมย่อมสูญเสียความหวังที่จะอยู่รอดปลอดภัยในไม่ช้าก็เร็ว หนังสือเด็ก จึงเป็นวรรณกรรมที่สำคัญในการสร้างค่านิยม แนวคิดคุณธรรมในสังคมเพื่อมิให้สังคมอยู่ในภาวะที่ล้มเหลว ตกต่ำหรือเป็นสังคมพินาศ ด้วยเหตุนี้ การสร้างวรรณกรรมสำหรับเด็กและการให้เด็กได้อ่านจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาชีวิตเด็กและเยาวชนที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต่อไป

โดยที่หนังสือมีส่วนการพัฒนาเด็กและสังคม จึงมีการหาวิธีการเพื่อให้เด็กอ่านหนังสือดี ๆ และส่งเสริมนักเขียนวรรณกรรมคนใหม่ ๆ สำหรับเด็ก นับว่าเป็นการพัฒนาการผลิตวรรณกรรมสำหรับเด็กที่แพร่หลายและเกิดประโยชน์ต่อเด็กโดยตรง มีการให้รางวัลผู้แต่งที่มีความสามารถในการแต่งวรรณกรรมสำหรับเด็กให้เป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้ ยังมีผู้สนใจศึกษาวิจัยลักษณะและคุณค่าของวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน เช่น วชิราภรณ์ สุวรรณวรางกูร (2554) ศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้ว ประเภทสารคดี พ.ศ. 2546-2552 ผลวิจัยพบว่า คุณค่าของวรรณกรรมเยาวชน ได้แก่ การให้ความรู้ การให้ความบันเทิง และการให้แง่คิดแก่เด็ก มันทวี บุญฤทธิ์ (2539) วิเคราะห์แนวคิดและคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ในวรรณกรรมเยาวชนของมาลา คำจันทร์ ที่ได้รับรางวัลดีเด่นจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ผลวิจัยพบว่า วรรณกรรมเยาวชนของมาลา คำจันทร์ มีคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ในด้านกลวิธีการสร้างฉาก กลวิธีการสร้างโครงเรื่อง กลวิธีการสร้าง

ตัวละคร กลวิธีการสร้างบทสนทนาตามลำดับ จึงสรุปได้ว่า วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมีคุณค่าในทั้งด้านกลวิธีการแต่ง และด้านจิตใจ และมีนักเขียนผู้ที่มีผลงานได้รับรางวัลมีมากมาย เช่น โชติ ศรีสุวรรณ นที ศุภวัฒน์ รัศมี เปื้อขุนทด ชมัยภร แสงกระจ่าง เป็นต้น

ในบรรดานักเขียนทั้งหลาย ชมัยภร แสงกระจ่าง เป็นนักเขียนสตรีที่มีผลงานจำนวนมาก นอกจากเป็นทั้งนักวิจารณ์วรรณกรรมที่มีชื่อเสียง เป็นรู้จักกันโดยทั่วไป มีผลงานเขียนบทกวี เรื่องสั้น และบทวิจารณ์ตั้งแต่เป็นนิสิต ต่อมาได้สร้างสรรค์ผลงานวรรณกรรมอย่างจริงจังจนเป็นนักเขียนอาชีพ ผลงานวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีและสารคดี ได้แก่ เรื่องสั้น นวนิยาย กวีนิพนธ์ ตลอดช่วงระยะเวลา 4 ทศวรรษมีผลงานมากกว่า 80 เรื่อง นอกจากนี้ ชมัยภร แสงกระจ่างยังมีผลงานวรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีอีกหลาย ๆ เรื่อง ได้รับรางวัลสูงสุดและได้รับรางวัลชมเชย โดยเฉพาะรางวัลวรรณกรรมสำหรับเด็กได้รับรางวัลอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2534 ถึงปัจจุบัน เช่น บันทึกลูกผู้ชาย ได้รับรางวัล ปี 2534 อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก ได้รับรางวัลในปี 2539 สวีตตี้...ข้างถนน ได้รับรางวัลในปี 2546 คุณยายหวานซ่าส์ซ่า ได้รับรางวัลในปี 2551 เป็นต้น

ยังดี วชิจันทร์ (2532 : 23) กล่าวถึง ชมัยภร แสงกระจ่าง ว่า ชมัยภรเป็นนักเขียนที่มีความถนัดในการสร้างบรรยากาศแบบแม่ ๆ ลูก ๆ สามีและภรรยา ให้เป็นตัวละครแบบปुरुชนคนธรรมดาที่ผู้อ่านสามารถเข้าถึงและยอมรับว่า ผลงานการแต่งวรรณกรรมของชมัยภร แสงกระจ่างได้สะท้อนเรื่องราวอย่างสมจริงที่แวดล้อมผู้อ่านโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน

สุภัทร สวัสดิรักษ์ (2543 : 67) ได้กล่าวถึงบทบาทการเป็นนักเขียนนวนิยายของ ชมัยภร แสงกระจ่างว่า เป็นผู้เขียนที่มีบทบาทสำคัญในการปลุกต้นความตื่นตัวในวงการนักเขียนและวรรณกรรมหลายประการ เนื่องจากโดยส่วนตัวชมัยภรเป็นคนอารมณ์ขันและกระตือรือร้น ว่องไว ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ กอปรด้วยคุณสมบัติของความริเริ่ม ช่างคิด และขยัน ทำให้นวนิยายของ ชมัยภร แสงกระจ่าง มีความสนุกสนานน่าสนใจน่าติดตาม ตัวอย่างเช่น เรื่องกระท่อมแสงเงิน นวนิยายเรื่องนี้ชนะใจผู้อ่านตลอดมาด้วยเนื้อเรื่องที่สอดคล้องสนองอารมณ์ร่วมยุคสมัย และในท่วงทำนองลีลาที่น่าพระราชด้วยอารมณ์ขันและมองโลกในด้านรื่นรมย์ของผู้เขียน

สุภาพ พิมพ์ชน (2542 : 62-64) ได้วิจารณ์วรรณกรรมบันเทิงคดีของชมัยภร แสงกระจ่างว่า วรรณกรรมบันเทิงคดีประเภทนวนิยายของชมัยภรถือเป็นนวนิยายพาฝันยุคปัจจุบันที่มีความแปลกใหม่ โดยใช้วิธีการประพันธ์ที่หลากหลาย ดังจะเห็นได้จากผลงานเรื่อง บันทึกจากลูก (ผู้) ชาย (ปี 2534) บ้านไร่เรือนตะวัน (ปี 2539) หน้าต่างสี่ชมพู ประตุสีฟ้า (ปี 2539) ตะวันขึ้นที่ภูพระบาท (ปี 2540) และ จากดวงตาดอกไม้ (ปี 2540) และนวนิยายเรื่อง จดหมายถึงดวงดาว วรรณกรรมบันเทิงคดีเหล่านี้เป็นนวนิยายพาฝันที่มีตัวละครสมจริง น่าประทับใจ มีโครงเรื่องน่าติดตาม และเสนอแก่นสารที่สอดคล้องกับอุดมคติหรือค่านิยมของสังคม ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งคือ ผู้เขียนตั้งใจจะสะท้อนภาพของวัยรุ่น ดังเช่นการสะท้อนภาพวัยรุ่นผู้ชายจากเรื่อง บันทึกจากลูก (ผู้) ชาย ชมัยภร

ใช้กลวิธีในการแต่งซึ่งมีความเหมาะสมมาก เพราะผู้เขียนสามารถแสดงอารมณ์และความคิดของตัวละครได้เต็มที่ และทำให้ผู้อ่านเข้าถึงจิตใจของตัวละครเยาวชนได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ชมัภร แสงกระจ่างยังสร้างตัวละครที่เป็นเด็กหรือเยาวชน ตัวละครแต่ละตัวมีความแตกต่างของความเป็นปัจเจกบุคคล ทั้งยังแสดงความสมจริง โดยมีเนื้อหาที่น่าสนใจปัญหาให้เกิดกับตัวละครพร้อมทั้งเสนอวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสมของตัวละครเด็กและเยาวชนแต่ละคน ดังที่ Xu HaiSheng (2557) ได้ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาเด็กและเยาวชนในองค์ประกอบของนวนิยายของ ชมัภร แสงกระจ่าง พบว่า ชมัภร แสงกระจ่างนำเสนอปัญหาและการแก้ไขปัญหาของเด็ก (อายุ 8-11 ปี) และเยาวชน (อายุ 12-16 ปี) ในเนื้อเรื่องนวนิยายอย่างชัดเจน

นอกจากชมัภร แสงกระจ่างเป็นนักเขียนวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กและเยาวชนและมีบทบาทเป็นนักเขียนอย่างต่อเนื่อง และได้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่มีความแตกต่างได้อย่างชัดเจน เป็นที่ยอมรับในด้านการประพันธ์วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 2557 ชมัภร แสงกระจ่างได้รับยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ผู้วิจัยซึ่งเป็นนักศึกษาชาวจีน ที่เรียนหลักสูตรภาษาไทยเป็นภาษาที่สองจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแต่งและแนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของชมัภร แสงกระจ่าง ซึ่งได้รับรางวัลประเภทวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก เพื่อจะได้เข้าใจกลวิธีการแต่งวรรณกรรมสำหรับเด็ก ที่ให้แนวคิดที่มีคุณค่าและมีลักษณะเหมาะกับกลุ่มผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชนได้อย่างน่าสนใจ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการแต่งวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ของ ชมัภร แสงกระจ่าง
- 2) เพื่อวิเคราะห์แนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ของ ชมัภร แสงกระจ่าง

1.3 สมมติฐานการวิจัย

การศึกษานี้ ผู้วิจัยศึกษาตั้งสมมติฐานดังต่อไปนี้

- 1) กลวิธีการแต่งของวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชมัภร แสงกระจ่าง มีลักษณะการแต่งที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น การตั้งชื่อบท ใช้คำพูด เหตุการณ์สำคัญ ชื่อบุคคลหรือคำเรียกแทนบุคคล และตั้งชื่อบทเป็นสำนวนภาษาและตั้งชื่อเรื่องตามสิ่งของทั่วไป การวางโครงเรื่อง มีการลำดับเรื่องตามเหตุการณ์ ตามความขัดแย้งและเวลา ในด้านการเปิดเรื่อง ใช้วิธีการบรรยาย การเล่าเรื่อง การใช้นาฏการ และบทสนทนา ส่วนการดำเนินเรื่อง ใช้ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์และการสร้างความขัดแย้งภายในจิตใจมนุษย์ และการปิดเรื่อง เป็นแบบสุขนานุกรม การทิ้งปัญหาให้

ผู้อ่านคิดเอง และแบบบทสนทนา เป็นต้น

2) แนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชัยมิตร แสงกระจ่าง ให้แนวคิดเกี่ยวกับความรักระหว่างหนุ่มสาวและสมาชิกในครอบครัว และแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม เช่น ความกตัญญู ความอดทน ความซื่อสัตย์ และความไม่เห็นแก่ตัว เป็นต้น

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษากลวิธีการแต่งและแนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่เขียนโดย ชัยมิตร แสงกระจ่าง ซึ่งได้รับรางวัลประเภทชมเชย จากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ และจากกระทรวงศึกษาธิการ งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติระหว่างปี 2534-2551 มีทั้งหมด 8 เล่ม เรียงลำดับตามชื่อรางวัลที่ได้รับ โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น ได้แก่
  - บันทึกจากลูก (ผู้) ชาย (ปี 2534) อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก (ปี 2539) บ้านนี้มีรัก (ปี 2543) ป้าจำ โกวัดดีดี นะจ๊ะ (ปี 2546)
- 2) วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กอายุ 14-18 ปี ได้แก่ สวีตตี้...ข้างถนน (ปี 2546) เด็กหญิงแห่งกลางคืน (ปี 2550) ขวัญสงฆ์ (ปี 2553)
- 3) วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12-18 ปี ได้แก่ คุณยายหวานซ่าส์ซ่าส์ (ปี 2549)

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเรื่องนี้มีคำนิยามคำศัพท์ ดังนี้

1) กลวิธีการแต่ง หมายถึงวิธีการหรือเทคนิคที่ผู้เขียนใช้ถ่ายทอดความนึกคิดหรืออารมณ์สะเทือนใจ เพื่อเสนอผลงานออกมาในลักษณะต่าง ๆ ตั้งแต่การตั้งชื่อเรื่อง การกำหนดโครงสร้างของเรื่อง การเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง การปิดเรื่อง ฉากหรือบรรยากาศ ถึงการใช้ภาษาที่เป็นบทสนทนาหรือบรรยายหรือพรรณนาภาพให้ผู้อ่านเห็นภาพในเรื่องที่ต้องการสื่อถึงผู้อ่าน กลวิธีมีหลายวิธีที่เป็นคุณสมบัติสำคัญในการทำให้เรื่องมีคุณค่า

2) แนวคิด หมายถึง ทัศนคติ ความรู้สึกหรือความเห็นส่วนตัวที่ผู้เขียนมีต่อมนุษย์และสังคมได้นำมาแสดงไว้ในงานเขียนสื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบ โดยถ่ายทอดผ่านแบบพฤติกรรม หรือความรู้สึกนึกคิดอันเป็นค่านิยมที่ตัวละครแสดงออกมาในลักษณะต่าง ๆ จากการคิดและจินตนาการ แล้วเรียบเรียง นำมาบอกเล่า บันทึก หรือสื่อออกมาด้วยกลวิธีต่าง ๆ สามารถให้แนวคิด ความเพลิดเพลินจากการอ่านโดยมีเกร็ดความรู้ ข้อคิด คติธรรม และประสบการณ์ชีวิตที่แทรกอยู่ในวรรณกรรมเรื่องนั้น ๆ

3) วรรณกรรมบันเทิงคดี หมายถึง วรรณกรรมที่แต่งขึ้นมีเหตุการณ์และตัวละครเพื่อมุ่งให้ความเพลิดเพลินสนุกสนาน และให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน

4) วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก หมายถึง วรรณกรรมบันเทิงคดีประเภทนวนิยาย ที่แต่งโดยชัมย์ภร แสงกระจ่าง ได้รับรางวัลชมเชย เป็นวรรณกรรมที่แต่งให้กลุ่มผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชน หรือกลุ่มวัยรุ่น มีอายุตั้งแต่ 14-18 ปี

1.6 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการแต่งและแนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดี และสำหรับกลุ่มผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชน

2) ศึกษาผลงานและประวัติของ ชัมย์ภร แสงกระจ่าง จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3) ศึกษาวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ของ ชัมย์ภร แสงกระจ่างที่ตีพิมพ์จำหน่ายเผยแพร่

4) คัดเลือกวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลชมเชยประเภทบันเทิงคดีของชัมย์ภร แสงกระจ่าง ทั้งหมด 8 เล่ม ได้แก่ บันทึกจากลูก(ผู้)ชาย บ้านนี้มีรัก สวรรค์ข้าง...ถนนอ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก ป้าจ๋า โก้ดีดีดี นะจ๊ะ เด็กหญิงแห่งกลางคืน คุณยายหวานซ่าส์ซ่าส์ และ ขวัญสงฆ์

5) วิเคราะห์กลวิธีการแต่งในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลชมเชยของชัมย์ภร แสงกระจ่าง

6) วิเคราะห์แนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลชมเชย ของ ชัมย์ภร แสงกระจ่าง

7) นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ทำให้เข้าใจกลวิธีการแต่งในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชัมย์ภร แสงกระจ่าง

2) ทำให้เข้าใจแนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชัมย์ภร แสงกระจ่าง

3) ทำให้เข้าใจลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของเด็กไทยและแนวทางปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็ก

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิเคราะห์เรื่อง กลวิธีการแต่ง และแนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชัยภร แสงกระจ่าง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทาง และทฤษฎีในการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณกรรม

2.1.1 ความหมายและลักษณะของวรรณกรรม

2.1.2 ประเภทของวรรณกรรม

2.1.3 กลวิธีการแต่งวรรณกรรม

2.1.4 แนวคิดหรือแก่นเรื่องในวรรณกรรม

2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณกรรมสำหรับเด็ก

2.2.1 ความหมายวรรณกรรมสำหรับเด็ก

2.2.2 ลักษณะของวรรณกรรมสำหรับเด็ก

2.2.3 ประเภทของวรรณกรรมสำหรับเด็ก

2.2.4 บทบาทและคุณค่าวรรณกรรมสำหรับเด็ก

2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็ก

2.4 ประวัติและผลงานของ ชัยภร แสงกระจ่าง

2.4.1 ประวัติของ ชัยภร แสงกระจ่าง

2.4.2 ผลงานของ ชัยภร แสงกระจ่าง

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก

2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการแต่งวรรณกรรม

2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์แนวคิดในวรรณกรรม

2.5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลงานของ ชัยภร แสงกระจ่าง

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณกรรม

นักวิชาการได้อธิบายวรรณกรรมไทยเกี่ยวกับความหมาย ลักษณะ ประเภท และกลวิธีการแต่งมีสาระสำคัญดังนี้

2.1.1 ความหมายและลักษณะของวรรณกรรม

ตามทรรศนะของนักวิชาการ ความหมายและลักษณะของวรรณกรรมมีรายละเอียดดังนี้

เอมอร์ ซิตตะโสภณ (2521 : 11-12, 21) อธิบายว่า วรรณกรรม หมายถึงข้อเขียนต่าง ๆ ที่ทำขึ้นด้วยความประณีต แต่ยังไม่ได้รับการยกย่องให้เป็นวรรณคดี ซึ่งอาจจะเป็นเพราะกาลเวลาหนึ่ง ยังไม่มีหน่วยงานใดที่มีหน้าที่พิจารณาหนึ่ง และอื่น ๆ พร้อมกับชี้ประเด็นว่าหากจะพิจารณาว่า วรรณกรรม คืองานเขียนทั่ว ๆ ทุกอย่างที่เป็นงานเขียน ดังเช่น พงศาวดาร ตั๋วบทกวีหมาย พระราชกฤษฎีกาประกาศต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งจดหมายรัก ก็จะกลายเป็นวรรณกรรมไปหมด เราควรคำนึงถึงความจริงข้อที่ว่า วรรณกรรมในภาษาอังกฤษก็มี "Literature" ปะปนอยู่ด้วย เพราะฉะนั้นวรรณกรรมไม่ควรจะเป็นเพียงงานเขียนธรรมดา ๆ แต่ควรจะเป็นงานที่มีศิลปะอยู่ด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ วรรณกรรมชิ้นใดก็ตามควรจะเกิดมาจากความตั้งใจของผู้เขียนในอันที่จะถ่ายทอดความรู้สึกหรือทรรศนะของเขาออกมาเป็นตัวอักษรอย่างมีศิลปะ จากประสบการณ์หรือแรงบันดาลใจ หรืออารมณ์สะเทือนใจก็ตาม

หทัยวรรณ ไชยะกุล (2544 : 6) ให้ความหมายวรรณกรรมว่า วรรณกรรมหรือภาษาอังกฤษ Literature หมายถึง งานเขียนที่แต่งขึ้น หรืองานศิลปะที่เป็นผลงานอันเกิดจากการคิดและจินตนาการ แล้วเรียบเรียง นำมาบอกเล่า บันทึก ขับร้อง หรือสื่อออกมาด้วยกลวิธีต่างๆ โดยทั่วไป ตรีศิลป์ บุญขจร (2547 : 5-7) อธิบายว่า วรรณกรรมเป็นสมบัติที่สังคมขาดไม่ได้ เพราะมันเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของสังคมยุคหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง สมัยหนึ่ง ๆ สังคมเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้น วรรณกรรมจึงเป็นผลงานที่สร้างขึ้นรวมความรู้ ความคิด เรื่องเล่า เหตุการณ์ต่าง ๆ ในหลาย ๆ ด้านวรรณกรรมเป็นเครื่องมือที่แสดงออกความเชื่อถือหรือยึดถือถึงความคิดเห็นและปลูกฝังความคิดต่าง ๆ ให้แก่ผู้อ่าน วรรณกรรมสามารถสะท้อนให้ลักษณะของสังคมยุคนั้น

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2517 : 7) กล่าวว่า คำว่า "วรรณกรรม" มาจากการสร้างศัพท์ใหม่ แทนคำว่า "Literature" โดยวิธีสมาส หรือรวมคำ จากคำว่า วรรณ หรือ บรรณ ซึ่งหมายถึงใบไม้ หรือหนังสือ รวมกับคำว่า กรรม ซึ่งหมายถึงการกระทำ ดังนั้นวรรณกรรมจึงหมายถึงการกระทำที่เกี่ยวกับหนังสือ โดยความหมายของวรรณกรรม หมายถึง สิ่งซึ่งเขียนขึ้นทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นไปในรูปใด หรือเพื่อความมุ่งหมายใด ซึ่งอาจจะเป็นใบปลิว หนังสือพิมพ์ นวนิยาย คำอธิบาย ฉลากยา เป็นต้น ก็ได้

ธวัช ปุณ โณทก (2527 : 1) ได้กล่าวว่า "วรรณกรรม" ก็ได้นิยมใช้กันแพร่หลายมาตามลำดับ และสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้จัดตั้งสำนักงานวัฒนธรรมทางวรรณกรรมรวมอยู่ในกระทรวงวัฒนธรรมแห่งชาติเมื่อ พ.ศ. 2485 มีหน้าที่เผยแพร่วรรณกรรมและส่งเสริมศิลปะการแต่งหนังสือ เพื่อรักษาวัฒนธรรมไทยอย่างเป็นทางการ สืบต่อจากวรรณคดีสโมสร ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6

จากทฤษฎีของนักวิชาการดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า วรรณกรรม หมายถึงข้อเขียนต่าง ๆ ที่ทำขึ้น เพื่อให้ความรู้ เป็นเครื่องมือที่แสดงออกความเชื่อถือหรือยึดถือความคิดเห็นและปลูกฝังความคิดต่าง ๆ ให้แก่ผู้อ่าน เป็นสมบัติของสังคม สามารถสะท้อนให้ลักษณะของสังคมยุคนั้น

2.1.2 ประเภทของวรรณกรรม

ตามมาตรฐานต่าง ๆ วรรณกรรมได้แบ่งเป็นหลายประเภท ดังนี้

ฉัตรชัย ศุภระกาญจน์ (2525 : 25) ได้แบ่งประเภทวรรณกรรมตามลักษณะการถ่ายทอด เป็น 2 ประเภท คือ

1. วรรณกรรมมุขปาฐะ หมายถึง วรรณกรรมที่ถ่ายทอดโดยการบอก การเล่า และการขับร้อง ไม่ว่าจะเป็นในโอกาสหรือในวาระใด เช่น ในการนอน การเดิน การรำ หรือพิธีกรรมต่าง ๆ

2. วรรณกรรมลายลักษณ์ หมายถึง วรรณกรรมที่ถ่ายทอดโดยการเขียน การจารและการจารึก ไม่ว่าจะเป็นการกระทำลงบนวัสดุใด ๆ เช่น กระดาษ เยื่อไม้ ใยมะพร้าว แผ่นดินเผาหรือศิลา

อัมพร สุขเกษม และ บรรพต ศิริชัย (2544 : 18) ได้แบ่งประเภทวรรณกรรมตามลักษณะเนื้อหาเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. สารคดี หมายถึง หนังสือที่แต่งขึ้นเพื่อมุ่งให้ความรู้ ความคิด ประสบการณ์แก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจใช้รูปแบบร้อยแก้วหรือร้อยกรองก็ได้

2. บันเทิงคดี คือ วรรณกรรมที่แต่งขึ้นเพื่อมุ่งให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน บันเทิงแก่ผู้อ่าน จึงมักเป็นเรื่องที่มีเหตุการณ์และตัวละคร

Nwkuraiwan (2555 : ออนไลน์) ได้แบ่งประเภทวรรณกรรมตามลักษณะเนื้อหาเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. วรรณกรรมประเภทสารคดี หมายถึงวรรณกรรมที่มีเนื้อหาเป็นข้อเท็จจริง ผู้แต่งมุ่งเสนอความรู้หรือข้อเท็จจริง เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิดและสติปัญญาแก่ผู้อ่าน แต่มิใช่เสนอในรูปตำรา หากใช้วิธีนำเสนอที่ให้อ่านได้รับทั้งความรู้และความบันเทิงด้วย สารคดีอาจแบ่งเป็นประเภทย่อย ๆ ได้ ดังนี้

1.1 สารคดีวิชาการ เป็นข้อเขียนที่ให้ความรู้สำหรับคนทั่วไป ไม่ลึกซึ้งเหมือนตำราทางวิชาการ

1.2 สารคดีท่องเที่ยว เป็นข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั้งในและนอกประเทศ

1.3 สารคดีแนวประวัติ เป็นคำที่เรียกชื่อรวม ๆ ของสารคดีที่เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นไปของคนดังตัวอย่าง สถานที่ หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด สารคดีแนวประวัติที่เขียนโดยเจ้าของประวัติเองอาจจะเรียกเป็นคำศัพท์เฉพาะว่า อัตชีวประวัติ แต่ถ้าคนอื่นเป็นผู้เขียนจะเรียกว่า ชีวประวัติ งานเขียนทั้ง 2 ลักษณะนี้มีการตีพิมพ์เป็นตอน ๆ ในวารสารและนิตยสารต่าง ๆ

1.4 สารคดีแนะนำ เป็นข้อเขียนซึ่งผู้เขียนต้องการชี้แนะให้ทำหรือปฏิบัติ มีลักษณะเป็นคู่มือที่บอกขั้นตอนหรือวิธีการที่นำไปปฏิบัติได้เป็นอย่างดี

2. วรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี บันเทิงคดี คืองานเขียนที่มุ่งให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ ผู้เขียนจะผูกเป็นเรื่องราว มีตัวละคร ฉาก และเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อมุ่งประเทืองอารมณ์แก่ผู้อ่าน บางเรื่องอาจแฝงความรู้และคุณค่าทางจริยธรรมไว้ด้วย บันเทิงคดีอาจแบ่งเป็นประเภทย่อย ๆ ได้ดังนี้

2.1 เรื่องสั้น เป็นเรื่องเล่าขนาดสั้นแต่งเป็นร้อยแก้ว มีตัวละครน้อย มีเหตุการณ์เพียงหนึ่งหรือสองเหตุการณ์

2.2 นวนิยาย เป็นเรื่องเล่าขนาดยาวแต่งเป็นร้อยแก้ว มีตัวละครหลายตัว และมีการกล่าวถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวละครนั้น ๆ โดยใช้บทสนทนา ฉากและบรรยากาศเป็นองค์ประกอบสำคัญ

2.3 บทละคร แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ บทละครพูดและบทละครรำ เป็นบทที่แต่งขึ้นสำหรับให้ตัวละครเจรจาตามบทบาทในเรื่อง มีทั้งที่เป็นร้อยกรอง และร้อยแก้ว

สรุปได้ว่า ตามมาตรฐานการแบ่งวรรณกรรมเป็นหลาย ๆ ประเภท แบ่งตามวิธีการใช้ภาษา มี 2 ประเภท ได้แก่ วรรณกรรมร้อยแก้วกับวรรณกรรมร้อยกรอง แบ่งตามลักษณะการถ่ายทอด มี 2 ประเภท ได้แก่ วรรณกรรมมุขปาฐะและวรรณกรรมลายลักษณ์ แบ่งตามลักษณะเนื้อหา มี 2 ประเภท ได้แก่ วรรณกรรมประเภทสารคดีและวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี

2.1.3 กลวิธีการแต่งวรรณกรรม

กลวิธีการแต่งเป็นความสามารถที่สำคัญสำหรับผู้แต่ง กลวิธีการแต่งเป็นวิธีการที่เรียงขั้นตอนแต่งเรื่องต่าง ๆ ในวรรณกรรม นักวิชาการได้อธิบายกลวิธีการแต่งวรรณกรรมดังนี้

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2522 : 115) ได้อธิบายว่า กลวิธีคือการกระทำอย่างไร จึงทำให้นื่องดำเนินไปตามโครงเรื่องที่ผูกไว้ และให้บรรลุความมุ่งหมาย เราจะแบ่งเรื่องเป็นบท ๆ หรือไม่ จะตั้งต้นบทที่หนึ่งด้วยตัวเอกฝ่ายหญิงหรือฝ่ายชาย หรือจะตั้งต้นตัวละครที่ไม่ค่อยสำคัญในเรื่อง จะใช้สำนวนอย่างไร จะใช้ภาษาสละสลวยพรรณนาภาพงาม ๆ ในชนบทหรือจะแสดงให้เห็นภาพที่น่าสังเวช เนื่องมาจากความยากจนของชนบทโดยใช้ฉากเพียงแง่เดียว ใช้เหตุการณ์ทุกวัน เกิดขึ้นในชนบท หรือจะให้เกิดในกรุงและชนบทสลับกันไป จะใช้อารมณ์ขันหรือไม่ หรือจะใช้อารมณ์จริงจัง หรือจะแทรกการอภิปรายปรัชญาชีวิตระหว่างพรรณนาชีวิตในชนบท เหล่านี้เป็นกลวิธีที่ผู้แต่งจะต้องกำหนดขอบเขตของการของกลวิธีทั้งหมด

เบญจมาศ พลอินทร์ (2526 : 69) ได้ให้ความหมายของกลวิธีการแต่งว่า กลวิธีการแต่งหมายถึง การประพันธ์และเรียบเรียงถ้อยคำด้วยชั้นเชิง อันเป็นแนวทางที่ดีในการปฏิบัติทำตามทำนองและแบบอย่างกวี

วิภา กงกะนันทน์ (2533 : 69) อธิบายไว้ว่า การศึกษากลวิธีการแต่งจะต้องพิจารณาสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. วัตถุดิบ (material) หมายถึงเรื่องราวต่าง ๆ ของมนุษย์และสภาพแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม นักเขียนจะนำมาประดิษฐ์ตกแต่งเป็นเรื่องราวขึ้นตามเจตนาารมณ์ของผู้ประพันธ์

2. แก่นเรื่อง (theme) ทำให้ทราบจุดประสงค์ของผู้แต่งและเจตคติที่ผู้แต่งมีต่อวรรณศิลป์ในการประพันธ์เรื่องนั้น ๆ นอกจากนี้ยังทำให้ผู้อ่านรู้ว่าควรจะได้อะไรจากงานประพันธ์นั้นบ้าง

3. โครงเรื่อง (plot) พิจารณาวิธีการเรียงลำดับเหตุการณ์ ความคิดหรือความรู้ในเรื่อง คือ การเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง และการปิดเรื่อง

4. การสร้างตัวละคร (characterization) ต้องพิจารณาเรื่องต่าง ๆ เช่น การเลือกประเภทของตัวละคร แนวการสร้างตัวละคร และวิธีการสร้างตัวละคร

5. การสร้างฉาก (setting) ในทั่วไปนักเขียนจะสร้างฉากให้มีลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น สร้างให้เหมือนจริง สร้างแบบเหนือจริง เป็นต้น

6. วิธีการเสนอผลงาน (presentation) คือการเสนอผลงานประพันธ์แก่ผู้อ่านด้วยวิธีการต่าง ๆ

สรุปได้ว่า กลวิธีการแต่งเป็นวิธีการประพันธ์และเรียบเรียงถ้อยคำ ทำให้เนื้อเรื่องดำเนินไปตามโครงเรื่องที่ผูกไว้ โดยพิจารณาแนวคิดหรือแก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา และฉากที่ปรากฏในวรรณกรรมนั้น ๆ

2.1.4 แนวคิดหรือแก่นเรื่องในวรรณกรรม

นักวิชาการได้อธิบายแนวคิดหรือแก่นเรื่องในวรรณกรรมดังนี้

ัญญา สังขพันธานนท์ (2539 : 182) ได้กล่าวถึงแก่นเรื่องว่า แก่นเรื่องบางครั้งเรียกว่าสารัตถะหรือความคิดหลักของเรื่อง

กุลลาบ มัลลิกะมาส (2535 : 105) ได้กล่าวว่าความนึกคิดที่ผู้แต่งต้องการเสนอต่อผู้อ่านคือแนวคิดหรือปรัชญาของเรื่อง ผู้แต่งย่อมมองดูโลกและชีวิตมนุษย์ ในแง่มุมต่าง ๆ กัน และต่างก็มีแนวคิดของตนต่อโลก ต่อสังคม และชีวิตมนุษย์แตกต่างกัน แนวคิดหรือปรัชญาของผู้แต่งจึงมีหลายแนวและต่างพยายามถ่ายทอดความคิดหรือปรัชญาต่าง ๆ นั้นในวรรณกรรมที่ตนแต่งขึ้นและสื่อความคิดมายังผู้อ่าน

กาญจนา วิชญาปกรณ์ (2534 : 72-74) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของแนวคิดว่า คือการสะท้อนภาพชีวิตไปตามทรรศนะของผู้แต่งผ่านตัวละคร ซึ่งผู้อ่านไม่จำเป็นต้องยอมรับว่าแนวคิดนั้นถูกต้องเสมอไป แต่ควรพิจารณาว่าอำนาจประโยชน์หลากหลายแก่ตน คือได้รับประสบการณ์โดยอ้อม และได้ข้อคิด เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตหรือใช้สำหรับเป็นวิจารณ์ญาณในเรื่องต่าง ๆ หาก

ต้องพบกับสถานการณ์ที่เคยอ่านโดยบังเอิญ การพิจารณาแนวคิดให้พิจารณาถึงความสมจริง ความชัดเจน และคุณค่าทางปัญญาที่ผู้แต่งแสดงไว้นานองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ตัวละคร ฉาก การเล่าเรื่อง เป็นต้น

ปราณี เชียงทอง (2526 : 81) อธิบายคำว่า แนวคิดไว้ว่า แนวคิดของเรื่องเป็นจุดมุ่งหมายในการเขียนซึ่งแฝงไว้ในเนื้อเรื่อง แนวคิดของเรื่องอาจเป็นความรักสัตว์ การยอมรับตนเองและผู้อื่น การเอาชนะอุปสรรค ความโหดร้ายของสงคราม แนวคิดของเรื่องควรพัฒนาไปตามลำดับ ควรให้ตัวละครแสดงบทบาทและแสดงบุคลิกลักษณะออกมาจากการกระทำ ถ้าแนวคิดของเรื่องเป็นการสอนศีลธรรมจรรยา ให้ตัวละครเป็นผู้ดำเนินเรื่องโดยแทรกเรื่องไว้โดยไม่ให้เด็กรู้ตัวว่าเป็นการสอน เพราะเด็กไม่ชอบเรื่องที่เขียนเพื่อสั่งสอนเด็กโดยตรง

บุญยงค์ เกศเทศ (2536 : 30-33) ให้คำจำกัดความหมายของแนวคิดว่า แนวคิด หมายถึง ความคิดเห็นสำคัญที่สุดของนักประพันธ์ที่ต้องการแสดงในหนังสือเล่มนั้น ๆ ความคิดนี้เปรียบเสมือนแนวในการดำเนินเรื่องของนักประพันธ์ด้วย นักประพันธ์จะแสดงแนวคิดของเขาโดยอาศัยตัวละคร นอกจากนี้ยังอาศัยบทสนทนาระหว่างตัวละคร และนักประพันธ์ก็จัดเหตุการณ์ สถานการณ์ในเรื่องเพื่อย้ำแนวคิดนั้น ๆ ด้วย แนวคิดมักมองเห็นง่าย ถ้าปรากฏในเรื่องที่ทำเป็นสั่งสอนหรือในที่แฝงไว้ด้วยข้อธรรมะและการสั่งสอนผู้อ่านจะเห็นแนวคิดได้ไม่ยากนัก

จากทรรศนะของนักวิชาการดังกล่าวสรุปได้ว่า แนวคิดหรือแก่นเรื่อง คือความคิดเห็นสำคัญที่สุดที่ผู้แต่งต้องการเสนอต่อผู้อ่าน มันเป็นสาระดีหรือความคิดหลักของเรื่อง นักประพันธ์จะแสดงแนวคิดของเขาโดยอาศัยตัวละคร นอกจากนี้ยังอาศัยบทสนทนาระหว่างตัวละคร และนักประพันธ์ก็จัดเหตุการณ์ สถานการณ์ในเรื่องเพื่อย้ำแนวคิดนั้น ๆ ด้วย

2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณกรรมสำหรับเด็ก

วรรณกรรมสำหรับเด็ก เป็นวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ ที่แต่งขึ้นสำหรับกลุ่มผู้อ่านที่เป็นเด็ก วรรณกรรมสำหรับเด็กมีลักษณะเหมาะสมกับความชอบของเด็กและมีบทบาทที่让孩子ได้รับรู้เรื่องต่าง ๆ เช่น ความรู้ ค่านิยม แนวคิด เป็นต้น เพราะฉะนั้น วรรณกรรมสำหรับเด็กจึงมีความสำคัญต่อเด็กและต่อสังคม

2.2.1 ความหมายวรรณกรรมสำหรับเด็ก

วรรณกรรมสำหรับเด็กเป็นวรรณกรรมที่แต่งขึ้นสำหรับกลุ่มผู้อ่านที่เป็นเด็ก นักวิชาการได้ให้ความหมายดังนี้

ปราณี เชียงทอง (2526 : 6) อธิบายความหมายวรรณกรรมสำหรับเด็กว่า เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นสำหรับให้เด็กอ่านอย่างเหมาะสมกับวัยของเด็ก และเป็นที่น่าสนใจของเด็กวัยต่าง ๆ ตั้งแต่วัยก่อนเข้าโรงเรียนไปจนถึงวัยรุ่น ซึ่งเด็กสามารถเลือกอ่านได้ตามความพอใจ โดยไม่มีการบังคับ

บันลือ พลุกะวัน (2524 : 1) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมสำหรับเด็กหมายถึง งานหนังสือ งานประพันธ์ บทประพันธ์ทุกชนิดที่เป็นทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง หรืองานอ่านเกี่ยวกับหนังสือที่จัดว่าอยู่ในเกณฑ์ดี โดยที่ผู้เขียนต้องการชี้แนะแนวความคิดต่าง ๆ ให้แก่ผู้อ่านอย่างมีรูปแบบ มุ่งให้ความรู้และช่วยขยายประสบการณ์ของผู้อ่าน

จินตนา ไบกาชุย (2534 : 22) กล่าวถึงความหมายของหนังสือสำหรับเด็ก คือหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เด็ก ๆ ใช้ในการฟัง การอ่าน และเรียนรู้ด้วยเนื้อหาสาระที่มุ่งให้ความรู้หรือความเพลิดเพลิน อย่างไรก็ดี หรือให้ความรู้ และความเพลิดเพลินร่วมกัน ไปในรูปแบบที่เรียก สารบันเทิง โดยใช่วิธีเขียนการจัดทำแต่ละรูปเล่มที่เหมาะสมกับวัย ความสนใจ และความสามารถในการอ่านของผู้อ่าน

สมพร จารุณี (2541 : 35-36) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมสำหรับเด็กมีคุณค่าต่อพัฒนาการของเด็กทุกวัยเป็นอันมาก วรรณกรรมสำหรับเด็กไม่ว่าจะเป็นหนังสือภาพ บันเทิงคดี และสารคดี สามารถส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้เกิดพัฒนาการทางการใช้ภาษา ทางสติปัญญา ทางบุคลิกภาพ และทางสังคม

วิริยะ สิริสิงห์ (2537 : 14) กล่าวว่า วรรณกรรมสำหรับเด็ก หมายถึง วารสารและหนังสือที่เขียนขึ้นสำหรับเด็ก และจะต้องเขียนให้เด็กอ่านอย่างเพลิดเพลิน ด้วยความสนใจ เพิ่มพูนความสามารถในการอ่าน และเข้าใจภาษา จนเกิดนิสัยรักการอ่านหนังสือ

จากทรรศนะของนักวิชาการดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า วรรณกรรมสำหรับเด็ก หมายถึง หนังสือทุกชนิดที่เขียนขึ้นสำหรับเด็กก่อนเข้าโรงเรียนไปจนถึงวัยรุ่นด้วยภาษาง่าย ๆ สามารถชี้แนะแนวความคิดต่าง ๆ ให้แก่ผู้อ่านที่เป็นเด็ก เพิ่มความรู้ความเข้าใจของเด็ก และพัฒนาเด็กในด้านภาษา และความสามารถในการอ่านหนังสือ

2.2.2 ประเภทของวรรณกรรมสำหรับเด็ก

การพัฒนาการเรียนรู้และการเข้าใจเรื่องของเด็กแต่ละวัยไม่เหมือนกัน ดังนั้นการแต่งวรรณกรรมสำหรับเด็กจึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมกับวัยของเด็กแต่ละกลุ่ม เกณฑ์ในการแบ่งประเภทของวรรณกรรมสำหรับเด็กมีหลากหลาย ทั้งที่แบ่งตามอายุ ชั้นเรียน และการศึกษา นอกจากนี้ ยังแบ่งวรรณกรรมสำหรับเด็กตามลักษณะของเรื่องหรือเนื้อเรื่อง ดังต่อไปนี้

สมพร จารุณี (2541 : 10) ได้แบ่งประเภทวรรณกรรมเยาวชนตามวัยและชั้นเรียนมีดังต่อไปนี้

1. เด็กก่อนวัยเรียน อายุ 2-5 ปี ได้แก่ เด็กที่เริ่มเข้าเรียนระดับก่อนอนุบาลและอนุบาล
2. เด็กวัยเริ่มเรียน อายุ 6-9 ปี ได้แก่ เด็กที่เริ่มเข้ามาเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4
3. เด็กวัยรุ่นตอนต้น อายุ 10-14 ปี ได้แก่ เด็กที่ส่วนใหญ่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

4. เด็กวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 15-18 ปี ได้แก่ เด็กที่ส่วนใหญ่เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

จินตนา ไบกาซูยี (2534 : 26) ได้แบ่งประเภทวรรณกรรมเยาวชนตามระดับการศึกษาดังนี้

1. วัยก่อนเรียน (วัยเริ่มเรียน-วัยก่อนอนุบาล) อายุ 3-5 ขวบ
2. วัยประถมศึกษา (วัยเรียน) อายุ 6-11 ขวบ
3. วัยก่อนวัยรุ่น (มัธยมต้น) อายุ 12-14 ขวบ
4. วัยรุ่น (มัธยมปลาย) อายุ 15-17 ขวบ

นอกจากนี้ จินตนา ไบกาซูยี (2534 : 25) ยังได้แบ่งประเภทวรรณกรรมเยาวชนตามลักษณะของเรื่องไว้ 3 ประเภท มีดังนี้

1. หนังสือเรียน
2. หนังสืออ่านทั่วไป
3. นิตยสาร วารสาร และการ์ตูน

สุพิน วิริยะพงศ์พานิช (2545 : 68) ได้กล่าวว่า ประเภทหนังสือสำหรับเยาวชนสามารถแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ได้ 3 ประเภท คือ บันเทิงคดี สารคดี และร้อยกรอง หนังสือสำหรับเยาวชนแต่ละประเภทนี้ ควรมีลักษณะที่ได้อยู่สามประการคือ ด้านเทคนิคการพิมพ์ ด้านเนื้อหา และด้านภาพประกอบ

ปราณี เชียงทอง (2526 : 56) ได้แบ่งวรรณกรรมสำหรับเยาวชนออกเป็น 9 ประเภทตามลักษณะรูปเล่ม และการส่งเสริมการอ่านของเด็ก มีดังต่อไปนี้

1. หนังสือภาพ (Picture book)
2. บทเห่กล่อม บทเด็กเล่น และบทกลอน (Nursery)
3. หนังสือนิทานต่าง ๆ (Tales)
4. นวนิยายสำหรับเด็ก (Novels)
5. หนังสือสารคดี
6. หนังสืออ้างอิง
7. หนังสือแบบเรียน
8. หนังสืออ่านเพิ่มเติม
9. วารสารและหนังสือพิมพ์

จากทฤษฎีของนักวิชาการดังกล่าวสรุปได้ว่า การแบ่งประเภทวรรณกรรมสำหรับเด็กจะแบ่งตามอายุ ชั้นเรียน และการศึกษา นอกจากนี้ ยังแบ่งวรรณกรรมสำหรับเด็กตามลักษณะของการแต่งเรื่องและเนื้อเรื่อง

2.2.3 ลักษณะของวรรณกรรมสำหรับเด็ก

วรรณกรรมเยาวชนเป็นงานที่เขียนขึ้นสำหรับเด็ก ดังนั้นหนังสือประเภทจึงมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากหนังสือสำหรับบุคคลทั่ว ๆ ไป Michael Cart (2553 : 112) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมสำหรับเด็กหรือเยาวชน (อังกฤษ : Young-adult fiction; บางครั้งเรียกย่อว่า YA fiction หรือ YA) เป็นนวนิยาย หรือ เรื่องสั้น ที่เขียนขึ้นสำหรับกลุ่มผู้อ่านที่มีอายุโดยประมาณระหว่าง 12-18 ปี ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างจากวรรณกรรมสำหรับวัยอื่น คือวรรณกรรมสำหรับผู้ใหญ่ วรรณกรรมเยาวชน และวรรณกรรมเด็ก ตัวละครหลักมักเป็นวัยรุ่น มีส่วนน้อยที่ใช้ตัวเอกเป็นผู้ใหญ่หรือเด็ก เนื้อหามักเกี่ยวข้องกับสิ่งที่พึงประสบด้วยวัยและประสบการณ์ของตัวเอกของนวนิยายนั้น ๆ ส่วนเนื้อหาของเรื่องอาจครอบคลุมลักษณะของนวนิยายหลากหลายประเภท แต่มักเน้นไปที่ประเด็นซึ่งท้าทายความเป็นวัยรุ่น รวมไปถึงนวนิยายประเภทการเปลี่ยนผ่านของวัย นอกจากนี้แล้ว วรรณกรรมเด็กก็มีลักษณะพื้นฐานเช่นเดียวกับนวนิยายประเภทอื่น ๆ ทั้งเรื่องของตัวละคร แก่นเรื่อง หรือแนวคิด ฉาก โครงเรื่อง และวิธีการเล่าเรื่อง

ปราณี เชียงทอง (2526 : 6) ได้กล่าวถึงลักษณะของวรรณกรรมที่ดีสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. ตรงกับความสนใจของเด็ก เนื้อเรื่องเหมาะสมกับความสนใจ และความต้องการของเด็กซึ่งมีอยู่ตามธรรมชาติ ได้แก่ ความชอบ ความต้องการ ความรัก ความเอาใจใส่ เป็นต้น เรื่องที่ตรงกับความสนใจของเด็ก จึงควรมีลักษณะดังนี้

1.1 เป็นเรื่องสนุก ให้ความเพลิดเพลิน

1.2 ส่งเสริมจินตนาการ เด็กเป็นวัยที่มีจินตนาการ และชอบสร้างจินตนาการ เรื่องนั้นจะเป็นที่พอใจของเด็กมากยิ่งขึ้นเมื่อเด็กได้ร่วมสร้างจินตนาการของตนไปด้วย

1.3 ส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจ เป็นเรื่องที่กล่าวถึงความสำเร็จของตัวละครหรือบุคคลในเรื่อง ทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจไปด้วย

1.4 สนองอารมณ์ที่ปรารถนา เช่น อยากเป็นคนเก่ง อยากเป็นผู้ประสบสำเร็จ อยากได้รับความรัก หนังสือมีเนื้อหาสนองตามอารมณ์ที่เด็กปรารถนา

1.5 ส่งเสริมความรู้ เป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมอย่างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพ กล่อมเกลาจิตใจให้ประณีต เหล่านี้เป็นเรื่องที่ดีและจำเป็นสำหรับเด็กอย่างมาก

2. คำโครงเรื่องไม่ซับซ้อน มีแนวคิดของเรื่องเด่นชัด เด็กสามารถเข้าใจได้อย่างง่าย เรื่องจะกระชับไม่เินเย้อ ตัวละครอยู่ในวัยใกล้เคียงกับผู้อ่าน

3. สำนวนภาษา เป็นภาษาง่าย ๆ เด็กสามารถทำความเข้าใจได้ เด็กพอใจจะติดตามเรื่องจากภาพประกอบ มากกว่าจะอ่านคำบรรยาย

4. ภาพประกอบ นับเป็นหัวใจสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก เด็กชอบความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน ชอบอ่านด้วยภาพมากกว่าตัวหนังสือ ภาพที่สวยงาม มีความรู้สึกมีชีวิตชีวา มีความเคลื่อนไหว สอดคล้องกับเรื่องจะเชิญชวนให้เด็กหยิบหนังสือดูและอ่าน

5. รูปเล่ม มีลักษณะน่าจูงใจ ขนาดรูปเล่มกะทัดรัดเหมาะมือเด็ก ทนทานต่อการจับต้อง กระดาษมีคุณภาพดี ตัวหนังสือใหญ่ พิมพ์ชัดเจน การเย็บเล่มต้องแข็งแรงเป็นพิเศษ

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527 : 149) ได้กล่าวถึงวรรณกรรมเยาวชนไว้ว่า ควรมีลักษณะดังนี้

1. เนื้อหาอยู่ในความสนใจของเด็กวัยรุ่นทั้งหญิงชายซึ่งมีความสนใจแตกต่างกัน

2. ภาษาใช้สำนวนง่าย ๆ ภาษาที่เด็กวัยรุ่นนิยมใช้ แต่ไม่ใช่คำสแลง

3. ไม่เป็นการสั่งสอน แต่แนะและยกตัวอย่างให้เห็นจริง

4. มีภาพประกอบบ้าง เพื่อให้เข้าใจดี ทั้งสีและขาวดำ

5. มีทั้งสารคดี นวนิยาย แบบเรียน และหนังสืออ้างอิง

6. มุ่งให้สร้างจินตนาการและเกิดความคิดสร้างสรรค์

7. ตัวหนังสือธรรมดา

8. เป็นลักษณะฉบับกระเป่า

9. เนื้อเรื่องสมจริง เป็นเรื่องของเด็กในวัยเดียวกัน และเรื่องราวต่าง ๆ ที่น่าสนใจ

10. หน้าปกภาพวาดน่าสนใจ มีศิลปะ

11. ความยาว 150-200 หน้าขึ้นไป

12. ส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ ควรมีตามความเหมาะสมของเด็กแต่ละวัย

สุพัตรา ชุมเกต (2524 : 3) กล่าวว่า หนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็กควรมีลักษณะดังนี้

1. ลักษณะรูปเล่ม เป็นจุดสนใจอันดับแรกที่ทำให้เด็กมองเห็นหนังสือจะต้องสวยประณีต

2. เนื้อเรื่องหนังสือสำหรับเด็ก เรื่องจะต้องสนุกตื่นเต้น และจบลงตามแบบฉบับให้ทำดี

ทำไม่ดีต้องได้รับการลงโทษ ถ้าคนทำไม่ดีแล้วไม่ได้รับลงโทษเด็กจะผิดหวัง

3. สำหรับภาษาที่ใช้จะต้องใช้ภาษาง่าย ๆ เป็นภาษาที่เด็กใช้อยู่ในชีวิตประจำวันแต่ไม่ควรใช้ศัพท์สแลง

4. วิธีการเสนอเรื่อง อาจใช้วิธีให้ตัวละครสนทนากัน เป็นบทสนทนาสั้น ๆ หรือเป็นการพรรณาสลับบ้างก็ได้ ต้องมีภาพประกอบเรื่องมาก ๆ สีสวย ๆ เรื่องและภาพประกอบควรอยู่ในหน้าเดียวกัน การตั้งชื่อเรื่องก็ควรให้น่าสนใจด้วย

5. ภาพประกอบควรเป็นสิ่งสำคัญมาก ภาพประกอบอาจเป็นภาพวาด ภาพลายเส้นหรือภาพถ่ายก็ได้

จากทรรศนะของนักวิชาการดังกล่าวสามารถสรุปลักษณะของวรรณกรรมสำหรับเด็กในภาพรวมได้ว่า วรรณกรรมสำหรับเด็กจะเป็นเรื่องสั้น เป็นตัวหนังสือธรรมดา มีลักษณะไม่เล็กหรือ

ใหญ่จนเกินไป จับถือได้สะดวก เนื้อหาเป็นเรื่องของเด็กในวัยเดียวกัน หน้าปกภาพวาดน่าสนใจ มีศิลปะ จะมีเนื้อหาอยู่ในความสนใจของเด็ก จะใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ๆ สำหรับเด็ก และมีรูปภาพ เพื่อให้เข้าใจดีประกอบด้วย

2.2.4 บทบาทและคุณค่าวรรณกรรมสำหรับเด็ก

วรรณกรรมสำหรับเด็กสร้างขึ้นมีบทบาทและมีความสำคัญในการให้ความเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ ความคิดเห็น คำสั่งสอนแก่กลุ่มผู้อ่านที่เป็นเด็ก ซึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่อเด็ก บทบาทและคุณค่า วรรณกรรมสำหรับเด็กมีคำอธิบายดังนี้

จุฑามาศ สุขขำจรูญ (2549 : 1) ได้กล่าวว่าหนังสือเปรียบเสมือนขนมทรัพย์อุดมไปด้วยแหล่ง ความรู้อันหลากหลาย ที่จะตอบสนองต่อความสนใจใคร่รู้แก่ผู้อ่าน หนังสือมีคุณค่ามหาศาล กล่าวคือ หนังสือจะทำให้เด็กมีสติปัญญา มีความคิดกว้างไกล เพราะเรื่องราวหลากหลายในหนังสือ เป็นเสมือน ภาพจำลองชีวิต เด็กจะได้เรียนรู้ เข้าใจ และเกิดประสบการณ์ สามารถแก้ไขปัญหาโดยเป็นการเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ในอนาคตได้ ส่วนทางด้านอารมณ์และจิตใจหนังสือจะเป็นเพื่อนแก่ เหนงาที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นอาหารทางใจที่ส่งเสริมวุฒิภาวะทางอารมณ์ให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดี ในทางสังคมเมื่อเด็กอ่านหนังสือเขาจะได้เรียนรู้วิถีปฏิบัติ กฎเกณฑ์กติกา ศีลธรรมจรรยาที่ สังคมยอมรับ

ทัศนาศ สลัตยะนันท์ (2537 : 2) ได้กล่าวว่า หนังสือและการอ่านมีบทบาทสำคัญต่อ การพัฒนาและการส่งเสริมเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะการอ่านหนังสือที่ดีมีคุณค่า วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่ดี นอกจากจะส่งเสริมสติปัญญาจินตนาการ ยังช่วยกล่อมเกลาจิตใจและอารมณ์ ทำให้เข้าใจตัวเอง และเรียนรู้โลกรอบตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นหนังสือมีความเหมาะสมทั้ง ในแง่ของภาษา เนื้อหา และการนำเสนอที่เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน

กุลวรรณา ชูพงศ์ไพโรจน์ (2545 : 13) เป็นอีกผู้หนึ่งที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็กว่า หนังสือที่ดีสามารถส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้หลายประการ ได้แก่ สร้างนิสัยรักการอ่าน มีจินตนาการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพิ่มสายสัมพันธ์ในบ้าน เป็นพื้นฐานทั้งศิลปะและภาษาสมาธิ ดีมีความรู้อย่างกว้างขวาง และสามารถสร้างนิสัยที่ดีมีคุณธรรมได้

สนั่น มีชั้นหมาก (2537 : คำนำ 11-13) กล่าวถึงความสำคัญของวรรณกรรมสำหรับเด็กว่าเป็นเครื่องมือสื่อสารอันทรงประสิทธิภาพ ในการอบรมสั่งสอนถ่ายทอดศิลปะวิทยาการต่าง ๆ ช่วยปลูกปลอบอารมณ์ ปลูกฝังแนวคิดจิตสำนึกที่ซอบธรรมของสังคม ให้แก่เยาวชนผู้เป็นทรัพยากร บุคคลที่สำคัญสูงสุดแห่งมวลมนุษยชาติ วรรณกรรมเด็กเป็นเสมือนภาพจำลองที่เด็กเรียนรู้วิถี แก่ปัญหาชีวิต เรียนรู้ ความจริงในโลกรอบ ๆ ตัว เกิดประสบการณ์ กว้างขวาง และเจริญก้าวหน้า ในการค้นหาความหมายต่าง ๆ ของชีวิตที่สำคัญคือ เด็กและเยาวชนได้สนุกสนาน และวรรณกรรมจะ

16. เป็นแหล่งบันดาลใจให้เด็กและเยาวชนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

จากทรรศนะของนักวิชาการดังกล่าวสามารถสรุปว่า วรรณกรรมสำหรับเด็กเป็นอาหารทางจิตใจของเด็ก เนื่องจากการให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่เด็ก เสริมสร้างจินตนาการของเด็ก วรรณกรรมสำหรับเด็กยังสามารถพัฒนาทั้งความรู้ ลักษณะนิสัย และทำให้เด็กมีสติปัญญา มีความคิดกว้างไกล

2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอ่านของเด็ก

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 442) นิยามว่า เด็ก คือ คนที่มีอายุน้อย หรือผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ ผู้ซึ่งอายุไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์และยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส หรือบุคคลอายุเกิน 7 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์ หรือบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีลงมา หรือบุคคลที่มีอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ ส่วนเด็กหญิง คือ คำนำหน้าชื่อเด็กหญิงที่มีอายุไม่ถึง 15 ปีบริบูรณ์ และ เด็กชาย คือ คำนำหน้าชื่อเด็กชายที่มีอายุไม่ถึง 15 ปีบริบูรณ์ ในทางการแพทย์ เด็ก คือ ผู้ที่มีอายุไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์ หรือเมื่อใช้คำนำหน้าชื่อว่า เด็กหญิง หรือเด็กชาย (พวงทอง ไกรพิบูลย์. 2557 : ออนไลน์) นอกจากนี้ นักวิชาการได้อธิบายเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านของเด็กและเยาวชนไว้ดังนี้

กุลวรา ชูพงศ์ ไพโรจน์ (2542 : 21) กล่าวถึงธรรมชาติของเด็กวัย 12-14 ปี ว่า มีความสนใจหลากหลายแตกต่างตามวัยเด็ก ดังนี้

1. ต้องการความมั่นใจว่าตนเป็นผู้ปกติทั้งทางกาย อารมณ์ และสังคม
2. ต้องการโอกาสที่จะพัฒนาความเป็นอิสระทางอารมณ์จากผู้ใหญ่
3. ต้องการความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว
4. ต้องการความช่วยเหลือแนะนำในเรื่องบทบาทของผู้ใหญ่ โดยเฉพาะเรื่องการหาเลี้ยงชีพในการตั้งหลักฐาน และครอบครัว
5. ต้องการมีความสัมพันธ์อันน่าพึงพอใจกับเพื่อนวัยเดียวกันทั้งเพศหญิงและชาย
6. ต้องการเข้าใจเรียนรู้วิชาการควบคุมธรรมชาติ
7. ต้องการได้รับความสำเร็จจากประสบการณ์โดยตรง
8. ต้องการความช่วยเหลือในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและมีความรับผิดชอบต่อสังคมตามสมควรแก่ฐานะ
9. ต้องการความช่วยเหลือในการแสวงหาปรัชญาชีวิตที่แน่นอน
10. ต้องการความช่วยเหลือในการพัฒนาความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ
11. ต้องการโอกาสพักผ่อนและสนุกสนานบันเทิง

ปราณี เชียงทอง (2526 : 124) กล่าวว่า เด็กและเยาวชนโดยทั่วไปมีความสนใจในการอ่าน ขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ เพศ อายุ สติปัญญา สภาพแวดล้อม และภาวะทางเศรษฐกิจ เยาวชนชายและหญิงอายุประมาณ 13-19 ปี สนใจการอ่านแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เยาวชนเพศหญิงมักชอบเรื่องประเภทเพื่อฝันจินตนาการและสนใจเรื่องที่เขียนสำหรับเด็กชาย ส่วนเยาวชนเพศชายชอบเรื่องที่ตื่นเต้นผจญภัยและพระเอกมีลักษณะเป็นลูกผู้ชายเต็มตัว ไม่สนใจอ่านเรื่องที่เขียนสำหรับเด็กหญิง ด้านสติปัญญาเยาวชนที่มีสติปัญญาไม่สูง ชอบอ่านเรื่องเพื่อฝันมากกว่าเยาวชนที่มีสติปัญญาสูง เยาวชนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมและภาวะเศรษฐกิจดี สนใจการอ่านกว้างขวางกว่า เยาวชนที่มีสภาพตรงกันข้าม ส่วนหนังสือที่เด็กและเยาวชนชอบคือ หนังสือที่มีขนาดกะทัดรัด ไม่หนาหรือใหญ่เกินไป มีสีสันสะดุดตา

วิริยะ สิริสิงห (2537 : 17-23) ได้กล่าวถึงลักษณะของเด็กที่ชอบอ่านเรื่องต่าง ๆ ว่ามีความชอบดังนี้

1. เรื่องสิ่งเล็กสามารถเอาชนะสิ่งใหญ่ได้
2. เรื่องแสดงความเจ้าเล่ห์เพทุบาย กลั่นแกล้ง แล้วแก้ภัยตัวเอง
3. เรื่องเกี่ยวกับความน่ารักของสิ่งที่ได้รู้จัก เช่น สัตว์ต่าง ๆ
4. เรื่องตำนาน เช่น ทำไมทะเลจึงเค็ม
5. เรื่องปริศนาคำทาย
6. เรื่องจินตนาการที่สนุกสนานเหลือเชื่อ
7. เรื่องใช้เซาว์ ความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหา
8. เรื่องที่เสริมสร้างคุณธรรม
9. เรื่องลึกลับ แต่ต้องไม่ซับซ้อน
10. หนังสือการ์ตูน

สมลักษณ์ ภาพันธ์ (2547 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า เด็กอายุ 8 ปีสนใจการ์ตูนประกอบวรรณคดีหรือนิทานมากที่สุด เด็กอายุ 9 ปี และ 10 ปีชอบการ์ตูนตลกขบขันมากที่สุด นอกจากนี้ เด็กชอบภาพที่มีลักษณะง่ายไม่ซับซ้อน ภาพที่แสดงการกระทำและการผจญภัย ชอบภาพสีมากกว่าภาพขาวดำ ชอบภาพประกอบมากกว่าภาพประกอบน้อย ชอบภาพใหญ่มากกว่าภาพเล็ก ชอบภาพตรงกับข้อความมากกว่าภาพไม่ตรงข้อความ ชอบภาพสีน้ำช่วยจินตนาการมากกว่าภาพลักษณะอื่น ๆ ชอบภาพที่อยู่ด้านขวามากกว่าที่อยู่ด้านซ้าย ไม่ว่าจะเด็กชายและเด็กหญิงอ่านหนังสือเก่งหรือไม่เก่ง ชอบภาพลักษณะเดียวกัน

สรุปได้ว่า เด็กชอบอ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัย และเป็นความสนใจของแต่ละช่วงวัย และเพศ เด็กส่วนใหญ่ต้องการความสนุกสนานและความรู้ ดังเช่น อ่านหนังสือที่มีภาพสวยงามและช่วยเสริมจินตนาการและได้ความรู้ที่พัฒนาตนเองได้เจริญเติบโตต่อไป

2.4 ประวัติและผลงานของ ชมัยกร แสงกระจ่าง

ชมัยกร แสงกระจ่าง เป็นนักเขียนหญิงที่มีชื่อเสียง มีประวัติและผลงานดังนี้ (สำนักพิมพ์ ประพันธ์สาส์น ม.ป.ป. : ออนไลน์)

2.4.1 ประวัติของ ชมัยกร แสงกระจ่าง

นางชมัยกร แสงกระจ่าง นามสกุลเดิมใช้ วิทยุิศานต์ เกิดเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2493 ที่ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี บิดาเป็นชาวนวน มารดาเป็นครู สมรสกับคุณสิทธิชัย แสงกระจ่าง ที่เปลี่ยนชื่อ นามสกุล เป็นดลสิทธิ์ บางคมบาง เป็นนักเขียนนักแปลที่มีชื่อเสียงคนหนึ่ง มีบุตร 2 คน คือ กว่าซิ่น และกล้าแก้ว

การศึกษา

พ.ศ. 2507 สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนวัดพลับ (จันทบุรี) อำเภอเมือง จันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

พ.ศ. 2509 สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมต้นจากโรงเรียนศรียานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

พ.ศ. 2511 สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมปลายจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2514 สำเร็จการศึกษาระดับอักษรศาสตรบัณฑิต จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

2.4.2 ผลงานของชมัยกร แสงกระจ่าง

เริ่มเข้ารับราชการที่กองกลางสำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อ พ.ศ. 2515 จนกระทั่ง พ.ศ. 2531 เกิดคดีทุจริตปลอมแปลงเอกสารขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในฐานะที่มีส่วนเป็นคณะทำงานกลั่นกรองผู้ขอพระราชทานเครื่องราชฯ จึงพลอยถูกดำเนินคดีไปด้วย แต่การพิจารณายืดเยื้อนานกว่าสิบปีก็ยังไม่สิ้นสุด จึงต้องออกจากราชการ โดยยึดการประพันธ์เป็นอาชีพเรื่อยมา พร้อมทั้งรับเชิญไปเป็นอาจารย์พิเศษในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เป็นต้น

เนื่องจากเป็นผู้มีความสนใจด้านการอ่านมาตั้งแต่เด็ก ตลอดเวลาที่ศึกษาอยู่จึงมีความสนใจเรื่องภาษาและวรรณกรรมเป็นพิเศษ เริ่มต้นด้วยการเขียนกลอน จนได้ดำรงตำแหน่งประธานชมรมวรรณศิลป์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2514

พ.ศ. 2515 เขียนงานวิจารณ์ รวมเรื่องสั้น บทร้อยกรองชุด “ความเงิบ” ของสุชาติสวัสดีศรี นับเป็นงานวิจารณ์ชิ้นแรกในชีวิต และในปีถัดมาได้เขียนวิจารณ์ในนิตยสารประชาชาติอยู่ระยะหนึ่ง

พ.ศ. 2516 มีงานร้อยกรองร่วมกับคนอื่น ๆ เช่น เฉลิมศักดิ์ ศิลาพร สุรศักดิ์ ศรีประพันธ์ ธารีปิยพันธ์ จัมปาสุต วรา จันทกุล ในชุด “ใบไม้แห่งนาคร” ใช้นามปากกาว่า “ชมจันทร์”

พ.ศ. 2519 เขียนวิเคราะห์ผลงานเรื่องสั้นและบทกวีของนักเขียนร่วมสมัย เพื่อเป็นข้อมูลให้ ชมรมวรรณศิลป์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้ในการจัดนิทรรศการ ต่อมาสำนักพิมพ์รวมไปพิมพ์ เผยแพร่ชื่อ “วิเคราะห์วรรณกรรมแนวประชาชน” ใช้นามปากกาว่า “นคินี วิทูรสถานต์”

นอกจากนี้ยังมีผลงานประพันธ์อื่น ๆ อีกหลายประเภท หลายเล่มได้รับรางวัลงานสัปดาห์ หนังสือแห่งชาติ เช่น วรรณพิณิจ กฤษณา อโศกสิน บ้านหนังสือในหัวใจ ในนาม “ไพลิน รุ่งรัตน์” ร้อยกรองเรื่อง มิเหมือนมั่นอันใดเลย ในนาม “ชมจันทร์” และนวนิยาย เรื่อง บ้านทึกจากลูก (ผู้) ชาย ในนามชมักร แสงกระจ่าง เป็นต้น โดยเฉพาะนวนิยายเรื่อง บ้านทึกจากลูก (ผู้) ชาย มีผู้นำ ไปสร้างเป็นภาพยนตร์ และประสบความสำเร็จอย่างมาก

ผลงานของชมักร แสงกระจ่าง มีสารระนิยายและสารคดี วรรณกรรมเยาวชน ทำงานวิจัย และสร้างสรรค์ผลงานวิชาการ 3 ประเภท คือ

- 1) นวนิยาย (นามชมักร แสงกระจ่าง) 28 เล่ม
- 2) รวมเรื่องสั้น (นามชมักร แสงกระจ่างและไพลิน รุ่งรัตน์) 7 เล่ม
- 3) วรรณกรรมเยาวชน (นามชมักร แสงกระจ่าง) 17 เล่ม
- 4) สารคดีและสารระนิยาย (นามไพลิน รุ่งรัตน์) 14 เล่ม
- 5) รวมบทกวี (นามชมจันทร์ และ ไพลิน รุ่งรัตน์) 6 เล่ม

ผลงานของชมักร แสงกระจ่าง ที่เป็นนวนิยาย ได้แก่ กุหลาบในสวนเล็ก ๆ กระท่อมแสงเงิน (สร้างเป็นละครแล้ว) จากดวงตาดอกไม้ จดหมายถึงดวงดาว (สร้างเป็นละครแล้ว) เข้าครึ่งขาม เย็นครึ่งขาม เข้าชื่น คินฉาย ตั้งดาวระยิบฟ้า ตะวันขึ้นที่ภูพระบาท ในสวนเมฆ บานไม่รู้โรย บ้านนี้มีหมากับแมว บ้านไร่เรือนตะวัน (สร้างเป็นละครแล้ว) แบ่งฟ้า ปันดิน ปุยพุ่มกับสำลี ผัดไทยไม่ใส่เส้น ผลิตานในวันร้อน พระอาทิตย์คินแรม (สร้างเป็นละครแล้ว) มิ่งมิตรในสวนดอกไม้ ยามบ่ายวันเสาร์ ยามเช้าวันอาทิตย์ รังนกบนปลายไม้ (สร้างเป็นละครแล้ว) เรื่อง ของชายช็อกนกสามคน ฤดูร้อน...มีดอกไม้บาน วุ่นวายสบายดี สูดวงใจแผ่นดิน เส้นทางของแม่ (นวนิยายขนาดสั้น) ห้องนี้รื่นรมย์ หน้าต่างสีชมพู ประตูลีฟ้า (สร้างเป็นละครแล้ว) หมู่บ้านคนฝันดี เหมือนฟ้ามีพระอาทิตย์สองดวง อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก ผลงานของชมักร แสงกระจ่าง ที่เป็นเรื่องสั้น ได้แก่ ทัญจอตหน (รวมเรื่องสั้น) ตั้งมิ่งงานเริงริน (เรื่องสั้น) นางสิงห์มอเตอร์ไซค์ (รวมเรื่องสั้น) ในสวนฝัน (รวมเรื่องสั้น) ผู้หญิงนะ (รวมเรื่องสั้น) มุมดี ๆ ของชีวิต (เรื่องสั้น) แม่ทั้งโลกเป็นเช่นนี้ (รวมเรื่องสั้น)

ผลงานของชมักร ที่เป็นวรรณกรรมเยาวชน ได้แก่ คุณปู่แวนตาโต (วรรณกรรม) คุณปู่แวนตาแตก (วรรณกรรม) คุณยายหวานซ่าส์ส์ (นวนิยาย) เด็กหญิงแห่งกลางคืน (นวนิยาย) เทียวบิน ยามเช้า (นวนิยายเยาวชน เขียนขึ้นในโอกาสครบรอบ 100 ปีท่านพุทธทาส 2549) บ้านทึกจากลูก

(ผู้) ชาย (วรรณกรรมเยาวชน เคยสร้างเป็นละครแล้ว) บ้านนี้มีรัก (วรรณกรรม) บ้านฟ้าใส (นวนิยาย เยาวชน ในชุดรัฐธรรมนูญต้องรู้ ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันพระปกเกล้าฯ และรัฐสภา) ป่าจำ ไก่ ตีตตี๋ นะจ๊ะ (วรรณกรรม) แมวดำในสวนสีชมพู (นวนิยาย) รับบิ้นเขียวกับกล่อง กระดาษแดง (นวนิยาย) โลกนี้น่ารัก (วรรณกรรม) สัมโอ น้ำหมู หนูแมว (วรรณกรรม) สวีตตี้... ข้างถนน (วรรณกรรม) แสงดาวกลางเมือง (วรรณกรรม) อลวนบนหลังคา (นวนิยาย)

ผลงานของชัยภร แสงกระจ่าง ที่เป็นบทกวี ได้แก่ นิทานอีสปคำกลอน ชุดความดี ความงาม และความรัก ไปไม้แห่งนาคร มิเหมือนมั่นอันใดเลย หนูน้อยตัวหนังสือ อรุณในราตรี ผลงานที่เป็นสารคดี ได้แก่ กุหลาบแห่งแผ่นดิน (สารคดีชีวิตของ กุหลาบ สายประดิษฐ์) แกะลายไม้หอม กฤษณา อโศกสิน คนในบ้านหนังสือ (สารคดีเชิงวรรณศิลป์) จอห์น โอดิเซีย ปราชญ์ นักสู้แห่งภูเขา ดอกไม้ในสายธาร (สารคดีอิงธรรมะ) บ้านหนังสือในหัวใจ ปากไก่ลายทอง แม่ลูกปลุก ต้นไม้ ผลงานที่เป็นบทวิจารณ์ ได้แก่ ปราบกฏการณ์แห่งกวี ภูเขาวรรณกรรม ของนักเขียนมือทอง กฤษณา อโศกสิน วรรณพิณิจ กฤษณา อโศกสิน วิเคราะห์วรรณกรรมแนวประชาชน ผลงานที่เป็นบทความเรื่องว่าอยากจะเขียนแทบตาย ผลงานที่บันทึกชีวิตจริงมีเล่มหนึ่ง เรื่องว่า 7 วันคดีเครื่อง ราชฯ ผลงานที่เป็นนวนิยายร้องกรองมีเล่มหนึ่งเรื่องว่า ขวัญสงฆ์

นอกจากงานเขียนหนังสือและงานเขียนวิจารณ์วรรณกรรมเป็นหลักแล้ว ยังก่อตั้งสำนักพิมพ์ “คมบาง” เพื่อจัดพิมพ์ผลงานของตัวเองและคนใกล้ชิด รวมทั้งทำงานให้กับสมาคมภาษาและหนังสือ แห่งประเทศไทย สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ร่วมเป็นกรรมการตัดสินรางวัลวรรณกรรมในอีก หลายคณะ เช่น กรรมการตัดสินและกรรมการคัดเลือกวรรณกรรมเพื่อรับรางวัลซีไรต์ รางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และร่วมเป็นคณะกรรมการเผยแพร่วรรณกรรมไทยไปยังต่างประเทศ เพื่อเกียรติภูมิของคณะกรรมการเอกลักษณ์ไทย เป็นต้น

ปัจจุบันนอกจากจะมีผลงานบทความและบทวิจารณ์วรรณกรรมที่สร้างชื่อเสียงให้มากแล้ว ยังเขียนนวนิยายอย่างจริงจัง โดยลงพิมพ์ในนิตยสารต่าง ๆ หลายฉบับอย่างสม่ำเสมอ เช่น สกุลไทย ศรีสยาม ฯลฯ

นามปากกา

ชมจันทร์, นศินี วิฑูธีรศานต์, ไพลีน รุ่งรัตน์, บัวแพน, นันทพิสัย, แสนดาว, ชัยภร แสงกระจ่าง

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ดังนี้

2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก

ทิพวัลย์ ชันธมะ (2545) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่

ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2544 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หนังสือดังกล่าวในด้านผู้จัดทำ เนื้อเรื่อง แนวคิด ตัวละคร ฉาก วิธีการนำเสนอเรื่อง สำนวนภาษา และองค์ประกอบของหนังสือ โดยวิเคราะห์หนังสือจำนวน 78 เรื่อง ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ในด้านผู้จัดทำ ผู้แต่งหนังสือ ทั้งหมดเป็นบุคคล ผู้จัดพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นสำนักพิมพ์เอกชน ในด้านเนื้อหา หนังสือจัดจำนวนมากที่สุดมีเนื้อหาเรื่องครอบครัว และมีแนวคิดเกี่ยวกับความเมตตากรุณา ด้านตัวละคร หนังสือส่วนใหญ่มีตัวละครเป็นคน มีการเสนอเรื่องแบบเรื่องเล่า

จาวรรรณี อ่ำพันธุ์ (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วรรณกรรมเด็กก่อนวัยรุ่นประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2538-2542 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการทางวรรณศิลป์ในวรรณกรรมเด็กก่อนวัยรุ่น ด้านโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา การใช้ภาษา 2) วิเคราะห์เนื้อหาและแนวคิดในวรรณกรรมเด็กก่อนวัยรุ่น 3) วิเคราะห์ภาพสะท้อนทางสังคมของเด็กที่ปรากฏในวรรณกรรมเด็กก่อนวัยรุ่น โดยใช้วิธีวิจัยเอกสารจากหนังสือที่ชนะการประกวดทั้งหมดจำนวน 15 เรื่อง ผลการศึกษา พบว่าผู้เขียนส่วนใหญ่วางโครงเรื่องจากสภาพเหตุการณ์สังคมในปัจจุบัน โดยนิยมเริ่มเรื่องด้วยการบรรยายฉาก พฤติกรรมตัวละคร บรรยายถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ การดำเนินเรื่องมักใช้ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสาเหตุภายนอกเกี่ยวกับความยากจน สภาพเศรษฐกิจ และสภาพสังคม การดำเนินเรื่องไปตามลำดับปฏิทินเป็นส่วนใหญ่ และนิยมปิดเรื่องแบบสุขนานุกรม ด้านตัวละครส่วนใหญ่ที่ผู้เขียนแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาได้ อย่างสมจริง นอกจากนั้นยังมีการสร้าง ฉากบรรยากาศทั้งในเมืองและชนบทได้อย่างละเอียดชัดเจน สอดคล้อง กลมกลืนกับเนื้อเรื่อง แล้ววรรณกรรมเด็กก่อนวัยรุ่นจึงสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดของผู้เขียน แต่ละคนที่มีต่อสภาพสังคมในสมัยนั้น ๆ รวมทั้งวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย ตลอดจนการดำเนินชีวิตของเพื่อนมนุษย์ได้อย่างชัดเจน ขณะเดียวกันนั้นก็ได้อธิบายให้เห็นปัญหาในด้านต่าง ๆ ของสังคมทั้งในเมืองและในชนบท ผู้เขียนหลาย ๆ คนสามารถสะท้อนสภาพชีวิต และความเป็นไปของสังคมออกมาได้อย่างสมจริงตามมุมมองของแต่ละคน รวมทั้งสอดแทรกแนวคิด คุณธรรมและสาระประโยชน์ที่สำคัญลงไปด้วย

น้ำค้าง ระวังทอง (2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่ชนะการประกวดในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2530-2536 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์ และภาพสะท้อนของเด็กจากวรรณกรรม โดยใช้วิธีวิจัยเอกสาร จำนวน 27 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า ในด้านกลวิธีการประพันธ์ ผู้เขียนสร้างโครงเรื่องที่ตัวละครมาจากครอบครัวอ่อน ทำให้ตัวละครมีความรับผิดชอบและแก้ปัญหาได้ดี และโครงเรื่องที่ตัวละครมีความคิดฝันและพากเพียรที่จะไปให้ถึงในสิ่งที่มุ่งหวังไว้มากที่สุด รองลงได้แก่ โครงเรื่องที่กล่าวถึงธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ โครงเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงตัวละครที่มีคุณธรรมซึ่งก่อให้เกิดผลดีแก่สังคม และโครงเรื่องที่มีแนวเห็นธรรมชาติ ในด้านการสร้างตัวละคร มีการสร้างตัวละครแบบสมจริง

แบบอุดมคติและแบบเหนือจริง ในด้านการสร้างฉาก ผู้เขียนสร้างฉากที่เด็กรู้จักและคุ้นเคยมากที่สุด นอกนั้นเป็นฉากที่สอดคล้องกลมกลืนกับเนื้อเรื่อง และฉากช่วยเสริมประการณ์ ในด้านการใช้ภาษามีการใช้ภาษาปาก คำภาษาถิ่น คำแสดงภาพ คำแสดงอาการ คำแสดงความรู้สึก และคำขยายเหมาะสมกับฐานะของ ตัวละคร เหตุการณ์ และสภาพท้องถิ่น ในด้านภาพสะท้อนของเด็กที่ปรากฏจากวรรณกรรม พบว่าด้านครอบครัวกล่าวถึงการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวยากจนที่สุด ครอบครัวชั้นกลาง ครอบครัวชั้นสูง ด้านจริยธรรมที่พบมากที่สุดคือความเมตตาธรรม ด้านการศึกษาพบว่าพ่อแม่ผู้ปกครองมีทั้งให้ความสำคัญของการศึกษา ด้านทรศนะของเด็กต่อสิ่งต่าง ๆ พบว่า เด็กส่วนใหญ่มีทรศนะต่อ การดำรงชีวิตของตนอย่างมีเป้าหมายและพยายามต่อสู้จนกว่าจะประสบความสำเร็จ ส่วนด้านทรศนะต่อสังคมรอบตัวนั้น ๆ มีทั้งที่เด็กพอใจ ไม่พอใจ และสงสัย ซึ่งขึ้นอยู่กับกรกระทำของผู้ใหญ่หรือเหตุการณ์ที่เขาได้พบ

ถวัลย์ พึ่งเงิน (2537) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีแนวอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 26 เรื่อง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลวิธีการประพันธ์ และบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชน เป็นผลมาจากการกระทำของมนุษย์ คือ ปัญหาป่าไม้ ปัญหาสัตว์ป่าและสัตว์น้ำ ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาอากาศเป็นพิษ ปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อมจากสารพิษ และการทิ้งขยะในที่สาธารณะ ส่วนด้านบทบาทของวรรณกรรมที่มีต่อเยาวชน ผู้เขียนต้องการปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชน แสดงทรศนะในเชิงแนะนำ ตักเตือน สั่งสอน ให้เยาวชนตระหนักในความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และชี้ให้เห็นแบบอย่างที่ดีของการอนุรักษ์เพื่อให้เยาวชนปฏิบัติตาม

ศิวะพรรณ โหระกุล (2535) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กของ วิริยะ สิริสิงห ประเภทบันเทิงคดี ในช่วงปี 2515-2532 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีของ วิริยะ สิริสิงห ในช่วงปี พ.ศ. 2515-2532 ในด้านองค์ประกอบกลวิธีการเขียนใช้ภาษา และคุณค่าของภาพประกอบ ซึ่งปรากฏในงานวรรณกรรมสำหรับเด็กจำนวน 38 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบของเรื่องประกอบด้วยแนวคิดหลัก 3 ด้าน คือ ด้านเสริมสร้างประสบการณ์ในงานอาชีพ การใช้ความรู้ และการแทรกคำสอนด้านคุณธรรม ส่วนโครงเรื่องมี 7 ลักษณะคือ โครงเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัย การกีฬา งานอาชีพ ความรัก เรื่องลึกลับ สืบสวน เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ และเรื่องวิทยาศาสตร์ ลักษณะของโครงเรื่องสั้น ไม่ซับซ้อน มีตัวละครน้อย ซึ่งตัวละครนั้น มีหน้าที่ที่เป็นมนุษย์ และเทียบเท่ามนุษย์ ตัวละครแสดงถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น ความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ ความกตัญญู และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การลักขโมย การพูดเท็จ เป็นต้น บทสนทนามีความสมจริง สอดคล้องกับฐานะและนิสัยของ

ตัวละคร ส่วนฉากเป็นฉากในชนบท จึงสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตของผู้คนในชนบทได้เป็นอย่างดี กลวิธีในการเขียน การวางโครงเรื่องมีกลวิธีเปิดเรื่องด้วยการบรรยายมากที่สุด รองลงไปคือ การพรรณนาและใช้บทสนทนา ส่วนการดำเนินเรื่องนั้นดำเนินไปตามลำดับปฏิทินและปิดเรื่อง นิยมตามลำดับดังนี้คือ แบบสุชานาฏกรรม ปิดเรื่องให้ตื่นเต้น ให้ข้อคิด และแบบโศกนาฏกรรม สำหรับกลวิธีในการเล่าเรื่องใช้ 2 แบบ คือ ผู้เขียนเป็นผู้เล่าเรื่องเอง รองลงมาคือ ตัวละครสำคัญเป็นผู้เล่า ด้านการสร้างตัวละครมีกลวิธี 3 แบบ คือ ผู้เขียนบรรยายตัวละครเอง ตัวละครกล่าวเองในบทสนทนา และแบบผสมซึ่งใช้ ทั้งบรรยายและตัวละครสำหรับกล่าวเองในบทสนทนา การใช้ภาษา มีการใช้คำแสดงภาพ แสดงอาการ แสดงความรู้สึก คำอุทานและคำซ้อน การใช้ประโยค นิยมใช้ประโยคความเดียวและประโยคความรวม ส่วนประโยคความซ้อน มีน้อยมาก การใช้สำนวนมีการใช้ภาพพจน์แบบอุปมา แบบอุปลักษณ์ และการใช้ถ้อยคำที่เล่นเสียงเล่นจังหวะ คุณค่าของภาพประกอบมี 3 ประการ ประการแรก ภาพช่วยเสริมแต่งให้วรรณกรรมเป็นที่น่าสนใจ โดยมีรูปเล่มหลายขนาด เล็กเนื้อหาที่น่าสนใจมาเสนอเป็นภาพ ปกใช้ภาพการ์ตูนสีสดใสประกอบเรื่องสำหรับเด็กเล็ก ส่วนเด็กโต ใช้ภาพวาดเหมือนจริง ภาพลายเส้นและภาพถ่ายขาวดำ ประการที่สอง ภาพช่วยในการแปลความหมายโดยใช้ภาพที่ตรงกับเนื้อเรื่อง และมีการแสดงออกทางสีหน้าท่าทางและการเคลื่อนไหวของตัวละคร ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย ประการที่สาม ภาพช่วยขยายประสบการณ์ โดยเสนอประสบการณ์ใหม่แก่ผู้อ่าน

จากงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า วรรณกรรมสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัล มีกลวิธีการแต่งในด้านเนื้อเรื่อง จะมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว ในด้านตัวละคร มีตัวละครเป็นมนุษย์ที่เป็นเด็กเยาวชนในด้านแนวคิด มีแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมต่าง ๆ ในด้านฉาก มีฉากละเอียดสมจริง

2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการแต่งวรรณกรรม

ศิริบุรณ์ เกกิงสุข (2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์นวนิยาย ของ โชติ ศรีสุวรรณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์นวนิยายของ โชติ ศรีสุวรรณ ที่แต่งในช่วง พ.ศ. 2522-2535 จำนวน 24 เรื่อง ในด้านแนวคิดและกลวิธีการแต่ง โดยใช้วิธีวิจัยเอกสาร และเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า ด้านแนวคิดผู้เขียนเสนอแนวคิด 6 ประการ คือ แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวพบว่าครอบครัวไทยทั้งครอบครัวชนบทและในเมือง สมาชิกในครอบครัวมีความผูกพันใกล้ชิดกัน พ่อมีบทบาทสำคัญสูงสุดในครอบครัวต้องดูแลรับผิดชอบอย่างเต็มที่ แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาพบว่า คนชนบทมีโอกาสทางการศึกษาน้อยเพราะฐานะยากจน เมื่อจบการศึกษาภาคบังคับแล้วต้องออกมาช่วยกันทำมาหากิน จึงต้องอาศัยการศึกษานอกระบบ และยังมีปัญหาเกี่ยวกับสถานที่เรียนไม่เหมาะสม ครูไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ตลอดทั้งหลักสูตรไม่เอื้ออำนวยต่อท้องถิ่นมากนัก แนวคิดเกี่ยวกับสังคมพบว่า วิถีชีวิตของชาวชนบทจะมีความเป็นอยู่เรียบง่าย ผูกพันกับธรรมชาติ มีอาชีพเกษตรกรรม ปลูกสร้างบ้าน วัด โรงเรียนอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน

เพื่อความสะดวกในการทำกิจกรรมร่วมกัน คนชนบทมีค่านิยมในคุณธรรมความกตัญญูรู้คุณ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซื่อสัตย์ สุจริต อีกทั้งยึดมั่นขนบธรรมเนียมประเพณี ทั้งประเพณีส่วนรวมและประเพณีส่วนบุคคลอย่างเคร่งครัด แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจในด้านการผลิต ได้ผลผลิตต่ำเพียงพอแก่การบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น การปลูกพืชเศรษฐกิจมีน้อยและถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง การก่อกวนมีมาก ในฤดูแล้งเมื่อว่างจากการทำการเกษตร ชาวชนบทส่วนหนึ่งจะเดินทางไปทำงานต่างถิ่นเพื่อนำเงินมาเลี้ยงดูครอบครัวและยกฐานะตนให้ดีขึ้น แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม มีความเชื่อทางศาสนาแบบชาวบ้านและเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ในด้านการทดแทนหรือรักษาธรรมชาติให้คงอยู่ ประชาชนทุกฝ่ายต้องมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ งดเว้นการล่าสัตว์ตัดต้นไม้ ช่วยกันปลูกป่าและคืนสัตว์สู่ป่า ในด้านการรักษาคุณธรรมแห่งธรรมชาติ ธรรมชาติมีการกำจัดการตนเองเพื่อให้คงอยู่อย่างเหมาะสมอยู่แล้ว ในด้านภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ ในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังมีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และสวยงาม มีคุณค่าควรแก่การซาบซึ้งประทับใจทั้งยังเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ด้านกลวิธีการแต่งพบว่า โครงเรื่องส่วนใหญ่แสดงถึงวิถีชีวิตของเด็กชนบทที่ยากจน เรียนน้อย แต่มีคุณธรรม ร่องลงมาเป็นโครงเรื่องเกี่ยวกับวัยรุ่นที่แสวงหาความรักและคู่ครอง ส่วนโครงเรื่องที่แสดงความเหลื่อมล้ำของคนชนบทและคนในเมือง และโครงเรื่องที่เกี่ยวกับความผิดปกติในจิตใจมนุษย์มีจำนวนน้อย ด้านการสร้างตัวละคร มีการสร้างตัวละครแบบสมจริงกับตัวละครแบบอุดมคติมาก และสร้างตัวละครแบบเหนือจริงกับตัวละครแบบฉบับน้อย ด้านการสร้างฉาก ได้ชักชวนชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือในช่วง พ.ศ. 2522-2535 ด้านการใช้ภาษา พบว่าใช้คำภาษาปาก คำหายาบ คำภาษาถิ่น สร้างคำใหม่และคำเลียนเสียงธรรมชาติ ส่วนการใช้โวหาร มี 3 แบบ คือ แบบอุปมาอุปไมย แบบอุปสัทอักษร และแบบบุคลาธิษฐาน ตามลำดับ

ทฤษฎี เสมอ (2541) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์กลวิธีการแต่งเรื่องสั้นแนวสยองขวัญของ เหม เวชกร มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการแต่งเรื่องสั้นแนวสยองขวัญของ เหม เวชกร ในด้านกลวิธีการสร้างโครงเรื่อง กลวิธีการสร้างฉากและบรรยากาศ และกลวิธีการเล่าเรื่อง จากเรื่องสั้นจำนวน 98 เรื่อง ในหนังสือรวมเรื่องสั้น 5 ชุด ได้แก่ ใครอยู่ในอากาศ ปีศาจของไทย ผู้มาจากเมืองมืด ผู้ไม่มีร่างกาย และวิญญาณที่เร่ร่อน ผลการวิจัยพบว่า เรื่องสั้นแนวสยองขวัญของ เหม เวชกร ใช้กลวิธีการแต่งในด้านต่าง ๆ ดังนี้ กลวิธีการสร้างโครงเรื่อง เหม เวชกร นิยมสร้างโครงเรื่องแบบเก่า (traditional) ซึ่งมีการเริ่มเรื่อง ดำเนินเรื่อง และมีตอนจบเรื่อง มักจะเปิดเรื่องด้วยการบรรยายที่มาของเรื่อง ดำเนินเรื่องโดยใช้กลวิธีการสร้างความขัดแย้ง กลวิธีการสร้างสถานการณ์ และกลวิธีการเรียงลำดับเหตุการณ์ ส่วนกลวิธีการสร้างความสนใจใคร่ติดตามจะปรากฏหลากหลายวิธี เช่นการใช้ตัวละครตัวเดิมในการดำเนินเรื่อง และจบเรื่องด้วยโศกนาฏกรรมเป็นส่วนใหญ่ กลวิธีการสร้างฉากและบรรยากาศ เหม เวชกร ใช้กลวิธีการบรรยายอย่างตรงไปตรงมาจากประสบการณ์

ผสมผสานกับจินตนาการ มาสร้างเป็นฉากและบรรยากาศได้อย่างสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และเหมาะสมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการบรรยายที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ ทั้งสถานที่จริงและสถานที่สมมติ นอกจากนี้ฉากและบรรยากาศยังแสดงให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิตของคนไทยในชนบทของยุคสมัยนั้นอีกด้วย กลวิธีการเล่า เรื่อง เหม เวชกร ใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบผู้เล่าเรื่องเป็นตัวละครเอกเกือบทุกเรื่อง โดยใช้สรรพนามบุรุษ ที่หนึ่งแทนตนเองว่า ผม สำหรับกลวิธีการใช้ภาษา เหม เวชกร สามารถใช้ภาษาที่เหมาะสมกับ เนื้อเรื่อง โดยการเลือกใช้คำและประโยคที่สามารถสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว มีการใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ทำให้อ่านเกิดความรู้สึกสะเทือนอารมณ์และเห็นภาพได้ชัดเจน ส่วนกลวิธีการนำเสนอเรื่อง ใช้วิธีการบอกเล่าจากผู้เล่าเรื่อง ซึ่ง เหม เวชกร สามารถนำเสนอได้อย่าง เหมาะสมและแยบยล ทำให้เรื่องมีความสนุกสนานและน่าติดตาม

อัศวินธ์ เรื่องรอง (2538) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องแก้วหน้าม้า มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมวรรณกรรมเรื่องแก้วหน้าม้าสำนวนต่าง ๆ ที่ปรากฏในประเทศไทย และวิเคราะห์ลักษณะเด่น ด้านเนื้อหาและกลวิธีการแต่งที่ทำให้เรื่องแก้วหน้าม้าแพร่หลายทั่วไปใน สังคมไทย ผลการศึกษาพบว่า เรื่องแก้วหน้าม้าเป็นวรรณกรรมพื้นบ้านภาคกลางที่แพร่หลายมากเรื่อง หนึ่งทั้งที่เป็นร้อยกรองและร้อยแก้ว โดยมีต้นฉบับตัวเขียนมาตั้งแต่สมัยอยุธยา เรื่องแก้วหน้าม้าได้รับความนิยมนิยมและแพร่หลายอย่างมากในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นในรูปแบบของกลอนสวดและกลอน บทละคร วรรณกรรมเรื่องแก้วหน้าม้ามีลักษณะเด่นที่โครงเรื่อง ตัวละคร แก่นเรื่อง และอนุภาคของ วิเศษกล่าวคือ ด้านโครงเรื่องเน้นตัวละครเอกฝ่ายหญิงเป็นตัวเดินเรื่องและมีบทบาทเหนือตัวละคร เอกฝ่ายชาย ด้านตัวละครพบว่า ตัวละครเอกฝ่ายหญิงมีลักษณะแหวกชนบ จากตัวละครหญิงใน วรรณกรรมเรื่องอื่น ซึ่งสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคมในยุคนั้น ด้านแก่นเรื่องชี้ให้เห็น คุณค่าและความเชื่อมั่นในการบำเพ็ญคุณงามความดีว่า สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตให้สมปรารถนา ได้ ส่วนด้านอนุภาคของวิเศษ อันได้แก่ พรีวาโต เรือเหาะ และกระต่าย มีลักษณะเด่นที่แตกต่างจาก ของวิเศษในเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ทั่วไป เมื่อพิจารณากระแสวรรณกรรมในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น กล่าวได้ว่า ทั้งโครงเรื่อง ตัวละคร และของวิเศษมีลักษณะ "เลียน" และ "ล้อ" ขนบของเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ยุคก่อน ลักษณะเด่นดังกล่าวนี้ทำให้เรื่องแก้วหน้าม้า มีรสชาติสนุกสนาน เข้มข้น จนได้รับความนิยมนิยมและแพร่หลาย ทั้งในรูปแบบการแสดงและรูปวรรณกรรมสืบต่อมาในสังคมไทย

อาทิตยา จารุจินดา (2534) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วรรณกรรมนิทานของพระสารประเสริฐ (ตรี นาคะประทีป) : การศึกษาเชิงวิเคราะห์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมนิทานของ พระสารประเสริฐ (ตรี นาคะประทีป) ในด้านแนวคิด แนววิธีการประพันธ์ และศิลปะการใช้ภาษา ผลการวิจัยพบว่า นิทานสำหรับเด็กเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพิจารณาและประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ แนวคิดเกี่ยวกับทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว แนวคิดเกี่ยวกับความสุข แนวคิดเกี่ยวกับสัตว์ และแนวคิด

เกี่ยวกับการปฏิบัติตน ส่วนนิทานสำหรับผู้ใหญ่นั้นเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว แนวคิดเกี่ยวกับความไม่แน่นอนของชีวิต แนวคิดเกี่ยวกับความรักและความลุ่มหลงแนวคิดเกี่ยวกับสติปัญญาไหวพริบ แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ และแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในเรื่องกลวิธีการประพันธ์ พระสารประเสริฐใช้กลวิธีการประพันธ์ที่หลากหลายทั้งในเรื่องการเปิดเรื่องการดำเนินเรื่อง และการปิดเรื่องการสร้างปมปัญหาและการคลี่คลายแสดงให้เห็นแนวคิดที่ว่ามนุษย์ควรพึ่งพาตนเอง ในแง่ของการสร้างตัวละคร ตัวละครมีทั้งตัวละครที่เป็นมนุษย์ อมนุษย์ สัตว์ และสิ่งไม่มีชีวิต ในเรื่องศิลปะการใช้ภาษา ลักษณะเด่นที่พบในวรรณกรรมนิทานของพระสารประเสริฐ ได้แก่ การใช้คำที่เหมาะสม การใช้คำสั้นกระชับ การใช้คำที่มีเสียงสัมผัสคล้องจอง การใช้ภาษาที่ทำให้เห็นภาพ การใช้คำ 4 พยางค์ การซ้ำคำซ้ำความ และการใช้ร้อยกรองในวรรณกรรมนิทาน ลักษณะเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับประเภทของนิทาน แสดงให้เห็นความประณีตและความสามารถในการใช้ภาษาของพระสารประเสริฐ

จากงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า กลวิธีการแต่งวรรณกรรมสำหรับเด็ก ในด้านเนื้อเรื่อง จะมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว ในด้านตัวละคร มีตัวละครเป็นมนุษย์ ในด้านแนวคิด มีแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมต่าง ในด้านฉาก มีฉากละเอียดสมจริง การวิเคราะห์กลวิธีการแต่งวรรณกรรม จะมุ่งศึกษาด้านโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา การใช้ภาษา วิเคราะห์เนื้อหาแนวคิด เนื้อหาเด่นทางจริยธรรม การนำเสนอเรื่อง การดำเนินเรื่อง และลักษณะการเรียบเรียง กลวิธีการนำเสนอโครงเรื่อง กลวิธีการเล่าเรื่อง กลวิธีการดำเนินเรื่อง กลวิธีการสร้างความสนใจใคร่รู้ และกลวิธีการจบเรื่อง ด้านตัวละครส่วนใหญ่นั้นผู้เขียนแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาได้อย่างสมจริง เพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตให้แก่เด็ก เพื่อที่จะให้เข้าใจได้ง่าย

2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์แนวคิดในวรรณกรรม

เอกพงศ์ พัฒนากุล (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดมนุษยนิยมในงานวรรณกรรมของ ฌองปอล ซาทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องมนุษยนิยมในวรรณกรรมเบื้องต้น และศึกษามนุษยนิยมในวรรณกรรมของ ฌองปอล ซาทร์ ผลการศึกษาพบว่า พื้นฐานแนวคิดมนุษยนิยมในเชิงปรัชญา ได้แบ่งออกเป็น 2 หลักหลัก คือ (1) สสารนิยม ซึ่งเป็นลัทธิที่เชื่อว่า มนุษย์ในระดับสสารและประสาทสัมผัสคือสิ่งที่ป็นจริง และมีเป้าหมายคือสุขนิยมในระดับผัสสะเท่านั้น (2) จิตนิยม ซึ่งเป็นลัทธิที่เชื่อว่า มนุษย์มีจิตกับกาย แต่จิตนั้นจริงมากกว่า ส่วนเป้าหมายคือสุขนิยม เช่น ทางปัญญา จากการศึกษาความรู้เกี่ยวกับงานวรรณกรรมเบื้องต้น และในแต่ละประเภทยังมีคุณสมบัติต่างกันไป ทั้งฉาก บทสนทนาและตัวละคร ทำให้งานวรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคมทั้งการเสนอ ความจริงและสะท้อนแนวความคิดของคนในสังคม สำหรับพื้นฐานแนวคิดมนุษยนิยมเป็นทฤษฎีที่เน้นมนุษย์เป็นสำคัญ กิจกรรมทุกอย่างเกิดขึ้นด้วยมนุษย์ และเป็นไปเพื่อมนุษย์เอง โดยดึงเอาลักษณะข้อดีจากลัทธิต่าง ๆ มาเป็นของตน อีกทั้งไม่มียึดหลักใด ๆ หากไม่สามารถใช้ได้กับมนุษย์เอง

ส่วนแนวคิดเบื้องต้นของชาร์ตนั้น ได้รับอิทธิพลปรากฏการณ์นิยม ที่ว่าการมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่ถือเป็นสิ่งปรากฏนั้นถือเป็นจริง และความเป็นจริงก็คือเสรีภาพ ที่มนุษย์จะกระทำสิ่งใดได้อย่างเสรี ไม่มีสิ่งใดกำหนดให้ตัวมนุษย์เป็นนอกเสียจากมนุษย์จะเลือกด้วยตนเองจากสิ่งปรากฏ ส่วนแนวคิดมนุษย์ในงานวรรณกรรมของฌองปอล ซาทร์แสดงให้เห็นว่า ทรรศนะมนุษย์นิยมดั้งเดิมที่เห็นมนุษย์ยิ่งใหญ่ นั้นไม่ใช่วิถีทางที่ถูกต้อง ไม่ต่างจากอะไรไปจากการที่ยอมรับคนอื่นว่า เหนือกว่า มนุษย์ต้องสร้างแก่นสารของตนตลอดเวลา มีความเป็นปัจเจกภาพที่จะหมุนตนเองไปสู่อนาคต โดยไม่มีสิ่งที่เรียกว่าเหนือประสาทสัมผัสเข้ามาบงการ หรือสิ่งอื่นใดก็ตามที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ไม่มีเสรีภาพในการตัดสินใจ และคลี่คลายสู่ความเป็นมนุษย์ที่แท้

Jiang Nannan (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กลวิธีการแต่งและแนวคิดในนวนิยายชุดความสุขของกะทิ โดย งามพรรณ เวชชาชีวะ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการแต่งและแนวคิดในนวนิยายชุดความสุขของกะทิ ผลการวิจัยพบว่า ในด้านกลวิธีการแต่ง งามพรรณ เวชชาชีวะ ใช้กลวิธีการตั้งชื่อบทย่อยของแต่ละเล่มตามของใช้ทั่วไป สิ่งของธรรมชาติ ชื่ออาหาร ชื่อนิทาน และชื่อคำนามธรรม การวางโครงเรื่องกำหนดเหตุการณ์และลำดับเวลา การเปิดเรื่อง โดยอธิบายชื่อบท บรรยายฉากและบรรยากาศ ใช้บทสนทนา ใช้สำนวน และการเล่าเรื่อง ในการดำเนินเรื่องใช้วิธีการสร้างความขัดแย้ง นอกจากนี้ยังใช้กลวิธีลำดับเหตุการณ์ทำให้เนื้อเรื่องดำเนินไปตามโครงเรื่อง ในกลวิธีการปิดเรื่อง ผู้แต่งใช้วิธีปิดเรื่องแบบสุขนานุกรม แบบทิ้งปัญหาและแบบโศกนาฏกรรม ผู้แต่งสร้างตัวละครที่มีพฤติกรรมและนิสัยใจคอสมจริง ฉากและบรรยากาศที่ผู้แต่งสร้างขึ้นมี 5 ฉากที่สำคัญคือ บ้าน ริมคลอง บ้านชายทะเล และสถานที่ต่างประเทศ แล้วผู้แต่งยังสร้างบทสนทนาที่บอกลักษณะและนิสัยตัวละครช่วยดำเนินเรื่อง ในด้านแนวคิดในนวนิยาย ผู้แต่งได้นำเสนอแนวคิดที่เป็นแง่บวกเกี่ยวกับชีวิตและสังคม ทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงความเป็นจริงของชีวิตในด้านความรักของครอบครัว ในด้านแนวคิดเกี่ยวกับชีวิต ผู้แต่งได้นำเสนอชีวิตแบบเรียบง่าย ในด้านแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ผู้แต่งได้นำเสนอวัฒนธรรมอาหารไทย ที่ได้รับประทานทานจำและนำไปทำบุญ

วันชาติ ชาญวิจิตร (2554) การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทางจริยศาสตร์ในงานวรรณกรรมของอัลแบร์ กามูส์ งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพื้นฐานแนวคิดทางจริยศาสตร์ตะวันตก ศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับงานวรรณกรรมของอัลแบร์ กามูส์ และศึกษาแนวคิดทางจริยศาสตร์ในสังคมฝรั่งเศสระหว่าง ปี ค.ศ. 1913-1960 และแนวคิดทางจริยศาสตร์ในทรรศนะของกามูส์ ผ่านงานวรรณกรรมประเภทนวนิยายของกามูส์ ประกอบด้วยนวนิยาย 5 เรื่องคือ ความตายอันแสนสุข คนนอก กาฬิบัติ มนุษย์สองหน้าและมนุษย์คนแรก ผู้วิจัยพบว่า พื้นฐานแนวคิดทางจริยศาสตร์ตะวันตก มุ่งศึกษาเกี่ยวกับประพจน์หรือสิ่งที่ควรกระทำของมนุษย์ แสวงหาคำตอบต่อ คุณค่าทางจริยธรรม เป้าหมายของชีวิตมนุษย์ และเกณฑ์ตัดสินการกระทำของมนุษย์ซึ่งมีลักษณะที่เป็นนามธรรม สำหรับวิธีหนึ่งที่จะทำให้เข้าใจแนวคิดที่ว่านี้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ การศึกษาผ่าน

งานวรรณกรรมของอัลแบร์ กามูส์ จากการศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับงานวรรณกรรมของ อัลแบร์ กามูส์ เห็นชัดว่ากามูส์พยายามตั้งคำถามต่อแนวคิดทางจริยศาสตร์ใน 2 ประเด็น คือ เป้าหมายของชีวิตมนุษย์ และเกณฑ์ตัดสินการกระทำของมนุษย์ นอกจากนี้ชี้ให้เห็นแนวคิดที่ว่านี่ในทรรศนะของเขายังสะท้อนให้เห็นแนวคิดดังกล่าว ตามที่ปรากฏในสังคมอย่างตรงไปตรงมา สำหรับแนวคิดทางจริยศาสตร์ในสังคมฝรั่งเศส ระหว่าง ปี ค.ศ. 1913-1960 ปรากฏให้เห็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของสมาชิกในสังคมช่วงเวลาดังกล่าว มีพฤติกรรมในการแสวงหาเป้าหมายของชีวิตมนุษย์ ด้วยการแสดงท่าทีคือ (1) ท่าทีแบบสุขนิยม ด้วยเชื่อว่าเป้าหมายของชีวิต คือ ความสุข ประกอบด้วยท่าทีสุขนิยมแบบอัตนิยม ให้ความสำคัญกับสุขส่วนตัว และท่าทีสุขนิยมแบบสากล เน้นความสุขของส่วนรวม (2) ท่าทีแบบศาสนาคริสต์ เชื่อว่าเป้าหมายของชีวิต คือ อาณาจักรของพระเจ้า เพื่อแสวงหาชีวิตที่เป็นสุขนิรันดร์ และสะท้อนให้เห็นเกณฑ์ตัดสินการกระทำของมนุษย์ด้วยแสดงท่าที คือ (1) ยึดปัจเจกบุคคลตัดสินด้วยตนเอง (2) ยึดบรรทัดฐานทางสังคม ใช้บรรทัดฐานทางสังคมตัดสิน (3) ยึดศาสนาคริสต์ ใช้บัญญัติ 10 ประการ เป็นแนวทางปฏิบัติส่วนแนวคิดทางจริยศาสตร์ในทรรศนะของกามูส์ เกิดจากปฏิกิริยาที่ต่อต้านพื้นฐานแนวคิดทางจริยศาสตร์ดั้งเดิมของสังคมดังสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมของตัวละครในทรรศนะของกามูส์ มุ่งแสวงหาเป้าหมายของชีวิตมนุษย์ คือ ความสุข ซึ่งมีปอเกิดมาจากร่างกายและจิตใจมีความสัมพันธ์กัน โดยเน้นคุณภาพของความสุขมากกว่าปริมาณ สำหรับความสุขที่แท้จริงจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อมนุษย์เข้าใจสภาวะของโลกและชีวิต ซึ่งนำไปสู่เป้าหมายของชีวิตระดับปัจเจก อันเป็นความสุขที่มีความสัมพันธ์กับความไร้สาระ สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเสรีภาพ เวลา และความตาย พัฒนาไปสู่เป้าหมายของชีวิตระดับสังคม เป็นความสุขที่มีความสัมพันธ์กับความยุติธรรม และภราดรภาพระหว่างมนุษย์ ส่วนเกณฑ์ตัดสิน การกระทำของมนุษย์ กามูส์เชื่อว่าไม่มีเกณฑ์ที่แน่นอนและตายตัว ดังนั้นจึงขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลเป็นผู้เลือกโดยใช้เสรีภาพและความรับผิดชอบของตนเองในการแสวงหาความสุขภายใต้ความสัมพันธ์ที่มีต่อตัวเองและสังคม

กาญจนา สืบเจ็ก, จารุพร สวนปลีก, ชญาณิชฐ์ คงศรีไพโร, ดวงเดือน หลวงมั่ง, สุมาลี ทองพรหม (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมของโชคชัย บัณฑิต มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมของโชคชัย บัณฑิต ผลการศึกษาพบว่า โชคชัย บัณฑิต มีแนวการเขียนเรื่องสั้นและบทกวีออกมาในแบบฉบับของตน คือใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย งานเขียนส่วนใหญ่ผู้เขียนนำมาจากประสบการณ์ตรงที่ได้ประสบพบเห็นมาตั้งแต่วัยเด็ก กระทั่งถึงปัจจุบัน บทกวีเรื่องบ้านเก่าซึ่งเป็นผลงานที่ได้รับรางวัลซีไรต์ ปี 2544 เป็นผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้ผู้เขียนเป็นอย่างมาก มีเนื้อหาที่มีแนวคิดหลากหลายประการ เช่น การสะท้อนภาพการเมือง เศรษฐกิจ สังคมไทย เรื่องราวเกี่ยวกับสภาพธรรมชาติและมลภาวะที่เกิดขึ้นในประเทศไทยที่เกิดขึ้นยุค โลกาภิวัตน์ ซึ่งได้ชี้ให้เห็นลักษณะนิสัยของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน ว่ามีความโลภ เห็นแก่ตัว เอาเปรียบผู้อื่น อยู่อย่างตัวใครตัวมัน ใช้ชีวิตอย่างประมาท มั่งง่าย เอาแต่ความสะดวกสบาย พุ่มเพื่อย

ชอบโกหก จิตใจโหดร้ายทำลายหรือทำร้ายกันได้อย่างไม่เกรงกลัวกฎหมาย ชอบวางอำนาจ แบ่งชั้นวรรณะ ฯลฯ อีกทั้งชี้ให้เห็นว่าเมื่อมนุษย์นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการดำรงชีวิตอยู่กับการใช้เทคโนโลยีเป็นส่วนใหญ่จนในที่สุดต้องตกเป็นทาสของวัตถุ สัมคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ไม่นุรักษ์ธรรมชาติ ธรรมชาติที่เคยสวยงามอุดมสมบูรณ์จึงกลับกลายมาเป็นป่าเขาลำเนาไพรที่แห้งแล้ง สัตว์ป่าไร้ที่อยู่อาศัย ผู้เขียนต้องการปลูกจิตสำนึกผู้คนให้ตื่นตัว ตระหนักถึงปัญหาที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นและร่วมมือกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้หมดสิ้นเพื่อทำให้สภาพสังคมไทยเป็นสังคมที่น่าอยู่มากขึ้น

กฤษตยา ณ หนองคาย (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์แนวคิดและกลวิธีการประพันธ์ที่ปรากฏในงานวรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ชนะเลิศรางวัลคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2522-2542 ผลการวิจัยสรุปว่าวรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น 71 เรื่อง มีแนวคิดที่สำคัญ 5 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเรื่องคุณธรรม แนวคิดเรื่องจริยธรรม แนวคิดเรื่องความรักความผูกพัน แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ แนวคิดเรื่องปัญหาเด็ก และแนวคิดอื่น ๆ ที่เตรียมความพร้อมและพัฒนาให้เด็กก้าวไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ เนื้อหาของแนวคิดเหล่านี้ นำผู้อ่านไปสู่ การเรียนรู้ และเข้าใจในเรื่องของธรรมชาติ ชีวิตและสังคมได้ แนวคิดและกลวิธีการประพันธ์มีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายในการแต่งวรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น สามารถผสมผสานต่อระหว่างวัยและสนองตอบความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็กได้

สรุปได้ว่าการวิเคราะห์แนวคิดในวรรณกรรม ต้องวิเคราะห์องค์ประกอบ แก่นเรื่อง ตัวละคร และวิธีการเล่าเรื่องด้วย เพราะผู้แต่งจะแนะนำแนวคิดของตัวเองออกมาโดยใช้กลวิธีการแต่งมีองค์ประกอบ แก่นเรื่อง ตัวละครของวรรณกรรมและวิธีการเล่าเรื่อง

2.5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลงานของ ชมัยภร แสงกระจ่าง

Xu HaiSheng (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในนวนิยายของชมัยภร แสงกระจ่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของนวนิยาย ปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน รวมถึงวิธีการไขปัญหา ตามที่ปรากฏในนวนิยายของ ชมัยภร แสงกระจ่าง 8 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า นวนิยายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนของ ชมัยภร แสงกระจ่าง เสนอปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนอย่างสอดคล้องสมจริงกับความเป็นจริงในสังคมไทยร่วมสมัย โดยปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนได้แบ่งเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ 1) ปัญหาของเด็ก (อายุ 8-11 ปี) พบปัญหา ได้แก่ ครอบครัวไม่สมบูรณ์ ผู้ใหญ่ไม่เคารพความคิดความต้องการของเด็ก การย้ายหรือเปลี่ยนที่อยู่ การขัดบุคคลต้นแบบตามเพศ ผลกระทบจากเศรษฐกิจและสังคม ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างสังคมเมืองกับชนบท และอิทธิพลวัฒนธรรมตะวันตก 2) ปัญหาของเยาวชน/วัยรุ่น (อายุ 12-16 ปี) พบปัญหา ได้แก่ การขัดบุคคลต้นแบบตามเพศชาย/หญิง เรื่องแฟนและความสัมพันธ์ทางเพศ เรื่องสิ่งเสพติด ช่องว่างระหว่างวัยความรักในวัยเรียน การเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมและคนคุ้นเคย ปมด้อยในจิตใจ ช่องว่างระหว่าง

เพศ/ชาติบุคคลต้นแบบเพศหญิง และอคติเรื่องแม่เลี้ยง ในส่วนการแก้ไขปัญหาเด็กพบการแก้ไข ปัญหา 2 ลักษณะ คือ 1) การแก้ไขปัญหาโดยเด็กหรือเยาวชนเอง โดยมีวิธีการต่าง ๆ 2) การแก้ไข ปัญหาโดยบุคคลที่เกี่ยวข้อง

อรทิพย์ อังศุรรังสี (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สติการใช้ภาษาไทยในนวนิยายของ ชมัยกร แสงกระจ่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสติการใช้ภาษาไทยในนวนิยายของ ชมัยกร แสงกระจ่าง ในด้านการใช้คำ ประโยค สำนวน และโวหารภาพพจน์ โดยการศึกษานวนิยายที่ได้รับการพิมพ์รวม เล่มของ ชมัยกร แสงกระจ่าง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2547 จำนวนทั้ง 17 เรื่อง ผลการศึกษาวิเคราะห์ พบว่าสติการใช้ภาษาในนวนิยายของ ชมัยกร แสงกระจ่าง มีลักษณะเด่นคือ มีการสรรคำมาใช้หลาย ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำซ้ำ การใช้ซ้ำคำ การใช้คำซ้อนเพื่อเสียงและเพื่อความหมาย และ การใช้คำ เลียนเสียงพูด ด้านการประโยค พบการใช้ประโยคที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ประโยค บอกล่าว ประโยคปฏิเสธ ประโยคคำถาม และประโยคคำสั่ง ขอร้องหรือชักชวน ด้านการใช้สำนวน พบการใช้สำนวนเดิมและการใช้สำนวนไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงถ้อยคำ ด้านการใช้โวหารภาพพจน์ พบดังนี้ อุปมา อุปลักษณ์ สัญลักษณ์ อติพจน์ บุคลาธานหรือบุคคลวัต นามมัย ปฏิรูปพจน์หรือ การกล่าวอ้างถึง

นวลลอนงค์ สุวรรณเรือง (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สถาบันครอบครัวในนวนิยายของ ชมัยกร แสงกระจ่าง : แนวคิดและวิธีนำเสนอแนวคิด มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวคิดและวิธี นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันครอบครัวในนวนิยายของ ชมัยกร แสงกระจ่าง จำนวน 13 เรื่อง ผลการวิเคราะห์พบว่า นวนิยายของ ชมัยกร แสงกระจ่างมีแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว 5 แนวคิด คือ แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของครอบครัว แนวคิดเกี่ยวกับความรักและแต่งงานที่สามารถ แยกเป็นแนวคิดเกี่ยวกับความรักลำดับขั้นตอนและแนวคิดเกี่ยวกับการแต่งงาน แนวคิดเกี่ยวกับการ เรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตใจ แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาครอบครัว ส่วนวิธีนำเสนอแนวคิด ชมัยกร แสงกระจ่าง มีวิธีนำเสนอแนวคิดผ่านองค์ประกอบของนวนิยายใน 4 ลักษณะ คือ การนำเสนอ แนวคิดผ่านโครงเรื่อง พบว่า โครงเรื่องในนวนิยายเป็นโครงเรื่องแบบเก่าทั้งหมด ผู้เขียนจึงนำเสนอ แนวคิดผ่านส่วนประกอบของโครงเรื่องได้อย่างชัดเจน คือ ตอนเริ่มเรื่อง ตอนดำเนินเรื่อง และตอน จบเรื่อง การนำเสนอแนวคิดผ่านแก่นเรื่องพบว่า แก่นเรื่องจะปรากฏแนวคิดทั้ง 5 แนวคิด วิธีนำเสนอ แนวคิดผ่านตัวละครมี 3 ลักษณะ คือ การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครเอกตัวเดียว การเสนอแนวคิด ผ่านตัวละครเอกสองตัว การเสนอแนวคิดผ่านตัวละครเอกหลายตัว และวิธีนำเสนอแนวคิดผ่าน วิธีการเล่าเรื่อง มี 2 ลักษณะ คือ การเสนอแนวคิดผ่านการเล่าเรื่องของผู้เขียนเป็นผู้บรรยาย และการเสนอแนวคิดผ่านการเล่าเรื่องที่ ตัวละครเอกเป็นผู้เล่าเรื่อง ซึ่งทั้งสองวิธีผู้เขียนได้เลือก นำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม

จากงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า ผลงานของชัยภร แสงกระจ่าง มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมีความสอดคล้องสมจริงกับความเป็นจริงในสังคมไทยร่วมสมัย มีแนวคิดที่เกี่ยวกับครอบครัว ด้วยแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตใจและแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาครอบครัว มีวิธีนำเสนอแนวคิดผ่านองค์ประกอบแก่นเรื่อง ตัวละคร และวิธีการเล่าเรื่องของนวนิยายในการใช้ภาษามีลักษณะได้แก่ การใช้คำซ้ำ การใช้ซ้ำคำ การใช้คำซ้อน การใช้ประโยคที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน การใช้สำนวนเดิมและการใช้สำนวนไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงถ้อยคำ การใช้โวหารภาพพจน์พบดังนี้ อุปมา อุปลักษณ์ สัญลักษณ์ อติพจน์ บุคลาธิษฐานหรือบุคคลวัต นามนัย ปฏิรูปพจน์หรือการกล่าวอ้างถึง

บทที่ 3

กลวิธีการแต่งวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ของ ชมัยภร แสงกระจ่าง

การแต่งวรรณกรรมบันเทิงคดี ผู้แต่งจะใช้กลวิธีต่าง ๆ นำเสนอเรื่อง โดยการสร้างองค์ประกอบหลักเพื่อดึงดูดความสนใจ สื่อสารสาระและแนวคิดที่สำคัญของผู้แต่งไปยังผู้อ่านในการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแต่งในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชมัยภร แสงกระจ่าง ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการแต่งที่ผู้เขียนใช้ในการวางโครงเรื่อง สร้างตัวละคร สร้างฉากในวรรณกรรมบันเทิงคดี ดังหัวข้อต่อไปนี้

3.1 การตั้งชื่อบท

3.1.1 การตั้งชื่อบทด้วยคำพูด

3.1.2 การตั้งชื่อบทด้วยเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง

3.1.3 การตั้งชื่อบทตามชื่อบุคคลหรือคำเรียกแทนบุคคล

3.1.4 การตั้งชื่อบทเป็นส่วนวนภาษา

3.1.5 การตั้งชื่อบทตามของใช้ทั่วไป

3.2 การวางโครงเรื่อง

3.2.1 การลำดับเรื่องตามความขัดแย้ง

3.2.2 การลำดับเรื่องตามเหตุการณ์

3.2.3 การลำดับเรื่องตามเวลา

3.3 การเปิดเรื่อง

3.3.1 การเปิดเรื่องโดยการบรรยาย

3.3.2 การเปิดเรื่องโดยการเล่าเรื่อง

3.3.3 การเปิดเรื่องโดยใช้นาฏการ

3.3.4 การเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา

3.4 การดำเนินเรื่อง

3.4.1 การสร้างความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

3.4.2 การสร้างความขัดแย้งภายในจิตใจมนุษย์

3.5 การปิดเรื่อง

3.5.1 การปิดเรื่องแบบสุขนานุกรม

3.5.2 การปิดเรื่องแบบโคกนาฏกรรม

3.5.3 การปิดเรื่องแบบทิ้งปัญหาให้ผู้อ่านคิดเอง

- 3.5.3 การปิดเรื่องแบบบทสนทนา
  - 3.6 ตัวละคร
    - 3.6.1 ตัวละครเด็ก
    - 3.6.2 ตัวละครวัยรุ่น
    - 3.6.3 ตัวละครผู้ใหญ่
    - 3.6.4 ตัวละครสัตว์
  - 3.7 ฉากและบรรยากาศ
    - 3.7.1 ฉากและบรรยากาศที่เป็นสถานที่
    - 3.7.2 ฉากและบรรยากาศที่เป็นสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ
    - 3.7.3 ฉากและบรรยากาศที่เป็นเหตุการณ์
  - 3.8 บทสนทนา
    - 3.8.1 บทสนทนาที่ช่วยดำเนินเรื่อง
    - 3.8.2 บทสนทนาที่บอกลักษณะนิสัยตัวละคร
    - 3.8.3 บทสนทนาที่ให้คติและข้อคิด
- โดยมีรายละเอียดผลวิจัย ดังนี้

3.1 การตั้งชื่อบท

ชื่อเรื่องหรือชื่อบท เป็นการสรุปของเนื้อเรื่องย่อแต่ละเหตุการณ์ เป็นจุดแรกที่จะดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านสามารถเดาเนื้อเรื่องบ้างและสนใจติดตามอ่าน ดังนั้นการตั้งชื่อบท มักจะใช้ภาษากระทัดรัดและชี้ประเด็นของเนื้อเรื่องอย่างโดยตรง

จากการวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อของวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กทั้ง 8 เรื่องพบว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีการตั้งชื่อทั้งหมด 5 ลักษณะ ได้แก่ การตั้งชื่อบทด้วยคำพูด การตั้งชื่อบทด้วยเหตุการณ์สำคัญ การตั้งชื่อบทตามชื่อบุคคลหรือคำเรียกแทนบุคคล การตั้งชื่อบทเป็นส่วนวนภาษา และการตั้งชื่อบทตามของใช้ทั่วไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.1 การตั้งชื่อบทด้วยคำพูด

การตั้งชื่อบทด้วยคำพูดซึ่งใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นคำที่ผู้อ่านคุ้นเคยและเข้าใจง่าย ทำให้ผู้อ่านอยากรู้ว่าเนื้อเรื่องในบทนั้นเรื่องราวเป็นอย่างไร และเกิดความสนใจติดตามอ่านเรื่องราวต่อไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้เรื่อง บ้านนี้มีรัก มีการตั้งชื่อบทด้วยคำพูด ได้แก่

ตกใจหมดเลย

นิตเดียวเอง

ชอบก็ได้

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งตั้งชื่อบทโดยใช้คำพูดที่ใช้ในชีวิตประจำวัน คำพูดเหล่านี้ก็สามารถบอกลักษณะนิสัย อารมณ์ของตัวละครและเหตุการณ์ในเรื่อง เช่น เมื่อเห็นชื่อบท “ตกใจหมดเลย” ผู้อ่านรู้ทันทีว่าในบทนี้เกิดเรื่องไม่ธรรมดา จึงทำให้ตัวละครมีความรู้สึกตกใจมาก ชื่อบท “นิดเดียวเอง” เป็นวลีที่สามารถลอบใจ ซึ่งในบทนี้อาจจะเกิดเรื่องใดที่ทำให้ตัวละครไม่สบายใจ ส่วนชื่อบท “ชอบก็ได้” คำว่า “ก็ได้” เป็นคำพูดที่แสดงให้เห็นว่าตัวละครไม่ค่อยสบายใจ จึง ทำให้อ่านติดตามอ่านเพื่อหาสาเหตุของการพูดอย่างนี้

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่า มีการตั้งชื่อบทด้วยคำพูดแสดงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครได้แก่

ไม่น่าเลย

เฮ้อ...ยายของแม่

หนูไม่อยากโกหก

ยายนะยาย

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า การตั้งชื่อบทด้วยคำพูดมีวิธีการตั้งชื่อโดยใช้วลี ประโยคที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นคำพูดบอกเล่าแสดงถึงความสัมพันธ์ในครอบครัว หลานกับยาย เช่น จากชื่อบท “ไม่น่าเลย” รู้ว่ามีน้ำเสียงแบบอย่างสงสัย แล้วอาจจะเกิดเหตุการณ์ใดไม่ปกติ จากชื่อบท “เฮ้อ...ยายของแม่” จะรู้ว่ามีน้ำเสียงแบบแปลกใจและมีเรื่องราวเกี่ยวกับยายของแม่ จากชื่อบท “หนูไม่อยากโกหก” พอคาดเดาได้ว่า ตัวละครเด็กพูดเท็จเพราะเหตุจำเป็นทั้ง ๆ ที่ไม่อยากจะทำ จากชื่อบท “ยายนะยาย” จะรู้ว่ามีน้ำเสียงแบบตัดพ้อหรือออดอ้อนยาย การตั้งชื่อบทจึงดึงดูดความสนใจผู้อ่านให้ติดตามอ่านบทต่อไป

เรื่อง บันทึกลูกผู้ชาย ก็มีการตั้งชื่อบทด้วยคำพูดที่บอกอารมณ์และเรื่องราวที่จะเกิดขึ้นได้แก่

ช่วยด้วย

รักอะไร (วะ)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า กลวิธีการตั้งชื่อบทด้วยคำพูดจะตั้งชื่อโดยใช้คำบอกเล่าหรือคำถาม ชื่อบท “ช่วยด้วย” เป็นคำพูดบอกความรู้สึก ทำให้นึกถึงตัวละครพบเหตุการณ์ที่เดือดร้อนจึงต้องการความช่วยเหลือจากคนอื่น ชื่อบท “รักอะไร (วะ)” เป็นคำพูดแบบตั้งคำถามและเป็นคำไม่สุภาพด้วย จากชื่อบทนี้ผู้อ่านจะนึกถึงเรื่องความรัก และอยากจะรู้ว่าตัวละครเป็นใครจึงใช้คำไม่สุภาพด้วย

นอกจากทั้งสองเรื่องข้างต้นในเรื่อง ป่าจำ โก่ ตี๊ดตี๋ นะจ๊ะ มีการตั้งชื่อบทด้วยคำพูดเป็นคำพูดบอกเล่าและคำตอบรับ ได้แก่

จะได้รู้ไว้

ไม่เป็นไรครับ

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีการตั้งชื่อบทด้วยคำพูดโดยใช้คำพูดบอกเล่า จากชื่อบท “จะได้รู้ไว้” ตัวละครได้รับความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับเรื่องใดเพิ่ม จากชื่อบท “ไม่เป็นไรครับ” ได้ทราบที่เกิดเหตุการณ์ที่มีความขัดแย้งกัน แต่คงจบด้วยความเข้าใจกันดี การตั้งชื่อบทด้วยคำพูดเหล่านี้ ทำให้ผู้อ่านสามารถคาดเดาได้ว่า เนื้อเรื่องจะเกี่ยวกับเหตุการณ์อะไรบ้างและอยากจะรู้เนื้อเรื่องจะดำเนินตามที่ได้หรือไม่ ก็จะสนใจติดตามอ่านต่อไป

3.1.2 การตั้งชื่อบทด้วยเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง

การตั้งชื่อบทด้วยนำเหตุการณ์สำคัญในเรื่องเป็นชื่อบท ทำให้ผู้อ่านสามารถคาดเดาเรื่องราวหรือรู้เรื่องราวได้ว่า ในบทที่จะอ่านเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องใด ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจใคร่รู้อยากอ่านบทนั้นด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง เด็กหญิงแห่งกลางคืน มีการตั้งชื่อบทดังนี้

ลม...

ปะทะ

เรียนรู้

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งนำเหตุการณ์สำคัญในเรื่องเป็นชื่อบท เมื่อผู้อ่านเห็นชื่อบทก็รู้ว่ามีเรื่องราวอย่างไร ชื่อบท “ลม...” ผู้อ่านจะคาดเดาออกมาว่าในบทนี้เกิดเรื่องใหญ่ใดจึงทำให้ตัวละครต้องตกใจและลม เมื่อเห็นชื่อบท “ปะทะ” ผู้อ่านรู้ทันทีว่า เรื่องราวที่จะอ่านจะเป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับตัวละคร ส่วนชื่อบท “เรียนรู้” ทำให้ผู้อ่านนึกถึงเรื่องการได้เรียนเพิ่มความรู้ของตัวละคร

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ส์ มีการตั้งชื่อบทดังนี้

ชมสวน

ชมจันทร์

ชื่อมาฝาก

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า การตั้งชื่อบทด้วยนำเหตุการณ์สำคัญในเรื่องเป็นชื่อบทที่ทำให้ผู้อ่านจะคาดเดาหรือรู้ได้ว่าบทที่จะอ่านเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสวน จันทร์ หรือสิ่งของต่าง เช่น ชื่อบท “ชมสวน” และ “ชมจันทร์” ผู้อ่านจะคาดเดาได้ว่าเรื่องราวจะเกี่ยวกับสวนและการชมพระจันทร์ ชื่อบท “ชื่อมาฝาก” ทำให้ผู้อ่านรู้ว่าเนื้อเรื่องเกี่ยวกับของที่ชื่อของมาฝากให้คนในครอบครัว

เรื่องราว สวีสวี...ข้างถนน ก็มีการตั้งชื่อบทด้วยนำเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง ดังนี้

ลองและรอ

พลัดพราก

น้ำตาร่วง

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า การตั้งชื่อบทด้วยเหตุการณ์สำคัญในเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านจะคาดเดาหรือทราบได้ว่าบทที่จะอ่านต่อไป มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับอะไร จากชื่อบท “ลองและรอ” รู้ได้ว่าเป็นเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการทดลองทำเรื่องใด จากชื่อบท “พลัดพราก” ผู้อ่านได้ทราบว่า ในเรื่องนี้มีสถานการณ์ที่ต้องพลัดพราก จากชื่อบท “น้ำตาร่วง” ผู้อ่านเดาออกได้ว่า ตัวละครมีอารมณ์โศกเศร้าหรือตื่นเต้นเกินไปจึงน้ำตาไหล

นอกจากทั้งสองเรื่องที่ยกมาข้างต้นกล่าวถึง ยังมีเรื่อง ขวัญสงฆ์ ก็มีการตั้งชื่อบทด้วยเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง ดังนี้

โทษหนัก

มายา

เจอทุกข์

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า การตั้งชื่อบทด้วยเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง เมื่ออ่านชื่อผู้อ่านก็ทราบเรื่องเกี่ยวกับการลงโทษ การโกง และพบกับเรื่องทุกข์ใจ เช่น จากชื่อ “โทษหนัก” รู้ได้ว่าเรื่องราวเกี่ยวกับการทำผิดและถูกลงโทษ จากชื่อบท “มายา” รู้ได้ว่าเรื่องราวเกี่ยวกับการโกง จากชื่อ “เจอทุกข์” ได้รู้ว่าบทที่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความทุกข์ใจ

3.1.3 การตั้งชื่อตามชื่อบุคคลหรือคำเรียกแทนบุคคล

การตั้งชื่อตามบุคคลหรือคำเรียกแทนบุคคล มีลักษณะการนำชื่อบุคคลที่ถูกกล่าวถึงในบทหรือมีส่วนสำคัญในบทมาตั้งชื่อ โดยใช้คำที่เป็นชื่อเฉพาะของบุคคลหรือคำเรียกแทนบุคคลก็ได้ดังตัวอย่าง

เรื่อง เด็กหญิงแห่งกลางคืน มีการตั้งชื่อ ดังนี้

อาคันตุกะ

เจ้าหญิงน้อย

เด็กหญิงพิเศษ

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีการตั้งชื่อตามชื่อบุคคลหรือคำเรียกแทนบุคคล ชื่อบทว่า “อาคันตุกะ” “เจ้าหญิงน้อย” “เด็กหญิงพิเศษ” เป็นการตั้งชื่อบทโดยนำชื่อบุคคลหรือมีคำเรียกแทนบุคคล “อาคันตุกะ” ทำให้ผู้อ่านรู้เรื่องราวเกี่ยวกับผู้ที่มาเยี่ยมเยียนหรือเป็น “แขก” มาที่บ้าน เลยเกิดความอยากรู้อยากเห็นว่าอาคันตุกะเป็นใคร มีลักษณะนิสัยเป็นอย่างไร จากชื่อบท “เจ้าหญิงน้อย” ผู้อ่านได้รู้ว่าเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กหญิงที่มีความสุข เพราะคำศัพท์ “เจ้าหญิง” ทำให้ผู้อ่านนึกถึงชีวิตของเด็กหญิงที่มีความสุขสบายเหมือนเป็นเจ้าหญิงแบบสุขสงบ ชื่อบท “เด็กหญิง

พิเศษ” ทำให้ผู้อ่านรู้เรื่องราวเกี่ยวกับเด็กหญิงที่ต่างกันกับเด็กทั่ว ๆ ไป เพราะคำว่า “พิเศษ” ทำให้ผู้อ่านนึกถึงความแตกต่างทางลักษณะนิสัยและประสบการณ์ “เด็กหญิง” คงมีลักษณะนิสัยต่างกับเด็กอื่น ๆ หรือประสบการณ์ชีวิตต่างจากเด็กคนอื่น จึงเป็น “เด็กหญิงพิเศษ”

เรื่อง สวัสดิ์...ข้างถนน ก็มีการตั้งชื่อตามสัตว์ บุคคลหรือคำเรียกแทนบุคคล ดังนี้

หมาประจำคิว

หมาแก่

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีการตั้งชื่อของสัตว์เลี้ยง จากชื่อบทข้างต้น ผู้อ่านสามารถรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตัวละครที่เป็นสุนัข ชื่อบท “หมาประจำคิว” ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจต่อตัวละครหมาในเรื่องราวทันที เพราะคำ “ประจำคิว” ทำให้ผู้อ่านนึกถึงสิ่งที่มองเห็นได้เสมอ ๆ ซึ่งจะเกิดความอยากรู้อยากเห็นว่าสุนัขตัวนี้ทำอะไร อย่างไร และมีความสัมพันธ์เป็นอย่างไร จากชื่อบท “หมาแก่” ผู้อ่านจะนึกถึงผู้สูงอายุมีประสบการณ์ เพราะคำว่า “แก่” จะทำให้ผู้อ่านนึกถึงผู้มีอายุสูงที่มีประสบการณ์

แล้วในเรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ส์ มีการตั้งชื่อตามบุคคลหรือคำเรียกแทนบุคคล ดังนี้

แม่พิเศษ

ครูกระต่าย

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีการตั้งชื่อตามชื่อบุคคลหรือคำเรียกแทนบุคคล ชื่อบทว่า “แม่พิเศษ” “ครูกระต่าย” เป็นการตั้งชื่อบทโดยนำชื่อบุคคลหรือมีคำเรียกแทนบุคคล “แม่พิเศษ” “ครูกระต่าย” ทำให้ผู้อ่านรู้เรื่องราวจะเกี่ยวกับความสามารถของแม่และความรู้ที่เทียบได้กับครูของสาวกระต่าย เพราะเมื่อเห็นคำว่า “พิเศษ” จะนึกถึงความสามารถและลักษณะพิเศษของแม่ คำว่า “ครู” จะนึกถึงคนที่มีความรู้ความสามารถในการสั่งสอน เป็นคำเรียกครูที่สอนหนังสือหรือคนธรรมดาที่ตาม

นอกจากนี้ เรื่อง บ้านนี้มีรัก ก็มีการตั้งชื่อบทตามบุคคลหรือคำเรียกแทนบุคคล ดังนี้

แม่บุญทิ้ง

แม่ชมพู

นักเขียนน้อย

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีการตั้งชื่อตามชื่อบุคคลหรือคำเรียกแทนบุคคลที่เป็นผู้หญิง ชื่อบทว่า “แม่บุญทิ้ง” “แม่ชมพู” ทำให้ผู้ทราบเรื่องราวจะเกี่ยวกับผู้หญิงที่เป็นแม่ ซึ่งเป็นลักษณะของตัวละครสำคัญ ส่วนชื่อบท “นักเขียนน้อย” ทำให้ผู้อ่านรู้เรื่องราวจะเกี่ยวกับเด็กที่มีความสามารถในการเขียน เพราะจากคำ “นักเขียน” จะนึกถึงคนที่ได้รับการยกย่องว่ามีความสามารถในการเขียน

3.1.4 การตั้งชื่อบทด้วยสำนวนภาษา

การตั้งชื่อบทด้วยสำนวนภาษา เป็นการตั้งชื่อโดยใช้สำนวนภาษาที่ผู้อ่านคุ้นเคย ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของสำนวนภาษาอย่างดี และเกิดความสนใจเรื่องราวและเหตุการณ์ในเรื่องทันที ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง ขวัญสงฆ์ มีการตั้งชื่อ ดังนี้

แก้เผ็ด

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ชื่อบทใช้สำนวนนี้หมายความว่า การทำตอบแทนแก้เผ็ดที่ เคยทำความเจ็บปวดให้ เพื่อให้สาสมกัน การตั้งชื่อบทด้วยสำนวนว่า “แก้เผ็ด” ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและอยากรู้ว่าเกิดเหตุการณ์ใด จึงทำให้ผู้แต่งต้องใช้สำนวนนี้มาบรรยายสิ่งที่ได้กระทำ

เรื่อง บันทึกลับจาก (ลูก) ผู้ชาย มีการตั้งชื่อบทด้วยสำนวนภาษา ดังนี้

เข็นครกขึ้นภูเขา

ล้าเส้น

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า สำนวน “เข็นครกขึ้นภูเขา” หมายถึง การทำงานที่ยากลำบาก เกินความสามารถของตน ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและอยากรู้ว่าลูกชายเดี่ยวทำอะไรอยู่ จึงมีความรู้สึกยากลำบากหรือเขาทำอะไรที่เกินความสามารถของตัวเอง ซึ่งผู้อ่านจะติดตามอ่านและค้นหาคำตอบจากเหตุการณ์ ส่วนสำนวน “ล้าเส้น” หมายความว่า การกระทำบางอย่างเริ่มเกินที่จะยอมรับได้ จากสำนวน “ล้าเส้น” ผู้จะเดาได้ว่าลูกชายเดี่ยวทำอะไรที่ไม่ควรทำ อยู่แล้ว แล้วเกิดความอยากรู้ว่าเป็นเรื่องอะไร และย่อมจะติดตามอ่านเรื่องราวต่อไป

เรื่อง สวัสดิ...ข้างถนน มีการตั้งชื่อบทด้วยสำนวนภาษา ดังนี้

อิมหมีพื้มัน

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า สำนวน “อิมหมีพื้มัน” หมายถึง ได้รับการเลี้ยงดูอย่างเต็มที่ ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและอยากรู้ว่าสุนัขข้างถนนได้กินอะไร หรือมีใครมารับไปเลี้ยงที่บ้าน อย่างดี จึงมีความรู้สึก “อิมหมีพื้มัน” ผู้อ่านจึงจะติดตามเรื่องราวต่อไป

นอกจากนี้ ในเรื่องว่า คุณยายหวานซ่าส์ซ่า มีการตั้งชื่อบทด้วยสำนวนภาษา ดังนี้

ข้าวใหม่ปลามัน

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า สำนวนนี้หมายความว่า อะไรที่เป็นของใหม่ก็ถือว่าดีไปหมด นิยมเปรียบกับคู่สามีภรรยาที่เพิ่งแต่งงาน มีความรักยิ่งหวานชื่น การตั้งชื่อบทด้วยสำนวนว่า “ข้าวใหม่ปลามัน” ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ และอยากรู้ว่าเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นในบทนี้ ที่ผู้แต่งจึงต้องใช้สำนวนนี้มาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างยายกับหลานแทนหนุ่มสาวที่เพิ่งแต่งงานกัน

3.1.5 การตั้งชื่อตามสิ่งของทั่วไป

การตั้งชื่อตามสิ่งของทั่วไป เป็นการตั้งชื่อโดยใช้สิ่งของที่ผู้อ่านคุ้นเคยในชีวิตประจำวัน ทำให้

ผู้อ่านเกิดความสนใจเรื่องราวที่เกิดขึ้นว่ามีความสัมพันธ์กับสิ่งของนั้น ๆ เป็นอย่างไร และติดตามอ่านเรื่องต่อไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่องราว ป่าจำ โก่ ตีตตี นะจ๊ะ มีการตั้งชื่อบท ดังนี้

กระจอก

โต๊ะตัวใหญ่

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งตั้งชื่อบทว่า “กระจอก” “โต๊ะตัวใหญ่” ซึ่งสิ่งของที่สามารถเห็นหรือใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้อ่านรู้ว่าบทนั้นมีเรื่องราวเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อสิ่งของต่าง ๆ เป็นการดูถูกว่า ไม่มีคุณค่า โต๊ะตัวใหญ่แสดงความรู้สึกต่อโต๊ะที่มีลักษณะพิเศษ ผู้อ่านเกิดความสนใจต่อสิ่งนั้นว่าจะเหมือนกับสิ่งที่ผู้อ่านพบเห็นหรือที่ต้องการใช้หรือไม่ ผู้อ่านจะติดตามอ่านเรื่องราวต่อไป

เรื่อง สวัสดิ...ข้างถนน มีการตั้งชื่อตามที่อยู่ ดังนี้

กรงทอง

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งใช้คำ “กรงทอง” มาตั้งชื่อเป็นบท ทำให้ผู้อ่านนึกถึงความสะดวกสบายแต่ไม่มีความอิสระ จึงอยากรู้ว่าในเรื่องราวที่จะอ่านต่อไปเกิดอะไรขึ้นกัน ตัวละครอย่างไร ซึ่งผู้แต่งสร้างตัวละครของสุนัขข้างถนนที่ถูกนำมาเลี้ยง และติดตามอ่านว่ามีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นจึงทำให้ตั้งชื่อเรื่องเช่นนี้

นอกจากนี้ ยังมีเรื่อง ขวัญสงฆ์ ตั้งชื่อตามสิ่งก่อสร้างที่เป็นที่อยู่อาศัย ดังนี้

กระท่อบน้อย

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ชื่อบท “กระท่อบน้อย” เป็นบ้านหลังขนาดเล็กสร้างด้วยวัสดุในท้องถิ่น ไม่สวยงาม ไม่มั่นคงเป็นที่อยู่สำหรับผู้ยากจน ทำให้ผู้นึกถึงชีวิตยากจนของตัวละครที่ลำบาก จะรู้สึกสงสารตัวละคร และสนใจอ่านเรื่องราวต่อไป

สรุปได้ว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีการตั้งชื่อบททั้งหมด 5 ลักษณะ ได้แก่ การตั้งชื่อบทด้วยคำพูด การตั้งชื่อบทด้วยนำเหตุการณ์สำคัญในเรื่องเป็นชื่อ การตั้งชื่อตามชื่อบุคคลหรือคำเรียกแทนบุคคล การตั้งชื่อเรื่องเป็นสำนวนภาษา และการตั้งชื่อตามของใช้ทั่วไป เป็นการใช้ถ้อยคำที่เข้าใจง่าย นำเสนอเนื้อหาของเรื่องราวได้อย่างน่าสนใจ ทำให้ผู้อ่านจับใจความเรื่องราวได้ง่าย และดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามอ่านเรื่องราวจนถึงจบเรื่อง

3.2 การวางโครงเรื่อง

โครงเรื่อง เป็นแนวทางที่นักเขียนวางไว้สำหรับเป็นแนวทางในการเขียนเรื่องราวต่าง ๆ การวางโครงเรื่องเป็นตอนแรกในการเขียนเรื่อง เป็นการวางแผนหัวข้อหรือประเด็นและการเรียบเรียงจัดลำดับเหตุการณ์ของเรื่องที่จะเขียน การวิเคราะห์การวางโครงเรื่องในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับ

เด็กของ ชมัยกร แสงกระจ่าง พบว่าผู้แต่งนิยายวางโครงเรื่องแบบการลำดับเรื่องตามความขัดแย้ง การลำดับเรื่องตามเหตุการณ์ ลำดับเรื่องตามเวลา โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1 การลำดับเรื่องตามความขัดแย้ง

การลำดับเรื่องตามความขัดแย้ง เป็นกลวิธีการวางโครงเรื่องโดยสร้างเหตุการณ์ที่เป็นภูมิหลังที่จะเกิดความขัดแย้งระหว่างตัวละคร แล้วเหตุการณ์ที่ขัดแย้งคลี่คลายไปกลับเป็นความรักใคร่

การแต่งวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กโดยเฉพาะเรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่าส์ ชมัยกร แสงกระจ่าง ลำดับเรื่องตามความขัดแย้ง มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่ขัดแย้งระหว่างยายกับหลาน ซึ่งเป็นหลานยายที่มีความขัดแย้งกัน แต่ค่อย ๆ เข้าใจกันในระหว่างเวลาที่ขัดแย้ง และเกิดความรักความผูกพัน ดังตัวอย่าง ดังนี้

“หนูจะอยู่กับยาย...”

ประโยคของหนูทำให้พ่อกับแม่อึ้งไปชั่วขณะ เสียงพ่อบ่นอะไรจิมง่าที่ฟังไม่ออก ซึ่งเขาจะทำเป็นประจำเวลาที่ไม่ต้องการให้หนูรู้เรื่อง ส่วนแม่เงิบไปลักพักหนึ่ง จึงหันไปบอกพ่อว่า “ก็ดีเหมือนกันนะคุณ... แม่แกก็แก่แล้ว นี่ฉันก็คิดจะไปเอาป้าสาวมาอยู่ด้วย...”

(คุณยายหวานซ่าส์ซ่าส์. 2549 : 11-12)

“ใจดำ ใจดำจริง ๆ”

หนูไม่ได้หันหลังกลับไปเพราะกำลังจذبจ้ออยู่กับรายละเอียดในสมุด

“ใจดำโวย”

หนูหันหลังกลับไป เห็นยายกำลังนั่งมองหนูเขม็งก็เลยถามยายว่า “ยายว่าใคร”

“ว่าแกนั่นแหละ” ยายสวนกลับมาทันควัน หนูโกรธจนไฟลุกหัวเหมือนในหนังการ์ตูน เพราะหนูถือว่าหนูไม่ได้ใจดำ

“หนูไม่ทำอะไร” หนูยืนยัน

(คุณยายหวานซ่าส์ซ่าส์. 2549 : 152)

ครูหวานลูกไปรื้อหนังสือออกมาเล่มหนึ่ง ‘การเรียนคอมพิวเตอร์ทางลัด’ คอยดูเถอะ ในห้องยายแดนก็มีคอมพิวเตอร์อยู่แล้ว วันหนึ่งยายจะอีเมลไปหาหลานเอง ครูหวานตั้งปณิธานเอาไว้ในใจ แล้วก็สูดลมหายใจยาวเอาปราณอยู่ไปมา

(คุณยายหวานซ่าส์ซ่าส์. 2549 : 237)

จากตัวอย่างยกมาข้างต้น เห็นได้ชัดเจนว่า ผู้แต่งสร้างภูมิหลังที่จะเกิดความขัดแย้งก่อนต่อไปสร้างความขัดแย้งระหว่างหลานยายสองคน แล้วสร้างเหตุการณ์ให้นำไปสู่ความรักและความผูกพันระหว่างตัวละคร ซึ่งเป็นโครงเรื่องที่ดำเนินเรื่องตามความขัดแย้งกันอย่างชัดเจน และเป็นโครงเรื่องที่ทำให้เรื่องสนุกสนาน

3.2.2 การลำดับเรื่องตามเหตุการณ์

การลำดับเรื่องตามเหตุการณ์ เป็นกลวิธีการวางโครงเรื่องแบบลำดับเรื่องตามเหตุการณ์ที่มีความสัมพันธ์กัน โดยสร้างเหตุการณ์หนึ่งนำไปสู่อีกเหตุการณ์ โดยสร้างเหตุการณ์ให้เกิดล่วงหน้าเป็นต้นเหตุของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดตามมา เหตุการณ์เหล่านั้นมีความสัมพันธ์เป็นเหตุกับผลกัน การแต่งวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชมัยภร แสงกระจ่าง มี 6 เรื่อง ลำดับเรื่องตามเหตุการณ์ ได้แก่ เรื่อง บ้านทีกจากลูก (ผู้) ชาย เรื่อง อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก เรื่อง บ้านนี้มีรัก เรื่อง ป่าจำ ไก่ ตีตตี น่ะจ๊ะ เรื่อง เด็กหญิงแห่งกลางคืน เรื่อง สวัสดิ์...ข้างถนน โดยมีรายละเอียดดังนี้

เรื่อง บ้านทีกจากลูก (ผู้) ชาย มีเนื้อเรื่องว่า เด็กชายที่อยู่กับแม่ (พ่อแม่แยกทางกัน พ่อมีครอบครัวใหม่) ได้เขียนบันทึกถึงพ่อ เป็นเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตประจำวัน เพราะเขาคิดว่าพ่อเป็นผู้ชายย่อมจะเข้าใจเขา เรื่อง อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก มีการลำดับเรื่องราวว่า ตัวละครเอกจูละเป็นคนไม่ชอบอ่านหนังสือ เขาไปช่วยเพื่อนตรวจร่างกายให้คุณยายบัวที่ชอบอ่านหนังสือ ได้พบคนรักที่ชอบอ่านหนังสือด้วย เป็นเหตุการณ์ที่นำเขาไปสู่เส้นทางที่ชอบอ่านหนังสือ เรื่อง ป่าจำ ไก่ ตีตตี น่ะจ๊ะ ดำเนินเรื่องว่า เด็กหญิงชาวเมืองตีตตีได้รู้จักเด็กชายชนบทไก่ผ่านเรื่องขมไก่ของป่าจำที่บ้านเด็กชายไก่ มีเหตุการณ์ต่าง ๆ เด็กสองคนกลายเป็นเพื่อนกัน เขียนจดหมายกันและไปเที่ยวชนบทกับในเมืองกัน เรื่อง เด็กหญิงแห่งกลางคืน การดำเนินเรื่องกล่าวถึง เด็กหญิงรำพึงอยู่กับหญิงชราขอทาน ไม่ได้เรียนหนังสือไม่มีความรู้ ไม่เรียบริบหรี่ ไม่มีเพื่อน มีหญิงใจดีรับไปเลี้ยงและให้ไปโรงเรียนจึงเปลี่ยนเป็นเด็กที่เรียนเก่งมีความรู้และมีเพื่อน ๆ เรื่อง สวัสดิ์...ข้างถนน ดำเนินเรื่องผ่านตัวละครที่เป็นสุนัข เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตและประสบการณ์จากการเป็นสุนัขข้างถนนแยกกับแม่ ประสบกับเรื่องร้ายเรื่องดี สุดท้ายได้พบนายคนดีและได้อยู่กับแม่ของตนเอง เรื่อง บ้านนี้มีรัก ผู้แต่งเล่าเหตุการณ์ในเวลา 3 ปีที่นายอำเภอกับครอบครัวย้ายมาที่อำเภอหนึ่ง ลูกชายกับลูกสาวได้พบเพื่อนใหม่เป็นเด็กหญิง กำพร้าพ่อ อยู่กับแม่ เด็กหญิงได้รับความอบอุ่นจากครอบครัวนายอำเภอ มีความสัมพันธ์ที่ดี มีความสุขตลอดในเวลาสามปีนี้ และสิ้นสุดเมื่อนายอำเภอถูกคำสั่งให้ย้ายไปที่อำเภอที่อื่น วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชมัยภร แสงกระจ่างทั้ง 6 เรื่อง มีการลำดับเรื่องตามเหตุการณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก มีการลำดับเรื่องตามเหตุการณ์ ดังนี้

*ผมมองเห็นผมสีเงินเป็นประกายอยู่ในความครึ้มเย็นของ
ห้องนอนที่อยู่หลังตู้หนังสือเหล่านั้น แสงสว่างที่ลอดมาจาก*

หน้าต่างด้านข้างต้องนัยน์ตาสีเทาควาววับ

“อ้อ...หอมมาแล้ว”

เสียงทักทายนั้นมีกังวานของความรื่นรมย์และความมั่นใจ
ตัวเองอยู่ในที

“อ้าว...ไม่ใช่หอมเจษฎ์หรือกรี้...” เสียงนั้นแสดงความสงสัย

“หอมเจษฎ์ไม่ว่างครับ...วานผมมาดูแลท่านแทน...ผมหอม
จุลละ...ครับ”...

(อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก. 2544 : 17)

ถึงบ้านผมหยิบ ‘สงครามชีวิต’ ของ ‘ศรีบุรพา’ ที่เพิ่งได้มา
หมาดๆ เปิดออกด้วยความรู้สึกเต็มที่ว่าวันนี้ผมได้รับในสงคราม
ชีวิตมา และแล้วเพียงหน้าแรก ผมก็ได้อ่านความรู้สึกบางส่วนของ
หัวใจบางส่วนของตัวเองขณะนั้น

(อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก. 2544 : 43)

อีกปีหนึ่งต่อมาเราจึงแต่งงานกัน ผมรับจ้างเป็นแพทย์ประจำ
คลินิกให้เจ้าเจษฎ์ ที่ขอทำงานเพียงแค่วันสามวัน อีกสี่วันผมมา
ประจำที่โครงการ ‘อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก’ ของลมเย็น
ช่วยกันแนะนำคนอื่น ๆ ให้อ่านหนังสือ

“อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะครับ...”

ผมบอกกับใคร ๆ ที่เข้ามาร่วมโครงการ

ถ้าเป็นเด็กหน่อยผมก็เล่าให้ฟังว่า

“เมื่อก่อนหมอก็ไม่ชอบอ่านหนังสือเหมือนกัน แต่...”

(อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก 2544 : 169)

ตัวอย่างยกมาข้างต้น เห็นได้ว่า มีการลำดับเรื่องตั้งแต่ตัวละครจุลละได้รู้จักคุณยายบัวที่
ผู้แต่งไม่ได้บอกโดยตรงว่าคุณยายเป็นคนชอบอ่านหนังสือ แต่ใช้ “ตู้หนังสือ” เป็นสัญลักษณ์บอกว่า
คุณยายเป็นคนชอบอ่านหนังสือ เหตุการณ์นี้เป็นภูมิหลังของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในเรื่องราว
ต่อไป คือจุลละได้รู้จักกับหลานสาวคุณยายบัวชื่อลมเย็น เริ่มจากเป็นเพื่อนกัน จุลละได้รับหนังสือ
เล่มใหม่จากลมเย็น แล้วเริ่มอ่านหนังสืออย่างตั้งใจและเกิดความชอบ เป็นเหตุการณ์ที่จุลละเริ่มสนใจ
อ่านหนังสือและเกิดความรู้สึกชอบลมเย็น เหตุการณ์นี้เป็นเหตุการณ์ที่จุลละรู้จักคุณยายบัวได้รัก
หลานสาวคุณยายบัว จนถึงตอนอวสานของเรื่อง ผู้แต่งจบเรื่องด้วยเหตุการณ์จุลละแต่งงานกับลมเย็น
และทำโครงการแนะนำคนอื่น ๆ ให้รักการอ่านหนังสือ เป็นผลสุดท้ายของเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้น
ตามลำดับ และพร้อมทั้งสะท้อนให้เห็นความหมายของชื่อเรื่อง “อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก” ด้วย

เรื่อง ป่าจำ ไก่ ตีตตี น่ะจ๊ะ มีเนื้อเรื่องแบ่งเป็นตอนใหญ่ทั้งหมด 4 ตอน และมีการลำดับเรื่องตามเหตุการณ์ ดังนี้

ก่อนชม	ป่าจำรับปากจะให้ลูกไก่แก่ตีตตีแต่ทำตามสัญญาไม่ได้ ก็ตัดสินใจพาตีตตีไปดูไก่ที่ฝากเลี้ยงไว้ที่บ้านหลานชาย
ชมค้นหา	ป่าจำพาตีตตีไปเยี่ยมบ้านหลานชายเพื่อไปดูไก่ ตีตตีได้รู้จักไก่ เด็กสองคนได้โอกาสดูไก่ด้วยกันและเป็นเพื่อนดีต่อกัน
ชมไปชมมา	หลังจากกลับกรุงเทพฯ ตีตตีเขียนจดหมายถึงเพื่อน เพื่อนสองคนใจจดหมายเล่าเรื่องที่พบมาให้กันและกัน
ชมนกชม	ตีตตีไปเที่ยวที่บ้านไก่อีก ได้ ไปชมนกที่ป่าและฝั่งนกที่ตายกับเพื่อนไก่ ตอนกลับบ้านตีตตีฝากชมกรุงเทพฯ ให้ไก่อด้วย
ชมกรุง	ป่าจำพาไก่ไปเที่ยวกรุงเทพฯ ไก่จึงมีโอกาสรู้จักสิ่งของใหม่ ๆ แต่หลังจากเที่ยว เขาเปลี่ยนใจจะไม่เรียนที่กรุงเทพฯ

(ป่าจำ ไก่ ตีตตี น่ะจ๊ะ. 2544)

จากตัวอย่างยกมาข้างต้น เห็นได้ว่า เรื่องราวดำเนินตามเหตุการณ์ลำดับตั้งแต่ตัวละครไม่รู้จักกัน ไปสู่การรู้จักกันและเป็นเพื่อนสนิทกัน เป็นการวางโครงเรื่องโดยการลำดับเรื่องตามเหตุการณ์ที่สมเหตุสมผลและดำเนินไปตามธรรมชาติ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ง่ายและไม่เกิดข้อสงสัยต่อเหตุการณ์เรื่องราวด้วย

เรื่อง เด็กหญิงแห่งกลางคืน มีการลำดับเรื่องตามเหตุการณ์ ดังนี้

“ไปเถอะ...เอาไปก่อน แล้ววันหลังจะบอกให้” หญิงชรา

ยื่นหนังสือให้เป็นการปฏิเสธ

“ก็ได้” คุณชวณชมร้อง “ฉันจะเอาเด็กคนนี้ไปแจ้งความกับตำรวจคอยดูก็แล้วกันว่าจะเกิดอะไรขึ้น”

...

“อยากเรียนหนังสือไหมล่ะ เราน่ะ” คราวนี้รำพึงส่ายหน้า

“ไม่อยากแล้ว” “เรียนไปเถอะ...จะได้รู้หนังสือ ใครก็หลอกไม่ได้ แค่นี้เอาเธอมาเลี้ยงนี่ก็ผิดแล้วนะ ยังไม่รู้เลยว่าจะต้องติดต่อกับ

หน่วยราชการไหนบ้าง เฮ้อ...”

...

“เด็กหญิงรำพึง ชื่นใจ ก้าวออกมาหน่อย...” เด็กหญิงผิวคล้ำทำท่าตื่น ๆ ก่อนก้าวออกมายืนข้างหน้าแถว เสียงนักเรียนปรบมือกันดังสนั่น

“เธอยังต้องทำหน้าที่ผู้แข่งขันต่อไปอีก เพราะจากเขตเราก็จะก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางการเรียนรู้ของจังหวัด ครูหวังว่ารำพึงจะเป็นนักเรียนที่เป็นเลิศของกรุงเทพมหานคร...”

...

“จับมันไว้ด้วย...” เสียงของผู้มาในความมืดหันมาบอกเกช
“จับมันไว้ด้วย...ให้มันอยู่ที่นั่นแหละ...”

ราวกับเสียงนั้นมีอำนาจ เกชถลันออกไปจับตัวเด็กหญิงไว้ มัน แล้วร่างพอมบางนั้นก็ลี้ภัยออกไปจากรั้วบ้าน คุณชวนชมเซไปนั่งลงที่ม้านั่ง เด็กหญิงฮึดฮัดอยู่ในลำคอ ก่อนหันมาสบหน้ากับอ้อมอกของเกชแล้วร้องไห้สะอึกสะอื้น

(เด็กหญิงแห่งกลางคืน. 2548)

จากตัวอย่างยกมาข้างต้น เห็นได้ว่า ผู้แต่งวางโครงเรื่องตามเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชีวิตของเด็กหญิงรำพึง เริ่มตั้งแต่เด็กหญิงรำพึงถูกขายที่เลี้ยงดูพาเธอไปส่งให้คุณชวนชม คุณชวนชมส่งเด็กหญิงรำพึงเข้าโรงเรียน เด็กหญิงรำพึงเรียนเก่งจนได้เป็นตัวแทนไปแข่งขันระดับต่าง ๆ ยายจึงตกลงมอบให้คุณชวนชมเลี้ยงดูเธอต่อไป เป็นการลำดับเรื่องตามเหตุการณ์ต่อเหตุการณ์ ทุกเหตุการณ์เกิดขึ้นมีภูมิหลังและสาเหตุด้วย ผู้อ่านจะรู้เหตุรู้ผล จะไม่เกิดข้อสงสัยเนื้อเรื่องที่ดำเนินไปอย่างสมจริง

เรื่อง บ้านนี้มีรัก แม้ว่าเรื่องราวไม่มีได้กล่าวถึงกาลเวลาบ่อย แต่ผู้แต่งวางโครงเรื่องโดยการลำดับเรื่องตามเวลาที่เกิดขึ้นตามลำดับในเวลา 3 ปี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

วันแรกที่ชาวบ้านเห็น คือภาพรถเก๋งคันเก่า ๆ วิ่งเสียงดังครืด ๆ เข้ามาในบ้านพัก พอประตูเปิดออก คนแรกที่ก้าวลงมาเป็นชายหนุ่มที่คาดเดากันว่าน่าจะเป็นนายอำเภอ คนที่ก้าวลงมาเป็นคนที่สองก็คือผู้หญิงที่นั่งคู่กันข้างหน้าก็น่าจะเป็นภรรยา นายอำเภอ

...

“ของน้องสาวนะ หมามันกัดขาด เราอยากให้เธอช่วยซ่อมให้”

เด็กหญิงแสงจันทร์ยิ้มจนปากแทบกว้างถึงหู
 “อย่างนี้เอง”
 “ได้ไหม” เสียงเด็กชายอ้วนอวน
 เด็กหญิงยิ้ม ฝืนถึงตุ้กตามอม ๆ ในอ้อมกอด “ได้สิ” เธอว่า
 แล้วคว้าตุ้กตานั้นมาไว้ในอ้อมแขน
 ...
 ผู้เป็นแม่เงยหน้าขึ้นมองเด็กหญิงมอม ๆ ที่เดินมากับลูกชาย
 คนโต อย่างงง ๆ
 “นี่แสงจันทร์หะแม่”
 เด็กหญิงมอมแมมร่าวกกับแสงจันทร์คืบแรมคนนั้นยกมือไหว้
 เธอพร้อมกับทำท่าตื่น ๆ
 “ผมให้เขามาเรียนเย็บตุ้กตาด้วย”
 ...
 แสงจันทร์ได้เรียกนายอำเภอเป็นพ่ออยู่สามปี ปีที่สี่
 นายอำเภอได้คำสั่งให้ย้ายไปเป็นนายอำเภอทางภาคใต้ ตอนนั้น
 เด็กหญิงแสงจันทร์เริ่มโตเป็นสาว ในขณะที่เด็กชายต้นเริ่มเสียง
 แดก และเด็กชายต่อยิ่งขวางผู้หญิงขึ้นไปอีก และน้องนุชสุดท้อง
 เด็กหญิงแตนนั้นกลายเป็นเด็กชั้นประถมที่ชนจนตัวดำเป็นเหนียง
 (บ้านนี้มีรัก. 2546)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น เห็นได้ว่า นายอำเภอย้ายมาทำงานในอำเภอที่เด็กหญิงแสงจันทร์อาศัยอยู่เป็นต้นเหตุที่ทำให้เด็กชายต้นได้รู้จักเด็กหญิงแสงจันทร์ แล้วการขอให้เขาเย็บตุ้กตาที่ขาดของน้องสาวเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้สองคนเกิดสนิทสนมเป็นความสัมพันธ์ที่เป็นเพื่อนสนิทกัน เหตุการณ์เด็กชายพาเด็กหญิงแสงจันทร์มาเรียนเย็บตุ้กตาที่บ้านทำให้ครอบครัวได้รู้จักเด็กหญิงแล้วมีเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามมาทำให้เด็กหญิงมีความสุข จนถึงเวลาที่นายอำเภอย้ายไปทำงานใหม่เรื่องราวดำเนินตามเหตุการณ์ต่อเหตุการณ์ ผู้อ่านจะเข้าใจเรื่องราวตามลำดับเหตุการณ์อย่างชัดเจน ไม่เกิดความสงสัยด้วย

3.2.3 การลำดับเรื่องตามเวลา

การลำดับเรื่องตามเวลาเป็นกลวิธีการวางโครงเรื่องโดยลำดับเรื่องตามเวลาที่ เกิดขึ้น การวางโครงเรื่องเหล่านี้ เรื่องราวส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นตามกาลเวลาและจะมีประโยคหรือคำศัพท์กล่าวถึงเวลาอย่างชัดเจน ในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ศึกษา มีเพียงเรื่องเดียวคือ ขวัญสงฆ์ โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

เรื่อง ขวัญสงฆ์ เรื่องดำเนินตามเวลา ตั้งแต่เด็กไม่มีพ่อแม่ถูกเอามาวางทิ้งไว้ที่หน้าวัด เขาเติบโตในวัดตามลำดับตั้งแต่เป็นทารกที่ถูกทิ้งและพระเก็บมาเลี้ยงดู ตั้งชื่อและส่งไปโรงเรียน ไปอยู่กับครูที่รับเลี้ยงและประสบเรื่องความสุขและความทุกข์ในชีวิต จนได้บวชเป็นพระตามความตั้งใจ และในตอนจบได้เป็นพระที่มีชื่อเสียง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หนูเป็นเด็กกำพร้าสงสาร ไม่มีบ้าน ไม่มีพ่อ ไม่มีแม่ ใครคน
หนึ่งรำคาญหนูร้องงอแง จึงเอาหนูวางแบไว้หน้าวัด...

...

ได้สามขวบเจ้างามดั่งดวงแก้ว เกรจาเจ็ยแจ้วยินถนัด เจ้า
ตามหลวงตาไปอยู่วัด ...

...

วันเวลาผ่านไปจริง ... วันหนึ่งคุณครูใหญ่มาถึงวัด กราบ
นมัสการหลวงตาว่า “เจ้าขวัญสงฆ์เจ็ดขวบตามเวลาต้องรีบพาไป
โรงเรียนอ่านพลัน”

...

“ครู...คงตัวให้ได้เต็มทีจบบอสสาม คะแนนขวัญมันไม่มี เพราะ
สอบแต่ละทีมีวเลียงน้อง”

...

“ผมจะบวชแทนคุณหลวงตาครับ”

หลวงตาก็ยิ้มไหว้ขอขมาอยู่ตรงหน้า เอ่ยตอบเจ้าเบาเบาและเนิบ
ช้า

“ขอเจ้าจงรู้ว่า ไม่เช่นนั้น หากจะบวชจงบวชเพราะใจพร้อม
บวชเพราะน้อยใจจงลงจิตมั่น เชื่อว่าทุกข์เป็นธรรมดาสามัญ...”

(ขวัญสงฆ์. 2555)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งใช้คำ “สามขวบ” “เจ็ดขวบ” แสดงกาลเวลาที่ผ่านไป ชัดเจน นอกจากนี้ประโยค “เอาหนูวางแบไว้หน้าวัด” “จบบอสสาม” บอกกาลเวลาที่ชัดเจน ทำให้เห็นว่าเรื่องลำดับตามกาลเวลา ตั้งแต่ตัวละครยังเป็นเด็กทารก แล้วค่อย ๆ ดำเนินเรื่องที่ตัวละครอายุ 3 ขวบ 7 ขวบ และอายุในวัยที่เรียนชั้นมัธยม 3 จนในที่สุดมีอายุที่สามารถบวชเป็นพระได้

จากการศึกษาทฤษฎีการวางโครงเรื่องในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชัยมิตร แสงกระจ่าง สรุปได้ว่า ผู้แต่งใช้ทฤษฎีวางโครงเรื่องแบบลำดับเรื่องตามความขัดแย้ง ลำดับเรื่องตามเหตุการณ์ ลำดับเรื่องตามเวลา เป็นวิธีที่ลำดับเรื่องอย่างมีเหตุผลและเชื่อมโยงเหตุการณ์ ให้เรื่องดำเนินตามโครงเรื่องที่วางไว้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้อ่านติดตามเรื่องราว โดยที่ผู้แต่งใช้ทฤษฎีการดำเนิน

เรื่องหลายแบบ แต่ละแบบเหมาะกับโครงเรื่องและแนวคิดหรือแก่นเรื่องที่วางไว้ และทำให้เรื่องดำเนินไปอย่างน่าสนใจ สนุกสนาน ชวนให้ติดตามอ่านต่อไปตั้งแต่ต้นจนจบ

3.3 การเปิดเรื่อง

การเปิดเรื่องเป็นส่วนแรกของการขึ้นต้นเรื่อง เป็นส่วนที่จะดึงดูดผู้อ่าน ถ้าเปิดเรื่องได้อย่างน่าสนใจจะทำให้ผู้อ่านกระหายใคร่รู้ จึงติดตามอ่านเนื้อเรื่องต่อไปจนจบ จากการศึกษาวรรณกรรมบันเทิงคดีของ ชมัยภร แสงกระจ่าง ทั้ง 8 เรื่อง ปรากฏว่า การเปิดเรื่องในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชมัยภร แสงกระจ่าง นิยมเปิดเรื่องด้วยการบรรยาย การเล่าเรื่อง การใช้นาฏการ และการใช้ทสนทนา โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.1 การเปิดเรื่องโดยการบรรยาย

การเปิดเรื่องโดยการบรรยาย เป็นวิธีการเปิดเรื่องด้วยการบรรยายฉาก บรรยายลักษณะของตัวละคร และบรรยายความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

*ขอยสุดท้ายของหมู่บ้านสวรรค์โลกนิเวศเป็นขอยนอก
โครงการ ทำราวกับเป็นขอยของหมู่บ้านโดยถือโอกาสเชื่อมต่อกับ
ขอยสุดท้ายซึ่งชื่อนี้ถึงสวรรค์ชั้นเจ็ดว่า ดาวดิงส์ ขอยนอก
หมู่บ้านนี้หลายคนชอบเรียกว่าขอยรก หนัก ๆ เขาก็เรียกเพี้ยนเป็น
ขอยนรก เพราะแม้จะเทคอนกรีตเหมือนกันแต่ก็เป็นคอนกรีตถูก
ทิ้งร้าง บอบบางกว่าถนนคอนกรีตเสริมเหล็กของขอยดาวดิงส์
คล้ายกับว่าริบสร้างให้เสร็จ ๆ ไป บางส่วนจึงเป็นหลุมบ่อกะเทาะ
ล่อนสมชื่อที่ถูกเรียกเพี้ยนเป็นขอยนรก*

(เด็กหญิงแห่งกลางคืน. 2548 : 9)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งเปิดเรื่องโดยการบรรยายฉากสถานที่ที่เป็นขอยสุดท้าย เป็นภูมิหลังของเรื่องราว การเปิดเรื่องเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพพื้นที่เสื่อมโทรม ฉากนี้เป็นสถานการณ์ที่สร้างปัญหาว่าจะเกิดเรื่องราวอะไรต่อไป ผู้อ่านจะเกิดความสนใจว่าจะเกิดเรื่องราวอะไรในฉากที่ได้บรรยายไว้

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ส์ ผู้แต่งใช้วิธีเดียวกันในการเปิดเรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

*ยายของหนูชื่อหวาน ใคร ๆ ก็บอกว่ายายของหนูไม่แก่เลย
ใครที่เห็นยายเมื่อตอนอายุเจ็ดสิบ มาเห็นตอนนี้ยังออกปากกันเป็น
เสียงเดียวว่าเหมือนเดิม ฟันยายยังเต็มปาก เรียงเป็นระเบียบ
เรียบร้อย เพราะมันเป็นฟันปลอมที่ได้มาตั้งแต่ยายอายุสี่สิบ แต่
เรื่องความขาวชืดซำไป ฟันยายเป็นระเบียบเรียบร้อยจริง แต่ออก*

สีดำ ๆ แดง ๆ ขาว ๆ เพราะยายเขากินหมาก (เรื่องหมากที่หนูก็มี
ประวัติ แต่ต้องเล่ายาว) เขามีเขียนหมากที่เป็นมรดกตกทอดมา
จากทวดโน่นนั่น (ฟังแล้วสยอง)

(คุณยายหวานซำลส์ลส์. 2549 : 9 -10)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งเปิดเรื่องโดยการบรรยายลักษณะตัวละครสูงอายุ
ในด้านอายุ ฟัน และผม ผู้อ่านจะเห็นภาพของตัวละครวัยได้ชัดเจนว่า เป็นผู้ใหญ่สูงอายุที่เลี้ยงดู
หญิงสาวอายุสิบหกปี และจะเข้าใจได้ว่า ในเรื่องจะเป็นเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างยายกับหลาน
ซึ่งอายุแตกต่างกัน อีกทั้งมีภูมิปัญญา ความรู้สึก ความคิด และค่านิยมก็แตกต่างกันด้วย จึงทำให้
ผู้อ่านสนใจว่าจะเกิดเรื่องราวระหว่างหญิงสาวสิบหกกับคุณยายที่อายุมากอย่างไร และจะติดตามอ่าน
เรื่องราวต่อไป

เรื่อง สวัสดิ์...ข้างถนน ผู้แต่งเปิดเรื่องโดยใช้วิธีการบรรยายความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร
ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โลกรอบตัวผมนี้ช่างเต็มไปด้วยความอบอุ่น ผมเกิดมาพร้อม
กับเต้านมของแม่ ยังไม่ทันได้ลืมตาดูโลกเลย ผมก็รู้จักกับเจ้าเต้า
นมนี้ก่อนแล้ว มันอ่อนนุ่ม ชวนขยี้มและมีน้ำที่มีรสอร่อยที่สุดใน
โลก (ใบที่ยังไม่ลืมตา) แอมนยังมีกลิ่นอันรัญจวนใจ ทำให้อยากเอา
หัวเข้าไปซบ เวลาคุณนมแม่น้ำจะพุ่งเข้าใส่ปากจนกลิ่นไม่ทัน หลาย
ครั้งเอ๋อล้นมารอการดูดอยู่ที่ริมฝีปากสองข้าง...

(สวัสดิ์...ข้างถนน. 2556 : 11)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งเปิดเรื่องโดยการบรรยายเรื่องราวของสุนัขแรก
เกิดที่ต้องแยกจากแม่ เป็นความรู้สึกคิดถึงน้ำนมของแม่ที่ “รสอร่อยที่สุดในโลก” “กลิ่นอันรัญจวน
ใจ” การเปิดเรื่องโดยการบรรยายโดยใช้คำบรรยายเหล่านี้จึงทำให้ผู้อ่านรู้ว่าตัวละครเพิ่งเกิดและได้เริ่ม
ดูดนมแม่เป็นครั้งแรกอย่างมีความสุข ผู้อ่านจะเกิดความสนใจและอยากรู้เรื่องราวของตัวละครในตอน
ต่อ ๆ ไป

นอกจากนี้ เรื่อง อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก ผู้แต่งได้ใช้วิธีการเปิดเรื่องโดยการบรรยาย
ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผมเดินไปไกลออกไปทุกที ๆ ฟ้าเป็นสีหม่น พระจันทร์เสี้ยว
เหงา ๆ โผล่ขึ้นมาดูวังเวง ลมเย็นเยือกจนรู้สึกหนาว รอบตัว
เงียบสงัด นาน ๆ ที่จะได้ยินเครื่องขยายเสียงงานวัดดังลอยลมมา
แว่ว ๆ ยิ่งเดินไกลยิ่งมืด ต้นไม้สองข้างทางดูดำทะมึน ลมกลางคืน
พัดวูบมาเบา ๆ ไปไม้บางใบโบกระริกราวกับหัวใจของผมที่ลั่นไหว

อย่างนี้เองที่คนเขียนหนังสือเขาเขียนมาให้ผมอ่าน มันเจ็บ มัน
แสบอย่างนี้...

(อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก. 2544 : 131)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งเปิดเรื่องโดยการบรรยายบรรยากาศในเวลาตอน
กลางคืนที่เงียบเหงา สะท้อนให้เห็นอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร เป็นบรรยากาศที่ได้บรรยายใน
หนังสือที่เขาเคยอ่าน ทำให้ผู้อ่านสนใจอยากรู้ว่า ความรู้สึกเงียบเหงาของตัวละครจะสัมพันธ์กับ
เนื้อหาในหนังสือที่ได้เขียนไว้ สอดคล้องถ่ายทอดในหนังสืออย่างไร และเรื่องของตัวละครกับ
ธรรมชาติจะเป็นอย่างไรต่อไป

3.3.2 การเปิดเรื่องโดยการเล่าเรื่อง

การเปิดเรื่องโดยการเล่าเรื่อง เป็นกลวิธีที่ผู้แต่งกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างละเอียด
โดยนำเสนอเรื่องที่จะเกิดในลำดับต่อไปอย่างเป็นเหตุเป็นผล ตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง ขวัญสงฆ์ ผู้แต่งเปิดเรื่องโดยเล่าเรื่องความเป็นมาของตัวละครเอกก่อนจะดำเนินเรื่อง
ต่อไป ดังนี้

หนูเป็นเด็กกำพร้านางสงสาร ไม่มีบ้านไม่มีพ่อแม่ไม่มีแม่ ใครคน
หนึ่งรำคาญหนูร้องแงแง จึงเอาหนูวางแบไว้หน้าวัด หลวงตาเดิน
ออกมาหน้ากุฏิได้ยินเสียงฉุน-เหม็นเป็นหวัด แท้เป็นหนูกระแต
กระแตเพราะถูกรัด หมาจะกัดแมวจะพ้อนหนูก่อนใคร
โชคดีที่หลวงตามาเห็นหนูก่อน

(ขวัญสงฆ์. 2555 : 9)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีการเปิดเรื่องโดยการเล่าเรื่องของตัวละคร
โดยเล่าความเป็นมาของตัวละครที่เป็นเด็กชายขวัญสงฆ์ ทำให้ผู้อ่านรู้ว่า ทำไมขวัญสงฆ์เติบโตในวัด
พร้อมกับอาจจะเกิดความสงสารที่เด็กชายขวัญสงฆ์ถูกพ่อแม่ทิ้ง และสนใจว่าเขาจะมีชีวิตอย่างไร
ต่อไป

เรื่อง บันทึกรักจากลูก (ผู้) ชาย ตอนเปิดเรื่อง ผู้แต่งเล่าเรื่องตัวละครที่ถูกครุฑ เป็นจุดเริ่มต้น
นำไปสู่เรื่องราวที่ตัวละครจะเขียนบันทึกเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้พ่อที่อยู่ไกลกันได้รับรู้เรื่องของตนเอง
ดังนี้

ผมถูกครุฑอีกแล้ว เมื่อบานนี้เองครับ ในห้องปกครองตามเดิม
แหละครับ ไม่อยากบอกเลยว่าเป็นครั้งที่เท่าไร กลัวพ่อจะ
ตกใจนะครับ

...

แต่นั้นก็เรื่องซึ้งอีกแหละครับ เป็นเด็กนักเรียนไม่ถูกตีเรื่อง
เตะบอลมันยังไง ๆ อยู่นะครับ

(บันทึกจากลูก (ผู้) ชาย. 2534 : 9)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งเปิดเรื่องโดยใช้กลวิธีการเล่าเรื่องของเด็กชายที่ถูก
ครูทำโทษ ตัวละครรู้สึกว่าเป็นเรื่องปกติที่เขาถูกลงโทษบ่อยครั้ง ทำให้ผู้อ่านสนใจอยากรู้ว่า ทำไม
ตัวละครเอกจึงรู้สึกว่าเป็นเรื่องการถูกตีไม่สำคัญ และคิดคาดเดาว่า ตัวละครเอกที่เป็นเด็กผู้ชาย มีปัญหา
อย่างไร และควรจะแก้ไขอย่างไร ซึ่งผู้อ่านจะเกิดความสนใจตัวละครและติดตามอ่านเรื่องราวต่อไป

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ส์ ผู้แต่งใช้กลวิธีการเปิดเรื่องโดยเล่าเรื่องของตัวละครหลาน
กระต่าย ที่สอบเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ ผู้แต่งเล่าเรื่องจากตอนจบ แล้วย้อนกลับไป
จุดเริ่มต้น ดังนี้

ผลการสอบเข้ามหาวิทยาลัยทำให้หนูกับเพื่อน ๆ คึกคัก
เพื่อน ๆ ต่างก็แยกย้ายกันไปอยู่ตามที่ต่าง ๆ เบิ้ลไปอยู่เชียงใหม่
ในขณะที่ปี๊อบกับก๊อดติดนิเทศศาสตร์ที่สวนดุสิต ส่วนนัทอยู่ใกล้
มากกว่าเพื่อน คือที่มหาวิทยาลัยบูรพา แต่ที่หนูไม่สบายใจเท่าไร
ก็เห็นจะเป็นนายชิษณุต้นสอบได้มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่เดียวกัน
กับหนูอีก แต่เป็นคณะเภสัชศาสตร์ เพื่อน ๆ แอบมากระซิบว่า
“ถ่ายไฟเก่าต้องคุซอน” หนูก็เลยด่ามันให้ว่า “บีกมาร์”

(คุณยายหวานซ่าส์ส์. 2549 : 214)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีการเปิดเรื่องโดยการเล่าเรื่องที่ตัวละคร
สอบเข้ามหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ก่อน เป็นวิธีดึงดูดความใคร่รู้ของผู้อ่าน ถึงสาเหตุของการสอบเข้า
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งจะติดตามอ่านต่อเพื่อติดตามเรื่องราวตอนต่อ ๆ ไปจะเกิดเหตุการณ์อะไร
กับตัวละคร

นอกจากทั้งสามเรื่องนี้ เรื่อง ป่าจำ ไก่ ตีดีดี นะจ๋า ก็เปิดเรื่องด้วยการเล่าเรื่อง ดังตัวอย่าง
ต่อไปนี้

แม่พาหนูไปที่บ้านป่าจำ อันที่จริงหนูไม่ออกไปเท่าไรหรอก
เพราะหนูอยากอยู่บ้านเล่นเกมมากกว่า แต่แม่ก็ชวนแล้วชวนอีก
อ้างกับหนูว่าไม่มีใครนั่งรถไปเป็นเพื่อนแม่เลย แต่หนูรู้ว่าอันเป็น
จริงแม่อยากให้หนูเล่นเกมวิดีโอเกมมากกว่า แต่หนูก็ทำเป็นไม่รู้ทัน
ยอมเล่นเกม นั่งรถไปเป็นเพื่อนแม่แต่โดยดี

(ป่าจำ ไก่ ตีดีดี นะจ๋า. 2544 : 11)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งเปิดเรื่องโดยใช้กลวิธีการเล่าเรื่องของเด็กที่ชอบเล่นเกมคอมพิวเตอร์ แม่หาวิธีแก้ไขปัญหาพฤติกรรมโดยให้คุณยายช่วยจูงพันเหซ้กชวนให้ไปเป็นเพื่อนแม่ นั่งรถไปบ้านป่าจำ ทำให้ผู้อ่านรับรู้นิสัยและสถานการณ์ของตัวละคร และเกิดความสนใจต่อเรื่องราวที่จะเกิดขึ้นในบ้านป่าจำ จึงสนใจติดตามอ่านเนื้อเรื่องต่อไป

3.3.3 การเปิดเรื่องโดยใช้นาฏการ

การเปิดเรื่องโดยใช้นาฏการเป็นกลวิธีที่ใช้การกระทำของตัวละคร ก่อให้ผู้อ่านเกิดความสนใจทันที การเปิดเรื่องวิธีนี้สามารถทำให้ผู้อ่านกระหายที่จะติดตามเรื่องราวต่อไปได้มากเป็นพิเศษ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่า หลังจากพี่ชาย กะโต พาหญิงสาว พี่ข้าวฟ่าง ออกจากบ้านยาย กลับบ้านของตัวเอง และจะค้างคืนที่บ้านด้วย ยายได้กลับมาเข้าครัว ทำที่ไม่สนใจ และแกล้งหยิบของต่าง ๆ ในตู้เย็น ดังนี้

ยายกลับเข้าไปในครัว ไม่พูดไม่จา หยิบโน่นหยิบนี่ออกจากตู้เย็น แต่หน้ายังมองอยู่อย่างนั้น หนูนึกขำอยู่ในใจ ลองคิดดูเถอะ แค่นูโทรศัพท์ติดต่อกับนายชิษณุ ยายยังโกรธแทบตาย นี่ผู้หญิงมากับหลานชายของยาย ยายจะว่าอย่างไร

(คุณยายหวานซ่าส์ซ่า. 2549 : 141)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งเปิดเรื่องโดยบรรยายภาพการเคลื่อนไหวที่เป็นการกระทำของตัวละครคุณยายในเรื่องนี้ เป็นภาพคุณยายที่มีความห่วงใยและมีอารมณ์ไม่พอใจหลานชายอย่างชัดเจน นอกจากนี้ เป็นความขัดแย้งระหว่างหลานและยายที่เป็นการเปิดเรื่องโดยนำผู้อ่านให้เข้าใจลักษณะนิสัยของยายอีกด้วย

เรื่อง เด็กหญิงแห่งกลางคืน เปิดเรื่องโดยที่มีคนแปลกหน้าเข้ามาในบริเวณที่พักอาศัยของเด็กหญิงรำพึงกับหญิงชรา ผู้แตงนำเสนองภาพของเด็กหญิงรำพึงที่รู้สึกงุนงง และคำปรึกษาจากหญิงชรา ดังนี้

เด็กหญิงวัยประมาณเจ็ดขวบมองดูร่างของคนแปลกหน้าตัวใหญ่กับตัวผอมที่นอนอยู่บนพื้นบ้านอย่างไม่แน่ใจว่าจะทำไรดี เธอมองสบตาหญิงแก่ที่หลบอยู่อย่างขอคำปรึกษา หญิงชรามองดูสองหญิงที่มีท่าทีบุกรุกอย่างไม่สบายอารมณ์ แล้วก็ทำสัญญาณเรียกเด็กหญิง เด็กหญิงลุกขึ้นวิ่งแวบเข้าไปหา สองสาวมองหน้ากันเล็กน้อย เมื่อจู่ ๆ ฝิเด็กหญิงก็ลุกขึ้นเหมือนตามเสียงเรียกของใครคนหนึ่ง

(เด็กหญิงแห่งกลางคืน. 2548 : 9)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งเปิดเรื่องโดยใช้ภาพเคลื่อนไหวที่เป็นนาฏการตัวละครมีกิริยาอาการหลบคนนอกและสื่อสารโดยใช้สายตา การกระทำที่แปลก ๆ เหล่านี้จะดึงดูดความสนใจผู้อ่าน เกิดความกระหายที่จะรู้ว่าเกิดเรื่องราวอะไรต่อไป

เรื่อง ขวัญสงฆ์ มีการเปิดเรื่องโดยใช้นาฏการ เป็นเหตุการณ์ที่ครูสองคนจะแต่งงานกัน คนในโรงเรียนก็มาช่วยกันจัดงาน ดังตัวอย่างต่อไป

ครูสมเดชครูสุดาจะแต่งงาน ทั้งโรงเรียนเบิกบานกันเต็มที่ ปัก
ดอกไม้ติดม่านหวานขจี เจ้าขวัญยกเก้าอ้อยดำยกโต๊ะ ครูศิลาปะทำเวท
ลีลามพู่ เอากุหลาบแดงคู่เข้าติดโปะ ครูคณิตติดป้ายเสียง “โชะ
โชะ” อะไรเลอะการโรงโละไปทั้งทันที

ครูทำบุญเลี้ยงพระในตอนเช้า เตรียมของเข้าอยู่วุ่นดูหุ่นหัน
ใครคนหนึ่งมายืนงงงัน เจ้าขวัญหันไปพบได้สบตา

(ขวัญสงฆ์. 2555 : 101)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งใช้นาฏการเปิดเรื่อง เป็นภาพเคลื่อนไหวของการจัดงานแต่งงาน มีคนมาช่วยกันมากมายด้วยความสามัคคีของคนในชุมชน เป็นภาพการกระทำของบุคคลต่าง ๆ ทำให้ผู้อ่านอยากรู้เรื่องราวต่อไปและได้เห็นภาพเคลื่อนไหวเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมที่เป็นประเพณีการแต่งงานที่มีความสุขใจ

นอกจากนี้ ในเรื่อง สวัสดิ...ข้างถนน ผู้แต่งก็ใช้กลวิธีการเปิดเรื่องโดยใช้นาฏการ ดังตัวอย่างต่อไป

เด็กโหน่งพาผมกลับไปที่บ้านหลังเดิม เราสองคนเดินผ่านกลิ่น
ความตายไปครั้งหนึ่ง ผมยังอ่อนเปลี้ย พอถึงบ้านเขาก็วางผมลง
ตรงหน้าประตูรั้วเอามือดันผมให้ลอดเข้าไปทางใต้ประตู ถ้าเขาเป็น
หมาเหมือนผม เขาก็จะสามารถลอดเข้ามาได้เช่นกัน แต่นี่บังเอิญ
เขาเป็นคน เขาก็เลยต้องถอดกอลอนประตู และเป็นการถอดแบบ
เบาติน เอ๊ย เบามือ ข้อนี้ผมยกให้เขา เพราะเขาทำได้เรียบร้อยดี
พอเข้ามาได้เขาก็อุ้มผมตรงเข้าบ้าน แล้วก็เดินอ้อมไปทางหลังบ้าน
เอาผมไปวางไว้ข้างโถงที่เดิม

(สวัสดิ...ข้างถนน. 2556 : 63)

จากตัวอย่าง การใช้ภาพเคลื่อนไหวที่เป็นนาฏการ เป็นภาพการเข้าบ้านในเวลาตึก ที่ตัวละครมีการกระทำที่ไม่ทำให้เกิดเสียงเป็นการแอบเข้าบ้าน แสดงถึงลักษณะการกระทำตามธรรมชาติ ทำให้ผู้อ่านเกิดความสงสัยถึงการกระทำของตัวละคร พร้อมกับคาดคะเนเรื่องราวที่เป็นความลับด้วย

3.3.4 การเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา

การเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนาเป็นวิธีการเปิดเรื่องที่น่าคำพูดของตัวละครมาไว้ในตอนต้นของเรื่อง เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน และทำให้ผู้อ่านสนใจอ่านเรื่องราวนั้น ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่า มีกลวิธีการเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนายาระหว่างเด็กสองคน ดังนี้

“รองท้อก่อน” แม่พูดเปล่า แม่เอ้อมมือไปตักย่ำวันเส้นใส่
จานพ้อ “วันนี้มีออเดิร์ฟ นะพ่อนะ”

พ้อจึงอารมณ์ดีแล้วถามว่า “แล้วมีไวน์หรือเปล่าละ”

แม่นิ่งไปนิดหนึ่ง แล้วร้องเสียงดัง “เออดีเหมือนกันนะ...ฉลอง
เจ้ากะโตกับหนูข้าวฟ่างมาเยี่ยมบ้าน”

(คุณยายหวานซ่าส์ซ่า. 2549 : 157)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีการเปิดเรื่องด้วยบทสนทนายาระหว่างตัวละครพ้อแม่ในฉากโต๊ะอาหาร นำเรื่องราวไปสู่เรื่องการฉลองต้อนรับลูกกลับบ้าน ทำให้ผู้อ่านอยากรู้เหตุที่ลูกกลับมาบ้านและพ้อแม่จะต้อนรับอย่างไร จึงติดตามอ่านเรื่องต่อไป

เรื่อง อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก ผู้แต่งเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนายาระหว่างเพื่อนสองคน ดังนี้

“เฮ้ย...ไอ้จูล วานไปดูคนไข้ให้หน่อย แถว ๆ วัตสระแก้ว”

“ตรงไหนวะ...” ผมถามแบบไม่สบอารมณ์ คนจะมาเที่ยว
แท้ ๆ

“เออน่า...เดี๋ยวกูเขียนแผนที่ให้...ไม่ไกลหรอก...ไม่กี่กิโล” เจ้า
เจษฎ์ทำเสียงอ้อนแบบที่ผมไม่ชอบฟัง

“ไม่ได้...กูจะไปดูเขาทำพลอย”ผมยืนยันความตั้งใจแต่มันไม่
ฟังเสียง พูดต่อเหมือนไหลาน...

(อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก. 2544: 15)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีการเปิดเรื่องด้วยบทสนทนาของเพื่อนที่สนิทสนมกันมาก เป็นบทสนทนายาระหว่างตัวละครเจษฎ์กับจูละ นำเรื่องราวไปสู่เหตุการณ์ตรวจผู้ป่วย ทำให้ผู้อ่านสนใจจะรู้ว่าผู้ป่วยเป็นใคร และมีความสำคัญอย่างไรที่ทำให้เกิดเรื่องราวระหว่างจูละกับผู้ป่วยคนนั้น จึงติดตามอ่านเรื่องราวต่อไป

เรื่อง บ้านนี้มีรัก ต้นเริ่มเรื่องเป็นบทสนทนายาระหว่างเด็ก ๆ ที่เป็นพี่น้องกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ไต่ลงมาสิ” พี่ชายผู้ไต่ขึ้นไปจนใกล้บอกน้องสาวที่นั่งทำท่า
เอี่ยมเพี้ยมอยู่บนง่ามไม้ เด็กหญิงสายหน้า “หันหลังนะ เอามือ
กอดต้นไม้ไว้แล้วค่อย ๆ ถอยลงมา”

“ไม่หนูแก้ว”

“ไม่ต้องกลัวหรอก” พี่ชายปลอม “รับรองไม่ตก”

เด็กหญิงหันมามองพี่ชายนิตหนึ่ง แล้วยืนยิ้มประโยคเดิม

“หนูกลัว”

(บ้านนี้มีรัก. 2546 : 41)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น บทสนทนาของเด็กพี่น้อง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจสถานการณ์ของตัวละครทั้งสองฝ่ายอย่างชัดเจน เมื่ออ่านตอนแรกของบทสนทนานี้ ผู้อ่านจะอยากรู้ว่า เด็กชายได้โน้มน้าวใจเด็กหญิงให้ไต่ลงจากต้นไม้ได้หรือไม่ และอยากรู้อย่างละเอียดของเรื่องนี้จะเกิดขึ้นในตอนต่อไป กลวิธีการเปิดเรื่องด้วยบทสนทนานี้ สามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน และชักชวนผู้อ่านติดตามอ่านเนื้อเรื่องต่อไป

เรื่อง ขวัญสงฆ์ ผู้แต่งเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนายาระหว่างเด็กขวัญสงฆ์กับหลวงตา ดังนี้

“หนูขอบอกหลวงตาว่า...อย่าโกรธหนู”

“ตาก็รู้” ตากระซิบเสียงแผ่วแผ่ว

“หนูผิดเอง หนูอยากได้มากไปแล้ว เจ้าหุ่นยนต์มันชักแถมมา
ชวนมอง”

“เจ้าผิดศีลข้อไหน หรือ ไ้หนู”

“หนูก็รู้หนูผิดศีลข้อสอง อทินนาทานา เรื่องครอบครอง ขโมย
ของของคนอื่นมันไม่ดี”

(ขวัญสงฆ์. 2555 : 45)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีการเปิดเรื่องด้วยบทสนทนาที่เด็กขวัญสงฆ์พูดสารภาพผิดและขอโทษหลวงตาที่ผิดศีลข้อ 2 (พูดโกหก) ทำให้ผู้อ่านสนใจว่า เมื่อเด็กขวัญสงฆ์สำนึกผิดแล้วจะแก้ตัวอย่างไร

สรุปได้ว่า ในด้านการเปิดเรื่องในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชัยมยกร แสงกระจ่าง ผู้แต่งมักใช้วิธีเปิดเรื่อง 4 ลักษณะ ได้แก่ การเปิดเรื่องโดยการบรรยาย โดยบรรยายฉาก ลักษณะบุคคลและความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร และการเปิดเรื่องโดยการเล่าเรื่อง การใช้ภาษา และการใช้บทสนทนาเปิดเรื่อง ซึ่งทำให้ผู้อ่านเหมือนเข้าไปในเรื่อง เป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราว ได้รับรู้ลักษณะนิสัยตัวละครและภูมิหลังของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน ทำให้เรื่องราวสนุกสนานและย่อมดึงดูดความสนใจด้วย

3.4 การดำเนินเรื่อง

วิธีการดำเนินเรื่อง เป็นกลวิธีนำเสนอเรื่องราวที่เกิดกับตัวละครจนดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายที่ผู้เขียนต้องการ มีส่วนที่ชวนติดตามทำให้ผู้อ่านอยากรู้อยากเห็น คิดคาดการณ์ตามไปในขณะที่อ่าน

เรื่องราว กลวิธีดำเนินเรื่องที่นิยมใช้ในวรรณกรรมบันเทิงคดีของ ชมัยภร แสงกระจ่าง มีหลายแบบ เช่น การดำเนินเรื่องโดยการสร้างความใคร่รู้เรื่องต่อไปทั้งนี้การดำเนินเรื่องโดยการลำดับเหตุการณ์ และการดำเนินเรื่องโดยการสร้างความขัดแย้ง เป็นต้น

ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เมื่อบุคคลมีเป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน และความแตกต่างเหล่านี้ จะก่อให้เกิดเป็นความขัดแย้งต่อมาภายหลัง ในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กทั้ง 8 เรื่องของ ชมัยภร แสงกระจ่าง ผู้แต่งมักดำเนินเรื่องโดยการสร้างความขัดแย้ง หลายแบบ ตัวอย่างเช่น ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และความขัดแย้งภายในจิตใจของมนุษย์ โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.4.1 การสร้างความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับตัวละคร ผู้แต่งสร้างเหตุการณ์ให้เกิดขึ้นระหว่างตัวละครกับตัวละคร ความแตกต่างในด้านความรู้ความคิด การกระทำ ความต้องการและความตั้งใจจะทำให้เกิดความขัดแย้งกัน

วรรณกรรมบันเทิงคดีที่ศึกษาทั้ง 8 เล่ม ผู้แต่งสร้างความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์มีหลายแบบ ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ความขัดแย้งระหว่างเด็กกับเด็ก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ความขัดแย้งระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่

ในวรรณกรรมบันเทิงคดีที่ศึกษา ผู้แต่งได้สร้างความขัดแย้งระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ดังตัวอย่างเรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่า ผู้แต่งได้ดำเนินเรื่องโดยสร้างความขัดแย้งระหว่างหลานกระต่ายกับคุณยายหวาน ดังนี้

*คุณยายหวานเป็นลม หลานกระต่ายไม่ได้ทำอะไรเพราะไม่รู้
ว่าต้องช่วยอย่างไร แล้วโดนยายว่าใจดำ ทำให้หลานโกรธ*

*“ว่าแก่นั่นแหละ” ยายสวนกลับมาทันควัน หนูโกรธจนไฟลุก
หัวเหมือนในหนังการ์ตูน เพราะหนูถือว่าหนูไม่ได้ใจดำ*

“หนูไม่ทำอะไร” หนูยืนยัน

“เพราะไม่ได้ทำอะไรมันแหละ”

(คุณยายหวานซ่าส์ซ่า. 2549 : 152)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งใช้กลวิธีการดำเนินเรื่อง โดยสร้างความขัดแย้งระหว่างยายกับหลาน เพราะหลานสนใจแต่การใช้โทรศัพท์ติดต่อกับเพื่อน จึงไม่สนใจและไม่ได้เอาใจใส่ดูแลยาย ซึ่งกำลังเป็นลม จึงเกิดการโต้เถียงกัน

จากการศึกษากลวิธีการดำเนินเรื่องวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชมัยภร แสงกระจ่าง สรุปว่า ความขัดแย้งเป็นภาพสะท้อนที่ทำให้เห็นความไม่เข้าใจกันระหว่างตัวละครยาย

กับหลาน ทำให้เรื่องสมจริงมากขึ้น เพราะเด็ก ๆ ไม่ชอบให้ดูค่า และส่วนใหญ่คือคุณยายชอบพูดว่า
กล่าว เด็ก ๆ ด้วยเสียงดัง

นอกจากความขัดแย้งระหว่างหลานกับยายแล้ว ยังมีความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์
ยังเกิดขึ้นในเรื่อง เด็กหญิงแห่งกลางคืน เป็นความขัดแย้งระหว่างเด็กเกศกับคุณยายชวนชม ดังนี้

“คุณหรือคะที่แจ้ กทม.จับหมา

“ใช่” เสียงตอบนั้นชัดเจน

เกศจ้องตาคุณชวนชมแฉ่งแฉ่ง แล้วถ้อยคำที่ไม่คาดฝันก็หลุด

ออกมาจากปากของเกศแบบชัดเจนแจ่มแจ้

“คุณใจดำจริง ๆ”

“อะไรนะ” คุณชวนชมจ้องเกศเขม็ง

...

คุณชวนชมมองด้วยสายตาขี้โกรธ

“แกว่าฉัน แกเถียงฉันอย่างนั้นรี”

(เด็กหญิงแห่งกลางคืน. 2548 : 89)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งใช้กลวิธีการดำเนินเรื่อง โดยสร้างความขัดแย้งระหว่างเด็ก
ในเรื่องสุนัขจรจัดกับคุณชวนชม แสดงให้เห็นความแตกต่างในความรู้สึกความคิดที่ขัดแย้งกัน ในเรื่อง
สุนัขจรจัด โดยที่คุณชวนชมโทรศัพท์แจ้งให้เทศบาลไปจับสุนัข แต่เด็กเกศสงสารเด็กหญิงรำพึงซึ่ง
เลี้ยงสุนัขจรจัดไว้ จึงต่อว่าคุณชวนชมว่าใจดำ

เรื่อง ป้าจ๋า ไก่ ดีดีดี นะจ๊ะ ผู้แต่งใช้กลวิธีการดำเนินเรื่องโดยสร้างความขัดแย้งระหว่างป้าจ๋า
กับหลานไก่ ดังนี้

ปัญหาของป้าเกิดขึ้นมาใหม่อีกแล้วว่า พอถึงตอนที่ป้าจะ

เอานันทาตัวน้อย ๆ มาให้หนูดีดีดี ป้าก็ต้องสู้กับเจ้าไก่หนักหน้อย

เพราะเขาประกาศออกลั่นว่า “ลูกเจี๊ยบของไก่ ห้ามใครแตะต้อง”

แม้ว่าน้ำหนักจะพยายามบอกแล้วบอกอีกว่าป้าจ๋าเขาเอามา

ฝากเลี้ยงไว้ แต่เจ้าไก่ยืนยืนสถานเดียวว่า “แต่ไก่เป็นคนเลี้ยง มัน

ต้องเป็นของไก่”

(ป้าจ๋า ไก่ ดีดีดี นะจ๊ะ. 2544 : 18)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งใช้กลวิธีการดำเนินเรื่องด้วยความขัดแย้งระหว่างป้าจ๋ากับหลาน
ไก่ ซึ่งเป็นความขัดแย้งในเรื่องความคิดการแบ่งลูกไก่ให้เด็กหญิงดีดีดีไปเลี้ยง แต่หลานไก่ไม่ยอม
ให้ เพราะต้องการเลี้ยงลูกไก่ไว้เป็นของตัวเอง จึงมีการพูดต่อกัน สรุปลงได้ว่าในเรื่องเดียวกันเด็กกับ
ผู้ใหญ่ต่างวัยมีความคิดต่างกันและมีเหตุผลต่างกัน

2) ความขัดแย้งระหว่างเด็กกับเด็ก

ในเรื่องราววรรณกรรมของ ชัยภกร แสงกระจ่าง เด็กกับเด็กส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์ที่ดี เป็นเพื่อนกัน มีความรักสนิทสนมกันมาก จึงกล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างเด็กกับเด็กน้อยมาก ยกเว้น เรื่อง ป่าจำ ไก่ ตีตี ตี น่ะจ๊ะ มีความขัดแย้งระหว่างเด็กชายชนบทกับเด็กหญิงต่างถิ่น ดังตัวอย่าง

แต่เจ้าโย่งหรือมันก็จะไม่ยอมง่าย ๆ กระโปรงถูกส่ายหนีไป
ไก้หวาดเสียวตอนมันยกขึ้นสูง เพราะกลัวจะหล่นลงมาครอบหัวมัน
เอง และมันก็คงกลัวอุบัติเหตุเหมือนกัน มันจึงส่ายหนีไปทางร่อง
น้ำ ยายตีตีตะโกนร้องเสียงแหลมว่า “เอากระโปรงเรามาเดี๋ยวนี้
นะ”

(ป่าจำ ไก่ ตีตี ตี น่ะจ๊ะ. 2544 : 50)

จากตัวอย่าง เป็นความขัดแย้งระหว่างเด็กหญิงในเมือง (กรุงเทพฯ) กับ เด็กชายชนบท เด็กชายมักจะแกล้งเด็กหญิงโดยเฉพาะเป็นเด็กต่างถิ่น ถือว่าเป็นเรื่องสนุกสนานที่ทำให้เด็กหญิง เตือตร้อนหรือโกรธพวกเขา สรุปว่า ผู้แต่งสร้างความขัดแย้งทำให้ลักษณะเด็กสมจริง เพราะเด็ก ๆ มักขัดแย้งระหว่างเพศ สนุกสนานที่แกล้งเด็กที่ไม่ใช่เพื่อนและมาจากต่างพื้นที่ต่างถิ่น

3.4.2 การสร้างความขัดแย้งภายในจิตของมนุษย์

กลวิธีการสร้างความขัดแย้งภายในจิตของมนุษย์ ผู้แต่งจะสร้างความทุกข์หรือความสับสน วุ่นวายในจิตใจ ให้ตัวละครต่อสู้ความคิดภายในจิตใจ และพยายามต่อสู้กับอุปสรรคภายในจิตใจให้ได้ ในที่สุดมีการตัดสินใจอย่างหนึ่งต่ออุปสรรคนั้น ๆ แต่ผู้แต่งไม่ค่อยสร้างความขัดแย้งภายในจิตของ มนุษย์ โดยเฉพาะเรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่า กับเรื่อง อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ...ที่รักดังตัวอย่างต่อไปนี้

ยิ่งนั่งคิดมายิ่งไม่สบายใจ ครูเคยสอนว่า การโกหกเป็นเริ่มต้น
ของการทำผิด แล้วมันก็จะผิดต่อไปเรื่อย ๆ ถ้าเราไม่รีบจนแกะไม่
ออกเราก็จะติดพัวพันเข้าไปในตาข่ายแห่งการทำผิด จะทำให้หนู
ติดตาข่ายจนแกะไม่ออก...หนูก็เลยตั้งใจว่าต่อไปถ้านายชิษณุคนนี้
โทรศัพท์มาอีก หนูจะไม่โกหกยาย

(คุณยายหวานซ่าส์ซ่า. 2549 : 82)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า กระต่ายพูดโทรศัพท์กับเพื่อนชาย เมื่อยายชักถาม กระต่ายก็เลิกใช้โทรศัพท์และโกหกว่าคุยกับเพื่อนผู้หญิง ต่อมาคิดได้ว่า การโกหกเป็นสิ่งไม่ดี กระต่าย รู้สึกผิด เป็นความขัดแย้งในใจ ในตอนสุดท้ายก็ตัดสินใจว่า ครั้งหน้าจะบอกความจริงและบอกเพื่อนผู้ชายไม่ให้โทรศัพท์มาอีก แต่ก็นึกไม่ออกว่าจะพูดกับเพื่อนผู้ชายอย่างไร เป็นความขัดแย้งที่เกิดในใจ ของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านอยากรู้ว่าตัวละครจะตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างไร

เรื่อง อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ.. ที่รัก ตัวละครหมอลุงละ มีความขัดแย้งภายในจิตใจ ดังนี้

มันน่าแปลกที่นับจากวันนั้นแล้ว ผมกลับไม่รู้สึกรักอยากพูดอะไร กับลมเย็นอีก ทั้งที่ผมยังรู้สึกอาลัยอาวรณ์เธอเป็นอย่างยิ่ง เห็นเธอกับนายชุมฉัตรสนิทสนมกันเท่าใด ผมไม่มีทางเอาชนะนายชุมฉัตรนั้นได้หรอก เขารู้ใจกันเขาสนิทกันมาก่อนผมนานนักหนา แล้วผมเป็นใครจะเข้าไปตัดสายสัมพันธ์อันยาวนานของเขาออกไปได้ ที่ผมพยายามอีกเหิมมาโดยตลอดนี้ ก็เพราะผมเข้าใจผิด เพราะผมอ่านหนังสือมากเกินไป...

ใช้หรือเปล่า

(อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ...ที่รัก. 2544 : 140)

เรื่องราวที่ยกมาสะท้อนให้เห็นความขัดแย้งภายในจิตใจของหมอลุงละเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของลมเย็นกับคุณชุมฉัตร เพราะหมอลุงละเข้าใจผิดอยู่เสมอว่าสองคนเป็นคู่รักกันมานาน จึงเกิดความทุกข์ในใจไม่อยากจะพูดคุยกับลมเย็น

สรุปได้ว่า ผู้แต่งใช้วิธีการดำเนินเรื่องที่มีลักษณะชัดเจน ได้แก่ การสร้างความขัดแย้ง ซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ที่สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครกับตัวละคร และความขัดแย้งภายในจิตใจมนุษย์ที่สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมและลักษณะนิสัยของตัวละคร ความขัดแย้งทั้งหมดนี้ทำให้บันเทิงคดีของ ชัยภร มีเรื่องราวเหมือนชีวิตจริง

3.5 การปิดเรื่อง

การปิดเรื่อง คือ การจบเรื่อง เป็นส่วนสุดท้ายของเรื่องราว กลวิธีการจบเรื่องหลายแบบ ได้แก่ การปิดแบบโศกนาฏกรรม การปิดเรื่องแบบสุขนานุกรม การปิดเรื่องแบบหักมุมหรือพลิกความคาดหมายของผู้อ่าน การปิดเรื่องแบบทิ้งปัญหาให้ผู้อ่านขมคิด และการปิดเรื่องแบบบทสนทนา

3.5.1 การปิดเรื่องแบบสุขนานุกรม

การปิดเรื่องแบบสุขนานุกรม เป็นกลวิธีการปิดเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านรู้สึกสุขสมหวัง ดังนี้ เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่าส์ ตอนจบเรื่องกล่าวว่า คุณยายหวานตัดสินใจเรียนคอมพิวเตอร์ เพื่อจะได้ติดต่อกับหลานสาวซึ่งไปเรียนที่ต่างจังหวัด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ยายลุกขึ้นไปรื้อหนังสือออกมาเล่มหนึ่ง. 'การเรียนคอมพิวเตอร์ทางลัด' คอยดูเถอะ ในห้องยายแต่นก็มีเครื่องคอมพิวเตอร์อยู่แล้ว วันหนึ่งยายจะอีเมลไปหาหลานเอง ครูหวาน ตั้งปณิธานเอาไว้ในใจ แล้วก็สูดลมหายใจยาวเอาปราณอยู่ไปมาก

(คุณยายหวานซ่าส์ซ่าส์. 2549 : 9-10)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีการปิดเรื่องแบบสุชานาฏกรรม เป็นการปิดเรื่องโดยให้ตัวละครยายกับหลานที่มีความขัดแย้งกันในการใช้เทคโนโลยี มีความเข้าใจกันและมีความรัก ความผูกพันกันยิ่งขึ้น โดยที่ยายรู้จักใช้เทคโนโลยีติดต่อกับหลานที่อยู่ไกลกัน การปิดเรื่องแบบสุชานาฏกรรมทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเป็นสุขไปกับตัวละคร

เรื่อง บันทึกรจากลูก (ผู้) ชาย จบเรื่องโดยที่บันทึกของเด็กชายเดี่ยวได้ทำให้แม่กับป้าณีมี ทรศนะต่อสิ่งต่าง ๆ เปลี่ยนไป และสมาชิกในครอบครัวไม่มีความลับต่อกัน ดั่งเนื้อหาต่อไปนี้

พ่อรู้ไหมครับ บันทึกของเรามีถึงพ่อนี้ได้ทำให้แม่กับป้าณีมอง
โลกรอบ ๆ ตัวเปลี่ยนไปด้วย และผมสามารถพูดได้ว่า เราสี่คนไม่มี
ความลับใด ๆ ต่อกันแล้ว แม้ว่าเราจะไม่ได้เป็นครอบครัวเดียวกัน
อีกต่อไปก็ตาม

(บันทึกจากลูก (ผู้) ชาย. 2534 : 151)

ตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น การที่ “แม่กับป้าณีมองรอบ ๆ ตัวเปลี่ยนไป” และ “ไม่มีความลับกัน” เป็นความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวที่ดี และปัญหาระหว่างเด็กชายเดี่ยวกับแม่กับป้าณีก็หายไป และประโยค “แม้ว่าเราจะไม่ได้เป็นครอบครัวเดียวกันอีกต่อไปก็ตาม” สะท้อนให้เห็นว่า เด็กชายรู้จักปรับตัวเอง แม้ไม่ได้อยู่กับพ่อ แต่ก็ได้สื่อสารเข้าใจกันทุก ๆ คน จึงเป็นความสัมพันธ์ที่อบอุ่น ตัวละครไม่ได้รู้สึกเครียดกับเรื่องพ่อแม่หย่าร้าง และมีความสุขที่สามารถพูดกันได้อย่างเปิดเผย ซึ่งเป็นการใช้กลวิธีการปิดเรื่องแบบสุชานาฏกรรม ที่ผู้อ่านรู้สึกสมหวังและมีความสุขไปด้วย

เรื่อง สวัสดิ์...ข้างถนน ผู้แต่งก็ใช้กลวิธีการปิดเรื่องแบบสุชานาฏกรรม จบเรื่องโดยที่สุนัขที่พลัดพรากจากแม่ตั้งแต่เล็ก ๆ ได้เจ้านายที่น่านับไปเลี้ยงและได้อยู่กับแม่ของมันในตอนจบ ดังนี้

“ไอ้เตรา...อยู่ไหน ๆ มาถ่ายรูปกันหน่อยสิ...ถ่ายเยอะหน่อย
นะ ต้องเอาไว้เลือกว่าจะวาดรูปไหน”

...

สักพักหนึ่งนายก็นอนแผ่หราลงโคนต้นไม้ แม่รีบไปนั่งใกล้ ๆ
ในขณะที่ผมประชิดอีกข้างหนึ่ง ตอนนี่แหละครับ ที่ผมเกิดความคิด
อันแหลมคมขึ้นมา ก็รูปนี้ไงครับ ที่ผมอยากให้ใครถ่ายเอาไว้ แม่ผม
นายผม แล้วก็ผมนอนอยู่ที่เดียวกันที่โคนต้นไม้

เฮ้...หนึ่ง สอง สาม แซ่ก

(สวัสดิ์...ข้างถนน. 2556 : 267 - 268)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีการปิดเรื่องแบบสุชานาฏกรรมโดยในตอนจบเรื่องเล่าเรื่องตัวละครเอกสุนัขจรจัด มันมีชีวิตที่มีความสุขกับเจ้านายและแม่ของมัน ทำให้ผู้อ่านรู้สึกมี

ความสุขไปด้วยที่กับสุนัขที่เติบโตโดยมันต้องต่อสู้กับความทุกข์ยาก ในตอนจบมันมีใครรับเลี้ยงดูและยังได้อยู่กับแม่อีกด้วย

เรื่อง เด็กหญิงแห่งกลางคืน ผู้แต่งก็ใช้กลวิธีการปิดเรื่องแบบสุขนานุกรม จบเรื่องโดยกล่าวถึงเด็กหญิงที่มีชีวิตลำบากได้เข้าโรงเรียน ได้รับความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ใจดี คือคุณยายชวนชม มีความหวังและประสบความสำเร็จในการเรียนและชีวิตในอนาคต ดังนี้

นั่นเป็นข้อที่ทำให้ผู้อำนวยการโรงเรียนยกมือไหว้ขอรับรองคุณยายชวนชมและยินยอมให้เด็กหญิงรำพึงเข้าไปเรียนในห้องเรียนเดียวกับเด็กหญิงน้ำใสได้นับแต่นั้นที่นั่น แถมยังกระซิบบอกน้ำใสอีกด้วยว่า “หนูช่วยดูเพื่อนของหนูให้ครูด่วนนะ อย่าให้เขาหนีออกไปนอกห้อง”

(เด็กหญิงแห่งกลางคืน. 2548 : 184)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีการปิดเรื่องแบบสุขนานุกรม โดยกล่าวถึง ตัวละครที่มีชีวิตลำบาก ต้องต่อสู้ด้วยตัวเอง ได้มีโอกาสเรียน ซึ่งทำให้ความหวังของตัวละครที่จะได้เรียนเป็นจริงชีวิตเปลี่ยนไปในทางที่ดี ทำให้ผู้อ่านรู้สึกสุขสมหวังและดีใจไปกับตัวละครด้วย

เรื่อง อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก ผู้แต่งก็ใช้กลวิธีการปิดเรื่องแบบสุขนานุกรม จบเรื่องด้วยตัวละครเอกจุลละได้แต่งงานกับผู้หญิงที่เขารัก ดังนี้

อีกปีหนึ่งต่อมาเราจึงแต่งงานกัน ผมรับจ้างเป็นแพทย์ประจำคลินิกให้เจ้าเจษฎ์ ที่ขอทำงานเพียงแค่สามวัน อีกสี่วันผมมาประจำที่โครงการ ‘อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก’ ของลมเย็นช่วยกันแนะนำคนอื่น ๆ ให้อ่านหนังสือ

(อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก. 2544 : 169)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีการปิดเรื่องแบบสุขนานุกรม โดยเล่าเรื่องตัวละครเอกจุลละว่าได้แต่งงานกับผู้หญิงที่แอบรักมานาน และได้ทำงานที่ช่วยให้คนอื่น ๆ รักการอ่านหนังสือ การจบเรื่องด้วยเหตุการณ์ที่ดี ทำให้ผู้อ่านมีความสุขด้วย เพราะเห็นตัวละครได้สร้างครอบครัวและมีชีวิตสุขในตอนจบเรื่อง

3.5.2 การปิดแบบโศกนาฏกรรม

กลวิธีการปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม คือ การจบเรื่องด้วยความตาย ความผิดหวัง ความสูญเสีย หรือความล้มเหลวในชีวิต ทำให้ผู้อ่านรู้สึกเสียใจ หรือผิดหวัง

วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ชมัยภร แสงกระจ่างไม่นิยมแต่งเรื่องให้ปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม อาจจะเป็นเพราะไม่เหมาะที่จะทำให้เรื่องราวของเด็ก ๆ จบลงด้วยความเศร้า มีเพียงเรื่องเดียวที่เห็นได้ชัดเจนคือเรื่อง บ้านนี้มีรัก

ในเรื่องนี้ ผู้แต่งใช้กลวิธีการปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรมโดยจบเรื่องด้วยสถานการณ์การจากกันของเด็กหญิงแสงจันทร์กับครอบครัวนายอำเภอที่ผูกพันกันมาเป็นเวลา 3 ปี ดังนี้

แสงจันทร์ได้เรียกนายอำเภอเป็นพ่ออยู่สามปี ปีที่สี่
นายอำเภอได้คำสั่งให้ย้ายไปเป็นนายอำเภอทางภาคใต้ ตอนนั้น
เด็กหญิงแสงจันทร์เริ่มโตเป็นสาว ในขณะที่เด็กชายต้นเริ่มเสียง
แตก และเด็กชายต่อยิ่งขวางผู้หญิงขึ้นไปอีก และน้องสุดท้อง
เด็กหญิงแตนนั่น กลายเป็นเด็กชั้นประถมที่ซนจนตัวดำเป็นเหนียง
“พ่อคงไม่ได้พาหนูไปด้วยหรอกนะ”

นายอำเภอบอกกับเด็กหญิงแสงจันทร์

(บ้านนี้มีรัก. 2546 :141)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งใช้เหตุการณ์ที่นายอำเภอต้องย้ายที่ทำงานไปภาคใต้โดยเด็กหญิงแสงจันทร์จึงไม่มีโอกาสจะได้รับความรักที่ซดเซยความรักจากพ่อที่แท้จริง และไม่ได้เล่นสนุกสนานกับเพื่อน ๆ ที่เป็นสมาชิกของครอบครัวนี้ แต่ผู้แต่งก็บอกให้ทราบว่าเป็นเด็ก ๆ ในเรื่องได้เติบโตเป็นหนุ่มสาวกันแล้ว ผู้อ่านก็อาจจะเข้าใจได้ว่า เด็ก ๆ หรือเด็กหญิงแสงจันทร์จะได้รู้จักการปรับตัว และมีชีวิตที่ดีต่อไป แม้จะต้องห่างจากกับครอบครัวนายอำเภอและเพื่อนรุ่นเดียวกันที่สนิทสนมกันก็ตาม

3.5.3 การปิดเรื่องแบบทิ้งปัญหาให้ผู้อ่านคิดเอง

การปิดเรื่องแบบทิ้งปัญหาให้ผู้อ่านคิดเอง เป็นกลวิธีการปิดเรื่องโดยจบเรื่องแบบเล่าไม่แน่ชัด แต่ปล่อยให้ผู้อ่านคิดต่อเอาเองว่าเรื่องอาจจะดำเนินต่อไปอย่างไร กลวิธีการปิดเรื่องแบบนี้เป็นกลวิธีที่น่าสนใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในเรื่อง บ้านนี้มีรัก ผู้แต่งปิดเรื่องด้วยสถานการณ์เด็กหญิงไม่กล้าลงจากบันไดไม้บอกว่า “กลัว” แต่พี่ต้นพูด “ไม่น่าเลย” ไม่ได้บอกว่าเกิดเหตุการณ์อะไรต่อไป ดังนี้

จนตกเย็นนั้นแหละ สองเด็กจึงรู้ว่าได้ทำผิดอย่างใหญ่หลวง
เพราะถึงตอนลงต้นไม้ยังไม่รู้ว่าเอาเด็กหญิงแตนลงมาได้อย่างไร
จะให้ชี้หลังก็ไม่ถนัด ข้างเธอก็เอาแต่ร้องแบบไม่ชัด แต่ตอนนี้ไม่มี
ใคร

“หนูกลัว ๆ ๆ”

เด็กชายต่างวัยกันเล็กน้อยมองหน้ากัน เสียงเจ้าคนรองต่อว่า
พี่ชาย

“ไม่น่าเลย พี่ต้น”

(บ้านนี้มีรัก. 2546 : 39)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งปิดเรื่องแบบทิ้งปัญหาให้ผู้อ่านคิดเองโดยใช้คำพูด “ไม่น่าเลย” ปิดเรื่อง ทำให้ผู้อ่านสงสัยว่าเด็กวัยน้อยพูดอย่างนั้นหมายถึงอะไร ผู้อ่านบางคนอาจจะคิดว่าเด็กชายกำลังนึกหาวิธีช่วยเด็กหญิงลงจากต้นไม้ได้หรือไม่ และบางคนอาจจะคิดว่าเด็กชายรู้สึกสงสัยว่าเด็กหญิงโตทำไมจึงลงจากต้นไม้ได้เอง ต้องให้คนอื่นช่วยเหลืออีก

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่า เพื่อนผู้ชายชิษณุมาบ้านและขอลูกหมาจากยาย ยายไม่พอใจที่มีเพื่อนผู้ชายมาหาหลานสาว เมื่อนายชิษณุกลับไป กระต่ายคิดว่ายายจะดุจะบ่น แต่ยายกลับทำตัวเป็นปกติ ดังนี้

“อ้อ...” คราวนี้ยายคงนึกคำตอบออกมาแล้ว “มีคนเขาจอง
หมดแล้วละ”

“หรือฮะ...” หนูมองดูท่าทางนายชิษณุโล่งอกโล่งใจด้วยซ้ำไป

“ไม่เป็นไรครับ” เขาหันมาแววดามองหนูอีกครั้ง ก่อนจะยก
มือไหว้ยายอีกครั้ง แล้วนายชิษณุก็ขึ้นรถกลับออกไป

หนูยังยืนอยู่ ไม่รู้ว่าพายุลูกไหนจะมาถล่ม แต่งานนี้ก็กลับผิต
คาค เพราะยายกลับเดินไปใส่กุญแจประตูแล้วหันมาเรียกหนูเข้า
บ้าน หนูเดินตามยายไป แต่หายใจไม่ทั่วท้องเลย

(คุณยายหวานซ่าส์ซ่า. 2549 : 73-74)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งปิดเรื่องแบบทิ้งปัญหาให้ผู้อ่านคิดเอง โดยคาดเดา จากคำกล่าว “พายุลูกไหนจะมาถล่ม” แต่การกระทำของยายผิตคาคหลาน ทำให้ ผู้อ่านจะคิดว่า ยายจะมีกระทำอะไรต่อเรื่องที่หลานสาวมีเพื่อนผู้ชาย และจะมีเรื่องอะไรเกิดขึ้น ระหว่างหลานยายสองคนต่อไป อาจจะคิดว่าหลานหรืออาจจะทำใจได้ว่าหลานโตแล้วจึงมีเพื่อนชาย แล้ว

ในเรื่อง ป้าจ๋า โก้ ดีดีดี นะจ๊ะ ผู้แต่งก็จบเรื่องโดยกล่าวถึงความคิดในใจของเด็กชายโก้ที่ทำให้ ผู้อ่านคิดเอาเองว่าเรื่องจะจบอย่างไร ดังนี้

โก้เสียบหูฟัง ป้าจ๋าเล่าถึงใครกันนะ

“พอฉันบอกว่าแม่โทร. มาหาเท่านั้นแหละ ขึ้นรถได้ก็แอบ
ร้องไห้เลย นั่งหันหน้าออกรถตลอดทาง เขากลับป้าจะรู้ว่าเขา
ร้องไห้”

โก้ค่อย ๆ ย่องลงจากบ้านกลับไปสวนใหม่

ป้าจ๋าจะป้าจ๋า รู้เสียแล้วว่าเราร้องไห้ เฮอะ...ทีนี้จะทำไงดี

(ป้าจ๋า โก้ ดีดีดี นะจ๊ะ. 2544 : 211)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งปิดเรื่องแบบทิ้งปัญหาให้ผู้อ่านคิดเอง โดยให้ ผู้อ่านรู้ว่าโก้ได้รับรู้เรื่องที่ป้าจ๋าแล้วว่าเขาแอบร้องไห้เพราะคิดถึงแม่ที่จากกันมานาน และผู้อ่านจะ

คาดเดาว่าถ้าจะมีการกระทำอะไร เขาจะทำเป็นเหมือนไม่รู้เรื่องที่ป่าคุยกับพ่อแม่ หรือจะไปอธิบายให้ป่ารู้เหตุผลที่เขาร้องไห้

3.5.4 การปิดเรื่องแบบบทสนทนา

การปิดเรื่องแบบบทสนทนามีลักษณะการจบเรื่องให้ผู้แต่งใช้เป็นกลวิธีจบบทแต่ละบท โดยใช้คำพูดหรือบทสนทนาของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเข้าใจและรู้สึกที่ตัวเองกำลังมีส่วนร่วมในเรื่องหรือเหตุการณ์ที่ผู้แต่งกำลังกล่าวอยู่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในเรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่า ผู้แต่งจบเรื่องใช้บทสนทนายาวระหว่างคุณยายหวานกับหลานกระต่าย ดังนี้

“อ้าว...แล้วพี่สองคนนั้นเขาได้ยีนหรือเปล่านั้น”

“จะไปรู้เรื่อง...” ยายทำเสียงตัวคล้าย “ขนาดไปยื่นจดติดฝาบ้าน แล้วยังไม่ได้ยีนอีกละก็ ยายก็ไม่ว่าอะไรแล้ว”

คราวนี้หนูเริ่มขำ “ยายไม่ได้เรียกเขาออกมาหรือคะ”

“เปล่าหรือ...” ยายตอบ “ยายอยากให้เราได้ยีนแบบนี้แหละ ยายมีหลายวิธี”

“อ้อ...” หนูได้ยีนก็เข้าใจทะเลาะไปร้อง มิน่าล่ะ ยายถึงพูดโทรศัพท์กับนายชิษณุตั้งนัก เพราะกลัวหนูไม่ได้ยีนนี่เอง

(คุณยายหวานซ่าส์ซ่า. 2549 : 73-74)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งใช้บทสนทนาอธิบายเหตุการณ์ที่ยายพูดเสียงดัง จึงทำให้ผู้อ่านรู้สึกมีส่วนร่วมในเรื่อง เหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นการหาวิธีแก้ปัญหาของคุณยายหวาน โดยใช้วิธีที่ผู้ฟังจะคิดได้เองว่าจะปฏิบัติอย่างไรกับผู้รักให้ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับชื่อบท “วิธีของยายด้วย”

เรื่อง สวีสวี...ข้างถนน ก็ใช้บทสนทนาปิดเรื่อง บทสนทนานั้นเป็นบทสนทนายาวระหว่างนายเวียนกับสัตว์แพทย์ที่ทำหมันให้สัตว์ ดังนี้

“อ้อ...” นายเวียนร้อง “คุณหมอให้เอาเจ้าติดถนนมาทำหมันครับ”

“เอ็ง” ผมร้องออกมาด้วยความตกใจ “แม่แล้ว...ฝันร้ายของผมกำลังจะเป็นจริง”

“แล้วเอามาทำหรือยัง...” เสียงเธอถามอีก

“นัดพรุ่งนี้ครับ...”

“อ้าว...งั้นพรุ่งนี้ก็ต้องมาอีกละลิ...” คุณหนูพูดได้ว่า

“นั่งกลับ ๆ พรุ่งนี้เอามาพร้อมกันนะลูกนะ”

(สวัสดิ์...ข้างถนน. 2556 : 155)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งใช้บทสนทนามาจบเรื่อง ให้ผู้อ่านเห็นว่าเรื่องนี้ตัวละครจะมีบทบาทอย่างไรต่อไป และจะเกิดขึ้นกับชีวิตตัวละครเอกสุนัขตัวนี้ ที่จะมีการเปลี่ยนแปลงโชคชะตาชีวิตของสุนัขตัวนี้ในอนาคตต่อไป คือตัวละครสุนัขจะถูกทำหมันในวันพรุ่งนี้ตามบทสนทนาในตอนจบของเรื่องนี้

เรื่อง ขวัญสงฆ์ ผู้แต่งก็จบเรื่องโดยใช้บทสนทนาระหว่างหลวงตากับเด็กขวัญสงฆ์โดยเด็กชายขวัญสงฆ์อยากรู้ว่า ตัวเองเป็นลูกใคร ดังนี้

หลวงตานิ่ง แบบนี้มีเลิศนัย มันจะเอาอะไรมากกว่าอื่น “ไม่ไปเที่ยวหรือนั่น งานกลางคืน...หรือกลัวตื่นไม่ทันวันพรุ่งนี้”

โอ้ ขวัญสงฆ์มีหวังตั้งใจมาก อยากล้นอยากมูลเหตุลูกเศรษฐี
เจ้ามองตาหลวงตาแล้วพาทิ

“หลงตาจำ หนูนี้เป็นลูกใคร”

(ขวัญสงฆ์. 2555 : 31)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งปิดเรื่องแบบบทสนทนาที่ทำให้ผู้อ่านสนใจ โดยเด็กชายขวัญสงฆ์ใช้คำถามว่า “หนูนี้เป็นลูกใคร” จบเรื่อง สะท้อนให้เห็นความน่าสงสารของเด็กชายขวัญสงฆ์และรู้ว่าเด็กชายขวัญสงฆ์อยากรู้ความเป็นมาของตัวเอง

นอกจากนี้ เรื่อง เด็กหญิงแห่งกลางคืน จบเรื่องด้วยบทสนทนาระหว่างคนชวนชมกับเกษดังตัวอย่าง

“แจ้งตำรวจเลยดิ้ม้ย ให้เขามาค้น แก่กูงูเงี้ยวเขี้ยวขอมันกัดเอาหรือเปล่า”

เกษใส่หน้า

“ไม่ดีค่ะ...” พูดแล้วชะงักหาเหตุผล คำที่เด็กหญิงคุยให้ฟัง
แวบขึ้นในหัว “พวกตำรวจไม่ดีหรือค่ะ น่ากลัว...”

คุณชวนชมค้อน “ที่เขาดีก็ถมไป” แล้วก็นิ่งพักหนึ่ง เกษทำท่าจะถอนหายใจโล่งอกแต่คุณชวนชมกลับร้องว่า “พรุ่งนี้เข้าไปดูเด็ก
รำพึงนั่นอีกทีนะ ไปด้วยกัน เผื่อเจอจะได้พาไปโรงพยาบาลด้วย ไป
ดูยายแก่นั่นหน่อย...”

(เด็กหญิงแห่งกลางคืน. 2548 : 110)

จากตัวอย่าง บทสนทนาที่เป็นตอนจบเรื่อง เป็นเหตุการณ์ที่คุณชวนชมกับเกษหาเด็กหญิงรำพึงไม่พบ และพูดคุยกันถึงปัญหาและวิธีแก้ปัญหาการรับเด็กหญิงรำพึงมาเลี้ยงดู ซึ่งเป็นภูมิหลังของ

เหตุการณ์ในเนื้อเรื่องของบทต่อมา บทสนทนานี้ก็ทำให้ผู้อ่านทราบว่า คุณชวนชมเป็นคนใจดี ชอบช่วยเหลือคนอื่น

จากการวิเคราะห์ทฤษฎีการตั้งชื่อของวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กทั้ง 8 เรื่องพบว่า ผู้แต่งใช้ทฤษฎีการปิดเรื่องทั้งหมด 4 ลักษณะ ได้แก่ การปิดเรื่องแบบสุขนาฏกรรม การปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม การปิดเรื่องแบบทิ้งปัญหาให้ผู้อ่าน และการปิดเรื่องแบบใช้บทสนทนา

3.6 ตัวละคร

ตัวละครเป็นองค์ประกอบสำคัญในเรื่องราว เป็นบุคคลที่ผู้แต่งสร้างขึ้นมาโดยตั้งชื่อ กำหนดรูปร่าง เพศ นิสัย บุคลิกภาพ ความเป็นอยู่ บทบาท และสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับตัวละคร โดยจะบรรยายถึงรูปร่างลักษณะ ความรู้สึก พฤติกรรม ของตัวละครเพื่อให้ผู้อ่านรู้จักกับตัวละครหรือ อาจใช้การสนทนางันระหว่างตัวละคร และให้ตัวละครอื่นพูดถึงเกี่ยวกับตัวละครนั้น เพื่อให้ผู้อ่านรู้จักลักษณะตัวละครนั้นในด้านต่าง ๆ มากขึ้น

การศึกษาวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กทั้ง 8 เรื่องของ ชมัยภร แสงกระจ่าง พบว่า ผู้แต่งจะสร้างตัวละครมี 3 ลักษณะ ได้แก่ ตัวละครเด็กและเยาวชน ตัวละครวัยรุ่น ตัวละครผู้ใหญ่ และตัวละครสัตว์ ซึ่งเป็นตัวละครสุนัขตัวหนึ่ง โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.6.1 ตัวละครเด็กและเยาวชน

ตัวละครเด็กและเยาวชน ซึ่งรุ่นน้อยกับรุ่นที่กำลังจะโตย่อมมีลักษณะนิสัยคือ ซุกซน ไร้เดียงสา ไร้มายา และว่องไว ช่างพูดช่างคิด ในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กทั้ง 8 เรื่องที่ศึกษาวิเคราะห์ เรื่อง บ้านนี้มีรัก เด็กหญิงแห่งกลางคืน ขวัญสงฆ์ ป่าจำ ไก่ ตีตตี นะจ๊ะ ทั้ง 4 เล่ม ผู้แต่งจงใจสร้างตัวละครเด็กและเยาวชนที่เป็นเด็กหญิงและเด็กชายที่มาจากครอบครัวอบอุ่นมีความรักความสุข และมาจากครอบครัวยากจนลำบากซึ่งมีปัญหาในการทำมาหากิน ซึ่งมีลักษณะนิสัยต่างกัน โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) ตัวละครเด็กหญิง

ตัวละครเด็กหญิงที่ปรากฏในเรื่องราว ได้แก่ “ตีตตี” “ราพิง” “น้ำใส” “แสงจันทร์” “แตน” “ตีตตี” มาจากเรื่อง ป่าจำ ไก่ ตีตตี นะจ๊ะ “ราพิง” กับ “น้ำใส” มาจากเรื่อง เด็กหญิงแห่งกลางคืน “แสงจันทร์” และ “แตน” มาจากเรื่อง บ้านนี้มีรัก ตัวละครเด็กหญิงทั้งหมดมีลักษณะนิสัยอ่อนหวาน น่ารัก ชอบความสวยงามและมีน้ำใจที่เหมือนเด็กหญิงทั่ว ๆ ไป โดยตัวละครเด็กหญิงที่มาจากครอบครัวอบอุ่นจะเป็นเด็กที่ช่างพูดช่างคิด กล้าพูดกล้าปฏิบัติ ซึ่งตัวละครเด็กหญิง “ตีตตี” เป็นตัวละครโดดเด่นที่ผู้แต่งสร้างขึ้น โดยกำหนดให้ “ตีตตี” เป็นเด็กหญิงที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะที่ดี ซึ่ง “ตีตตี” มีลักษณะนิสัยเป็นเด็กหญิงเรียบร้อย ช่างพูดช่างคิด ไม่กลัวใคร และกล้าแสดงความรู้สึกอารมณ์ เพราะเขามีพ่อแม่เลี้ยงดูสั่งสอนใกล้ชิด

แต่เปรียบเทียบตัวละครเด็กหญิงที่มาจากมาจากครอบครัวยากจนลำบาก เช่น เด็กหญิงแสงจันทร์ เป็นเด็กที่พ่อแม่เสียชีวิตไป แม่ทำมาหากินลำบาก เป็นเด็กหญิงเรียบร้อย แต่ไม่กล้าพูดไม่กล้าแสดง ความรู้สึกอารมณ์ เด็กหญิง “รำพึง” ก็เหมือนกัน เป็นตัวละครขาดพ่อแม่ อยู่กับยายชราที่ขอลานลำบากกับเรื่องทำมาหากิน จึงมีปัญหาในชีวิต ในด้านการศึกษา พฤติกรรม บุคลิกภาพมากมาย แต่ก็ยังเป็นตัวละครที่มีการเปลี่ยนแปลง เมื่อคนที่มีฐานะดีรับเลี้ยง มีการสั่งสอนอย่างดี ได้รับการศึกษา จากเด็กหญิงที่มีปัญหาด้านจิตใจและนิสัยมากมายเปลี่ยนเป็นเด็กเรียบร้อย และเรียนเก่ง

ความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงในด้านจิตใจและนิสัยของเด็กทำให้ผู้อ่านเข้าใจชัดเจนว่า สิ่งแวดล้อมรอบตัวของเด็กมีอิทธิพลต่อการสร้างเสริมบุคลิกภาพของเด็กอย่างยิ่ง โดยมีตัวอย่าง รายละเอียดดังนี้

ตัวละครเด็กหญิงที่มาจากครอบครัวอบอุ่น เช่น “ดีดีดี” มีตัวอย่างดังนี้

“เรามาจากกรุงเทพฯ นะ พวกเธอต้อนรับแขกกันอย่างนี้ หรือ”

พวกเรารู้คนยี่นงอีก สามคนนะมันงอยู่แล้วเพราะโดนด่า โดยตรง แต่ไก่อ่งเพราะนึกไม่ถึงว่ายายดีดีดีจะพูดอะไรแบบนี้

“ยังไม่ขอโทษอีก เธอต้องขอโทษฉันนะ”

เจ้าโย่งกับลูกน้องผู้เคยทำท่าใหญ่โตโอหังใสโก้ วันนี้กลับยืน หน้าจ้อยกันเป็นแถว ในที่สุดมันก็ทำท่าอีกอักเหมือนพยายามจะขอโทษ “เรา...”

“ขอโทษชะ แล้วเราจะได้เป็นเพื่อนกัน”

(ป่าจำ ไก่อ ดีดีดี นะจ๊ะ. 2544 : 50-51)

จากตัวอย่าง “ดีดีดี” เป็นเด็กหญิงที่มีความกล้าหาญ กล้าโต้ตอบคนอยู่รอบ ๆ ที่ทำไม่ถูกต้อง ใจกว้างยอมให้อภัยกับคนที่ทำไม่ดีกับตัวเอง ลักษณะเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นที่มาของเด็กหญิงที่มาจาก ครอบครัวสมบูรณ์ ได้รับคำสั่งสอนจากทั้งพ่อทั้งแม่เป็นอย่างดี แล้วยังเป็นเด็กในเมือง (กรุงเทพฯ) มีประสบการณ์มากกว่าเด็กชนบท โอกาสที่ทดลองดูสิ่งใหม่ ๆ ก็มีมากมาย จึงจะฉลาด รู้จักปฏิบัติตัวได้ดีกว่าเด็กชนบทเดียวกันที่ในชนบท จึงเป็นตัวละครที่มีการพัฒนา ดังนั้น ตัวละครเด็กหญิงที่ ชมัยภร แสงกระจ่าง สร้างมีความสมจริง เป็นเด็กที่มีการพัฒนาการไปเป็นผู้ใหญ่ที่ดี ที่เราสามารถเห็นได้จริง ในสังคม

ตัวละครที่มาจากมาจากครอบครัวยากจนลำบากอย่าง “แสงจันทร์” มีตัวอย่างดังนี้

“หนูชอบให้ตุ๊กตาหุ่่งกระโปรงแบบไหนคะ”

แม่ของต้นถาม เธอนิ่งอึ้ง มองดูผ้าสีเขียว ๆ แบบทหารที่ดูแข็ง

กระด้างอย่างไม่ชอบใจเท่าไร แม่ต้นมองตามสายตาเธอแล้วก็

หัวเราะ

“อ๋อ..นี่มันชุดทหาร แม่เตรียมไว้ให้ตุ๊กตาทหารของต้นคำ”

“หรือคะ...” แสงจันทร์เง “มีตุ๊กตาทหารด้วยหรือคะ”

(บ้านนี้มีรัก. 2544 : 83-84)

จากตัวอย่าง ตัวละครที่เป็นเด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจนขาดการสั่งสอนขาดความรักจากแม่ที่ลำบากกับเรื่องทำมาหากิน เป็นลักษณะของเด็กหญิง “แสงจันทร์” ชัดเจน เป็นเด็กไม่กล้าคิด ไม่กล้าถาม ไม่กล้าแสดงอารมณ์ความรู้สึก ลักษณะตัวละครเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่า ครอบครัวที่ไม่อบอุ่น เป็นปัจจัยที่ขัดขวางหรือเป็นอุปสรรคต่อการสร้างเสริมและพัฒนาลักษณะนิสัยที่ดีของเด็ก

ตัวละครที่มาจากครอบครัวยากจนลำบาก แต่มีการเปลี่ยนแปลง มีตัวอย่าง “รำพึง” มีดังนี้

“คนคนนี่เคยป็นรั้วโรงเรียน...” เด็ก ๆ หัวเราะกันคิกคัก

“เคยกระโดดออกทางหน้าต่าง...” เสียงหัวเราะดังขึ้นอีก

ผู้อำนวยการโรงเรียนหยุดรอให้เสียงหัวเราะจางหายจึงกล่าวต่อว่า

“เคยป็นป่าที่สูงให้หวาดเสียว เคยเล่นซนจนเพื่อน ๆ บาดเจ็บ...”

คราวนี้มีเสียงหัวเราะกระหึ่ม ผู้อำนวยการโรงเรียนหยุดรออีก “แต่

บัดนี้ เธอหันมาทำดี เป็นเด็กนักเรียนตัวอย่างของโรงเรียน เอาใจ

ใส่การเรียน สามารถเลื่อนชั้นได้ในเวลาหนึ่งเทอม” มีเสียงปรบมือ

นำจากป่าแจ่มและครูสิริรัตน์ ผู้อำนวยการหยุดรออีก “แล้วยังเก่ง

ยิ่งไปกว่านั้นอีกโดยการสอบคัดเลือกได้เป็นที่หนึ่งของชั้นประถมปี

ที่หนึ่ง และเป็นตัวแทนโรงเรียนไปสอบแข่งขันความเป็นเลิศ

ทางการเรียนรู้ และครูมีข่าวดีจะประกาศให้ทราบว่า เธอสอบได้

เป็นที่หนึ่งของเขต เด็กหญิงรำพึง ชื่นใจ”

(เด็กหญิงแห่งกลางคืน. 2548 : 69)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้อ่านสามารถเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของเด็กหญิง “รำพึง” จากเด็กที่ไม่เรียบร้อยไม่เหมาะสมกับวัยมากมาย เปลี่ยนเป็นเด็กหญิงที่เรียนเก่งเป็นเลิศ การเปลี่ยนแปลงสะท้อนให้เห็นลักษณะของเด็กที่มีการพัฒนาได้ ผู้ที่เป็นผู้ปกครองจึงต้องสั่งสอนเด็ก ๆ และให้เด็กเป็นคนดี ดังตัวอย่างตัวละครที่มีลักษณะและสถานการณ์อย่างเด็กหญิง “รำพึง” มีจริงในสังคม และเป็นเรื่องราวสมจริงน่าเชื่อถือได้

2) ตัวละครเด็กชาย

ตัวละครเด็กชายที่ปรากฏในเรื่องราวมีจำนวน 3 คน ได้แก่ “ต้น” “ต่อ” “โก้” “ขวัญสงฆ์” และ “ดำ” “ต้น” และ “ต่อ” มาจากเรื่อง บ้านนี้มีรัก “ขวัญสงฆ์” และ “ดำ” มาจากเรื่อง ขวัญสงฆ์ “โก้”

มาจากเรื่อง ป่าจำ โก่ ตีตี ตี นะจ๊ะ ผู้แต่งสร้างตัวละครเด็กชายโดยมีลักษณะนิสัยไม่ช่างพูดเหมือนเด็กหญิง แต่ซุกซน ชอบเล่น มีความอดทน มีความกล้าหาญ มีความรับผิดชอบ และมีน้ำใจต่อเด็กคนอื่น ซึ่งต่างกันมากกับเด็กที่มาจากครอบครัวต่างกัน เด็กจึงมีนิสัยต่าง ๆ เช่น ตัวละครเด็กชาย “ตัน” เป็นตัวอย่างเด็กที่มาจากครอบครัวอบอุ่น ไม่เคยขาดความรักจากพ่อแม่ เป็นพี่ชายคนโตในครอบครัว เขาจึงมีน้ำใจให้น้อง ๆ มีความรับผิดชอบในการช่วยพ่อแม่ดูแลน้อง ๆ นอกจากนี้ เขายังเป็นคนที่มีความน้ำใจช่วยเหลือคนอื่น

ตัวอย่างตัวละครเด็กชายที่มาจากครอบครัวอบอุ่น อย่าง “ตัน” มีตัวอย่างดังนี้

“ไปบ้าน ไปให้แม่ไผ่ย่า” พี่ชายตัดสิน

“แล้วหนูล่ะ” เสียงเด็กหญิงร้องมาจากต้นไม้เมื่อเห็นพี่ชายสองคนทำท่าจะวิ่งกลับบ้าน เด็กชายตันละล้าละลัง เขามองน้องชายที่ยืนร้องอยู่ ๆ แล้งมองน้องสาวที่นั่งอยู่บนง่ามไม้ ในที่สุดจึงตัดสินใจ

“ต่อวิ่งไปบ้านนะเดี๋ยวพี่เอาน้องลงเอง”

(บ้านนี้มีรัก. 2546 : 43-44)

“แม่นึกว่าตันอยากเรียนเสียอีก”

“ไม่ฮะ” ตันว่า “ผมอยากให้แม่สอนเท่านั้นเอง อยากให้แสงจันทร์เค้าได้เรียน ผมจะเรียน ผมจะเรียนไปทำไม”

(บ้านนี้มีรัก. 2546 : 78)

จากตัวอย่าง ผู้แต่งสร้างตัวละคร “ตัน” ที่เป็นพี่ชายในครอบครัว มีหน้าที่มีความรับผิดชอบในการดูแลน้อง ๆ เมื่อเกิดปัญหาเขาเป็นคนตัดสินใจและเป็นคนจัดการและหาวิธีแก้ปัญหา นอกจากนี้ ยังเป็นเด็กที่มีน้ำใจ ช่วยเหลือเด็กหญิงแสงจันทร์ ทำให้เด็กหญิงสมหวังดีใจมาก ตัวละครเช่นนี้สมจริง มีการกระทำเหมาะสมกับฐานะที่เป็นเด็กชายโตในครอบครัวอบอุ่นทั่ว ๆ ไป

ส่วนเด็กชายที่มาจากครอบครัวไม่อบอุ่น เช่น “ขวัญสงฆ์” ถูกนำมาวางทิ้งที่หน้าวัด เติบโตที่วัดและพระรับเลี้ยง เขาจึงกระหายอยากมีพ่อแม่อยากได้ความรักจากพ่อแม่

ตัวละครที่มาจากครอบครัวยากจนมีชีวิตที่ลำบาก เช่น เด็ก “ขวัญสงฆ์” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ใครคนหนึ่งเยาะหยันทันควันว่า “แกจะเป็นหมาหัวเน่า” เขา
หยาบหยาบ “ครูเขามีลูกชาย...”

...

กลัววันที่ไม่มีแม่ไม่มีพ่อ กลัวฝนที่सानต่อจะสิ้นศรี กลัวความ

รักที่เคยได้จะไม่มี กลัววันที่ต้องชมซานคลานกลับวัด

(ขวัญสงฆ์. 2555 : 111)

ขวัญเรียนรู้อยู่ได้ไม่ยาก พอกลับจากวัดนั้นเจ้าขวัญกล้า เอา
กับข้าวของใส่บาตรจากหลวงตา ให้พ่อแม่กินทุกคราน่าพอใจ ส่วน
น้องน้อยเอาขนมมาฝาก แม่อกปาก “อย่างน้อง จะได้ไหม”
เจ้าขวัญอดคำเจ้าทำใจ แม่จะดูอะไรเจ้าไม่คิด ตั้งใจเรียนเพียร
พากยากก็สู้ เป็นที่รักของครูสุดดวงจิต เป็นนักเรียนดีมีชีวิต เป็น
นักเรียนผู้อุทิศมวลมิตรรัก

(ขวัญสงฆ์. 2555 : 118)

ตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้แต่งสร้างตัวละครเด็กที่มีชีวิตที่ไม่มั่นคงเพราะไม่ได้รับความรัก
ความอบอุ่นจากพ่อแม่ เขาไม่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างทะนุถนอมจากผู้ที่เป็นพ่อแม่ เป็นเด็กที่ถูกเก็บมา
เลี้ยงและเติบโตในวัด แต่ตัวละคร “ขวัญสงฆ์” ก็ไม่ยอมแพ้ ไม่ทำให้ชีวิตตกต่ำ เมื่อมาอยู่กับพ่อเลี้ยง
แม่เลี้ยง ก็ทำตัวดี ช่วยเหลือเตรียมอาหารการกินให้พ่อแม่ และพยายามทำตัวให้ดีที่สุด ตั้งใจเรียน
หนังสือ เป็นที่รักของครูจึงเป็นตัวอย่างแก่เด็กที่มีชีวิตลำบาก สามารถใช้เป็นตัวอย่างสำหรับเด็ก ๆ
เพื่อให้รู้จักปรับตัวเพื่อมีชีวิตที่ดียิ่งขึ้นเช่นเดียวกับตัวละครเด็กในเรื่องนี้

3.6.2 ตัวละครเยาวชน

วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กบางเล่ม ผู้แต่งสร้างเรื่องราวเกี่ยวกับตัวละครวัยรุ่น ได้แก่
เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่าส์ บันทึกจากลูก (ผู้) ชาย อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ.. ที่รัก เป็นตัวละครที่อยู่ใน
วัยรุ่นและเยาวชน ซึ่งมีอายุไม่เกิน 25 ปีและยังไม่มีครอบครัว มีทั้งตัวละครที่เป็นหญิงสาวและเป็น
ชายหนุ่ม มีลักษณะนิสัยเชื่อมั่นในตัวเอง คิดว่าตนเองโตแล้ว มีความคิดเห็นของตัวเอง ไม่ต้องฟังหรือ
ปฏิบัติตามที่ผู้ใหญ่สั่งสอน ตัวละครเยาวชนมีมุมมองของตัวเอง ชอบความอิสระ มีโลกส่วนตัว
และเริ่มมีความรักตามธรรมชาติของหนุ่มสาว ดังตัวอย่าง

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่าส์ ตัวละคร “กระต่าย” มีอุปนิสัยตามแบบวัยรุ่นสมัยใหม่ ดังนี้

หนูสุดลมหายใจเข้าช้า ๆ ตามที่แม่บอก วิ่งกลับไปนั่งอยู่ข้าง
ยาย และเริ่มจับไปตามตัวยาย พอสติหนูดีขึ้น หนูก็รู้สึกว่ายายดี
ขึ้นด้วย เสียงยายร้อง “อูย ๆ ๆ ๆ” ยาวขึ้นกว่าเดิม มันทำให้หนูใจ
มา แต่พอนึกได้ว่าหนูต้องโทรศัพท์หาใครสักคน ไม่เอาเดชะก็น้าวร
รม หนูก็ลุกขึ้นไปดูเบอร์โทรศัพท์ที่หัวเตียงยาย ได้เบอร์อาเดชะ
มาแล้ว หนูโทรหาอาเดชะก่อน คนที่รับบอกว่าอาเดชะไปราชการข้าง
นอก หนูก็เลยโทรหาน้าวรรม

(คุณยายหวานซ่าส์ซ่าส์. 2549 : 216)

ตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ตัวละครเยาวชน “กระต่าย” เป็นเยาวชนที่เป็นวัยรุ่น อายุสิบหกปี เป็นตัวละครที่มีความคิดอิสระ รู้จักใช้เทคโนโลยีในการติดต่อ เป็นเด็กสาวสมัยใหม่ เมื่อผู้ใหญ่ว่ากล่าวอย่างไร ก็จะได้แย้ง เพราะมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เป็นช่องว่างระหว่างวัยที่สมจริงในครอบครัว

เรื่อง บ้านทีก (ลูก) ผู้ชาย ตัวละคร “เดี่ยว” เป็นเด็กวัยรุ่นที่มีลักษณะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พ่อครับ ตอนที่ผมไปติดคุกที่หาดใหญ่ นั้น แม่กับป้าณีเขาลงไป
รับผม ผมบอกพ่อ ตรง ๆ เลยครับว่าตอนที่ผมเห็นแม่นั้น ผมรู้สึก
เสียใจ ผมอยากให้คุณที่รับผมเป็นพ่อ เพราะผมอยากจะทำ
อยากจะทำอะไร ๆ อีกตั้งหลายอย่างที่ผมไม่อาจจะบอกแม่ได้
น้ำตาของแม่คลอเต็มสองตาตอนที่เห็นหน้าผม...

(บันทึกจาก (ลูก) ผู้ชาย. 2534 : 66)

จากตัวอย่าง “เดี่ยว” เป็นวัยรุ่นที่มีปัญหา ซึ่งเขาต้องการปรึกษาและหาคำตอบจากพ่อที่เป็นเพศเดียวกัน เพราะเขาเชื่อว่า ผู้ชายจะสามารถเข้าใจผู้ชาย รับรู้ปัญหาและให้คำปรึกษาได้ดีกว่าผู้หญิง แม้จะเป็นแม่หรือญาติก็ตาม ดังนั้นผู้แต่งจึงสะท้อนให้เห็นว่า เมื่อเด็กผู้ชายเมื่อโตเป็นวัยรุ่นหรือเป็นเยาวชน เขาต้องการให้พ่อเป็นที่ปรึกษา มีความเข้าใจเขา และช่วยแก้ปัญหาให้เขาได้เป็นอย่างดี

3.6.3 ตัวละครผู้ใหญ่

ในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กทั้ง 8 เรื่องของ ชมัยภร แสงกระจ่าง มีตัวละครผู้ใหญ่ที่แบ่งตามลักษณะพฤติกรรมได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ ตัวละครผู้ใหญ่ที่มีบทบาทเป็นผู้สั่งสอนเด็ก ตัวละครผู้ใหญ่ที่เป็นตัวอย่างที่ดีของเด็ก และตัวละครผู้ใหญ่อื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยให้เด็กมีชีวิตที่สนุกสนาน โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) ตัวละครผู้ใหญ่ที่มีบทบาทเป็นผู้สั่งสอนเด็ก

ตัวละครผู้ใหญ่ที่มีบทบาทหรือหน้าที่ที่ต้องสั่งสอนและอบรมเด็กในวรรณกรรมสำหรับเด็ก มีความสำคัญที่ช่วยให้เด็ก ๆ ในเรื่องได้รับข้อคิดที่นำไปปรับปรุงตัวเองให้เป็นเด็กดี ตัวละครเหล่านี้เป็นผู้สูงอายุ เป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์ชีวิต

ในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กทั้ง 8 เรื่องของชมัยภร แสงกระจ่าง ได้สร้างตัวละคร “คุณยายหวาน” และ “คุณชวนชม” เป็นตัวละครที่มีบทบาทหน้าที่ในการสั่งสอนเด็ก โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวละคร “คุณยายหวาน” เป็นตัวละครผู้ใหญ่ในเรื่องที่สั่งสอนลูกหลาน ดังตัวอย่าง

หนูเมินหน้าจากแก้วโวลติน เดินเลยเข้าห้องน้ำไป แล้วก็ราด
น้ำดังซู่ ๆ เว้นจิ้งหะเอาไว้เล็กน้อยเพื่อจะได้ฟังเสียงยายว่า
“เฮ้อ ๆ ราดเข้าไปไม่มีเกรงใจน้ำเลยนะ...” พอยายว่าสักสามครั้ง

หนูจะรดน้ำแบบเกรงใจสุดขีด จนได้ยินเสียงยายตะโกนถามอีก
ครั้งว่า “นี่ ๆ แยกเข้าไปนอนหรือเข้าไปอาบน้ำกันแน่” นั่นแล้วหนูก็
ค่อยรดน้ำโครม ๆ ต่อกันใหม่ พอออกมาจากห้องน้ำ หนูก็วิ่งปรี๊ด
เข้าห้องนอนไป ก็จะได้ยินเสียงยายบ่นตามหลังเล็กน้อยว่า “ทำไม
ไม่เช็ดตัวให้แห้ง น้ำไหลซก ๆ...”

(คุณยายหวานซ่าส์ลส์. 2549 : 22)

จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่า คุณยายหวานเป็นหญิงสูงอายุ มีอายุแปดสิบปี คุณยายหวานเคย
เป็นครูมาก่อน มีชีวิตยากลำบาก ต้องดูแลและเลี้ยงดูลูก ๆ เอง คุณยายจึงมีนิสัยชอบสอน แต่ใช้
วิธีการพูดที่เด็ก ๆ หรือลูกหลานมีความรู้สึกว่าคุณยายชอบบ่นชอบว่า เมื่อทำไม่ถูกต้องตามที่คุณยาย
ต้องการ ลูกหลานก็จะพูดว่าคุณยายหวานเป็นคนโบราณ ไม่ทันสมัย ชอบบ่น และชอบบังคับเด็ก ๆ
ทั้ง ๆ ที่คุณยายต้องการสอนให้เป็นคนมีระเบียบวินัย รู้จักประหยัดน้ำ และ ให้รีบทำกิจวัตรประจำวัน
ให้เสร็จโดยเร็ว เพื่อชีวิตในวันข้างหน้าจะได้ไม่เดือดร้อนเหมือนคุณยาย

เรื่อง เด็กหญิงแห่งกลางคืน ผู้แต่งก็สร้างตัวละคร “คุณชวนชม” เป็นผู้ใหญ่ที่มีบทบาทใน
การสั่งสอนเด็กให้เป็นคนดี ดังตัวอย่าง

ยังไม่ทันที่คุณชวนชมจะพูดจบ เด็กหญิงก็ร้องขึ้น “พอแล้ว...
ยายพูดมาก”

คุณชวนชมโกรธจนปากลิ้น ข้อต่อไปจึงเป็นว่า “ข้อที่ห้า...
ห้ามพูดสอดแทรกขณะผู้ใหญ่กำลังพูดอยู่ ข้อหก ตื่นขึ้นมาตอนเช้า
ต้องสวัสดีคุณชวนชมและก่อนนอนต้องสวัสดีด้วยเช่นกัน ข้อเจ็ด
ห้ามกินข้าวแบบมีเสียงดัง มุมมาม ข้อแปด ห้ามทำเลื้อเปื้อน ข้อ
เก้า ห้ามอาบน้ำนอกห้องน้ำและข้อสิบ ห้ามป็นต้นไม้ป็นรั้วออก
นอกบ้าน...”

(เด็กหญิงแห่งกลางคืน. 2548 : 139)

จากตัวอย่าง ผู้แต่งสร้างตัวละคร “คุณชวนชม” เป็นผู้ใหญ่ที่มีความเมตตา ช่วยเด็กที่ยากจน
ลำบาก โดยที่ เป็นผู้สูงอายุและมีความปรารถนาดีต่อคนอื่น จึงต้องการอบรมสั่งสอนเด็กที่ขาดพ่อแม่
และไม่เคยมีใครอบรมสั่งสอนให้เป็นเด็กดี มีกิริยามารยาทเรียบร้อย จนสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ
ในสังคมได้ คุณชวนชมจึงสอนแบบใช้ข้อห้าม เป็นข้อห้ามที่บังคับให้ปฏิบัติที่ได้ผลรวดเร็ว เด็กจะ
ได้ปฏิบัติได้ถูกต้องจนเคยชินติดเป็นนิสัย เป็นเด็กที่ดี มีความเรียบร้อย และมีคนชื่นชมต่อไป

2) ตัวละครผู้ใหญ่ที่เป็นตัวอย่างที่ดีของเด็ก

ตัวละครผู้ใหญ่ที่เป็นตัวอย่างหรือส่งเสริมให้เด็กมีลักษณะนิสัยดี เป็นตัวละครที่อยู่แวดล้อม
เด็ก เด็กมีความสัมพันธ์และสามารถพบเห็นอยู่เสมอ ๆ เป็นตัวละครที่มีอิทธิพลต่อเด็ก ดังตัวอย่าง

เรื่อง คุณยายหวานซำส์ซำส์ ชมัณกร แสงกระจ่าง สร้างตัวละคร “แม่” เป็นตัวละครผู้หญิงที่เป็นแม่แสนดีและเป็นลูกกตัญญู มีความสามารถดูแลครอบครัวได้ดี ทำหน้าที่อย่างดีในฐานะต่าง ๆ จึงเป็นตัวอย่างที่ดี มีบทบาทในการส่งเสริมให้เด็กเป็นคนดีต่อไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เมื่อแม่มาถึง แม่ก็จะจอตลอดตรงหน้าประตู ไม่กล้าวิ่งรวดเดียวเข้าไปในบ้าน คล้ายเป็นแม่แสนดีและเป็นลูกกตัญญู ต้องลงมากอดหนู และทักทายกับยายก่อน แต่ความจริงมีอยู่ว่าแม่ต้องจอตลอดทักทายไอ้พวกหมา ๆ ของหนูก่อน ให้มันได้กระโดดโลดเต้นกอดจูบแม่เป็นที่สาแก่ใจแล้ว (แม่ ลำนวนนี้หนูก็เพิ่งได้จากครูภาษาไทย ครูบอกว่าให้เอาไว้เขียนถึงนางเอกเวลาทะเลาะกับพระเอก แปลว่าละเอียด) แม่จึงค่อยเดินมากอดจูบหนู อืม. ไม่รู้แม่เอาเชือกหามาติดหนูหรือเปล่า

(คุณยายหวานซำส์ซำส์. 2549 : 25)

จากตัวอย่าง ผู้แต่งใช้กลวิธีสร้างตัวละคร “แม่” เป็นตัวละครรอง เป็นผู้ใหญ่ที่มีบทบาทที่ส่งเสริมให้เด็กเป็นคนดี แสดงออกในฐานะที่เป็นลูกสาว มีความกตัญญูต่อแม่ตัวเอง และในฐานะที่เป็นแม่ ก็มีความรักลูก ทำหน้าที่แม่อย่างเต็มที่ เป็นบุคคลที่แวดล้อมเด็ก มีความสัมพันธ์ที่ดีที่เด็ก ๆ ย่อมพบเห็นได้เสมอ ลูกก็ย่อมจะปฏิบัติตามตัวอย่างของ “แม่” พฤติกรรมของตัวละครเช่นนี้ มีอยู่ในสังคมจริง และได้นำเสนอให้เห็นชัดเจนในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก เพื่อให้เด็ก ๆ ได้สังเกตและตระหนักถึงตัวละครที่มีอิทธิพลต่อเด็ก ๆ มีอยู่มากมาย

3) ตัวละครผู้ใหญ่อื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยให้เด็กมีชีวิตที่สนุกสนาน

ตัวละครผู้ใหญ่ที่ช่วยให้ตัวละครเด็ก ๆ ในเรื่องมีความสุขสนุกสนาน เป็นตัวละครอื่น ๆ ที่อยู่ในฐานะเป็นคนรู้จักสนิทสนมคุ้นเคยกับเด็ก จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีบทบาทนำความสุขสนุกสนานและความสุขให้แก่เด็ก ทั้งนี้เป็นตัวละครที่ใจดี มีลักษณะนิสัยสนุกสนาน มีอารมณ์ดี มีความตั้งใจยินดีที่จะฟังความคิดเห็นของเด็ก โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

เรื่อง ป่าจำ ไก่ ดีดีดี นะจ๊ะ ผู้แต่งสร้างตัวละคร “ป่าจำ” เป็นตัวละครผู้ใหญ่ที่มีความสนุกสนานเมื่ออยู่กับเด็ก ๆ ป่าจำเป็นคนที่มีความอารมณ์ดีมีน้ำใจเหมือนกับเป็นเพื่อน ๆ กับเด็ก เมื่อเด็กอยู่กับตัวละครนี้ จะมีความสุขและความสนุกสนาน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“มันชื่ออะไรนะป่า”

ป่าจำหันมามองหน้าไก่

“ขอโทษนะไก่” ป่าจำว่า พลาจซี่ไปยังเจ้าตัวที่เด็กกว่าเพื่อน “ตอนป่าได้มาเขาตั้งชื่อมาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ป่าก็ต้องเรียกตามที่เขาตั้งมา มันชื่อโกโก้ เหมือนโกโก้”

โก้หัวเราะออกมาทันที “หมามันชื่อเป็นฝรั่งซะ โกโก้ แต่โก้
ชื่อเป็นไทยซะ ตะโก้ แยมมีหัวด้วย”

ป้าจำเอื้อมมือมาตบหัวโก้ที่หนึ่ง “สมกับเป็นหลานป้าจำ
จริง ๆ”

(ป้าจำ โก้ ตีคดี นะจ๊ะ. 2544 : 152)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งใช้กลวิธีสร้างตัวละคร “ป้าจำ” ขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ที่มีอารมณดี มีน้ำใจเหมือนเป็นเพื่อนของเด็ก พุดหยอกล้อกับเด็กอย่างสนุกสนาน โดยที่เด็กไม่ต้องเกรงใจ คำพูดและพฤติกรรมของตัวละครผู้ใหญ่เช่นนี้ สามารถเห็นได้ในชีวิตจริง เมื่อเด็กได้พบกับผู้ใหญ่ที่อารมณดี และมีความเมตตาต่อกับเด็ก จึงเป็นตัวละครอย่างสมจริงในสังคมไทย

เรื่อง บ้านนี้มีรัก ผู้แต่งสร้างตัวละครผู้ใหญ่ “นายอำเภอ” ที่เป็นผู้ใหญ่ที่ทำตัวสนุกสนาน เพื่อให้ เด็ก ๆ สบายใจและมีความสุข ทั้งกับลูกของตัวเอง และกับเด็กหญิงแสงจันทร์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“จ้ะเราไปสวนสาธารณะกันก่อน”

นายอำเภอสตาร์ทรถเสียงดังครืด ๆ เด็กชายสองคน
ด้านหลังรถร้องว่า “อ้ายแกลู้ อ้ายแกลู้ ๆ” เด็กหญิงแดนหันมา
กระซิบว่า “รถพ่อเค้าแก่แล้ว” ลักพิกหนึ่งรถจึงเคลื่อนที่ออกไปได้
เด็กหญิงแสงจันทร์นั่งตัวตรงเป็นครั้งแรกที่ได้นั่งรถส่วนตัวแบบนี้
เธอจะต้องเล่าให้แม่ฟังให้ได้

...

“เลี้ยงฉลองที่หนูแสงจันทร์ที่มีพ่อเป็นนายอำเภอ”

เด็กหญิงทำหน้าที่ แต่ นายอำเภอพูดซ้ำและชัดเจนว่า

“ฉันอนุญาตให้หนูเรียกฉันเป็นพ่อได้”

(บ้านนี้มีรัก. 2546 : 123,139)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ตัวละคร “นายอำเภอ” เป็นผู้ใหญ่ที่ปฏิบัติตัวเป็นกันเองกับเด็ก เพื่อไม่ให้เด็ก ๆ รู้สึกเกรงกลัว หรือมีความเครียด ให้มีความผ่อนคลาย มีความสบายใจ และมีความสุข อีกทั้งยังเป็นผู้ใหญ่ที่ตามใจเด็ก ๆ ในเรื่องที่เหมาะสม ยอมรับฟังและทำตามความคิดเห็นของเด็ก ๆ เพื่อให้เด็ก ๆ สมหวัง และยังนำความสุขให้เด็กหญิงแสงจันทร์ที่ขาดพ่อ ทำให้ชีวิตเด็กหญิงแสงจันทร์มีความสุขมาก

3.6.4 ตัวละครสัตว์

วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กทั้ง 8 เล่ม เรื่อง สวีستی...ข้างถนน มีเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุนัขข้างถนน ผู้แต่งจึงสร้างตัวละครที่เป็นสุนัขขึ้นมาเป็นผู้เล่าเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและรับรู้

ประสบการณ์ของสุนัขข้างถนนโดยตรง และเริ่มสนใจชีวิตของสุนัขข้างถนนและไปช่วยมัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“รู้จักเขาหรือถึงกระดิกหางให้เขาอะ”

เสียงของแดนคงดังสมควร เพราะคุณพงษ์หันหน้ามาทางผม แต่ตอนนั้นวิกออกมอเตอร์ไซค์ไปแล้ว หน้าตาเขาแปลก ๆ ผมอธิบายอารมณ์มนุษย์ส่วนนี้ไม่ถูก เขายกมือมาทางผมนิดหนึ่ง ทำอย่างเสียไม่ได้ ไม่สมกับที่เคยเป็นคนเลี้ยงผมมาหลายเดือน ผมหันหลังให้เขาทันที ถ้าบอกได้ผมก็อยากจะบอกกับแดนเป็นภาษาคนว่า “ผมเปลวไปนะครั้บ ใครก็ไม่รู้”...

...

ผมไม่มีอะไรทำอยู่แล้ว การได้กระโจนไล่กิ้งก่าจึงเป็นความสนุกอย่างยิ่ง มันวิ่งหนีไปในพงหญ้า ผมก็กระโจนตาม ขณะกำลังเพลิดเพลินอยู่กับการกระโดดไปตามคลื่นหญ้านั้น แม่ผมก็เกิดนึกสนุกขึ้นมาด้วย กระโจนลงมาช่วยผมไล่กิ้งก่าเป็นการใหญ่

(สวัสดิ์...ข้างถนน. 2556 : 125, 262)

จากตัวอย่าง ตัวละครสัตว์ที่เป็น “สุนัข” มีกิริยาอาการอย่างสัตว์คือ “กระดิกหาง” “กระโจนไล่กิ้งก่า” ตัวละครสัตว์เช่นนี้ น่าสนใจเป็นพิเศษ เพราะผู้แต่งให้ตัวละครเป็นผู้เล่าเรื่อง และถ่ายทอดเรื่องราว ลักษณะนิสัยใจคอ อารมณ์ ความนึกคิดของสัตว์ได้อย่างสมจริง ผู้อ่านสามารถเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของสัตว์ได้ชัดเจน เป็นกลวิธีการแต่งที่สร้างตัวละครที่เรียกความสนใจของผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านรู้จักสังเกตและทำความเข้าใจชีวิตของสุนัขข้างถนนได้ดีมากขึ้น จนอาจนำไปสู่การแก้ปัญหาสุนัขจรจัดต่อไป

สรุปได้ว่า ผู้แต่งสร้างตัวละครหลายประเภทและหลายแบบ ได้แก่ ตัวละครเด็ก ตัวละครเยาวชน ตัวละครผู้ใหญ่ที่มีบทบาทต่อเด็ก และตัวละครสัตว์ที่เป็นปัญหาของสังคม เป็นตัวละครที่มีลักษณะนิสัย อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดที่สมจริง สามารถพบเห็นในสังคมได้ ซึ่งทำให้เรื่องราวของวรรณกรรมสำหรับเด็กมีความสมจริง น่าประทับใจที่จะอ่านเรื่องราวอย่างสนุกสนาน ได้รับทั้งความบันเทิง สารความรู้และข้อคิดเห็นที่ผู้แต่งนำเสนอผ่านบทบาทของตัวละครที่หลากหลายเหล่านี้ได้อย่างน่าสนใจ

3.7 ฉากและบรรยากาศ

ฉากและบรรยากาศเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการแต่งวรรณกรรมบันเทิงคดีอย่างมาก มีบทบาทที่จะบอกให้ผู้อ่านรู้ว่าเหตุการณ์ในเรื่องเกิดขึ้นที่ใด เมื่อไร

ฉากและบรรยากาศในวรรณกรรมไม่ได้หมายถึงสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ แต่ยังหมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นที่สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวอย่างละเอียดชัดเจน การศึกษาวรรณกรรมบันเทิงคดีทั้ง 8 เรื่องของ ชมัยภร แสงกระจ่าง พบว่า ฉากและบรรยากาศที่ผู้แต่งสร้างมี 3 ประเภท คือ ฉากและบรรยากาศที่เป็นสถานที่ และฉากและบรรยากาศที่เป็นสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ฉากและบรรยากาศที่เป็นเหตุการณ์ โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.7.1 ฉากและบรรยากาศที่เป็นสถานที่

ฉากและบรรยากาศที่เป็นสถานที่ที่ผู้แต่งสร้างขึ้นเป็นสถานที่จริง เป็นบ้าน โรงเรียน และสถานที่ที่ผู้อ่านคุ้นเคย เป็นต้น ฉากและบรรยากาศที่เป็นสถานที่มักจะเป็นภูมิหลังของเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ หรือเป็นฉากที่สร้างขึ้นเพื่อบอกสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บ้านหนูกับบ้านยายห่างแค่ 500 เมตร แม่บอกให้หนู
 ขนของใช้ที่จำเป็นไปไว้บ้านยาย หนูมองดูบ้านสองหลังที่ห่างกัน
 แค่ 500 เมตรแล้วก็บอกกับแม่ว่า “จะย้ายไปทำไม หนูก็เอาไว้ที่
 บ้านนี้แหละ เวลาจะนอนค่อยไปนอนบ้านยาย”

(คุณยายหวานซำส์ลีสส์. 2549 : 14-15)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งใช้ฉากที่เป็นบ้านของยายกับบ้านของกระต่าย โดยไม่ได้บรรยายลักษณะบ้านหลังอย่างละเอียด เพียงแต่บรรยายบอกระยะทางระหว่างบ้านทั้งสองหลัง ซึ่งเป็นภูมิหลังที่ทำให้ตัวละครมีความคิด มีกิจวัตรประจำวัน การกินอยู่หลับนอน เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับตัวละคร

เรื่อง สวัสดิ์...ข้างถนน มีฉากบรรยากาศที่เป็นโรงเรียนแห่งหนึ่ง ดังเนื้อเรื่อง
 ในที่สุดผมก็มาถึงสถานที่แห่งหนึ่ง น่าจะเป็นอาคารสำหรับ
 กิจกรรมอะไรสักอย่าง เพราะมีสนามกว้าง รั้วโปร่ง มีไม้ดอกไม้
 ประดับงดงาม เป็นที่เหมาะแก่ผมมาก ผมมาถึงแต่เช้ามืด ยังไม่มี
 คนมากนัก มีแต่ผู้ชายคนหนึ่งยืนนิ่งเฝ้าประตูอยู่ ผมจึงไม่เสียดเข้าไป
 ไปใกล้เสียให้ยาก หากเลือกเอาวิธีไปมุดรั้วที่โหว่ ๆ แทน ด้านหลัง
 มีต้นไม้ใหญ่ร่มรื่นน่านอน ผมก็เลยไปหลับปุ๋ยอยู่ที่โคนต้นไม้ต้น
 นั้น มาสะดุ้งตื่นก็ตื่นตอนที่ได้กลิ่นหอมโชยมาอย่างรุนแรง ผมรีบลิ้ม
 ตาขึ้น

(สวัสดิ์...ข้างถนน . 2556 : 193)

จากตัวอย่าง เห็นได้ว่า ผู้แต่งใช้ฉากที่เป็นโรงเรียนแห่งหนึ่ง เพื่อบอกผู้อ่านเหตุการณ์จะเกิดขึ้นที่โรงเรียน ที่ตัวละครเอกที่เป็นสุนัข ได้พบกับเด็กน้อย หลาย ๆ คน ทำให้เรื่องดูคล้ายจริงที่จะพบได้ว่า โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มักมีสุนัขจรจัดจำนวนมาก เพราะเด็ก ๆ มักให้อาหารสุนัขเสมอ ๆ

นอกจากการระบุสถานที่ที่เป็นฉากแล้ว ยังมีการบรรยายรายละเอียดที่สร้างบรรยากาศของฉากของเรื่องอีกด้วย ดังนี้

บ้านหลังนั้นเป็นบ้านไม้สองชั้นทรงปั้นหยา หลังคากระเบื้องที่กลายเป็นสีดํา และตัวบ้านสีฟ้าที่กลายเป็นสีหม่นมัน กระดํากระด้างทำให้รู้ว่ามันมีอายุใช้งานมาไม่น้อยเลย ด้านหลังต่อเป็นเรือนครัวเล็ก ๆ ชั้นเดียวเชื่อมไว้ รอบ ๆ บริเวณบ้านเป็นลานดินโล่งมีคูน้ำเล็ก ๆ อยู่ด้านหนึ่ง คล้ายว่าคนชุดอยากให้เป็นบึงน้ำหน้าบ้าน แต่ทำให้แค่เป็นคู ด้านหลังลิกเข้าไปเป็นต้นไม้ยืนต้นปลูกไว้โปร่ง ๆ ไม่ที่บจนเกินไปแต่ก็ว่างจนเกินไป รวากับว่าคนที่ปลูกปลูกเอาไว้อย่างไม่ตั้งใจเท่าไรหรอก เพราะต้นไม้แต่ละต้นที่มองเห็นนั้นไม่เหมือนกันสักต้นเดียว ซ้ำยังไม่เป็นแถวแนวอีกด้วย

(บ้านนี้มีรัก. 2546 : 13)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งใช้สร้างฉากที่เป็นบ้านพักของข้าราชการในต่างจังหวัด เป็นสถานที่สำคัญที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง และได้บรรยายรายละเอียดที่ทำให้เห็นบรรยากาศของบ้านพักที่น่าอยู่อาศัยที่อยู่ในชนบทอีกด้วย

เรื่อง ขวัญสงฆ์ ผู้แต่งกล่าวถึงบ้านของเด็กดํา เป็นฉากที่แสดงบรรยากาศให้เห็นความเป็นอยู่ของตัวละครที่มีความยากจนมาก ดังตัวอย่าง

เจ้ามองไปจะจะที่ต่อหน้า บ้านน้อยน้อยหลังคา แต่ทว่าโหว่แหงเห็นแสงตะวัน ทรัพย์สมบัติรอบกายอะไรหนอ ล้วนหักวินแหงงอ ไอ้เจ้าขวัญ ยิ่งมองยิ่งแปลกเกินรำพัน นีมนที่ใดกันไม่เคยพบ ที่วัดไม่ใช่บ้านขวัญเคยคิด แต่หากบ้านนี้่น้อยนิดเหมือนโลงศพ ยายก็เหมือนซากหนึ่งซึ่งมีครบ ยิ่งมองเท่าทบยิ่งแปลกใจ

(ขวัญสงฆ์. 2555 : 82)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งบรรยายถึงฉากที่เป็นบ้านของเด็กชายดําด้วยคำสั้น ๆ แสดงภาพบ้านที่ทรุดโทรม เป็นบรรยากาศที่บอกว่าเป็นที่อยู่ของคนยากจน เช่น “น้อยน้อย” “โหว่แหงเห็นแสงตะวัน” “น้อยนิด” “เหมือนโลงศพ” สะท้อนให้เราเห็นชีวิตที่ยากจนของเด็กชายดํา ฉากและบรรยากาศนี้ ผู้แต่งก็ดำเนินเรื่องให้ผู้อ่านรู้ว่ามิเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นที่นี่ และเกิดขึ้นกับใคร

3.7.2 ฉากและบรรยากาศที่เป็นสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ

สิ่งแวดล้อมธรรมชาติจะเป็นสถานที่และบรรยากาศที่ผู้แต่งสร้างขึ้นที่สมจริง สะท้อนให้เห็นถึงเรื่องราว อารมณ์ ความรู้สึกของตัวละครได้อย่างชัดเจน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก มีฉากที่เป็นธรรมชาติ มีความสำคัญต่อการแสดงให้เห็น
อารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ดังตัวอย่าง

ผมเดินไปไกลออกไปทุกที ๆ ฟ้าเป็นสีหม่น พระจันทร์เสี้ยว
เหงา ๆ โผล่ขึ้นมาดูวังเวง ลมเย็นยะเยือกจนรู้สึกหนาว รอบตัว
เงียบสงัด นาน ๆ ที่จะได้ยินเครื่องขยายเสียงงานวัดดังลอยลมมา
แว่ว ๆ ยิ่งเดินไกลยิ่งมืด ต้นไม้สองข้างทางดูดำทะมึน ลมกลางคืน
พัดวูบมาเบา ๆ ไปไม่บางไปโบกระริกราวกับหัวใจของผมที่ลั่นไหว
อย่างนี้นี่เองที่คนเขียนหนังสือเขาเขียนมาให้ผมอ่าน มันเจ็บ มัน
แสบอย่างนี้...

(อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก. 2544 : 131)

ตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งสร้างฉากที่เป็นธรรมชาติที่มีบรรยากาศที่เศร้าและหดหูใจ
เช่น “พระจันทร์เสี้ยวเหงา ๆ” “ลมเย็นยะเยือกจนรู้สึกหนาว” “ต้นไม้สองข้างทางดูดำทะมึน” เป็น
ฉากและบรรยากาศที่สะท้อนถึงตัวละครที่รู้สึกเหงา ๆ เป็นเรื่องราวที่เกิดจากความรู้สึกเสียใจของตัว
ละครจุลละ นอกจากนี้ยังมีการบรรยายว่ามี “เสียงงานวัด” เป็นฉากที่ทำให้ผู้อ่านรู้ว่าตัวละครมุ่งหน้า
ไปวัด เป็นฉากภูมิหลังของเหตุการณ์ที่จุลละไปหาหลวงพ่อบุญ เพื่อให้อ่านเรื่องดำเนินต่อไป

เรื่อง เด็กหญิงแห่งกลางคืน ผู้แต่งสร้างฉากที่เป็นสิ่งแวดล้อมธรรมชาติในเวลากลางคืน
ดังเนื้อเรื่องต่อไปนี้

เด็กหญิงเดินออกมานอกบ้าน มองดูดวงดาวก่อนบ่นพึมพำ
“ไปอาบน้ำกันนะ” แล้วร่างน้อย ๆ นั้นก็เดินไปตามทางเดินเล็ก ๆ
ที่ทอดยาวคดเคี้ยวออกสายน้ำ แสงดาวสลับรางทอแสงตามไปส่ง
ให้เด็กหญิงได้เพลินใจเย็นกาย ปลาตัวหนึ่งที่ไม่ได้หลับไหลไหลหน้า
ออกมาจากรากต้นไม้ริมน้ำหักทลายด้วยดวงตาอันโปนโต เด็กน้อย
ทำตาโตตอบ ปลาย่ายเข้ามาจนใกล้สัมผัสผิวนี้มนวลเหมือนอ้อม
กอดของแม่ที่เด็กหญิงเคยสัมผัสเมื่อนานมาแล้ว

(เด็กหญิงแห่งกลางคืน. 2548 : 29)

จากตัวอย่าง ผู้แต่งสร้างฉากที่เป็นสิ่งแวดล้อมธรรมชาติในเวลากลางคืน เพื่อบอก
สถานการณ์ของตัวละครเด็กหญิงรำพึง และให้บรรยากาศที่เป็นความรู้สึกของตัวละครที่ว่าเหงา
และต้องการความรักจากแม่ ทำให้ผู้อ่านรับรู้ว่าเด็กหญิงรำพึงไร้อุปการะ มีชีวิตยากจน มีความทุกข์
ต้องดิ้นรนต่อสู้กับความยากลำบาก ไม่มีบ้านที่อบอุ่น ไม่มีที่อาบน้ำ ไม่มีเพื่อนสนิท ซึ่งตัวละครทำให้
ต้องชวนดวงดาวมาเป็นเพื่อน

3.7.3 ฉากและบรรยากาศที่เป็นเหตุการณ์

ฉากและบรรยากาศที่เป็นเหตุการณ์ เป็นการบอกเล่าให้เห็นว่ามีเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น มีบทบาททำให้ผู้อ่านได้รู้ถึงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ดังตัวอย่าง

พอถึงสนามบินเราก็ก้าวเดินไปเดินมา ฝ้ามองดูแม่กับพี่กะ
ตอยวิ่งเช็ดตัวกัน พี่กะตอยเข้าคลองแค่วิ่งไว ส่วนพ่อถูกบังคับ
ให้นั่งมองแม่ พี่กะโตเดินไปหาพี่ข้าวฟ่าง จนกระทั่งเจอกันแล้วก็พา
มาไหว้พ่อ พี่ข้าวฟ่างยังสวยขึ้นไปอีก พี่เขาทักทายกันอย่างดี
แล้วก็ถามถึงยายด้วย พอพี่กะตอยกับแม่มาสมทบ พี่กะโตก็แนะนำ
พี่ข้าวฟ่าง พี่กะตอยยิ้มทัก แต่พอแผลอกก็มากระซิบบอกหนูว่า
“สวยไป... ระวังเถอะ”

(คุณยายหวานซ่าส์ส์. 2549 : 185)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งสร้างฉากและบรรยากาศในสนามบิน แต่ไม่ได้ระบุ
อย่างชัดเจน เพียงแต่บอกว่ามีเหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างไร โดยบรรยายถึงการกระทำของตัวละคร ทำให้
ผู้อ่านเข้าใจได้ว่าเป็นสถานที่ที่ใด ที่ทำให้มีเหตุการณ์การล่า การพลัดพราก ความสัมพันธ์ของ
ตัวละครแม่กับสมาชิกในครอบครัว เป็นฉากและบรรยากาศที่เกิดเหตุการณ์ที่สนามบิน เป็นเหตุการณ์
ที่สมจริง

เรื่อง สวัสดิ์...ข้างถนน มีฉากและบรรยากาศที่เป็นเหตุการณ์ดังนี้

ผมไม่มีอะไรทำอยู่แล้ว การได้กระโจนไล่กิ้งก่าจึงเป็นความสุข
อย่างยิ่ง มันวิ่งหนีไปในพงหญ้า ผมก็กระโจนตาม ขณะกำลัง
เพลิดเพลินอยู่กับการกระโดดไปตามคลื่นหญ้านั้น แม่ผมก็เกิดนึก
สนุกขึ้นมาด้วย กระโจนลงมาช่วยผมไล่กิ้งก่าเป็นการใหญ่

(สวัสดิ์...ข้างถนน. 2556 : 262)

จากตัวอย่าง ฉากและบรรยากาศที่ผู้แต่งสร้างขึ้นจากเหตุการณ์ที่ตัวละครสุนัขจึงเล่นไล่
ตะครุบจับกิ้งก่า เป็นฉากเหตุการณ์ที่เกิดในลานสนามตามธรรมชาติ ที่สุนัขจะวิ่งไล่จับสัตว์เล็ก ๆ
เล่นได้ตามธรรมชาติของสัตว์ เป็นพฤติกรรมที่น่ารักของสุนัขในฉากและบรรยากาศที่ไม่ต้องระบุ
ชัดเจนว่าเป็นที่ใด

เรื่อง บ้านนี้มีรัก มีฉากและบรรยากาศที่เป็นเหตุการณ์ ดังนี้

หลังจากวันที่ลงจากต้นไม้ไม่ได้แล้ว เด็กหญิงแดนก็ถูกกีดกัน
จากพี่ชายไม่ให้ไปไหนด้วย ตาของแม่ดูจะถ่อวันขึ้น เห็นเด็กหญิง
แดนแวบ ๆ ขึ้นมาครั้งไร แม่เป็นต้องเรียกไว้ก่อน ทำให้โอกาสของ

เด็กหญิงน้อยลง หลายครั้งเธอก็แอบเก็บขนมอร่อย ๆ ไว้ให้พี่ชาย
พอเขากลับมาก็จะรีบเอาไปให้

(บ้านนี้มีรัก. 2546 : 47)

ตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น เป็นฉากและบรรยากาศที่เป็นเหตุการณ์ ซึ่งเด็ก ๆ หาวิธีแก้ปัญหาที่ถูกห้ามปรามไม่ให้เล่นซุกซน และผู้ใหญ่จะคอยจับตาดูอยู่ตลอดเวลา จนเด็ก ๆ ไม่มีโอกาสเล่นซุกซนเหมือนเดิมได้อีก การกระทำของตัวละครในฉากนี้เป็นลักษณะนิสัยโดยธรรมชาติของเด็ก ๆ ที่จะปรากฏในสถานที่หรือฉากบริเวณบ้านที่สมจริง โดยผู้แต่งไม่ได้ระบุไว้ชัดเจน

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สรุปได้ว่าผู้แต่งได้สร้างฉาก 3 ลักษณะ ได้แก่ ฉากและบรรยากาศที่เป็นสถานที่ และฉากและบรรยากาศที่เป็นสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ฉากและบรรยากาศที่เป็นเหตุการณ์ ทำให้ผู้อ่านรับรู้เรื่องราวของวรรณกรรมว่าเกิดขึ้นในสถานที่ใด แสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์และลักษณะความรู้สึกของตัวละครอย่างชัดเจน เป็นกลวิธีการแต่งซึ่งมีบทบาทช่วยให้เรื่องราวมีรายละเอียดและดำเนินเรื่องตามโครงเรื่องที่วางไว้

3.8 บทสนทนา

บทสนทนา หมายถึงถ้อยคำที่ตัวละครเจรจาโต้ตอบกันหรือพูดคุยกัน มีส่วนช่วยดำเนินเรื่องแทนที่ผู้แต่งจะเล่าเหตุการณ์ใด เป็นวิธีการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด อารมณ์และเจตนาของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านรู้จักบุคลิกของตัวละครนั้นเป็นอย่างดี ในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของสมัยกร แสงกระจ่าง ผู้แต่งสร้างบทสนทนาได้เหมาะสมกับสภาพฐานะ และบทบาทของตัวละครโดยมีรายละเอียดดังนี้

3.8.1 บทสนทนาที่ช่วยดำเนินเรื่อง

บทสนทนาที่ช่วยดำเนินเรื่อง มีลักษณะเป็นการช่วยให้ผู้อ่านรู้ว่าตัวละครจะทำอะไร และเหตุการณ์จะดำเนินไปอย่างไร ผู้แต่งจะใช้บทสนทนาโดยไม่ต้องบอกเล่าหรือบรรยายตรง ๆ ในฉากดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ยายต้องบอกหนู...”

“ไม่มีอะไร” ยายพูดตาก็มองไปทางอื่น “ก็แค่มีคนมาทวงตั้งค์
ยายสาว ทวงที่บ้านเรา”

“มาทวงตั้งค์ยายสาว...” หนูทวนคำ “แล้วทำไมต้องมาทวงที่
บ้านเรา”

“เฮ้” ยายร้อง “ก็เขาอยู่บ้านเรานี้”

“ตั้งค์อะไร...” หนูอยากรู้ขึ้นมาอีก

“ยายไม่ทราบหรอก...แต่ว่าตอนนี้ยายโทรศัพท์บอกตำรวจที่
รู้จักแล้ว”

“ใครนะ...” หนูถาม

“อาเชดไง...” ยายว่า “ที่เขาเป็นเพื่อนพ่อแม่หนู เป็นตำรวจที่
ทำใหม่ล่ะ...”

(คุณยายหวานซ่าส์ส์. 2549 : 142-143)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ในบทสนทนาที่ตัวละครสองคนนี้ได้กล่าวถึงตัวละคร
อีกคนหนึ่งที่กำลังดำเนินเรื่องไปสู่เรื่องของอีกตัวละครหนึ่งอย่างมีเหตุมีผล และบอกเล่าเรื่องราวและ
เหตุการณ์ต่อ ๆ ไป ผู้อ่านจะเข้าใจได้ว่า ตัวละครที่มีความเกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ อย่งไร และจะมี
บทบาทในเรื่องราวต่อไปอย่างสมจริง

เรื่อง อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก มีบทสนทนาที่ช่วยดำเนินเรื่องราวความเกี่ยวข้องกันของ
ตัวละคร ระหว่างจูละกับหมอเจษฎ์ ดังตัวอย่าง

เจ้าเจษฎ์ไว้วายที่ผมก้าวหน้าเร็ว แล้วมันก็ให้ข้อมูลที่ทำให้
ผมเป็นกังวลหนักไปอีกว่า

“ได้ข่าวว่ามีแฟนแล้ว...”

“ให้กูไปด้วยไหมล่ะ...จะชวนแมวไปด้วย” มันหมายถึงแฟนที่
เป็นเจ้าของร้านหนังสือเล็ก ๆ ในตลาดจันท “คุณลมเย็นเขาสนิท
กับยายแมวนะ... เพราะเขาสนิทใจหนังสือด้วยกัน”

(อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก. 2544 : 37-38)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ในบทสนทนาที่ตัวละครเจษฎ์กล่าวถึงเหตุผลสำคัญที่
หญิงสาวลมเย็นที่จูละสนใจว่า เธอมีความสนิทสนมกับผู้ชายอีกคนหนึ่ง การพูดคุยในบทสนทนา
นี้เป็นอีกเหตุการณ์หนึ่งที่ทำให้ตัวละครเอกจูละต้องสนใจอ่านหนังสือให้มากขึ้น เพื่อจะได้ใกล้ชิดและ
เอาชนะใจลมเย็น ซึ่งทำให้จูละเปลี่ยนแปลงตัวเองจากคนที่ไม่ชอบอ่านหนังสือ เปลี่ยนเป็นคนที่ชอบ
อ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้น

เรื่อง ขวัญสงฆ์ มีบทสนทนาที่ช่วยดำเนินเรื่องที่เกิดขึ้นระหว่างเด็กชายขวัญสงฆ์กับครูสุดา
ดังเนื้อเรื่องต่อไปนี้

เจ้าไปหาครูสุดาทำหน้านี้ว ขมวดคิ้วไม่ซ่อนเร้นเห็นเห็นอยู่
ถามง่ายง่ายซัดซัดว่า “ครูครู คุณครูเป็นแม่หนูได้ไหมครับ”

ครูสาวนิ่งยิ้มให้เด็กขวัญ “มีอะไรหรือนั่น ดูหน้าอ๊บ จะให้ครู
เป็นแม่หนูคุบคุบ เกิดอะไร...” ครูถามกลับด้วยงงงัน

(ขวัญสงฆ์. 2555 : 90)

จากตัวอย่างที่ยกมา เป็นบทสนทนาระหว่างเด็กขวัญสงฆ์กับครูสุดาเป็นเรื่องพูดคุยที่เกี่ยวกับเด็กขวัญสงฆ์ต้องการจะให้ครูสุดาเป็นแม่ เพราะการพูดคุยครั้งนี้ ทำให้ครูสุดาไปหาหลวงตาและขอรับขวัญสงฆ์ไปเลี้ยงดู บทสนทนาจึงมีบทบาทในการดำเนินเรื่อง นำเรื่องไปสู่การมีชีวิตที่ดีขึ้นของขวัญสงฆ์ที่ย้ายไปอยู่ในความดูแลของครูสุดา

เรื่อง เด็กหญิงแห่งกลางคืน ผู้แต่งก็ใช้บทสนทนาที่ช่วยดำเนินเรื่องเช่นกัน ดังตัวอย่าง

“อยากเรียนหนังสือไหมล่ะ เรานะ”

คราวนี้รำพึงส่ายหน้า “ไม่อยากแล้ว”

“เรียนไปเถอะ... จะได้อ่านหนังสือ ใครก็หลอกไม่ได้ แค่นั่นเอา
เธอมาเลี้ยงนี่ก็ผิดแล้วนะ ยังไม่รู้เลยว่าจะต้องติดต่อกับหน่วย
ราชการไหนบ้าง เฮ้อ...”

(เด็กหญิงแห่งกลางคืน. 2548 : 179)

จากตัวอย่าง ผู้แต่งสร้างบทสนทนาระหว่างเด็กหญิงรำพึงกับคุณชวนชม กล่าวถึงการเรียนหนังสือที่จะทำให้เด็กหญิงรำพึงมีชีวิตที่ดี ไม่ถูกหลอกหลวง คุณชวนชมจะต้องติดต่อกับโรงเรียนที่จะเข้าเรียน และจะพูดโน้มน้าวอย่างไรให้ผู้อำนวยการโรงเรียนยอมรับเด็กหญิงรำพึงเข้าเรียน บทสนทนายังแสดงให้เห็นว่า ในอนาคตชีวิตของเด็กหญิงรำพึงต่อไป เธอจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เฉลียวฉลาด มีความรู้ มีชีวิตที่ก้าวหน้าและประสบความสำเร็จต่อไป

3.8.2 บทสนทนาที่บอกลักษณะนิสัยตัวละคร

บทสนทนาที่บอกลักษณะนิสัยตัวละคร เป็นบทสนทนาที่จะแสดงให้เห็นความคิดเห็น ความรู้สึก และอารมณ์ของตัวละครในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ครน ลูก รถยกของหนัก ๆ”

“ยกบ้านได้ไหม”

“ได้สิ ลูก” ผู้เป็นพ่อตอบ

“นั่นพ่อก็ให้มันไปยกบ้านเราโน้นมาสิ หนูชอบบ้านโน้นนะ”

เด็กหญิงหมายถึงบ้านพักนายอำเภอหลังก่อนที่อยู่ติติริมแม่น้ำ

(บ้านนี้มีรัก. 2546 : 123)

จากตัวอย่างเป็นบทสนทนาระหว่างพ่อกับเด็กหญิงแตง ซึ่งออกเสียงพูดว่า “รถเคน รถเคน” และการแสดงความคิดเห็นที่จะให้ “ยกบ้านเราโน้นมา” สะท้อนให้เห็นความไร้เดียงสาของเด็กหญิง เป็นเด็กหญิงยังอายุน้อย ยังไม่รู้เหตุผล และความเป็นไปได้ของการดำเนินชีวิต เมื่อต้องการสิ่งใดก็จะเอาให้ได้ตามที่อยากได้ตามลักษณะของเด็กเล็ก ๆ ที่มักจะถูกพ่อแม่ตามใจ

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ส์ส์ มีบทสนทนาที่บอกลักษณะนิสัยตัวละคร อย่างชัดเจน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หนูเล่าให้เพื่อนชื่อแอมป์เปิดฟังเป็นคนแรก เปิดบอกว่า “สบายมาก แกไม่ต้องกลัวอะไรหรอก วันหนึ่ง ๆ ยายก็จะเอาแต่นอนแล้วก็นอน แล้วก็ลุกขึ้นมาบน แกก็แค่เอาหูฟังเสียบหูไว้ เสียงบ่นของยายก็ไม่สามารถทะลุทะลวงเข้าไปได้ ยายเรานะ ต่อให้บ่นไปสามวันแปดวัน เราก็มไม่เคยได้ยิน”

“อ้าว...” หนูสงสัย “แล้วยายแกเขาไม่เห็นหรือว่าแกเสียบหูฟังอยู่ในหู”

“เห็นสิ...” เปิดหัวเราะคิก ๆ เราก็บอกยายว่า นี่เป็นเครื่องมือใหม่ใช้แล้วแล้วทำให้เรียนเก่ง ยายก็เชื่อ”

(คุณยายหวานซำส์ส์. 2549 : 142-143)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แต่งใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาบอกลักษณะนิสัยตัวละครวัยรุ่นสะท้อนให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละคร “แอมป์เปิด” ที่เป็นวัยรุ่นที่อายุประมาณสิบหกปี คิดถึงแต่ตัวเอง ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่มาพูดบ่นพูดว่าสั่งสอน ไม่ค่อยยอมเชื่อฟังผู้ใหญ่ ซึ่งบทสนทนาเหล่านี้จะสะท้อนลักษณะนิสัยตัวละครวัยรุ่นได้ชัดเจน

เรื่อง บันทึจากลูก (ผู้) ชาย มีบทสนทนาบอกลักษณะนิสัยตัวละคร ดังเนื้อเรื่องต่อไปนี้

พวกผมมีความรู้สึกถูกบีบคั้นอยู่ลึก ๆ ตลอดเวลา ทุกครั้งที่เราเดินสวนกับอาจารย์ธนา เขาจะต้องเข้ามาเยาะเย้ย

“เป็นไงนายเดี๋ยว...ตื่นเช้าเป็นแล้วเรอะ...”

สำหรับไอ้เป้ก็

“อ้าว...นายปัญญา วันนี่ไม่สูบบุหรี่เรอะ”

หรือไม่ว่า ไอ้เงาะ

“นายสมพล วันนี่จะไปต่อใครอีกล่ะ”

(บันทึจากลูก (ผู้) ชาย. 2549 : 49)

ตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น เป็นบทสนทนาระหว่างนักเรียนชั้นมัธยม ที่สะท้อนให้เห็นว่า ผู้พูดเป็นเพื่อนนักเรียนกัน แต่ไม่ชอบหน้ากัน มีความรู้สึกหมั่นไส้อีกฝ่ายหนึ่ง เมื่อพบกันก็พูดจาเสียดสีเยาะเย้ย ทำลายจิตใจกัน โดยเฉพาะการเอาข้อบกพร่องมาพูดให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้สึกโกรธ ดังเช่นเพื่อนเดี๋ยวที่เป็นเด็กวัยรุ่นก็จะถูกพูดถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่ไม่สมควร เช่น การมาเรียนสาย การสูบบุหรี่ และการชกต่อยกับคนอื่น

เรื่อง เด็กหญิงแห่งกลางคืน มีบทสนทนาที่บอกลักษณะนิสัยตัวละครผู้ใหญ่ ดังนี้

“กูไม่ได้โกหกมึงเลยแม้แต่คำเดียว... กูช่วยมึงได้แค่นี้ เท่ากับ

ที่กูช่วยลูกของกู... หากมึงได้ตีกูก็พลอยดีใจ...”

เด็กหญิงกอดร่างผอมแนบแน่น มีแต่กระดูกต่อกระดูกที่ร้อย
รัดกันเข้าไว้ แต่ไฉนโยจึงอ่อนอกทั้งสองนักษณา
“เชื่อภูเถิด...กูส่งมึงถึงฝั่งที่ดีที่สุดแล้ว...”
คุณชวนชมยีนนิ่ง เริ่มรับสารบางอย่างที่ผู้สูงวัยถ้อยทอด
“อยู่กับยายขาวของมึงเถอะ เวลาที่ผ่านมาพิสุจน์แล้วว่าเขาดี
กับมึงจริง...ภูพอใจแล้ว มึงก็ควรพอใจด้วย...”

(เด็กหญิงแห่งกลางคืน. 2548 : 250)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แต่งใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาบอกลักษณะนิสัยตัวละครผู้ใหญ่ที่มีความปรารถนาดี สะท้อนให้เห็นว่า ตัวละครที่เป็นคนเลี้ยงเด็กหญิงรำพึง เป็นคนสูงวัย มีลักษณะรูปร่างผอม ไม่มีความรู้ พุดจาไม่สุภาพ แต่มีความจริงใจและต้องการให้เด็กหญิงได้มีชีวิตที่ดี ผู้อ่านจะรู้จักลักษณะของตัวละครได้อย่างชัดเจนว่า เป็นคนแก่ที่ยากจน ไม่มีความรู้ แต่มีน้ำใจที่ดีต่อเด็ก

3.8.3 บทสนทนาที่ให้คติและข้อคิด

บทสนทนาที่ให้ข้อคิด เป็นวิธีการที่ผู้แต่งสอดแทรกและแสดงแนวคิดของตนที่มีต่อเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น โดยสร้างบทสนทนาที่ตัวละครเอกได้แสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์และแสดงแง่คิดเป็นคติธรรมที่ผู้อ่านสามารถนำไปเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตหรือนำไปปฏิบัติต่อดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง ขวัญสงฆ์ มีบทสนทนายระหว่างหลวงตากับขวัญสงฆ์ที่ได้ให้ข้อคิด ดังตัวอย่าง

“ทิ้งไม่ได้...” ตาวว่า “เจ้าทิ้ง เพราะเป็นสิงของเขา เขามีสิทธิ์
ต้องคืนเขาหรือจ่ายเขา เจ้าตัวนิต...เจ้าทำผิดต้องใช้ผิด คิดให้ตรง
...”

“แล้วหนูจะทำไม ให้ตาบอก”

“เจ้าต้องคิด-อย่าผิดหลง พรุ่งนี้ตาจะพาไป-อย่างนั่งง เขาก็คง
ดีใจได้ของคืน”

(ขวัญสงฆ์. 2555 : 45)

จากตัวอย่าง ผู้แต่งใช้บทสนทนาที่ให้คติและข้อคิดในการแก้ไขความผิดพลาดจากความไม่รู้ของเด็ก บทสนทนาเป็นประโยคที่หลวงตาพูดออกมา ชวนให้ผู้อ่านได้ข้อคิดว่ามีวิธีการแก้ไขความผิดที่ถูกต้อง คือ ต้องรู้ว่าตัวเองทำผิดอย่างไร ต้องพยายามคิดวิธีการแก้ไขความผิดของตัวเอง และมีความกล้าหาญที่จะแก้ไขความผิดให้ถูกต้อง โดยไม่ต้องคิดหวังให้คนอื่นมาช่วยเหลือ

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่า มีบทสนทนาที่ให้ข้อคิด ดังนี้

“ฉันจะบอกอะไรให้ณะ หนูข้าวฟ่าง ผู้หญิงวันนี้มีแต่
เสียเปรียบ ฉันมีลูกสาว ฉันมีหลานสาว ฉันรู้ดี เจ้าโตอาจจะโชคดีกว่า

เป็นหลานผู้ชาย ไม่ต้องแบกภาระในฐานะผู้หญิง แต่ฉันก็แค่
อยากบอกเสียงดังแต่ว่า ผู้ชายก็ควรต้องสำนึกในการ
ได้เปรียบตัวเอง สังคมให้โอกาสแล้วนะ ให้โอกาสเป็นผู้ชาย ก็ควร
จะใช้โอกาสนั้นให้สมกับเป็นลูกผู้ชาย ดูแลผู้หญิง ไม่เอาเปรียบ
ผู้หญิง

รู้ไว้ด้วยนะ ผู้ชายมีโอกาสที่จะเลือกผู้หญิงได้ใหม่ ๆ ในขณะที่
โอกาสของผู้หญิงน้อยลงทุกที...”

(คุณยายหวานซ่าส์ส์. 2549 : 152)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาที่ให้เกิดและข้อคิดในเรื่องความ
ไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายกับหญิง ผู้หญิงมีบทบาทหน้าที่และมีภาระหน้าที่ที่หนักกว่าผู้ชาย ดังนั้น
หากได้แต่งงานกันและอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว ผู้ชายควรหาโอกาสช่วยให้ผู้หญิงได้มีโอกาสและมี
ภาระที่ลดลง โดยเฉพาะการเลือกคู่ ผู้ชายมีโอกาสมากกว่าผู้หญิง เป็นบทสนทนาที่ให้ข้อคิดทั้ง
เพศชายและเพศหญิงที่ผู้แต่งได้เสนอแนวคิดในด้านความรักและการมีพันธะหน้าที่ร่วมกันของหนุ่ม
สาวในปัจจุบัน

เรื่อง อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก มีบทสนทนาที่ให้ข้อคิดแก่ผู้อ่านในการดำเนินชีวิตตาม
แนวพุทธศาสนา ดังตัวอย่างดังนี้

หลวงพ่อบอกว่า

“เมื่อทุกข์เกิดขึ้นมาก็รู้จักกันว่ามันเป็นทุกข์ ทุกข์นี้มันเกิดขึ้น
เพราะอะไร มันจะเห็นอะไรได้ใหม่ ถ้าเราเห็นตามธรรมดา มันก็ไม่
ทุกข์ เราอยู่อย่างนี้เราก็สบาย อีกวาระหนึ่งเราอยากได้กระโถนใบ
นี้ เรายกมันขึ้นมา ต่างแล้วต่างกว่าแต่ก่อนที่ยังไม่ได้ยกกระโถน...

...ถ้าไม่ยกมันก็เบา อะไรเป็นเหตุผลที่เท่านี้ก็รู้แล้ว ไม่ต้องไป
เรียนที่ไหน ถ้า ‘อึด’ อะไรอันนั้นแหละ เป็นเหตุให้ทุกข์เกิดขึ้น ถ้า
ปล่อยมันก็ไม่มีความทุกข์”

(อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก. 2544 : 148)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาจากคำสอนของหลวงพ่อบอก
ที่ให้เกิดและข้อคิดในการมีชีวิต ซึ่งต้องรู้จักพิจารณาความทุกข์ มีความอดทน และรู้จักสละวาง
ในบทสนทนาให้ข้อคิดที่มีต่อทุกข์ที่เกิดขึ้น ผู้อ่านจะรู้จักวิธีที่ทำให้ไม่ทุกข์และมีชีวิตที่สุขขึ้น
เป็นแนวทางทางศาสนาที่นำไปปฏิบัติให้พ้นจากความทุกข์ได้ด้วยตัวเอง

สรุปได้ว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนา 3 ลักษณะ ได้แก่ บทสนทนาที่ช่วยใน
การดำเนินเรื่อง บทสนทนาบอกลักษณะนิสัยตัวละคร บทสนทนาที่ให้เกิดและข้อคิด บทสนทนาแต่ละ

แบบช่วยในการดำเนินเรื่อง ตามผู้แต่งวางไว้ ผู้อ่านได้มีความเข้าใจเรื่องราว และการเกิดเหตุการณ์ ในเรื่องที่เป็นเหตุเป็นผล สมจริง รวมทั้งได้รู้ลักษณะนิสัยของตัวละครที่มีบทบาทในเรื่อง เป็นตัวละครที่พบเห็นได้สมจริงในชีวิต ซึ่งผู้แต่งได้นำมาถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างสมจริงและ สนุกสนาน ได้รับทั้งความรู้ คติและข้อคิด รวมทั้งความบันเทิงไปพร้อม ๆ กัน

จากการวิเคราะห์กลวิธีการแต่งในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชมัยภร แสงกระจ่าง สรุปได้ว่า กลวิธีการแต่งวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กแต่ละเรื่อง ชมัยภร แสงกระจ่างมีกลวิธี ที่มีจุดเด่นในด้านการตั้งชื่อบท การวางโครงเรื่อง การเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง และการปิดเรื่อง มีการสร้างตัวละคร ฉากและบรรยากาศ และการใช้บทสนทนา ที่เป็นกลวิธีการแต่งวรรณกรรมบันเทิง คดีที่ให้ความบันเทิง และผู้อ่านได้รับรู้เรื่องราวของชีวิตมนุษย์ที่สมจริงทั้ง 8 เรื่องอย่างชัดเจน

บทที่ 4

แนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชมัยภร แสงกระจ่าง

แนวคิด คือพรรณนาหรือสารัตถะที่ผู้แต่งต้องการสื่อสารออกมาให้ผู้อ่าน การแต่งวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก นอกจากให้เด็กได้รับความเพลิดเพลินและความบันเทิง ยังให้แนวคิดที่ส่งเสริมการเรียนรู้ สร้างเสริมสติปัญญาและพัฒนาความรู้สึก เจตคติ ค่านิยมของเด็กอย่างสมบูรณ์ ผู้แต่งจะสื่อแนวคิดถึงเด็กโดยแทรกในเรื่องราว ในการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชมัยภร แสงกระจ่าง ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก โดยแต่งเป็นเรื่องหัวข้อต่อไปนี้

4.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรัก

4.1.1 ความรักในครอบครัว

4.1.2 ความรักระหว่างบุคคลในชุมชน

4.1.3 ความรักระหว่างหนุ่มสาว

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม

4.2.1 ความกตัญญู

4.2.2 ความรับผิดชอบ

4.2.3 ความอดทน

4.2.4 ความกล้าหาญ

4.2.5 ความซื่อสัตย์

4.2.6 ความมีน้ำใจ

4.3 แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาเด็ก

4.3.1 ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง

4.3.2 เด็กมีพฤติกรรมไม่ดี

4.4 แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการเรียน

โดยมีรายละเอียดผลการวิจัย ดังนี้

4.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรัก

วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชมัยภร แสงกระจ่าง ผู้แต่งให้แนวคิดเรื่องความรักในแง่มุมต่าง ๆ ได้แก่ แนวคิดเรื่องความรักในครอบครัว แนวคิดเรื่องความรักระหว่างบุคคลอื่นในชุมชน และแนวคิดเรื่องความรักระหว่างหนุ่มสาว โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1 ความรักในครอบครัว

ความรักในครอบครัว หมายความว่าความรักระหว่างสมาชิกในครอบครัว ซึ่งผู้แต่งได้เสนอความรักระหว่างพ่อแม่ ความรักระหว่างพ่อแม่ลูก ความรักระหว่างหลานทอด ดังนี้

1) ความรักระหว่างพ่อแม่

เรื่อง บ้านนี้มีรัก กล่าวถึงเรื่องราวเมื่อแม่แปลกใจพฤติกรรมของลูกชายที่มาขอให้แม่สอนให้เย็บตุ๊กตา แม่กลัวว่าลูกชายจะผิดปกติจึงเอาเรื่องมาคุยกับพ่อ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ “ฉันเป็นห่วงตาตันแกจะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนนะคุณ” เสียงแม่ว่า

“หมายความว่าไง” เสียงพ่อถาม

“อ้าว...คุณเป็นผู้ชายก็ช่วย ๆ ดูกันหน่อยนะ เมื่อกลางวันแม่ขอให้ฉันสอนแกเย็บตุ๊กตานั้น เอาไปเย็บเองด้วย”

“ดีสิ” เสียงพ่อว่า “ผู้ชายเย็บผ้าเป็นมีที่ไหน”

“บ๊าสี” เสียงแม่ว่าบ้าง “มันเป็นผู้ชายนะคุณ”

พ่อหัวเราะ “ไม่เป็นยังไง ผมนี่ก็เย็บผ้ามาแต่เด็ก”

“บ๊า” แม่พูดคำที่ติดปากอีก “นั่นมันคุณ มันสมัยก่อน แต่นี้ตาตัน แกคนสมัยใหม่จะมีเทคโนโลยีอะไรต่อมิอะไรเยอะเยอะ แล้วทำไมเป็นอย่างนี้ล่ะ”

“คิดมากไปได้” เสียงพ่อว่า

(บ้านนี้มีรัก. 2544 : 74)

จากตัวอย่าง ผู้แต่งเสนอแนวคิดที่ว่า ในสังคมไทยผู้ชายมีสถานภาพและความรับผิดชอบเป็นเสาหลักของครอบครัว ถ้าในครอบครัวมีปัญหาลูกเกิดขึ้น แม่ต้องไปปรึกษากับพ่อให้รับรู้เรื่องที่เกิดขึ้นและร่วมกันหาวิธีแก้ไขหรือตัดสินใจ เพราะพ่อผู้ชายที่ลูกชายสามารถปรึกษาปัญหาที่พ่อจะเข้าใจลูกชาย จึงทำให้เห็นความสำคัญของพ่อในเรื่องการเลี้ยงลูกชายมากกว่าแม่ การแก้ปัญหาได้อย่างดีที่สุด คือสามีภรรยา พ่อแม่ต้องช่วยกันดูแลเลี้ยงดูลูก

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่า ในฉากที่พ่อและสมาชิกในครอบครัวไปส่งแม่ที่สนามบิน พ่อรักแม่แต่ไม่ได้พูดว่า “คิดถึง” หรือไม่ได้แสดงกิริยาแสดงถึงความรักด้วยการเข้าไปกอดแม่ ลูกจึงเตือนให้พ่อแม่กอดกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เราหัวเราะเฮฮา คุยกันเรื่องโน่นเรื่องนี้กระทั่งได้เวลา แม่มองดูนาฬิกาแล้วก็ยกสัมภาระติดตัวขึ้นมา ที่กะต๋อยแย่งถือ เราทุกคนเดินไปส่งแม่ จนสุดทางถึงเข้าสำหรับผู้มาส่ง หนูเริ่มรู้สึกไม่ค่อยดี ทำจะร้องไห้เอา แม่เดินกอดหนูไปตลอดทาง พอถึงทางเข้าแม่ก็

หันมาหอมแก้มหนู “ฝากดูแลยายด้วยนะ กระจ่า” เท่านั้นแหละ หนูน้ำตาร่วงพรู “แม่ไปเยอรมัน...เดี๋ยวก็กลับ ไม่ได้ไปเลย” แม้ว่า แต่หนูไม่ช้า แม่โถมคอลูกชายสองคนมากอด แล้วหันมาจับมือพ่อ เสียงพี่กะต๋อยร้องว่า “พ่อหอมแก้มแม่หน่อยสิ” พ่อหัวเราะ ขณะ โอบแม่เข้ามากอด แวบหนึ่งนั้นเราเห็นพ่อกับแม่ทำตาแดง ๆ ทั้งคู่ แต่แม่ก็ยังเป็นแม่ สบตหน้าออกจากอกพ่อแล้วก็หัวเราะ

(คุณยายหวานซึ้งส์ส์. 2549 : 152)

ตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งเสนอแนวคิดที่ว่า ความรักในครอบครัว พ่อแม่เป็นผู้ใหญ่แล้ว พ่อแม่จะไม่ได้แสดงความรักอย่างเปิดเผยเหมือนหนุ่มสาว แต่เมื่อพ่อแม่ต้องจากกัน แม้จะไม่นาน ก็มีความรู้สึกหวงใยกัน จนเกือบจะร้องไห้ ผู้แต่งใช้กลวิธีการแต่งแสดงความรักที่ลึกซึ้งระหว่างพ่อแม่ในสถานการณ์ที่ไปส่งแม่ไปต่างประเทศ

เรื่อง อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก เมื่อพ่อแม่สบายอาการหนักถึงตาบอด ความรักของแม่จึงทุ่มเทเอาใจใส่ดูแลพ่อ และเป็นตาแทนของตาพ่อ ดังเนื้อเรื่อง

“พ่อ...ลูกมา”

...

ผมหันไปมองหน้าแม่ น้ำใส ๆ ไหลเป็นทางลงมาตามร่องแก้ม สีหน้าของแม่โศกเศร้า จนผมก้าวขาไม่ออก ผมลงนั่งแล้วกราบที่ปลายเท้าคุณนั้น แต่ต่างเสียจนมั่นใจว่า ผู้ที่ผมไหว้ไม่มีวันรู้ได้เลยว่า ผมไหว้เขา ร่างนั้นนิ่งขึ้นเหมือนรูปปั้น ขณะที่แม่เอ่ยขึ้นเบา ๆ

“พ่อ...ลูกกราบพ่อแน่ะ”

(อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก. 2544 : 57-58)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งสื่อแนวคิดความรักความผูกพันของพ่อแม่และให้รู้ความรู้สึกระหว่างพ่อแม่มีความมั่นคง เมื่อพ่อตาบอด แม้ก็นั่งดูแลและเป็นตาแทนตาพ่อ แม่จะอยู่ข้าง ๆ ตัวพ่อเสมอ เหตุการณ์นี้ ผู้แต่งสื่อแนวคิดที่ว่า ความรักระหว่างพ่อแม่ ที่แสดงออกในสถานการณ์ ที่สะท้อนถึงความรักในครอบครัวที่มีสุขทุกข์รวมกัน

สรุปได้ว่า ในด้านความรักในครอบครัวระหว่างพ่อแม่ ผู้แต่งสื่อแนวคิดที่ว่า พ่อแม่เป็นสามีภรรยา กัน มีบทบาทในการสร้างครอบครัว มีความรักและไม่ทอดทิ้งกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงต่าง ๆ ในครอบครัว

2) ความรักระหว่างพ่อแม่ลูก

ความรักระหว่างพ่อแม่ลูกไม่มีข้อจำกัดที่แตกต่างทางสายพันธุ์ ไม่ว่าจะป็นมนุษย์หรือสัตว์ เพราะพ่อแม่เป็นผู้ปกครอง เป็นครูคนแรกของลูก และเป็นตัวอย่างที่ดีของลูก พ่อแม่มีหน้าที่ช่วยกัน

เลี้ยงดูลูก สั่งสอนลูก มีหน้าที่ป้องกันลูกจากอันตราย และทำทุกสิ่งทุกอย่างที่มีผลดีต่อลูก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง สวัสดิ์...ข้างถนน มีเนื้อเรื่องกล่าวถึงความรักระหว่างแม่สุนัขลูกสุนัขเป็นตัวแทนของมนุษย์นั่นเอง เมื่อลูกสุนัขถูกมนุษย์ทำร้าย แม่สุนัขก็จะป้องกันและปกป้องลูกสุนัข แสดงถึงบทบาทหน้าที่ของแม่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“โอย แม่มันมา”

ผมได้ยินเสียงของเจ้าวัตถุประหลาดที่แม่เรียกว่าคนร้องดังแบบตกใจ แล้วก็วิ่งเสียงดู้บ ๆ ไกลออกไป ผมนอนหลับตานิ่ง คิดเอาเองว่าผมจะตายไปแล้ว เพราะตกจากที่สูง แต่เปล่าครับ แม่ตรงเข้ามาทำชิงช้าสวรรค์ให้ผม แม่ล้มตัวลงนอนแล้วปลอบผมด้วยการให้ผมกินนมเป็นตัวแรก โดยที่พวกพี่ ๆ ยังมาไม่ทัน นี่เป็นครั้งแรกตั้งแต่หลับตาและลืมตาโลกที่ผมได้ดูนมแม่ตัวเดียว...

(สวัสดิ์...ข้างถนน. 2556 : 17)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น เป็นการนำเสนอแนวคิดโดยผ่านการกระทำของแม่สุนัข ผู้แต่งสื่อแนวคิดให้รู้ว่า ความรักของแม่ไม่ว่าคนหรือสัตว์จะแสดงออกชัดเจน ลูก ๆ เป็นแก้วตาของแม่ เมื่อลูกเป็นอันตราย แม่จะช่วยเหลือและป้องกันลูก แม่มีความกล้าหาญต่อสู้กับผู้ที่มาทำร้าย ดังเช่นแม่สุนัขที่ช่วยลูก มีความกล้าหาญต่อสู้กับมนุษย์

เรื่อง อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก กล่าวว่ พ่อรักและหวังดีกับลูก พ่อจึงอยากให้ลูกจะไปเรียนแพทย์ เพราะเป็นอาชีพที่มั่นคงสร้างความร่ำรวย ดังตัวอย่าง

กระเป๋ายาสีน้ำตาลของพ่อที่วางทิ้งอยู่ที่มุมห้องทำให้ผมนึกถึงสมัยเด็ก ๆ ที่ซ้อนท้ายจักรยานพ่อไปตามบ้านชาวบ้าน

“พ่ออยากให้แกเป็นหมอ”

คำนี้ผมได้ยินมาตั้งแต่เล็กจนโต

“พ่ออยากให้แกเป็นหมอ”

“พ่ออยากให้แกเป็นหมอ”

(อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก. 2544 : 100)

จากตัวอย่าง เป็นคำพูดของพ่อที่แสดงให้เห็นความรักที่หวังจะให้ลูกมีชีวิตที่ดี ผู้แต่งนำเสนอแนวคิดว่า ความรักของพ่ออาจจะไม่แสดงออกชัดเจนเหมือนแม่ พ่อเป็นผู้นำหรือผู้ตัดสินใจในครอบครัว เรื่องเล็ก ๆ ของลูกพ่อจะไม่ไปยุ่ง แต่พ่อเป็นฝ่ายที่หวังให้ลูกมีอนาคตที่ดี พ่อจึงจะพยายามให้ลูกเลือกทำอาชีพที่มีมั่นคงมีรายได้ดีมีอนาคตที่ดี

เรื่อง บ้านนี้มีรัก แม่คิดว่าลูกชายมีกิริยาอาการแปลกจึงปรึกษาให้พ่อช่วยดูแลลูกด้วย ดังนี้

“ฉันเป็นห่วงตาตัน แกจะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนนะคุณ”

เสียงแม่ว่า

“หมายความว่าไง” เสียงพ่อถาม

“อ้าว...คุณเป็นผู้ชายก็ช่วย ๆ ดูกันหน่อยนะ เมื่อกกลาง
วันนี้แกขอให้น้องสอนแกเย็บตุ๊กตานะ เอาไปเย็บเองด้วย”

...

“อย่าลืมนะ คุณเป็นผู้ชาย ช่วยดูแลตาตันด้วย”

เสียงพ่อตอบแม่ล่อ ๆ

“ครับผม”

(บ้านนี้มีรัก. 2544 : 74)

จากตัวอย่าง ผู้แต่งสื่อแนวคิดว่า ในครอบครัว ส่วนใหญ่แม่เป็นคนที่ดูแลลูกในด้าน
ความเป็นอยู่ ในขณะที่เดี๋ยวนี้พ่อก็มีบทบาทหน้าที่ช่วยเลี้ยงดูลูกเหมือนกัน โดยเฉพาะลูกชาย
พ่อต้องเอาใจใส่ใจดูแลอย่างใกล้ชิดมากกว่าแม่ เพราะเป็นผู้ชายเหมือนกัน ถ้าลูกชายมีพฤติกรรม
แปลก ๆ ผิดปกติ พ่อจะได้แก้ปัญหาได้ทันที

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่า เมื่อแม่เดินทางไปเยอรมันยังไม่กลับมา พ่อจำเป็นต้องไปทำงาน
ในต่างจังหวัด ไม่มีใครดูแลลูกสาว พ่อจึงกลางานสองวันไปหาคนมาดูแลลูกสาว ดังนี้

โลกอะไรจะสวยงามปานนั้น หนูตื่นขึ้นมาในบ้านยาย มีพ่อ
คอยรับไปโรงเรียนที่บ้านโนน โอ หนูฝันไปหรือนี่ พ่อกลางานสองวัน
แล้วก็โทรศัพท์คุยกับแม่ คุยกับเพื่อนแม่ ทำยลุดลงเอยว่า อีก
ประมาณเกือบหนึ่งเดือนที่เหลือ จะมีคนมาช่วยทำงานบ้านตอน
เสาร์อาทิตย์ น้าวรรณ เพื่อนของแม่เป็นคนจัดการ ส่วนวันธรรมดา
ก็เป็นตอนที่ยายกับหนูอยู่ด้วยกัน แล้วแม่ไปทำงานที่สระแก้ว ยังไง
ยังงั้น

(คุณยายหวานซ่าส์ซ่า. 2549 : 197)

ตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งสื่อแนวคิดและให้รู้ว่าแม่เป็นคนดูแลทุกสิ่งทุกอย่างของสมาชิก
ในครอบครัว แม่จึงเป็นคนสำคัญของครอบครัว แต่พ่อก็มีบทบาทหน้าที่ความสำคัญเท่ากับแม่
ความรักของพ่อเทียบได้กับความรักของแม่ เมื่อแม่ไม่อยู่บ้าน พ่อต้องทำหน้าที่ดูแลลูกแทนแม่ เมื่อแม่
ไม่ได้อยู่ดูแลลูก พ่อก็กลางานเพื่อหาคนดูแลบ้านและลูกในเวลาที่พ่อต้องทำงานในต่างจังหวัด

เรื่อง ป้าจ๋า โก้ดีดี นะจ๊ะ เมื่อลูกมีกิริยาไม่เหมาะสมเพราะตื่นเต้นที่จะได้ไปเมืองหลวง แม่ก็
จะตักเตือนลูกให้ทำตัวเรียบร้อย ดังตัวอย่าง

“เบา ๆ หน่อย โกวี้ เดี่ยวละอะ เดี่ยวเคาะตาตุ่มแตก”
 จ้างโก้วก็ไม่กลัว ถ้าป่าจ้ายยังนั่งที่บ้าน โกวี้รู้ว่าแม่จะไม่มีวันตีโก้ว
 เพราะแม่ไม่เคยตีลูกต่อหน้าใคร...

(ป่าจ้ว โกวี้ ตีดีดี นะจ๊ะ. 2544 : 245)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งสื่อแนวคิดและให้รู้ถึงความรักของแม่ นอกจากทำงานบ้าน ดูแลการกินการอยู่ของลูก แม่ยังมีหน้าที่สั่งสอนลูกให้เป็นเด็กที่มีมารยาทเรียบร้อย โดยพูดสั่งสอน ด้วยวิธีการลงโทษต่าง ๆ เพื่อให้ลูกปรับตัวตามคำสั่งสอน แต่การลงโทษก็ไม่ได้ทำให้กระทบความรู้สึกของลูก จึงไม่ลงโทษลูกต่อหน้าคนอื่น เพื่อให้ลูกไม่รู้สึกสะเทือนใจ

3) ความรักระหว่างหลานกับยาย

หลานกับยายมีวัยห่างกันมาก และสังคมพัฒนาเจริญตามเวลา ความคิด ค่านิยม ฯลฯ เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย หลานกับยายต่างคนต่างมีความคิด ค่านิยม แต่ความรักระหว่างหลานกับยายสามารถสร้างความผูกพันมากขึ้น โดยมีความรักความห่วงใยกัน ดังตัวอย่าง

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่า หลานกระต่ายทำอาหารเอง แต่ทำไม่ค่อยเป็น จึงถูกน้ำมันกระฉอกใส่ศีรษะ ยายได้ยินเสียงร้องและรู้เรื่องนี้ ก็พูดตำหลานกระต่าย แต่ก็รีบช่วยแก้อาการ แสบร้อนทันทีของหลาน ดังนี้

“อินี่หาเรื่องไฟไหม้บ้าน”

นั่นเป็นประโยคถัดมาของยาย ล้วนแต่เรียกน้ำตาหนูให้
 เอ่อทัน ไม่ใช่เอ่อทันเพราะถูกยายตำ แต่เป็นเพราะแขนของหนูที่
 ไม่รู้ว่ามืออะไรมาติดนั้นบัดนี้ได้เกิดอาการแสบร้อนสุดทน หนูร้อง
 โอ๊ย ๆ สะบัดแขนไปมาได้พักหนึ่ง ยายกระซอกตัวหนูมาที่อ่างล้าง
 ขาม แล้วก็มึนน้ำเย็น ๆ เหม็น ๆ เทพรวดลงมาบนแขนหนู ไม่อยาก
 บอกเลยว่าอะไร

น้ำปลา

ยายเอาน้ำปลาที่แสนเหม็นมาเทรดหนู ยายนะยาย ทำไม
 อะไร ๆ ที่ยายทำมันถึงทำให้หนูอลหม่านได้ถึงขนาดนี้

(คุณยายหวานซ่าส์ซ่า. 2549 : 41)

ตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งสื่อแนวคิดความรักระหว่างหลานยายว่า ต่างคนมีประสบการณ์ชีวิตไม่เหมือนกัน วิธีการแสดงความรักของแต่ละคนจึงไม่เหมือนกัน ความรักของยายจะไม่เหมือนแม่ เป็นความอบอุ่น ในฐานะที่เป็นผู้สูงอายุสูงสมัยเก่า ยายจะมีคำพูดดุและตำตักปากเสมอ แต่นั่นก็คือวิธีการแสดงความรักของยายตามสมัยเก่า เพราะเมื่อหลานเจ็บป่วย ยายก็จะพยายามดูแลหลานเท่าที่ตัวเองทำได้ ซึ่งผู้ที่เป็นหลานต้องเข้าใจความรักของยาย

เรื่อง เด็กหญิงแห่งกลางคืน ยายที่แก่ชราเลี้ยงเด็กหญิง แต่ไม่สามารถให้ชีวิตที่ดีแก่เด็กหญิง เมื่อคุณชวนชมรับจะดูแลเด็กหญิงให้ด้วยความจริงใจ ยายก็ตัดสินใจปล่อยให้เด็กหญิงไปอยู่กับคุณชวนชม ดังตัวอย่าง

“กูไม่ได้โกหกมึงเลยแม้แต่คำเดียว... กูช่วยมึงได้แค่นี้ เท่ากับ
ที่กูช่วยเหลือของกู... หากมึงได้ดีกูก็พลอยดีใจ...”

เด็กหญิงกอดร่างผอมแบบแนบแนม ที่แต่กระดุกต่อกระดุกที่ลอย
ที่ร้อยรัดกันเข้าไว้ แค้ใจโยจึงอุ่นอกทั้งสองนักษณา

“เชื่อกูเถิด... กูล่องมึงถึงฝั่งที่ดีที่สุดแล้ว..”

คุณชวนชมยิ้มนิ่ง เริ่มรับสารบางอย่างที่ผู้สูงวัยถ่ายทอด

“อยู่กับยายขาวของมึงเถอะ เวลาที่ผ่านมาพิสูจน์แล้วว่าเขา
ดีกับมึงจริง... กูพอใจแล้ว มึงก็ควรพอใจด้วย...”

(เด็กหญิงแห่งกลางคืน. 2548 : 250)

จากตัวอย่าง ในเรื่องเด็กหญิงอยู่กับยายที่ไม่สามารถสร้างชีวิตดี ๆ ให้ได้ แต่ผู้แต่งได้แทรกแนวคิดว่ายายเป็นผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์มาก รู้ว่าสิ่งใดมีผลดีต่อหลาน ยายก็สนับสนุน ได้หวังให้หลานมีอนาคตที่ดี จึงยอมทำทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถทำให้หลานมีความสุขมีชีวิตที่ดี แม้ว่า การกระทำของยายจะทำให้หลานเสียใจ แต่ยายก็ต้องการให้หลานมีชีวิตและอนาคตที่ดี จึงมอบหลานให้อยู่กับคุณชวนชม ทำให้เด็กหญิงเสียใจ แต่มีผลดีต่อเด็กหญิง

สรุปได้ว่า ยายเป็นตัวละครผู้สูงอายุที่มีวิธีแสดงความรัก เราอาจไม่เข้าใจ โดยเฉพาะเด็กสมัยใหม่เพราะผู้ใหญ่จะพูดคำหยาบและความเข้มงวดก็ตาม แต่ก็สะท้อนให้เห็นถึงความผูกพันของคนต่างวัยต่างอายุที่เป็นหลานยายกัน

4.1.2 ความรักระหว่างบุคคลในชุมชน

ความรักระหว่างบุคคลในชุมชน เป็นความมีน้ำใจช่วยเหลือกันระหว่างคนกับคนในชุมชน ความรักเหล่านี้มีบทบาททำให้ความสัมพันธ์ในชุมชนระหว่างคนมีความผูกพันกันมากขึ้น ทำให้สังคมมีความสามัคคีมากขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง ขวัญสงฆ์ ครูสมเดชและครูสุดาจะแต่งงาน คนในชุมชนได้ช่วยกันจัดสถานที่ให้
ตัวอย่างต่อไปนี้

ครูสมเดชครูสุดาจะแต่งงาน ทั้งโรงเรียนเบิกบานกันเต็มที่ ปัก
ดอกไม้ติดม่านหวานขจี เจ้าขวัญยกเก้าอี้ด้ายกโตะ ครูศิลปะทำเวทีย
สีชมพู เอากุหลาบแดงคู่เข้าติดโปะ ครูคณิตติดป้ายเสียง “โชะ
โชะ” อะไรเลอะการโรงโละไปทิ้งทัน

ครูทำบุญเลี้ยงพระในตอนเช้า เตรียมของเข้าอยู่บ้านคุณหนู
ใครคนหนึ่งมายืนงงัน เจ้าขวัญหันไปพบได้สบตา

(ขวัญสงฆ์. 2555 : 101)

จากตัวอย่าง เป็นฉากเหตุการณ์ที่สะท้อนให้เห็นความรักที่มีการร่วมมือร่วมใจของทุกคนในชุมชน ผู้แต่งสื่อแนวคิดที่ว่า คนในชุมชนอยู่หมู่บ้านเดียวกัน ส่วนใหญ่จะรู้จักกันอย่างดีหรือไม่ดีก็ตาม ก็ต้องช่วยเหลือกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังเช่น ต้องมาช่วยเหลือกัน คนจะร่วมมือร่วมใจช่วยทำงาน ช่วยกันจัดงาน เป็นการช่วยเหลือกัน เป็นน้ำใจของคนในชุมชนที่ช่วยกันจัดงานจนสำเร็จดี

เรื่อง บ้านนี้มีรัก นายอำเภอรู้ว่าเด็กหญิงแสงจันทร์ไม่มีพ่อเลี้ยงดู จึงให้เด็กหญิงแสงจันทร์เรียกตัวเขาว่าพ่อ ตั้งเนื้อเรื่องต่อไปนี้

เย็นวันนั้น นาวาเอกยงยุทธลากลับไปกับเพื่อนชื่อวิคนแล้ว
และนายอำเภอกับคุณนายบังคับให้สองแม่ลูกอยู่กินข้าวด้วยกัน
“เลี้ยงฉลองที่หนูแสงจันทร์ที่มีพ่อเป็นนายอำเภอ”
เด็กหญิงทำหน้าที่ แต่นายอำเภอพูดซ้ำและชัดเจนว่า
“ฉันอนุญาตให้หนูเรียกฉันเป็นพ่อได้”

(บ้านนี้มีรัก. 2546 : 139)

จากตัวอย่าง ผู้แต่งสื่อแนวคิดเกี่ยวกับความรักระหว่างบุคคลในชุมชนว่า ความช่วยเหลือกันไม่จำเป็นต้องระหว่างผู้ใหญ่กับผู้ใหญ่ ถ้าผู้ใหญ่ได้รู้ว่าเด็กคนใดพบปัญหาต่าง ๆ และผู้ใหญ่ช่วยได้ก็ควรช่วยเหลือเหมือนกัน เพราะเด็กเป็นอนาคตและความหวังของประเทศ ความช่วยเหลือที่เด็กต้องการไม่ใช่แรงจัดงานอะไร เป็นเพียงแต่ความสุขและความอบอุ่นทางจิตใจ ซึ่งคนในชุมชนที่อยู่หมู่บ้านเดียวกัน การมีน้ำใจช่วยเหลือให้บุคคลอื่นมีความสุข ดังเช่น นายอำเภออนุญาตให้เด็กหญิงแสงจันทร์เรียกเขาเป็นพ่อ นำความสุขอย่างยิ่งให้เด็กหญิงแสงจันทร์ และย่อมจะช่วยเธอเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไป

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ส์ เมื่อเดินทางมาจุดเป้าหมาย นายซิษณุได้อาสาช่วยคุณยายหวานผู้อายุสูงลงจากรถ ตั้งตัวอย่างต่อไปนี้

เผอิญว่าเจ้าศูนย์การค้าใหญ่ที่ว๊านี่มาสร้างอยู่ใกล้บ้านของเรา
รถวิ่งไปแค่กิโลเดียวก็ถึงแล้ว คนขับรถส่งเราตรงด้านหน้า นาย
ซิษณุทำตัวเป็นหลานสุดประเสริฐ เขาประทับประคองยายลงจากรถ
มีเสียงยายร้อง “อ้าย...ขอบใจนะ แหม คนแก่นี่ไม่ได้เรื่องจริง ๆ
นะ ทำอะไรก็ได้” หนูเจียบฟังได้ยินนายซิษณุเสริมว่า “ไม่เป็นไร
ครับ...ผมมีความสุขครับที่ได้บริการยาย”

(คุณยายหวานซ่าส์ส์. 2549 : 165)

ตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น เป็นเหตุการณ์ที่เด็กชายช่วยคนชรา คนชราสุขภาพร่างกายสู้หนุ่มสาวไม่ได้ ทำอะไรก็ไม่สะดวกจึงต้องการความช่วยเหลือของสังคม เป็นคนที่มีน้ำใจต้องช่วยเหลือคนอื่น นำความสะดวกให้คนอื่น โดยเฉพาะคนชราที่ทำอะไรไม่สะดวก ซึ่งผู้แต่งได้เสนอแนวคิดว่าการมีน้ำใจที่ดีต่อกันระหว่างบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติหรือคนในครอบครัว ได้ปฏิบัติดีช่วยเหลือคนอื่น ดังเช่นเด็กช่วยคนชราที่มีการเคลื่อนไหวไม่สะดวก ช่วยให้มีคนชรามีความสุข

4.1.3 ความรักระหว่างหนุ่มสาว

ความรักระหว่างหนุ่มสาวเป็นความรักระหว่างวัยรุ่น เนื่องจากเป็นวรรณกรรมสำหรับเด็ก ผู้แต่งเน้นให้ตัวละครส่วนใหญ่จะเป็นเด็ก จึงมีเรื่องราวเกี่ยวกับความรักระหว่างหนุ่มสาวน้อย มีเพียง 3 เรื่อง ได้แก่ คุณยายหวานซ่าส์ซ่า อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ.. ที่รัก บันทึกจากลูก (ผู้) ชาย ชมัภร แสงกระจ่าง ได้เสนอแนวคิดเรื่องความรักระหว่างหนุ่มสาว โดยมีรายละเอียดดังนี้

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่า ผู้แต่งได้ สื่อแนวคิดความรักระหว่างหนุ่มสาว ดังนี้

“ฉันจะบอกอะไรให้ นะ หนูข้าวฟ่าง ผู้หญิงวันนี้มีแต่เสียเปรียบ ฉันมีลูกสาว ฉันมีหลานสาว ฉันรู้ดี เจ้าโตอาจจะโชคดีที่เป็นหลานผู้ชาย ไม่ต้องแบกภาระในฐานะผู้หญิง แต่ฉันก็แค่อยากจะบอกเสียงดังแต่วันนี้ว่า ผู้ชายก็ควรต้องสำนึกในการได้เปรียบตัวเอง สังคมให้โอกาสแล้วนะ ให้โอกาสเป็นผู้ชาย ก็ควรจะใช้โอกาสนั้นให้สมกับเป็นลูกผู้ชาย ดูแลผู้หญิง ไม่เอาเปรียบผู้หญิง

รู้ไว้ด้วยนะ ผู้ชายมีโอกาสที่จะเลือกผู้หญิงได้ใหม่ ๆ ในขณะที่โอกาสของผู้หญิงน้อยลงทุกที

ฉันรู้ว่าทั้งสองคนอาจจะเห็นว่า ฉันแก่ ฉันเฉย แต่ฉันก็รู้ว่าแก่และเฉยต่างหากที่เป็นผู้บอกประสบการณ์ที่มีมาก่อน ให้คนข้างหลัง เพื่อการปรับใช้ตามเหมาะสมตามควร...”

(คุณยายหวานซ่าส์ซ่า. 2549 : 146)

ตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น เป็นคำพูดของยายซึ่งผู้ที่มีประสบการณ์ในชีวิตนี้ที่ผู้แต่งได้แนะนำผู้ชายมีฐานะสูงกว่าผู้หญิง สังคมให้ความสำคัญแก่ผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ผู้หญิงเป็นกลุ่มคนอ่อนแอ เพราะเมื่อผู้หญิงผู้ชายรักกันและเกิดความสัมพันธ์ทางเพศแต่ไม่แต่งงานกัน ฝ่ายผู้หญิงจะเสียหายมากกว่าฝ่ายผู้ชาย เพราะฉะนั้น เมื่อหนุ่มสาวเริ่มรักกัน ก็ต้องเข้าใจบทบาทในฐานะที่เป็นภรรยาและเป็นคนที่ต้องทำงานหนักยิ่งกว่าผู้ชาย ผู้หญิงจึงยังควรรักษานวลสงวนตัวเองให้ดีกว่าก่อนการแต่งงานแล้วผู้ชายทุกคนควรเข้าใจคุ้มครองและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว โดยมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้หญิงและภรรยาของตนและต้องไม่เอาเปรียบผู้หญิง

เรื่อง อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ.. ที่รัก ได้เสนอความรักของหนุ่มสาวที่ต้องรักเดียวใจเดียว
ตั้งเนื้อเรื่อง

“นี่ไอ้จูล...มึงจะจับปลาสองมือเธอ” เจ้าเจษฎ์ถามผมในวัน
หนึ่ง
“ใครว่าละ” ผมสวนกลับทันควัน
“อ้าว...ก็ยายน้ำค่างนั่นไง...ท่ามันยังงี้ ๆ นา... แล้วมึงเอาคุณ
เย็นไปไว้ไหนวะ...”
“เขามีไอ้ผมยาวนั่นแล้วไง” ผมทำเสียงพาล ๆ
“เฮ้ย...ของอย่างนี้ใครดีใครได้ไว้ย...แต่จะได้หลาย ๆ อันนะ
ยากหน่อยนาไว้ย”

(อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ.. ที่รัก. 2544 : 112)

จากตัวอย่าง เป็นการสนทนาระหว่างเพื่อนสองคนในเรื่องความรักของหนุ่มสาว ความรัก
ระหว่างหนุ่มสาว ซึ่งในความเป็นจริงหนุ่มสาวต้องรักเดียวใจเดียว หากมีคนรักแล้วไม่ควรสนิทสนมกับ
คนอื่นอย่างชัดเจน จนทำให้คนอื่นเห็นแล้วเข้าใจผิดว่ารักกัน ทั้ง ๆ ที่เป็นแต่เพื่อนกันเท่านั้น
วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กเรื่องกล่าวถึงเพื่อนชื่อเจษฎ์มีความสงสัยว่าจูลจะรักลมเย็นแล้วยังไป
สนิทสนมกับผู้หญิงอีกคนหนึ่ง ผู้แต่งใช้บทสนทนาสะท้อนให้เห็นว่า ความรักของหนุ่มสาวมี
ความสำคัญ ต้องรักเดียวใจเดียว เพื่อจะได้สร้างครอบครัวที่อบอุ่นและมั่นคง

เรื่อง บันทึกจากลูก (ผู้) ชาย กล่าวว่าเมื่อคบหาใครแล้วต่อมาได้คบกับคนใหม่ แล้วก็ควรบอก
เล่าเพื่อจะมีความสัมพันธ์ในฐานะเป็นเพื่อนต่อไป แม้แต่สนิทสนมกับผู้หญิงแล้วไม่ได้รักใครต่อไปแต่
ต้องบอกลาอย่างเป็นกิจจะลักษณะ ดังตัวอย่าง

ตั้งแต่ไปงานที่โรงเรียนเก่านั้นแล้ว ไอ้แก้วมันดิ้นดิ้นกับ
ผมเรื่อยมา ส่วนขวัญหายไปกับสารบบชีวิตผมตื้อๆ แต่ผมไม่
วางใจหรอกครับ ผมคอยโทรศัพท์จากเธอเสมอเพื่อจะลาเธอให้
เป็นกิจจะลักษณะเสียที ม่ายงั้นจะกลายเป็นว่าผมเป็นผู้ชาย
เฮงชวยคนหนึ่ง จีบเธอแล้วโดยไม่บอกไม่กล่าว ...

(บันทึกจาก (ลูก) ผู้ชาย. 2534 : 93)

จากตัวอย่าง ผู้แต่งสื่อแนวคิดว่าความรักระหว่างหนุ่มสาวไม่ได้มั่นคงเหมือนความรักระหว่าง
สามีภรรยา เป็นความรักที่ทำให้คนหลงใหลแต่เลิกรากันได้ง่าย ๆ เพราะนอกจากความรักไม่มีพื้นฐาน
ใดที่จะสามารถป้องกันความรัก ผู้ชายจึงต้องเป็นสุภาพบุรุษมีความรับผิดชอบต่อผู้หญิงที่เคยรัก
ต้องรักษาน้ำใจเปลี่ยนจากคนรักเป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน

สรุปได้ว่า ในด้านแนวคิดเกี่ยวกับความรัก ผู้แต่งสื่อแนวคิดมี 3 ลักษณะ ได้แก่ แนวคิดเรื่องความรักในครอบครัว แนวคิดเรื่องความรักกับบุคคลในชุมชน และแนวคิดเรื่องความรักระหว่างหนุ่มสาว แนวคิดเรื่องความรักดังกล่าว ผู้แต่งแนะนำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าความรักทำให้ในครอบครัวและชุมชนมีความเข้าใจกันและมีความรักแก่กัน มีความสามัคคีร่วมมือรวมใจ สามารถนำความสุขให้แก่กัน แนวคิดในด้านความรักที่ผู้แต่งสื่อในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก เป็นแนวคิดพื้นฐานที่ทำให้บุคคลกับบุคคลมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ทำให้ครอบครัวและสังคมมีความเข้มแข็งและมีความสามัคคีกันมากขึ้น

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม

คุณธรรมและจริยธรรม เป็นคำที่คนส่วนใหญ่จะกล่าวควบคู่กันเสมอ หมายความว่า ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติ เป็นคำที่มีความหมายทางรูปธรรม แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมเป็นแนวคิดที่แสดงทรรศนะของผู้แต่งที่สะท้อนผ่านเรื่องราวในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กและให้ข้อคิดแก่ผู้อ่านให้รู้จักประพฤติปฏิบัติในศีลธรรมคุณธรรม รวมทั้งสภาพคุณงามความดีในด้านต่าง ๆ

ในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชมัยภร แสงกระจ่าง ผู้แต่งเสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมในหลายด้าน ได้แก่ ความกตัญญู ความรับผิดชอบ ความอดทน ความกล้าหาญ ความซื่อสัตย์ และความมีน้ำใจ โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 ความกตัญญู

ความกตัญญู ก็คือ การรู้สึกสำนึกในบุญคุณ แสดงออกด้วยการเคารพ นับถือ เชื่อฟัง และช่วยเหลือในกิจการงานต่าง ๆ ต่อผู้ที่มีพระคุณ ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี เป็นคุณธรรมสำคัญอย่างหนึ่งที่ต้องปลูกฝังแก่เด็ก ผู้แต่งจึงนำเสนอแนวคิดในด้านความกตัญญูดังนี้

1) การเชื่อฟังทำตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่

การเชื่อฟังทำตามคำสั่งสอนเป็นคุณธรรมที่เด็กควรมี เพราะเด็กเป็นผู้ที่มีความรู้่น้อย ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์มาก พวกเขาเด็ก ๆ จะรู้ว่าเชื่อฟังและปฏิบัติตามเรื่องแบบไหนควรทำอย่างไรจึงเรียบร้อย การเชื่อฟังทำตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่จะช่วยเด็กปรับตัวเป็นเด็กที่ดี ดังตัวอย่าง

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่า เมื่อหลานกระต่ายไม่ยกมือไหว้ยาย ทำตัวไม่สุภาพจนแม่เตือนให้ไหว้ยาย เห็นลูกสาวเชื่อฟังไหว้ยายอย่างสวย ๆ จึงพอใจ ดังนี้

“เต่าไปแล้วนะแม่...เอาอะไรมัย”

ยาย(แม่มด) ของหนูก็จะส่ายหน้าน้อย ๆ แล้วตอบเสียงแหลม

ว่า “มาทรอก”

หนูนั่งเมินหน้าไปทางอื่น แต่ก็รู้ดีว่าอะไรจะตามมาเพราะมี

เสียงเย็น ๆ ของแม่ดังขึ้นข้าง ๆ หูหนูว่า “กระต่าย ทำไง...”

หนูก็จะหันมายกมือไหว้ยายหนึ่งที ถ้าเร็วเกินไป ก็จะมีเสียงตุ๊ก
จากแม่ว่า “อีกทีสิ...ให้มันน่าดูหน่อย”

หนูก็ยกมือไหว้ยายอีกที คราวนี้จะแถมซ้อยเซียงเข้าเป็นพิเศษ
จนแม่หัวเราะ ป่นว่า “เดี๋ยวเหงกหัวให้เลย ลูกนี่”

(คุณยายหวานซาลส์ลส์. 2549 : 30)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งแสดงให้เห็นแนวคิดที่ว่า ผู้ใหญ่เป็นคนที่ดูแลสั่งสอนเด็ก
ในครอบครัว เป็นคนที่มีพระคุณต่อเด็ก ในฐานะที่เป็นเด็ก เด็กจะต้องมีความสุภาพอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่
และเชื่อฟังทำตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ จึงจะได้เป็นเด็กที่น่ารักของครอบครัว

เรื่อง อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ.. ที่รัก กล่าวไว้ว่าแม้ว่าจะโกรธพ่อที่บังคับให้ทำอาชีพเป็นหมอ
แต่หมอลูกก็ต้องไหว้พ่อตามที่แม่บอกให้ทำ ดังตัวอย่าง

“จูล...”

ผมหันไปมองหน้าแม่ น้ำใส ๆ ไหลเป็นทางลงมาตามร่องแก้ม
สีหน้าแม่ของแม่โคกเศร้า จนผมก้าวขาไม่ออก ผมลงนั่งแล้วกลับที่
ปลายเท้าคุณนั้น แต่ต่างเสียจนมั่นใจว่า ผู้ที่ผมไหว้ไม่มีวันรู้ได้เลยว่า
ผมไหว้เขา ร่างนั้นนิ่งซึ่งเหมือนรูปปั้น ขณะที่แม่เอ่ยขึ้นเบา ๆ

(อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ..ที่รัก. 2544 : 57-58)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แต่งสื่อแนวคิดที่ว่า พ่อเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องสำคัญของครอบครัว เขาจะ
ทำทุกอย่างเพื่อให้อนาคตดีแก่ลูก แม้ว่าบางทีจะใช้วิธีเข้มแข็งขัดแย้งกับลูกทำให้ลูกโกรธแค้น
แต่อย่างไรก็ตาม ในฐานะที่เป็นลูก ไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์ใดก็ควรเชื่อฟังแม่ ทำตามคำสั่งสอนของแม่
แสดงความเคารพผู้ที่เป็นพ่อในครอบครัว

ไม่ว่าโตแค่ไหน ในฐานะที่เป็นลูก ต้องเชื่อฟังทำตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ ไม่คาดหวังผู้ใหญ่ ทำ
ให้ผู้ใหญ่เสียใจ

เรื่อง ขวัญสงฆ์ เด็กขวัญสงฆ์เชื่อฟังทำตามคำสั่งสอนของหลวงตา เอาของที่ขโมยมาคืน
เจ้าของ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ไม่ได้หรอก เจ้าต้องคิด-อย่าผิดหลง พรุ่งนี้ตาจะพาไป-อย่า
งั่นงใจก็คงดีใจได้ของคืน”

...

ขวัญสงฆ์วางหุ่นสามตัวแบบขอมรับ “นี่ไงครับ ผมเอาไป เอา
มาคืน”

(ขวัญสงฆ์. 2555 : 45-46)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แตงนำเสนอแนวคิดที่ว่า โลกทัศน์ของเด็ก ๆ ต้องการให้ผู้ใหญ่สั่งสอน จากประสบการณ์ จึงจะเข้าใจและได้รับรู้ว่าควรทำอะไร ไม่ควรทำอะไร และอย่างไร ดังนั้น ผู้ใหญ่ที่ ดูแลหรือเลี้ยงดูเด็กจึงต้องอบรมและสั่งสอนเด็ก ๆ เพื่อให้ผลดีแก่เด็ก เด็ก ๆ จึงต้องเชื่อฟังทำตาม คำสั่งสอนของผู้ใหญ่ และได้ไม่ทำผิดศีลธรรมและกฎหมาย

2) การอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่

การอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ หมายถึงการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เด็กมีต่อญาติผู้ใหญ่ด้วยความเคารพนับถือ ซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นคุณธรรมที่ดีที่ผู้แตงได้ให้แนวคิดในวรรณกรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ.. ที่รัก หมอจุลละเห็นแม่มาทัก ยกมือไหว้แม่ ดังตัวอย่าง

“มาแล้วจุล...”

เสียงทักทายอย่างตืออกดีใจ แล้วแม่ก็จ้องหน้าผมเขม็งเป็น
สัญญาณเตือนให้ทำอย่างที่ผมอยากจะทำต่อ แต่ผมทำไม่ได้เสียงแล้ว
จึงลุกขึ้นแล้วเข้าไปไหว้แม่ แม่จูงมือผมกลับมาที่พ่อเหมือนเดิมแม่
เอ๋อมมือไปจับมือพ่อ...

(อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ.. ที่รัก. 2544 : 57)

จากตัวอย่างที่ยกมา โดยพฤติกรรมการไหว้แม่ของตัวละครเอก ผู้แตงต้องการสื่อแนวคิดที่ว่าในครอบครัวผู้ใหญ่เป็นคนที่เลี้ยงดูลูกจนถึงลูกเติบโตด้วยความรักความจริงใจและไม่เคยคิดเรื่อง ตอ
แทน ผู้ใหญ่เป็นคนที่มิพระคุณต่อลูก ซึ่งผู้ที่เป็นลูกควรเคารพผู้ใหญ่ด้วยความอ่อนน้อม และเมื่อพบ
ผู้ใหญ่ควรยกมือไหว้แสดงความเคารพนับถือด้วย

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่าส์ กล่าวว่าเวลาที่แม่กลับมา จะจอดรถที่หน้าบ้านยายและทักทาย
กับยายก่อน เมื่อพบกันก็จะแสดงความอ่อนน้อม ดังเนื้อเรื่อง

เมื่อแม่มาถึง แม่ก็จะจอดรถตรงหน้าประตู ไม่กล้าวิ่งรวดเดียว
เข้าไปในบ้าน คล้ายเป็นแม่แสนดีและเป็นลูกกตัญญู ต้องลงมากอด
หนู และทักทายกับยายก่อน

(คุณยายหวานซ่าส์ซ่าส์. 2549 : 25)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แตงเสนอแนวคิดที่ว่าที่จริงผู้ใหญ่สูงอายุไม่ได้หวังว่าจะลูกตอบแทน
ตนเอง แค่หวังให้ลูกเป็นคนดีมีความสุข และมีชีวิตที่ดี แต่ลูกเมื่อมีครอบครัวและมีลูกของตัวเอง
ยังต้องเป็นตัวอย่างที่ดีของลูก ซึ่งแม้ว่าเป็นผู้ใหญ่แล้วยังควรเคารพแสดงความอ่อนน้อมและให้
ความสนใจเอาใจใส่แก่ผู้ใหญ่ของตนเอง เพราะการกระทำของผู้ใหญ่จะเป็นตัวอย่างของลูกและมี
อิทธิพลที่ดีต่อลูกเหมือนกัน

3) การช่วยเหลือผู้ใหญ่

การช่วยเหลือผู้ใหญ่ เป็นพฤติกรรมอีกอย่างหนึ่งที่แสดงความกตัญญู การช่วยเหลือผู้ใหญ่นี้สามารถเสริมดวงมาให้สังคม ดังตัวอย่าง

เรื่อง บ้านนี้มีรัก เมื่อต้องไปอยู่บ้านใหม่แต่ยังจัดของไม่เสร็จ เด็กหญิงแดนอยากจะช่วยแม่จัดการด้วย ดังตัวอย่าง

บ้านหลังใหม่มีอะไร ๆ แปลก ๆ เกินคาด เด็กหญิงเดินไปตาม
ห้องมองไปตามมุมที่แม่วางกล่องลงไว้เพราะยังจัดของเข้าบ้านไม่
สำเร็จ

“หนูช่วยจัดมัยค์แม่”

เธอเคยถามแม่ แต่ได้รับคำตอบชัดเจนว่า

“ไม่ต้องเลย แม่ทำเองได้ หนูทำแล้วยุ่งกว่าเดิมทุกที”

(บ้านนี้มีรัก. 2544 : 23)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น แม้เป็นเด็กหญิงแดนอายุแค่ 5 ขวบก็คิดอยากจะช่วยแม่ ผู้แต่งเสนอแนวคิดความกตัญญูว่า พ่อแม่เป็นผู้ใหญ่ที่ดูแลลูกด้วยความรักเต็มที่ นอกจากการทำงานยังต้องใส่ใจเลี้ยงดูลูกและป้องกันลูกให้ห่างจากอันตราย ให้ลูกเติบโตมีความสุข เพราะฉะนั้น ในฐานะที่เป็นลูกเห็นผู้ใหญ่ทำงานบ้าน ควรไปช่วยเหลือผู้ใหญ่เท่าที่ตัวเองทำได้ ให้ผู้ใหญ่มีเวลาพักผ่อน

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่า ตอนทีหลานกระต่ายกับเพื่อน ๆ ไปเที่ยวศูนย์การค้า มีคนขอรถจากรถ นายชิษณุอาสาช่วยเหลือด้วยความยินดี และเขาก็รู้สึกสุขใจด้วย ดังตัวอย่าง

เผอิญว่าเจ้าศูนย์การค้าใหญ่ที่ว่ามีมาสร้างอยู่ใกล้บ้านของเรา
รถวิ่งไปแค่กิโลเดียวก็ถึงแล้ว คนขับรถส่งเราตรงด้านหน้า นาย
ชิษณุทำตัวเป็นหลานสุดประเสริฐ เขาประคองประคองยาลงจากรถ
มีเสียงยายร้อง “อ้อ...ขอบใจนะ แหม คนแก่นี่ไม่ได้เรื่องจริง ๆ
นะ ทำอะไรก็ได้” หนูเงิบฟังได้ยินนายชิษณุเสริมว่า “ไม่เป็นไร
ครับ...ผมมีความสุขครับที่ได้บริการยาย”

(คุณยายหวานซ่าส์ซ่า. 2549 : 165)

จากตัวอย่างที่ยกมา เป็นเหตุการณ์ที่นายชิษณุช่วยคุณยายคนหนึ่งลงจากรถ ผู้แต่งสื่อแนวคิดว่าคนสูงอายุเป็นส่วนหนึ่งในสังคม ผู้สูงอายุทำอะไรก็ไม่สะดวกแล้ว เด็กในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมเราควรพยายามช่วยเหลือคนที่มีอายุสูงที่พบเห็นอยู่รอบตัว บริการให้ความสะดวกและช่วยให้ผู้สูงอายุรู้สึกความอุ่นใจที่เด็ก ๆ เข้ามาช่วยเหลือ

เรื่อง อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ.. ที่รัก เป็นเรื่องราวที่น้องสาวหมอลงทะเลเสียสละมาดูแลพ่อป่วยจนตาบอด ตั้งเนื้อเรื่อง

“เข่าบ่นปวดตาม้า”

“ไม่...แต่หนูสงสารเค้า...” น้องสาวทำเสียงเครือ

ผมเอามือวางบนหัวของเธอ อยากจะบอกว่าเธอได้ทำหน้าที่
ของลูกที่ดีที่สุดแล้ว ดีเสียยิ่งกว่าลูกคนไหน ๆ การยอมเรียนเพียง
แค่ประกาศนียบัตรชั้นสูงจากวิทยาลัยครูและออกมาพยาบาล
พ่อตาบอดนั้น เป็นความกตัญญูที่เป็นเลิศเหนือใคร แต่ผมก็พูดไม่
ออก

(อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ.. ที่รัก. 2544 : 58)

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่าลูกที่มีความกตัญญูจะเสียสละช่วยเหลือครอบครัว ช่วยดูแลพ่อที่
เจ็บป่วยและมีอาการเป็นคนตาบอด มีชีวิตลำบากมากจึงต้องดูแลอย่างใกล้ชิด สรุปได้ว่าแนวคิดที่
ผู้แต่งต้องการสื่อคือ การดูแลพ่อแม่เมื่อพ่อแม่ไม่มีความสามารถดูแลตัวเองหรือมีชีวิตลำบากที่เป็น
หน้าที่ของลูก และเป็นวิธีการแสดงความกตัญญูเพื่อตอบแทนพระคุณพ่อแม่

4) ความเห็นใจและเข้าใจผู้ใหญ่

ความเห็นใจและเข้าใจผู้ใหญ่ หมายความว่า รู้สถานการณ์และความต้องการของผู้ใหญ่
เข้าใจสิ่งที่ผู้ใหญ่ทำและยอมรับการกระทำของผู้ใหญ่ ดังตัวอย่าง

เรื่อง บันทึกรจาก (ลูก) ผู้ชาย เดี่ยวเป็นลูกชายที่อยากไปอยู่กับพ่อ แต่เมื่อเป็นตกลงกับ
พ่อแม่เสียใจและร้องไห้ จึงตัดสินใจเลือกอยู่กับแม่ ดังตัวอย่าง

แต่ผมยังนึกไม่ออกเลยว่าผมจะทำอย่างไรดีจึงจะไม่ทำให้แม่
ร้องไห้ (เสียงกรีด ๆ นะผมทนได้เสมอ แต่เสียงร้องไห้หรือทำ
ร้องไห้ฉันเศร้าจริง ๆ พ่อก็รู้นี่ เพราะน้ำตาของแม่นี่แหละครับ
ผมจึงเลือกที่อยู่กับแม่-พูดอย่างนี้ออกไปแล้วก็เสีย ๆ อยู่
เหมือนกันนะครับ เสียว่าใครเขาจะเข้าใจผิดว่าผมเป็นผู้ชาย
ประเภท ต่อ-แอ้วหรือต่อ-อึดนะครับ)

(บันทึกรจาก (ลูก) ผู้ชาย. 2534 : 17)

จากตัวอย่าง ผู้แต่งเสนอแนวคิดให้รู้ว่า ลูกเป็นแก้วตาของแม่ แม่จะห่วงใยลูกตลอดชีวิต
ไม่ว่าเกิดเหตุการณ์ใดแม่ก็จะไม่มีวันยอมพลัดพากับลูก แต่แม่ก็ต้องการความช่วยเหลือจากลูกและ
ต้องการให้ลูกเข้าใจตัวเอง ในฐานะที่เป็นลูกต้องเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้ใหญ่ และพยายามเลือก
ทำสิ่งที่ทำให้ผู้ใหญ่มีความสุขใจ

เรื่อง ป่าจำ ไก่ ตีตตี นะจ๊ะ เด็กโก้รู้ยู่่ว่าพ่อแม่หาเงินให้เรียนด้วยความลำบาก เพราะว่า
การเรียนที่กรุงเทพฯ ต้องใช้เงินมากมายเกินฐานะของพ่อแม่ เขาจึงไม่อยากจะไปเรียนที่กรุงเทพฯ
ดังเนื้อเรื่องต่อไปนี้

วันก่อนตัดดีเขาก็เขียนจดหมายมาถึงโก้ เล่าเรื่องที่เขาสอบเข้าเรียนโรงเรียนฝรั่งแบบเสียงสตางค์ โก้ได้ยื่นว่าแม่เขาจ่ายเกือบแสน โก้ก็ตกใจจนแทบตกเรียน ถ้าตัดดีเขียนจำนวนเงินเป็นตัวเลข โก้ต้องหว่าเธอเขียนตัวหมายเลขผิดแน่นอน แต่นี่เธอเขียนเป็นตัวหนังสือโก้ก็เลยต้องเชื่อ แล้วเชื่อต่อไปอีกว่าคนกรุงเทพฯนี่รวยจริง ๆ รวยที่จะเอาเงินไปซื้อโนนซื้อนี่แม้กระทั่งโรงเรียน ยิ่งทำให้โก้ไม่อยากไปเรียนกรุงเทพฯ หนักเข้าไปอีก เพราะถึงอย่างไรพ่อแม่ของโก้ก็ไม่มีปัญหาที่จะหาเงินมาให้โก้ไปซื้อ ‘อะไรใหม่ ๆ’ ในชีวิตแบบนี้...

(ป่าจำ โก้ ตัดดี นะจ๊ะ. 2544 : 212)

จากตัวอย่าง ผู้แตงนำเสนอแนวคิดที่ว่าเด็กในชนบทกับเด็กในเมืองมีครอบครัวที่อยู่ฐานะต่างกัน พ่อแม่เด็กชนบทก็หวังดีกับลูกและพยายามหาเงินให้ลูกได้เรียนหนังสือ แต่เด็กที่เป็นลูกต้องเห็นใจและเข้าใจสถานการณ์ของผู้ใหญ่หรือพ่อแม่ ไม่ควรทำให้ผู้ใหญ่เดือดร้อนหรือทำเรื่องเกินความสามารถของผู้ใหญ่ที่จะสนับสนุน การเรียนในโรงเรียนกรุงเทพฯ จะทำให้ผู้ใหญ่ยากลำบากและเดือดร้อนที่ต้องหาเงินมาเป็นค่าเรียนจำนวนมาก

4.2.2 ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ เป็นความเอาใจใส่ จดจ่อตั้งใจ มุ่งมั่นต่อหน้าที่การงาน เช่นในการศึกษาเล่าเรียน การทำบทบาทหน้าที่ของตนเอง ฯลฯ และยอมรับผลการกระทำทั้งผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้น ความรับผิดชอบเป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จ โดยมีตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ.. ที่รัก กล่าวว่เมื่อพ่อตาบอด หมอจุลละเป็นลูกชายคนโตจึงทำหน้าที่ดูแลครอบครัวต่อไป ดังตัวอย่าง

หลังจากนั้นอีกสามเดือนพ่อตาบอด ตาข้างหนึ่งบอดเพราะอุบัติเหตุมาก่อนนานแล้ว และอีกข้างหนึ่งก็หมดสภาพไปเพราะใช้งานหนักพ่อเลิกอาชีพหมอไปโดยปริยาย ภาระทางบ้านจึงเป็นของผม แต่พ่อกับผมก็กลายเป็นคนแปลกหน้ากันไปเสียแล้ว

(อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ.. ที่รัก. 2544 : 88)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แตงเสนอแนวคิดว่ พ่อจะเป็นเสาหลักครอบครัวและมีความรับผิดชอบในการหาเงินเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว แต่เมื่อมีเหตุการณ์ที่ทำให้พ่อไม่สามารถหาเงินเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ผู้ชายคนโตจะต้องรับภาระทางบ้านและทำหน้าที่แทนพ่อ ดังเช่นตัวละครเอกเมื่อเรียนจบแล้วก็ต้องรับผิดชอบครอบครัวแทนพ่อ เมื่อพ่อไม่สามารถทำหน้าที่เลี้ยงดูครอบครัวก็จะเป็นภาระของผู้ที่เป็นลูกชาย ผู้ชายจึงมีความรับผิดชอบในการดูแลครอบครัวต่อไป

เรื่อง ป่าจ่า โก้ ตี๊ดตี๋ นะจ๊ะ ป่าจ่ารับผิดชอบที่ได้รับปากจะให้ลูกไก่แก่เด็กหญิงตี๊ดตี๋ เมื่อทำไม่ได้จึงหาวิธีอื่นแก้ไขปัญหาดังเนื้อเรื่องต่อไป

นี่แหละจ๊ะ หนูตี๊ดตี๋จ๋า ป่าก็เลยได้แต่ทำตาปริบ ๆ จน
ตอนนี้นั่นหนาน้อยตัวกลมปุกลูกแล้ววิ่งกันกระโดดกระเดือก แต่ป่าก็
ยังไม่กล้าเอ่ยปากกับเจ้าไก่เลย ยิ่งถ้าบอกว่าป่าจะเอามาแบ่งให้
หนูตี๊ดตี๋ด้วยแล้ว น่ากลัวป่าคงจะโดนรำพันอีกหลาย तरह

เอาอย่างนี้ก็แล้วกันนะ หนูตี๊ดตี๋จ๋า ขอเวลาให้ป่าอีกสัก
หน่อยบางที่ป่าอาจจะเริ่มด้วยการพาหนูตี๊ดตี๋ไปสุพรรณกับป่าซังที่
ติ่มยี่ละจ๊ะ

(ป่าจ่า โก้ ตี๊ดตี๋ นะจ๊ะ. 2544 :18)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งนำเสนอแนวคิดที่ว่า ผู้ใหญ่เป็นคนมีความคิดและวุฒิภาวะ ต้องมีความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเอง เพราะเด็ก ๆ จะเอามาเป็นตัวอย่างและทำตาม ผู้ใหญ่ ต้องมีความรับผิดชอบต่อคำพูดที่ได้ให้สัญญาแก่คนอื่น เมื่อไม่สามารถทำได้ก็เป็นจริง ควรหาวิธีมาแก้ไขปัญหาแทนที่จะทิ้งปัญหาไป

เรื่อง บันทึกรจากลูก (ผู้) ชาย กล่าวว่าเมื่อลูกชายเดียวถูกไล่ออกจากโรงเรียน เดียวคิดว่า จะต้องพักเรียนสักหนึ่งปีแล้วค่อยเรียนต่อ แต่แม่ไม่ยอมให้ลูกชายเสียโอกาสการเรียน จึงหาโรงเรียนอื่นให้เขาไปเรียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

วันถัดมาแม่พาผมไปที่โรงเรียนของเพื่อนแม่แถว ๆ หัวหมาก
เป็นโรงเรียนราษฎร์เล็ก ๆ แล้วแม่ก็หันมายื่นคำขาดกับผมว่า
“แกต้องเรียนที่โรงเรียนนี้...”

...

ผมเข้าเรียนชั้น ม.4 เทอมปลายที่โรงเรียนของเพื่อนแม่ต่อไป
คราวนี้แม่ทำกับผมแบบแทบจะไม่ให้กระดิกตัวเลย เข้าไปส่ง เย็น
ไปรับ ห้ามออกนอกบ้านโดยไม่ขออนุญาตก่อน ห้ามโทรศัพท์หลัง 6
โมงเย็น...

(บันทึกรจากลูก (ผู้) ชาย. 2534 : 67 - 68)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น เป็นเหตุการณ์ที่แม่บังคับลูกในการเรียน ผู้แต่งนำเสนอแนวคิดที่ว่า ในครอบครัวพ่อแม่มีความรับผิดชอบในการเลี้ยงดูลูก รวมทั้งการกินการอยู่และการเรียนหนังสือ พ่อแม่ทุกคนหวังดีกับลูกอยากให้ลูกได้เรียนหนังสือและเป็นคนที่มีความสามารถ แม้ว่าจะต้องบังคับด้วยวิธีแข็ง ๆ ก็ตาม แต่ทั้งหมดนั้นเป็นบทบาทและหน้าที่ของพ่อแม่เพื่อให้เกิดผลดีแก่ลูก

เรื่อง ขวัญสงฆ์ มีเรื่องราวกล่าวถึงเด็กขวัญสงฆ์ขโมยหุ่นจากร้านขายของเล่น หลวงตารู้ก็พาเด็กขวัญสงฆ์ไปคืนหุ่นให้เจ้าของและขอรับการลงโทษจากร้าน ดังตัวอย่าง

เจ้าของร้านนั่งอิงตะลิ่งเงียบ ขวัญสงฆ์ตัวเย็นเฉียบ-เวลา

ตลาด เขิน

“อ้อ...” เจ้าของร้านมองพระ “คงบังเอิญ...”

“ไม่ใช่หรอก...เขาเล่นเพลินแล้วชอบใจ อาตมาไม่ยอม

ปลุก

เชื้อชั่วจึงพาตัวมาให้เถโทษใหญ่ อาแปะจะปรับหรือทำ
อย่างไร อาตมาไม่ว่ากัน มันผิดจริง”

(ขวัญสงฆ์. 2555 : 46)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แต่งสื่อแนวคิดว่า หากคนเราทำผิด ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่หรือเด็กเมื่อทำผิดก็ควรรับผิดชอบและแก้ไขความผิด ในฐานะที่เป็นผู้ปกครองเมื่อเด็กทำเรื่องผิดก็ควรสอนให้เด็กรับผิดชอบต่อการกระทำของตัวเอง และยอมรับการลงโทษที่ทำผิดด้วย เพื่อจะได้จดจำไม่ทำผิดอีกต่อไป

4.2.3 ความอดทน

ความอดทน เป็นคุณธรรมที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับเด็ก ๆ และคนทั่วไป การมีความอดทนจะทำให้มีจิตใจเข้มแข็ง และเพียรพยายามจนประสบความสำเร็จในที่สุด ในวรรณกรรมสำหรับเด็กของขมัยภร แสงกระจ่างได้แทรกแนวคิดในด้านความอดทนในบทบาทของตัวละคร โดยมีรายละเอียดดังนี้

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่าส์ หลานกระต่ายถูกแตนต้อย เจ็บแปล้มมาก ร้องเสียงดัง คุณยายหวานบอกเขาอดทน ดังนี้

“ฮือ ๆ ๆ” หนูร้องไห้เสียงดังจนตัวเองยังตกใจ

“ไม่ต้องร้อง” เสียงยายดู “ร้องทำไม...หา”

“ฮือ ๆ ๆ” หนูก็ยังร้องอยู่

“เป็นสาวเป็นนางแล้ว อดทนหน่อย”

(คุณยายหวานซ่าส์ซ่าส์. 2549 : 197)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้แต่งแนวคิดเกี่ยวกับความอดทนว่า เมื่อบาดเจ็บหรือเกิดเดือดร้อนควรจะมีอดทน เป็นคุณธรรมของคนในสังคม ชีวิตต้องมีความเจ็บปวดทั้งร่างกายและจิตใจ จึงต้องมีจิตใจเข้มแข็งไม่ยอมแพ้ง่าย ๆ เพราะฉะนั้น คุณยายจึงสอนให้หลานรู้จักอดทนและมีความเข้มแข็งเมื่อพบกับปัญหาต่าง ๆ

เรื่อง ขวัญสงฆ์ แม่เลี้ยงกระทำไม่ดีกับเด็กขวัญสงฆ์ เขาก็อดทน พยายามทำตัวให้ดี ๆ ดังนี้

ขวัญเรียนรู้อยู่ได้ไม่ยาก พอกลับจากวัดนั้นเจ้าขวัญกล้า เอา
กับข้าวของใส่บาตรจากหลวงตา ให้พ่อแม่กินทุกคราน่าพอใจ ส่วน
น้องน้อยเอาขนมมามาฝาก แม่อกปาก “อย่ายุ่งน้อง จะได้ไหม”
เจ้าขวัญอดคำเจ้าทำใจ แม่จะดุอะไรเจ้าไม่คิด ตั้งใจเรียนเพียร
พากยากก็สู้ เป็นที่รักของครูสุดดวงจิต เป็นนักเรียนดีมีชีวิต เป็น
นักเรียนผู้ที่มีความรัก

(ขวัญสงฆ์. 2555 : 118)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น เห็นได้ว่าเด็กขวัญสงฆ์พยายามอดทนกับการปฏิบัติไม่ดีของแม่เลี้ยง วรรณกรรมสอดแทรกเป็นคำสอนให้เราต้องมีจิตใจเข้มแข็ง เมื่อพบความทุกข์ไม่ควรท้อแท้ ต้องมีความอดทนและหาวิธีแก้ไขปัญหาโดยอดทนและพยายามเรียนหนังสือเพื่อจะได้มีชีวิตที่ดีต่อไป เป็นเรื่องที่เด็กจะต้องมีบทบาทหน้าที่เมื่อเติบโตจะได้มีกำลังใจมีความอดทน

เรื่อง สวัสดิ...ข้างถนน แม่สุนัขถูกคนตีได้รับบาดเจ็บหนัก แม่สุนัขขอदनเพื่อพาลูก ๆ กลับรังของมัน ดังตัวอย่าง

แม่ได้รับบาดเจ็บมาอย่างแสนสาหัส ไบหน้าด้านซ้ายของ
แม่เต็มไปด้วยเลือด ส่วนหนึ่งกองแห้งอยู่บนดวงตา ขาขวาด้านหลัง
ห้อยร่อนแรงและไม่มีเรียวแรงที่จะเดินต่อไปอีก แม่ลุกขึ้นนั่งอยู่สัก
พักหนึ่ง จึงลากตัวเขาช้า ๆ ไปบนพื้น โดยมีพวกเราร้องแังก ๆ
ตามไปจนกระทั่งถึงบ้านของเรา

แม่หันมามองพวกเราด้วยน้ำเสียงสิ้นเคราะห์ว่า “ไม่เป็นไร
ยังไม่ตาย”

(สวัสดิ...ข้างถนน. 2556 : 43)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น เป็นเหตุการณ์ที่แม่สุนัขซึ่งผู้แต่งสร้างขึ้นเป็นเป็นตัวแทนของมนุษย์มีความอดทนแม้จะถูกทำร้ายจนบาดเจ็บ ผู้แต่งนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความอดทนว่า เรื่องการรับบาดเจ็บใคร ๆ ก็เกิดขึ้นได้ในชีวิต แต่เพื่อดูแลปกป้องลูก ๆ แม่ต้องอดทนความเจ็บปวดและเข้มแข็ง ให้ความมั่นใจแก่ลูกที่หวังโยและต้องการปกป้องให้ลูกปลอดภัย

4.2.4 ความกล้าหาญ

ความกล้าหาญ คือ ความกล้าต่อสู้กับอุปสรรค ไม่ย่อท้อ ยินดีเผชิญกับความลำบากและอันตราย ความไม่แน่นอน ความกลัว หรือความเจ็บปวด โดยไม่คิดหลีกเลี่ยง และรู้จักอดทนอดกลั้น รู้จักความพอเหมาะพอดีด้วย ผู้แต่งได้สื่อแนวคิดในด้านความกล้าหาญในวรรณกรรมเช่นกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

เรื่อง ป่าจำ ไก่ ตีตี ตี ตี น่ะจะ เด็กหญิงตีตีชวนเพื่อน ๆ เดินเข้าสวนคุณตาตำที่เด็ก ๆ กลัวและไม่ยอมเข้าไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คนที่ออกจะทำให้เด็กชายทุกคนแปลกใจก็คืนยายตีตี เพราะ
เธอไม่มีท่ากลัวเลย ไม่ว่าพวกเด็กจะอธิบายลักษณะตาตำอย่างไร
เธอก็ยังยืนยันว่า “กลัวทำไม เราไปขอแกซี”

“แกไม่ทันให้เราขอหรือ แกยิงเราก่อนนะสิ” เจ้าโยงว่า

“เธอก็หลบให้ตี ๆ สิ” เด็กหญิงตอบง่าย ๆ เด็กชายทำคายน

พอเดินใกล้เข้าไป เด็กหญิงก็ร้องว่า “ไปที่ต้นชมพู่นะ เราชอบ
กินชมพู”

(ป่าจำ ไก่ ตีตี ตี ตี น่ะจะ. 2544 : 53)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งสื่อแนวคิดที่ชีวิตของคนจะต้องต่อสู้กับความกลัว ต้องมีความกล้าหาญเมื่อพบกับสิ่งที่ตัวเองหวาดกลัวหรือเรื่องที่ไม่รู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นต้องมีความกล้าหาญไม่คิดหลีกเลี่ยงเมื่อต้องประสบความยากลำบาก

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่าส์ กล่าวถึงเรื่องที่มีคนข่มขู่เงินที่บ้านคุณยายหวาน หลานหวังใย ยายว่าจะทุกข์ใจ เพื่อให้ยายได้พักผ่อนหลานกระต่ายถึงกล้าคุยกับคนร้ายให้พวกเขากลับบ้านไปก่อน
ดังเนื้อเรื่อง

เป็นช่วงเวลาที่น่ากลัวที่สุด เป็นครั้งแรกในชีวิตที่หนูเป็นห่วง
ยายมากที่สุด และเป็นครั้งแรกเช่นกันที่หนูรู้สึกว่ายายจะต้อง
เข้มแข็งมากที่สุด หนูคิดทบทวนไปว่าจะทำอย่างไรดี หนูจึงจะช่วย
ยายได้

“คุณน้าคะ...” หนูเรียกพวกมันด้วยสรรพนามที่หนูคิดแล้วว่า
น่าจะดีที่สุด “ยายหนูแก่แล้ว ท่านจะมายืนตากน้ำค้างอยู่กับพวก
แกนาน ๆ ไม่ได้หรอกนะคะ พวกคุณน้ากลับไปก่อนดีกว่า พรุ่งนี้
ตอนกลางวันแล้วพวกคุณน้าค่อยมาตามหาป้าสาวดีกว่า หนูรับรอง
เลยว่าคืนนี้ป้าสาวไม่ได้อยู่ในบ้านพวกเราหรอก แยกออกจากบ้าน
เราไปตั้งแต่วันพุธแล้วไม่ได้กลับมาอีก”

(คุณยายหวานซ่าส์ซ่าส์. 2549 : 71 - 72)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น เราสามารถเห็นความรักที่หลานมีต่อยาย ผู้แตงนำเสนอแนวคิด
ว่า เรื่องที่น่ากลัวไม่ใช่การพบคนร้าย แต่คือเมื่อเกิดเหตุการณ์ร้าย ๆ เป็นปัญหาแล้วเรากลัวและไม่มีความกล้าหาญที่จะเผชิญหน้ากับปัญหา ดังนั้น เพื่อไปป้องกันคนที่เรารัก เราต้องกันเข้มแข็งและมีความกล้าหาญต่อสู้กับคนร้าย ซึ่งเป็นแนวคิดที่ให้กำลังใจคนที่ไม่กล้าต่อสู้กับปัญหาและคนร้าย

เรื่อง สวัสดิ์...ข้างถนน กล่าวถึงเหตุการณ์ที่สุนัขไม่กลัวตำรวจคุกคาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ยังจะมามองอะไรอยู่อีก”

ผมไม่กลัวหรอกครับ เอาสิครับ ตำรวจยิงหมา คงสนุกพิลึกละ

เขาคงแค้นผมที่ทำมอเตอร์ไซค์เขาล้ม ปนพึมพำลูปคลำ
มอเตอร์ไซค์แล้วก็หันมาเงื้อง่าด่าผมอีก ผมจึงเห่าตอบเป็นสัญญาณ
ว่า

“ฮัง ๆ อย่าด่าเลย มานี่สิ ตามผมมา ฮัง ๆ”

(สวัสดิ์...ข้างถนน. 2556 : 200)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น เห็นได้ว่าผู้แต่งให้แนวคิดผ่านบทบาทของสุนัขที่มีความกล้าหาญ ทำเรื่องที่มีมันตั้งใจจะทำ เป็นข้อคิดว่าเราเป็นมนุษย์ยิ่งควรมีความกล้าหาญ ผู้แต่งสะท้อนให้รู้ว่า เรื่องที่เราจะทำมักจะพบอุปสรรคต่าง ๆ ทำให้มีความสำเร็จได้ยาก เราจึงควรมีความกล้าหาญทำสิ่งที่เราอยากทำและต่อสู้กับอุปสรรค ไม่กลัวความทุกข์หรือคนอื่นมาคุกคามจากบุคคลอื่น ๆ

4.2.5 ความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์ หมายถึงความน่าวางไว้วางใจ เพราะผู้ที่มีความซื่อสัตย์ จะมีความประพฤติตรง และมีความจริงใจต่อหน้าที่และชีวิต ซึ่งความซื่อสัตย์เป็นจริยธรรมที่สำคัญ และควรสั่งสอนให้เด็กรู้ตั้งแต่เล็ก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่า หลานกระต่ายคุยโทรศัพท์กับเพื่อนผู้ชาย เมื่อยายซักถาม จึงพูดโกหกยายว่าคุยกับเพื่อนผู้หญิง ภายหลังเธอรูสึกว่าทำผิด จึงตัดสินใจว่าจะบอกความจริงให้ยายรู้ในครั้งหน้าที่เพื่อนผู้ชายโทรศัพท์มา ดังนี้

ยั้งนั่งคิดมายังไม่สบายใจ ครูเคยสอนว่า การโกหกเป็นเริ่มต้น
ของการทำผิด แล้วมันก็จะผิดต่อไปเรื่อย ๆ ถ้าเราไม่รีบจนแกะ
ไม่ออกเราก็จะติดพัวพันเข้าไปในตาข่ายแห่งการทำผิด จะทำให้หนู
ติดตาข่ายจนแกะไม่ออก...หนูก็เลยตั้งใจว่าต่อไปถ้านายซิชณคนนี้
โทรศัพท์มาอีก หนูจะไม่โกหกยาย

(คุณยายหวานซ่าส์ซ่า. 2549 : 71-72)

ตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งสื่อแนวคิดเรื่องของความซื่อสัตย์จากเหตุการณ์ที่ตัวละครรู้สึกว่าการโกหกเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง คนที่โกหกจะทำผิดต่อไปเรื่อย ๆ และหวังว่าคนอื่นจะรู้เรื่องการโกหก ผู้แต่งให้ข้อคิดว่าไม่ควรโกหกและควรเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์

เรื่อง ขวัญสงฆ์ เด็กขวัญสงฆ์ขโมยหุ่นจากร้านขายของเล่น หลวงตารูจึงพาเด็กขวัญสงฆ์ไปคืนหุ่นและให้บอกความจริงด้วย ดังตัวอย่าง

ขวัญสงฆ์วางหุ่นสามตัวแบบยอมรับ “นี่ไงครับ ผมเอาไปผม
เอามาคืน”

“เล่นไม่ได้หรือไง...” ร้านสงสัย

“เล่นนะยังเล่นได้ไม่ใช่ผี...” หลวงตาตอบแทนการให้เขาใจ
ขึ้น “แต่ว่ามีเรื่องอื่นต้องบอกกัน”

ว่าแล้วหันมากระทุ้งเจ้ายุ่งยาก ให้ออกปากสารภาพบาป
มหันต์ เจ้าขวัญสงฆ์ตัวน้อยค่อยยืนยัน “ฉันทัน ฉันทัน... ขโมยไป ไม่
จ่ายเงิน”

(ขวัญสงฆ์. 2555 : 46)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งนำเสนอแนวคิดว่าการเป็นคนที่มีชื่อเสียงจะไม่ทำให้คนอื่น
เดือดร้อน ผู้ใหญ่เข้าใจว่าเป็นคุณธรรมสำหรับเด็กจึงต้องสั่งสอนเด็กให้เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์
ไม่ขโมยของและไม่โกหกคนอื่น หากเด็กไม่ซื่อสัตย์ ผู้ใหญ่ต้องสอนให้เด็กแก้ไขและปรับตัวเป็นคนที่มี
ความซื่อสัตย์

เรื่อง ป่าจำ โกว ตีตตี นะจ๊ะ เด็กหญิงตีตตีเขียนจดหมายไปลงหนังสือพิมพ์ ตำหนิป่าจำที่ไม่
รักษาสัญญา ป่าจำเห็นจึงเขียนจดหมายอธิบายเหตุผล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ป่าจำได้รับจดหมายของหนูแล้ว รวมทั้งได้เห็นจดหมายของ
หนูที่เขียนไปลงหนังสือพิมพ์เสียงเด็กด้วย ป่าเสียใจที่จะทำให้หนู
ต้องคอยนานเกินไป เป็นความผิดของป่าเองที่ไม่ได้เล่าเรื่องแม่นั้น
หาพักใจให้หนูฟังเสียก่อน ตอนนั้นป่ามีเหตุผลตามประสาป่าว่า ไม่
อยากเล่าเพราะมันสะเทือนใจเกินไป แต่ตอนนี้ป่าเห็นว่า
จำเป็นต้องเล่าให้หนูฟัง ก่อนที่หนูและหนูเบิร์ดเพื่อนของหนูจะเห็น
ว่าป่านั้นเป็นผู้ใหญ่แบบผู้แทนคือไม่รักษาสัญญา (ความจริงผู้
แทนที่ดี ๆ ก็คงมีนะจ๊ะ แต่กรณีนี้เป็นอันว่าเราสามคนหมายถึงผู้
แทนที่ไม่ดีก็แล้วกัน)

(ป่าจำ โกว ตีตตี นะจ๊ะ. 2544 : 16)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น จดหมายของป่าสะท้อนให้เห็นว่าเด็กโกรธที่ผู้ใหญ่ไม่ซื่อสัตย์ไม่
รักษาสัญญา เนื้อหาในจดหมาย ผู้แต่งสื่อแนวคิดว่าการซื่อสัตย์เป็นพื้นฐานสำคัญที่สร้างความเชื่อใจ
ซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่หรือเด็กก็มีความไว้วางใจผู้ที่มีความซื่อสัตย์ ผู้ใหญ่จะต้องเป็นตัวอย่าง
ของเด็ก เมื่อให้สัญญากับใครแล้วต้องใส่ใจทำตามสัญญานั้นเป็นความซื่อสัตย์และการรักษาสัญญา
หากทำตามสัญญาไม่ได้ก็ควรอธิบายเหตุผลหรือขอโทษให้ชัดเจน

4.2.6 ความมีน้ำใจ

ความมีน้ำใจ คือความจริงใจที่ไม่เห็นแก่ตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่นและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ความมีน้ำใจช่วยให้ความสัมพันธ์ของคนมีความใกล้ชิดกันและทำให้สังคมมีความดีงาม ในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กผู้แต่งได้สื่อแนวคิดในด้านความมีน้ำใจ ดังนี้

เรื่อง คุณยายหวานซ่าส์ซ่าส์ กล่าวว่าแม่ต้องการย้ายงานกลับมาดูแลคุณยายก่อนเกษียณอายุ แต่คงเป็นไปไม่ได้ กระจ่ายสงสารแม่ บอกแม่ต้องมีคนตายก่อนจึงจะมีตำแหน่งว่างที่จะย้ายงานได้ แม่ไม่ให้กระจ่ายคิดอย่างนั้นเพราะเป็นการเห็นแก่ตัว และตั้งอยู่บนความทุกข์ของคนอื่น ดังนี้

แม่กำลังนอนมองเพดานบ้านยายเพลิน ๆ พอได้ยินประโยค
ของหนูเท่านั้น แม่ก็สะดุ้งลุกขึ้นนั่งตัวตรง ร้องออกมาว่า “กระจ่าย
หนูพูดออกมาได้อย่างไรนั้น รู้มั๊ยว่านั่นเป็นประโยคของคนที่จะเห็นแก่
ตัวที่สุด ถ้าแม่จะได้ย้ายกลับมาดูแลยาย แม่ก็ภาวนาขออย่าให้ความ
โชคดีของแม่ หรือการเป็นลูกกตัญญูของแม่ตั้งอยู่บนความทุกข์ของ
คนอื่นเลย แม่ห้ามลูกคิดอะไรร้าย ๆ แบบนี้อีกนะ เป็นการฝึกให้
ตัวเองเป็นคนไร้จริยธรรมตั้งแต่แรกคิด และมันก็จะติดต่อไปใน
กมลสันดานในที่สุด คนในตระกูลของเราต้องไม่คิดแบบนี้ จำไว้”

(คุณยายหวานซ่าส์ซ่าส์. 2549 : 222)

ตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งสื่อแนวคิดว่าการมีน้ำใจเป็นลักษณะของคนที่มีเมตตาธรรม นอกจากจะช่วยเหลือคนอื่นให้พ้นทุกข์ ยังจะเห็นใจคนอื่นไม่ยอมนำความทุกข์ให้คนอื่นด้วย ความมีน้ำใจเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้สังคมมีความรักใคร่กัน เราควรเป็นคนที่มีน้ำใจ ไม่คิดเพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง และไม่คิดสร้างประโยชน์ของตัวเองอยู่บนความทุกข์ของคนอื่น

เรื่อง ขวัญสงฆ์ เด็กดำเป็นเด็กที่อยู่กับยายที่ยากจนเลี้ยงดู เมื่อขวัญสงฆ์รู้จักเขา เขามีน้ำใจหาอาหารจึงเตรียมข้าวให้เด็กดำเพื่อเขาไม่มีอะไรกิน ดังตัวอย่าง

เจ้าสองคนกลายเป็นเกลอนักเรียนใหม่ เดินไปไหนมาไหน
กระฉับกระเฉงเจ้าดำตัวดำใหญ่คล้ายนักเลง หัวจุกขวัญโกร้งเกร้ง
เดินเคียงกัน เจ้าเอาข้าวมาเผื่อเจ้าดำด้วย ดำก็ช่วยดูแลเพื่อนขวัญ
หากใครล้อเลียนเจ้าสารพัน เจ้าดำมึงทิ้งพลันพร้อมราวี่

(ขวัญสงฆ์. 2555 : 74)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้แต่งนำเสนอแนวคิดที่ ความมีน้ำใจไม่จำเป็นต้องให้เงินให้ทองหรือทำเรื่องยิ่งใหญ่ที่ช่วยเหลือคนอื่นด้วยไม่คิดเรื่องตอบแทน แม้ว่าการช่วยเหลือในเรื่องเล็กน้อยก็เป็นความมีน้ำใจ แล้วบางครั้งความมีน้ำใจก็ได้รับตอบแทนด้วย นอกจากนี้ ความมีน้ำใจทำให้

ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนสนิทขึ้น เพราะฉะนั้นเราควรเป็นคนที่มีน้ำใจช่วยเหลือคนอื่นเท่าที่เราทำได้และทำให้ความมีน้ำใจเป็นนิสัยติดใจของเรา

เรื่อง อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ.. ที่รัก คุณยายบัวตัดสินใจบริจาคเงินให้ทำห้องสมุดประชาชน คนอื่นจะได้อ่านหนังสือด้วย ดั่งเนื้อเรื่อง

“มานี้...คุณหมอลุง...มาช่วยกันคิดหน่อย...” เสียงคุณยายบัวเรียกมาจากในบ้าน “มาช่วยกันคิดโครงการหน่อยซี...ฉันอยากจะทำห้องสมุดประชาชน”

...

“ฉันมันคนรักหนังสือ...แล้วพอมีเงินมีทอง...อยากจะให้คนอื่น ๆ เขาได้อ่านหนังสือกันบ้าง ความจริงก็อยากจะบริจาคหรอกระยะ แต่กลัวระบบราชการมันจะเก็บหนังสือของฉันไปแล้วเสียงในตู้หรืออาจเอาไปทิ้งข้าง ๆ...ทำเสียเองนี่แหละดีที่สุด”

(อ่านหนังสือเล่มนี้เถอะ.. ที่รัก. 2544 : 69)

จากตัวอย่างที่ยกข้างต้น ผู้แต่งสื่อแนวคิดความมีน้ำใจของคุณยายบัวว่า การบริจาคเงินเพื่อทำห้องสมุดเป็นการให้ความรู้ให้แก่คนอื่น การทำห้องสมุดทำให้คนอื่นได้อ่านหนังสือและมีโอกาสได้เพิ่มความรู้และพัฒนาตัวเอง เพราะฉะนั้น ความมีน้ำใจมีบทบาทการพัฒนาคนในสังคมและทำให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้า

เรื่อง บ้านนี้มีรัก เด็กชายรู้เด็กหญิงแสงจันทร์อยากได้ตุ๊กตาจึงขอให้แม่สอนทำตุ๊กตา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“แม่นี้กว่าตัณอยากเรียนเสียอีก”

“ไม่ฮะ” ตันว่า “ผมอยากให้แม่สอนเท่านั้นเอง อยากให้แสงจันทร์เค้าได้เรียน ผมจะเรียน ผมจะเรียนไปทำไม”

แม่มองลูกชายแบบงง ๆ

“ผมขอไปเล่นกับต่อนะฮะ...เย็บ ๆ ตัด ๆ อะไรนี่...ผมไม่ชอบหรอกระ”

(บ้านนี้มีรัก. 2546 : 78)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แต่งนำเสนอแนวคิดว่า ความมีน้ำใจแสดงออกผ่านพฤติกรรม การช่วยเหลือคนอื่น การนำความสุขให้คนอื่นก็เป็นความมีน้ำใจ เมื่อเห็นคนอื่นมีความสุขเราก็จะสุขใจเหมือนกัน ความมีน้ำใจเป็นคุณธรรมที่ช่วยเหลือคนอื่นและจะนำความสุขให้ทั้งสองฝ่าย

จากการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม สรุปได้ว่า ผู้แต่งนำเสนอแนวคิดในด้านความกตัญญู ความรับผิดชอบ ความอดทน ความกล้าหาญ ความความซื่อสัตย์ และความมีน้ำใจ

แนวคิดเหล่านี้เป็นคุณธรรมและจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็ก ๆ เป็นพื้นฐานให้การดำเนินชีวิตที่ดีในเมื่อเติบโต

4.3 แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาเด็ก

เด็ก เป็นอนาคตของประเทศ ปัญหาเด็กเป็นปัญหาสำคัญของสังคม ในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ชัยภร แสงกระจ่างได้สื่อแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาเด็กใน ด้านครอบครัวและพฤติกรรมของเด็ก ๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง

ครอบครัวแตกแยก เป็นต้นเหตุทำให้เด็กถูกทอดทิ้ง หมายถึงพ่อแม่หย่าร้างหรือพ่อแม่เสียชีวิต เด็กที่อยู่ครอบครัวแบบนี้จะมีปัญหา ในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชัยภร แสงกระจ่าง มีเรื่อง บ้านนี้มีรัก เด็กหญิงแห่งกลางคืน บันทึกจาก (ลูก) ผู้ชาย ขวัญสงฆ์ ทั้ง 4 เรื่องพูดถึงครอบครัวที่แตกแยก ผู้แต่งแทรกแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาเด็กที่มาจากครอบครัวแตกแยก ได้แก่ การขาดความรักความเอาใจใส่ มีความไม่ปลอดภัย และการขาดต้นแบบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การขาดความรักความเอาใจใส่

ในเรื่องวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชัยภร แสงกระจ่าง ได้กล่าวถึงครอบครัวที่แตกแยกเพราะพ่อแม่หย่าร้าง พ่อหรือแม่เสียชีวิต พ่อ แม่หรือผู้ปกครองต้องหาเงินรายได้มาเลี้ยงดูครอบครัวเพียงคนเดียว จึงไม่มีเวลาเอาใจใส่ใจดูแลเด็กๆ เด็ก ๆ ขาดความรักความสนใจก็จะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาดังนี้

เรื่อง บ้านนี้มีรัก พ่อของเด็กหญิงแสงจันทร์เป็นทหาร ถูกยิงตายก่อนแม่คลอดเธอ แม่ต้องหาเงินเลี้ยงลูกตามลำพัง ทำงานเต็มเวลาไม่มีเวลาอยู่กับลูก ดังตัวอย่าง

“หนูมานานอยู่อย่างนี้คุณแม่ไม่เป็นห่วงหรือคะ” นายอำเภอ

หันไปถามเด็กหญิงหน้าซีดอีก เด็กหญิงยิ้มชนิดหนึ่ง

“แม่ทำงานทั้งวัน แม่บอกว่าให้หนูกลับบ้านเย็น ๆ”

“งานอะไรทำกันทั้งวัน” นายอำเภอบ่นแบบไม่พอใจนิด ๆ

เขารู้สึกว่าแม่ของเด็กหญิงแสงจันทร์ทอดทิ้งลูก

“เย็บผ้าร้านเจ๊ใหญ่ค่ะ”

สิ้นเสียงตอบเด็กหญิง นายอำเภอก็นิ่งอึ้งไป แม่ของเธอเป็นเพียงคนรับจ้างเย็บผ้าโหลในตลาด เธอไม่มีสามี เธอมีรายได้เพียงคนเดียว...

(บ้านนี้มีรัก. 2546 : 118)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แต่งนำเสนอแนวคิดว่าครอบครัวเป็นภูมิหลังสำคัญในการส่งเสริมการเติบโตของเด็ก ๆ เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก ผู้ปกครองทำงานหนักไม่มีเวลาดูแลลูกอย่างใกล้ชิด เด็กจึงขาดความรักความเอาใจใส่จากผู้ใหญ่ ย่อมจะรู้สึกเหงาไม่มีความสุข และไม่ค่อยมีความมั่นใจในตัวเองด้วย เด็ก ๆ อาจถูกชักจูงไปทำผิดหรือทำสิ่งที่ไม่ดีได้ง่าย หากเด็ก ๆ เหล่านี้ไปพบกับคนไม่ดี สำหรับเด็กหญิงแสงจันทร์เป็นเด็กโชคดีที่มีโอกาสได้พบกับครอบครัวของนายอำเภอ

เรื่อง เด็กหญิงแห่งกลางคืน เด็กหญิงรำพึงเป็นเด็กที่ทั้งพ่อทั้งแม่เสียชีวิตไป ยายที่เลี้ยงเด็กหญิงรำพึงฝากเด็กหญิงให้คุณชวนชมก็หายตัวไป เด็กหญิงรำพึงกับเด็กหญิงน้ำใสไปหายายเลี้ยงเด็กทั้งสองหลงทางในสถานีรถไฟแต่มีลูกคนใจดีส่งกลับบ้าน เมื่อถึงบ้านต่างคนได้รับผู้ใหญ่กระทำต่าง ๆ ดังนี้เรื่อง

เมื่อถึงบ้านหลังใหญ่ เด็กหญิงน้ำใสถูกดึงเข้าไปกอด คนโน้นกอดคนนี้ก็กอด เด็กหญิงผิวคล้ำยื่นมองนิ่ง ไม่มีใครกอด แคมยังมีใครบางคนชายตามองเสียอีก ฌานจับมือเด็กหญิงผู้ถูกทอดทิ้งโดยอัตโนมัติให้เบี่ยงตัวหลบความโกลาหล “มายืนกับพี่” มือใหญ่อันอบอุ่นชวนให้เด็กหญิงคิดถึงมือของใครคนหนึ่งนานมาแล้วเคยจำได้...

(เด็กหญิงแห่งกลางคืน. 2548 : 225)

เนื้อเรื่องที่ยกมา เป็นการเปรียบเทียบชัดเจนของเด็กหญิงทั้งสองคนที่มาจากครอบครัวแตกต่างกัน เด็กหญิงน้ำใสที่มาจากครอบครัวอบอุ่นได้รับความสนใจอย่างยิ่งจากผู้สมาชิกในครอบครัว แต่เด็กหญิงรำพึงที่ไม่มีพ่อแม่ ถูกทอดทิ้ง ไม่มีใครสนใจ ซึ่งผู้แต่งสื่อแนวคิดที่ว่า เด็กที่มาจากครอบครัวแตกแยกไม่มีพ่อแม่มักจะขาดความรักความสนใจเป็นกันใหญ่ และมีความรู้สึกกลัวโทษทำให้เสียใจด้วย

2) มีความไม่ปลอดภัย

เด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้งโดยคนใจดีรับเลี้ยง มีปัญหาในด้านจิตใจ เพราะถูกพ่อแม่ทิ้งเด็กเหล่านี้จะรู้สึกไม่ปลอดภัย แม้จะได้มีครอบครัวใหม่ ๆ มีคนรัก แต่ยังคงจะไม่มั่นใจกับความรักที่ตัวเองได้จากผู้สมาชิกในครอบครัว เรื่อง ขวัญสงฆ์ ขวัญสงฆ์เป็นเด็กถูกพ่อแม่ทิ้งที่วัดแล้วครูสุดารับเขาไปเลี้ยงที่บ้าน เมื่อครูสุดาแต่งงานคลอดลูก เด็กขวัญสงฆ์ถูกล้อเลียนจากคนอื่น เด็กขวัญสงฆ์ทั้งโกรธทั้งกลัว ดังตัวอย่าง

ใครคนหนึ่งเยาะหยันทันควันว่า “แกจะเป็นหมาหัวเน่า”

เขาหยาบหยาบ “ครูเขามีลูกชาย...”

เจ้าฟังความ เจ้าโกรธกระโดดตามไปเตะปล้น ทั้งหล่ม

หกลูกคลุกซี้ดิน กางเกงขาดเลื้อวัน-เนื้อตัวสิ้น เขาเตะจะถูกความลับ

ในใจนั้น เจ้ากลัวสารพันกลัววันนี้

กลัววันที่ไม่มีแม่ไม่มีพ่อ กลัวฝันที่สานต่อจะสิ้นศรี กลัว

ความรักที่เคยได้จะไม่มี กลัววันที่ต้องชมซานคลานกลับวัด

(ขวัญสงฆ์. 2555 : 111)

จากตัวอย่าง พฤติกรรมของเด็กขวัญสงฆ์หลังจากถูกเยาะหยันสะท้อนให้เห็นความไม่มั่นใจไม่ปลอดภัยในครอบครัว ซึ่งผู้แต่งนำเสนอแนวคิดที่ว่า เด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง จะขาดความรักความสนใจจากสังคม จิตใจจะมีความรู้สึกไม่ดีเกี่ยวกับครอบครัว จึงไม่มีความมั่นคงและกลายเป็นอ่อนแอซึ่งเด็ก ๆ จะขาดความรู้สึกปลอดภัยในครอบครัว

3) การขาดบุคคลต้นแบบ

การขาดบุคคลต้นแบบเป็นอีกปัญหาหนึ่งของเด็ก มักเกิดในครอบครัวแตกแยก ลูกจะขาดพ่อหรือแม่ ซึ่งเด็ก ๆ จะขาดบุคคลต้นแบบทางเพศ เรื่อง บันทึกจากลูก (ผู้) ชาย พ่อแม่เดี่ยวหย่าร้างกันเดี่ยวอยู่กับแม่ ในฐานะที่เป็นผู้ชาย เขาคิดว่าแม่เป็นผู้หญิงไม่สามารถเข้าใจเขา เขาต้องการทำซีเนะของพ่อ แต่พ่อไม่สามารถอยู่ข้าง ๆ ตัวเขา เมื่อเกิดเหตุใด ๆ เขาได้เขียนจดหมายบอกเล่าให้พ่อฟังหรือแนะนำ ดังตัวอย่าง

พ่อลองคิดดูแล้วกัน ผมต้องปรับใจใหม่อีกเหมือนกัน แม้จะ
ไม่ได้ทำกิริยาอาละวาดพาดหางอย่างแต่ก่อน แต่ผมก็พยายามจะ
ทำอะไรให้มันใกล้เคียงกันนั่นแหละครับ

ฮ้าย...อ่านถึงตรงนี้แล้วพ่ออย่าคิดมากนะครับ ผมไม่สามารถ
จะทำให้แม่ร้องไห้ได้อีกแล้ว มันอายุใจลูกผู้ชายเต็มกำลังแล้วครับ
พ่อ

(บันทึกลูก (ผู้) ชาย. 2534 : 69)

จากตัวอย่าง ผู้แต่งสื่อแนวคิดที่ว่าในด้านการสร้างนิสัยและจิตใจของเด็กที่กำลังเติบโต พ่อแม่จะเป็นครูคนแรกที่สอนเรื่องต่าง ๆ ครอบครัวแตกแยกทำให้เด็กขาดความรักความสนใจของพ่อและขาดบุคคลต้นแบบเพศชาย เด็กชายจะขาดที่ปรึกษาที่เป็นเพศเดียวกัน ดังนั้นนิสัยและจิตใจของลูกจะรับอิทธิพลของแม่มากกว่า นาน ๆ ไปเด็กชายอาจจะติดนิสัยแบบผู้หญิง

4.3.2 เด็กมีพฤติกรรมไม่ดี

ในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กทั้ง 8 เล่ม ตัวละครเด็กที่ซมัยภรสร้างขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมเรียบร้อยดี พฤติกรรมที่ไม่ดีปรากฏน้อย ในเรื่องราวของ ซมัยภร แสงกระจ่างมีเพียงเรื่อง ขวัญสงฆ์ และเรื่อง เด็กหญิงแห่งกลางคืน ได้เล่าถึงพฤติกรรมไม่ดีของเด็ก มีตัวอย่างดังนี้

เรื่อง ขวัญสงฆ์ ขวัญเป็นเด็กที่ถูกพระรับเลี้ยง เพราะอายุยังน้อย บางทีจะปรับตัวไม่ได้ เมื่อเจอของที่ชอบแต่ตัวเองไม่มีและไม่มีเงินไปซื้อ จึงขโมยจากคนอื่นมา ดังตัวอย่างต่อไป

“หนูชอบบอกหลวงตาว่า...อย่าโกรธหนู”

“ตาก็รู้” ตากระซิบเสียงแผ่วแผ่ว

“หนูผิดเอง หนูอยากได้มากไปแล้ว เจ้าหุ่นยนต์มันชักแถมมา
ชวนมอง”

“เจ้าผิดศีลข้อไหน ทือ ไอ้หนู”

“หนูกู้รู้หนูผิดศีลข้อสอง อทินนาทานา เรื่องครอบครอง ขโมย
ของของคนอื่นมันไม่ดี”

(ขวัณฺณสงฆ์. 2555 : 45)

จากตัวอย่าง เป็นเหตุการณ์เด็กขวัณฺณสงฆ์ไปบอกหลวงตาข้อที่ทำผิด ผู้แต่งสื่อแนวคิดที่ผู้ปกครองเลี้ยงดูเด็กจะเป็นพิเศษสำหรับเด็ก แล้วด้วยเหตุการณ์ต่าง ๆ ผู้ปกครองจะไม่สามารถสั่งสอนเด็กเหมือนพ่อแม่อย่างเต็มที่ เด็ก ๆ จึงจะมีพฤติกรรมไม่ดีไม่มากก็น้อย ดังเช่น การขโมยของ เป็นต้น

เรื่อง เด็กหญิงแห่งกลางคืน ผู้แต่งสร้างตัวละครเด็กหญิงรำพึงให้เป็นเด็กที่อยู่กับคนมีฐานะต่ำในสังคม ไม่มีการศึกษา มีปัญหาในเรื่องท่ามาหากิน ไม่มีเวลาและไม่สนใจสอนเด็กหญิงให้มีพฤติกรรมสมควรกับตัวที่เป็นเด็กหญิง ซึ่งแม้ว่าผู้แต่งวางโครงเรื่องให้คุณชวนชมที่มีฐานะรับเด็กหญิงไปเลี้ยงและเหมาะสมส่งเขาไปเรียนหนังสือ เขาก็ยังมีพฤติกรรมสมควรกับตัว ดังตัวอย่าง

“คนคนนี่เคยป็นรั้วโรงเรียน...” เด็ก ๆ หัวเราะกันคิกคัก

“เคยกระโดดออกทางหน้าต่าง...” เสียงหัวเราะดังขึ้นอีก

ผู้อำนวยการโรงเรียนหยุดรอให้เสียงหัวเราะจางหายจึงกล่าวต่อว่า

“เคยป็นป้ายที่สูงให้หวาดเสียว เคยเล่นชนจนเพื่อน ๆ บาดเจ็บ...”

คราวนี้มีเสียงหัวเราะกระหึ่ม ผู้อำนวยการโรงเรียนหยุดรออีก...

(เด็กหญิงแห่งกลางคืน. 2548 : 240)

จากตัวอย่าง ผู้แต่งนำเสนอแนวคิดที่ว่าถ้าเด็ก ๆ ขาดผู้สั่งสอนการปฏิบัติตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็ก ๆ จะมีพฤติกรรมไม่ดีในหลาย ๆ ด้านดังเช่นเด็กหญิงรำพึง เป็นนักเลงเด็กหญิง แต่มีพฤติกรรมแบบกระโดดออกทางหน้าต่าง ปีนป้าย เป็นต้น ซึ่งเป็นพฤติกรรมไม่ดี ไม่สมควรกับตัวที่เป็นเด็กหญิง

จากการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาเด็ก สรุปได้ว่า ผู้แต่งได้สื่อแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาเด็กในด้านครอบครัวและพฤติกรรมของเด็ก แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาเด็กที่ผู้แต่งสื่อมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและครอบครัวของเด็ก ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาเด็กของ ชมิย์ภร แสงกระจ่าง จะทำให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญแก่อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและครอบครัวที่มีต่อเด็ก และช่วย ๆ รักษาตัวนี้

4.4 แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการเรียน

การเรียน หมายถึง การเรียนหนังสือหรือการได้รับความรู้ใหม่ การเรียนมีบทบาทเพิ่มความรู้ ความสามารถและพัฒนาตัวเอง ในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ผู้แต่งสื่อแนวคิดเกี่ยวกับ ความสำคัญของการเรียนมีรายละเอียดต่อไปนี้

เรื่อง เด็กหญิงแห่งกลางคืน คุณชวนชมตัดสินใจส่งเด็กหญิงรำพึงไปเรียนเพื่อเขาไม่ถูกหลอก ดังตัวอย่าง

“อยากเรียนหนังสือไหมล่ะ เรานะ”

คราวนี้รำพึงส่ายหน้า “ไม่อยากแล้ว”

“เรียนไปเถอะ... จะได้อ่านหนังสือ ใครก็หลอกไม่ได้ แค่นี้เอา เธอมาเลี้ยงนี่ก็ผิดแล้วนะ ยังไม่รู้เลยว่าจะต้องติดต่อกับหน่วย ราชการไหนบ้าง เฮ้อ...”

(เด็กหญิงแห่งกลางคืน. 2548 : 179)

จากตัวอย่าง ผู้แต่งนำเสนอแนวคิดว่าการเรียนมีบทบาทพัฒนาตัวเอง การเรียนในชีวิตของ คนไม่มีสิ้นสุด คนควรเรียนตามการดำเนินของชีวิตจะได้มีชีวิตที่มีความหมาย เพราะฉะนั้น การเติบโต จากเด็กน้อยเป็นผู้ใหญ่ต้องการเรียนหนังสือ เพิ่มความรู้ความสามารถของตนเอง ทำให้เราฉลาดขึ้น เพราะความรู้เป็นสินทรัพย์สำคัญของคน มีความรู้จึงสามารถดำเนินชีวิตที่ดีในสังคมได้

เรื่อง บันทึจากลูก (ผู้) ชาย จากการอ่านจดหมายของลูกเดียว แม่มองโลกเปลี่ยนแปลง ดังตัวอย่าง

ผมส่งบันทึกให้พ่อก็จริง แต่ผมก็ซีร็อกซ์เอาไว้อ่านเองด้วยนะ ครับ เมื่อสองวันก่อนที่พ่อจะมารับพวกเราไปเลี้ยง ผมได้เอาไปให้ แม่กับป้าณีน่านและนั่นอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งด้วยที่เมื่อพ่อเข้ามา ในบ้านแล้วเขาสองคนของผมไม่มีปฏิกริยากับพ่อเหมือนเดิม

พ่อรู้ไหมครับ บันทึกของผมที่มีถึงพ่อนี้ได้ทำให้แม่กับป้าณี มองโลกรอบ ๆ ตัวเปลี่ยนไปด้วย และผมสามารถพูดได้ว่า เราสี่คน ไม่มีความลับใด ๆ ต่อกันแล้ว แม้ว่าเราจะไม่ได้เป็นครอบครัว เดียวกันอีกต่อไปก็ตาม

(บันทึกจากลูก (ผู้) ชาย. 2534 : 151)

จากตัวอย่าง ผู้แต่งนำเสนอแนวคิดว่าการเรียนมีบทบาทเสริมปัญญาของคนและพัฒนาคน โดยการเรียนได้เพิ่มความรู้ความสามารถใหม่ เปิดโลกกว้าง ให้คนมีทรรศนะใหม่ ๆ ในการดูเรื่อง ต่าง ๆ คนที่มีความรู้จะเข้าใจคนอื่นง่าย ดังนั้น การเรียนจะช่วยสร้างความรู้ใหม่ทำให้คนมีปัญญา เข้าใจคนอื่น

เรื่อง ขวัญสงฆ์ พอขวัญสงฆ์อายุเจ็ดขวบที่สมควรเรียน หลวงตาก็ส่งเขาไปโรงเรียน ดังนี้
 วันเวลาผ่านไปผ่านไปจริง ขวัญสงฆ์ยิ่งโตขึ้นยิ่งเจ็ดยแจ้ว เป็นหัว
 โจอ่นเพื่อนเป็นแถวแนว และยังเป็นลูกแก้วของหลวงตา
 วันหนึ่งคุณครูใหญ่มาถึงวัด กราบนมัสการหลวงตาว่า “เจ้า
 ขวัญสงฆ์เจ็ดขวบตามเวลาต้องรีบพาไปโรงเรียนอ่านพลัน”
 (ขวัญสงฆ์. 2555 : 37)

จากตัวอย่าง ผู้แตงนำเสนอแนวคิดว่าการเรียนเป็นเรื่องสำคัญในชีวิต ยุคสมัยจะเปลี่ยนแปลงตามเวลา การเรียนทำให้คนมีความรู้มีปัญญาความก้าวหน้า ซึ่งเมื่อเด็ก ๆ ถึงเวลาการเรียนหนังสือต้องให้เข้าไปโรงเรียนตามสมควร และเด็กไม่เสียโอกาสการเรียนที่ดีที่สุด

จากการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการเรียน สรุปได้ว่า ผู้แตงนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนทำให้ผู้อ่านรู้ว่าการเรียนเป็นเรื่องสำคัญ เป็นวิธีเพิ่มความรู้ใหม่ แล้วจะช่วยปรับตัวให้มีความก้าวหน้าในแง่คิดหรือการทำเรื่องต่าง ๆ

โดยการวิเคราะห์ศึกษาแนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีของ ชมัยภร แสงกระจ่าง สรุปได้ว่า วรรณกรรมของ ชมัยภร แสงกระจ่าง นำเสนอแนวคิดหลากหลายให้แก่ผู้อ่าน ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับความรัก และแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม แนวคิดเกี่ยวกับความรักที่ผู้แตงเสนอมาโดยแบ่งรายละเอียดเป็นความรักระหว่างพ่อแม่ พ่อแม่ลูก หลานยาย และหนุ่มสาวอย่างชัดเจน ทั้งนี้สามารถเป็นแนวทางทางปฏิบัติของผู้อ่านในด้านความรัก แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมที่ผู้แตงสื่อถึงสามารถเป็นข้อเตือนที่ดี และสามารถชี้้นำการประพฤติปฏิบัติของผู้อ่านในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีบทบาทที่ทำให้สังคมของเรางดงามมากขึ้น แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาเด็ก ทำให้ผู้อ่านรู้จักลักษณะนิสัยเด็กและเข้าใจการกระทำของเด็กมากขึ้น ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับการเรียน ผู้แตงนำเสนอแนวคิดการเรียน ทำให้ผู้อ่านที่เป็นเด็กรู้ว่า การเรียนเป็นสิ่งสำคัญต่อตัวเอง สามารถพัฒนาตัวเองและควรเรียนรู้ตลอดเวลา และเลือกสิ่งที่ดีในการเรียนด้วย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแต่งและแนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชัยมิตร แสงกระจ่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการแต่งในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชัยมิตร แสงกระจ่าง และเพื่อวิเคราะห์แนวคิดวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชัยมิตร แสงกระจ่าง โดยศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลของ ชัยมิตร แสงกระจ่าง จำนวน 8 เล่ม และมีผลสรุปการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์กลวิธีการแต่งและแนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชัยมิตร แสงกระจ่าง มีผลวิจัยสรุปดังนี้

5.1.1 กลวิธีการแต่งวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชัยมิตร แสงกระจ่าง มีลักษณะ ดังนี้

1) การตั้งชื่อบท พบว่าผู้แต่งใช้กลวิธีการตั้งชื่อบทด้วยคำพูด การตั้งชื่อบทด้วยนำเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง การตั้งชื่อบทตามชื่อบุคคลหรือคำเรียกแทนบุคคล การตั้งชื่อบทเป็นสำนวน ภาษา และการตั้งชื่อบทตามของใช้ทั่วไป โดยมีเนื้อเรื่องเหมาะสมกับชื่อบท ซึ่งสามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน

2) การวางโครงเรื่อง พบว่าผู้แต่งมักวางโครงเรื่อง 4 ลักษณะ ได้แก่ การวางโครงเรื่องแบบการลำดับเรื่องตามความขัดแย้ง โดยกำหนดความสัมพันธ์ของหลานกับยายจากการมีขัดแย้งกัน ถึงเกิดความรักความผูกพันกัน เป็นโครงเรื่องที่สลับซับซ้อน การวางโครงเรื่องเรื่องตามเหตุการณ์ โดยสร้างเหตุการณ์ที่มีความสัมพันธ์กัน เป็นโครงเรื่องที่ชัดเจนมีเหตุมีผล ส่วนการวางโครงเรื่องเรื่องตามเวลา โดยให้เรื่องราวส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นตามกาลเวลา เป็นโครงที่มีดำเนินตามเวลาชัดเจน

3) การเปิดเรื่อง พบว่าผู้แต่งมีกลวิธีการเปิดเรื่อง 4 ลักษณะ ได้แก่ การเปิดด้วยการบรรยาย โดยการบรรยายฉากและลักษณะบุคคลของตัวละครและความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านรู้จักนิสัยใจคอตัวละครชัดเจนและเข้าใจเนื้อเรื่องง่ายขึ้น การเปิดด้วยการเล่าเรื่อง ทำให้ผู้อ่านรู้เหตุผลที่ซ่อนเร้นของเรื่องได้ การเปิดด้วยการใช้ภาษาการ เป็นกลวิธีที่ทำให้ผู้อ่านสนใจที่จะติดตามเรื่องราวต่อไปได้มากเป็นพิเศษ และการเปิดเรื่องด้วยการใช้บทสนทนา เป็นกลวิธีที่นำผู้อ่านสู่เรื่องราวที่กำลังเกิดขึ้นในวรรณกรรมบันเทิงคดี

4) การดำเนินเรื่อง พบว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีการดำเนินเรื่องโดยการดำเนินเรื่อง โดยการสร้างความขัดแย้ง และการลำดับเหตุการณ์โดยการสร้างความขัดแย้งต่าง ๆ ผู้แต่งนิยมสร้างความขัดแย้ง 2 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และความขัดแย้งภายในจิตใจมนุษย์

5) การปิดเรื่อง พบว่าผู้แต่งนิยมปิดเรื่องด้วย 4 ลักษณะ ได้แก่ การปิดเรื่องแบบสุชานาฏกรรม การปิดแบบโศกนาฏกรรม การปิดเรื่องแบบทิ้งปัญหาให้ผู้อ่าน และการปิดเรื่องแบบบทสนทนา การปิดเรื่องแบบสุชานาฏกรรมทำให้ผู้อ่านรู้สึกสุขใจที่เห็นตัวละครมีความสุข การปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรมทำให้ผู้อ่านรู้สึกเสียใจโศกเศร้าผิดหวัง กลวิธีการแต่งนี้ที่ผู้แต่งไม่ค่อยใช้ การปิดเรื่องแบบทิ้งปัญหาให้ผู้อ่าน เป็นกลวิธีการปิดเรื่องโดยจบเรื่องเล่าไม่แน่ชัด และให้ผู้อ่านจินตนาการตามเรื่องราวต่อไป ส่วนการปิดเรื่องแบบใช้บทสนทนา เป็นกลวิธีที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจ และรู้สึกที่ตัวเองกำลังมีส่วนร่วมในเรื่องราว

6) ตัวละคร พบว่า ผู้แต่งจะสร้างตัวละคร 4 ลักษณะ ได้แก่ ตัวละครเด็กและเยาวชน ตัวละครวัยรุ่น ตัวละครผู้ใหญ่ และตัวละครสัตว์ซึ่งเป็นตัวละครสุนัขตัวหนึ่ง โดยบรรยายถึงรูปร่าง ลักษณะนิสัย ความรู้สึก พฤติกรรมของตัวละครแบบที่ผู้อ่านเห็นได้ในชีวิตจริง ทำให้เรื่องราวสมจริง และมีความสนุกสนาน

7) ฉากและบรรยากาศ พบว่าผู้แต่งใช้ฉาก 3 ประเภท คือ ฉากและบรรยากาศที่เป็นสถานที่ และฉากและบรรยากาศที่เป็นสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ฉากและบรรยากาศที่เป็นเหตุการณ์

8) บทสนทนา พบว่าผู้แต่งใช้กลวิธีการแต่ง 3 ลักษณะ ได้แก่ บทสนทนาที่ช่วยดำเนินเรื่อง ทำให้ผู้อ่านรู้ว่าตัวละครจะทำอะไร และเหตุการณ์ดำเนินไปอย่างไร บทสนทนาที่บอกลักษณะนิสัยตัวละคร ทำให้ผู้อ่านรู้จักลักษณะนิสัยของตัวละครชัดเจน และบทสนทนาที่ให้คิดและข้อคิด เป็นวิธีการที่ผู้แต่งสอดแทรกแนวคิดในเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ

5.1.2 แนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ของ ชมัยภร แสงกระจ่าง ผู้วิจัยได้สรุป ดังนี้

1) แนวคิดเกี่ยวกับความรัก พบว่าผู้แต่งได้เสนอแนวคิด 4 ประเภท ได้แก่ ความรักระหว่างพ่อแม่ ซึ่งเป็นความรักที่เป็นคู่กัน ต้องให้ความเข้าใจกัน ช่วยเหลือกันในชีวิตตลอดไป ความรักระหว่างพ่อแม่ลูก ซึ่งเป็นความรักที่สำคัญในครอบครัว พ่อแม่มีบทบาทหน้าที่ให้ความรักเลี้ยงดู และสั่งสอนลูกที่กำลังเติบโต ความรักระหว่างหลานกับทวด ซึ่งเป็นความรักระหว่างคนต่างสมัย ผู้เป็นหลานต้องเข้าใจวิธีการแสดงความรักของทวด ความรักระหว่างบุคคลอื่นในชุมชน ซึ่งเป็นความรักระหว่างคนกับคนในชุมชนที่ต้องช่วยเหลือกัน ความรักระหว่างหนุ่มสาว ซึ่งเป็นความรักที่หวานและสุขใจ แต่ฝ่ายผู้หญิงต้องรักนวลสงวนตัว มีจุดยืน ส่วนผู้ชายควรดูแลผู้หญิงไม่เอาเปรียบผู้หญิงและมีความรับผิดชอบ รักเดียวใจเดียว

2) แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม พบว่าผู้แต่งได้เสนอแนวคิด 6 ประเภท ได้แก่ ความกตัญญู ซึ่งเป็นจริยธรรมที่ประพฤติปฏิบัติเป็นการเชื่อฟังผู้ใหญ่ การปรับพฤติกรรมของตนเองตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่และเคารพผู้ใหญ่ การช่วยเหลือผู้ใหญ่ ความเห็นใจเข้าใจผู้ใหญ่ ความอดทนซึ่งเป็นคุณธรรมที่การอดทนต่อการเจ็บปวดของตัว มีความกล้าหาญ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่ทำให้มีความเข้มแข็งไม่ย่อท้อง่าย ๆ และมีความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่เป็นคนมีความจริงใจ และพูดความจริง ความมีน้ำใจ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่ช่วยเหลือคนอื่น ไม่เห็นแก่ตัว คิดถึงความรู้สึกของคนอื่น ด้วย ไม่สร้างประโยชน์อยู่บนความทุกข์ของคนอื่น

3) แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาเด็ก พบว่าผู้แต่งได้เสนอแนวคิด 2 ประเภท ได้แก่ ปัญหาเด็กที่มีครอบครัวสาเหตุจากแตกแยกและเด็กมีพฤติกรรมไม่ดี ผู้แต่งสื่อถึงความอบอุ่นของครอบครัวว่ามีความสำคัญต่อการเติบโตของเด็ก ๆ และเด็กที่มีพฤติกรรมไม่ดีผู้แต่งสื่อถึงผู้ใหญ่ว่าควรสั่งสอนเด็ก ๆ ให้รู้จักปรับตัวตั้งแต่อายุน้อย

4) แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการเรียน พบว่าผู้แต่งได้เสนอแนวคิดว่าในชีวิตของคน การเรียนไม่มีวันสิ้นสุด การเรียนมีบทบาทเพิ่มความรู้ความสามารถและการพัฒนาความก้าวหน้าในชีวิต เมื่อยังเป็นเด็กต้องเรียนหนังสือ ไม่เสียโอกาสที่ดีทางการเรียน

5.2 อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์เรื่องกลวิธีการแต่งและแนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชมัยภร แสงกระจ่าง มีประเด็นการอภิปรายผลดังนี้

1) ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 พบว่า วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชมัยภร แสงกระจ่าง มีกลวิธีการแต่งที่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า กลวิธีการแต่งของวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก มีลักษณะการแต่งที่เป็นเอกลักษณ์ของ ชมัยภร แสงกระจ่าง ในด้านการตั้งชื่อ บท การวางโครงเรื่อง การเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่องและการปิดเรื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีการแต่งวรรณกรรมที่ วิภา กงกะนันท์ (2533 : 69) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษา กลวิธีการแต่งจะต้องพิจารณาวัตถุประสงค์ แก่นเรื่อง โครงเรื่อง การสร้างตัวละคร การสร้างฉาก และปราณี เชียงทอง (2526 : 6) ที่ อธิบายลักษณะวรรณกรรมที่ดีสำหรับเด็กว่า ผู้แต่งจะใช้กลวิธีการแต่งที่ตอบสนองความสนใจของเด็กมีเค้าโครงไม่ซับซ้อน ใช้สำนวนภาษาง่าย ๆ เป็นเรื่องสนุก ให้ความเพลิดเพลิน นอกจากนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Jiang Nannan (2555) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง กลวิธีการแต่งและแนวคิดในนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ โดย งามพรรณ เวชชาชีวะ ซึ่งพบว่า กลวิธี การแต่งที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นกลวิธีการตั้งชื่อ การวางโครงเรื่อง การสร้างตัวละคร การสร้างบทสนทนา การสร้างฉากและบรรยากาศที่เหมาะสม ทำให้เรื่องมีความสนใจ ใ้ใจน่าติดตาม

2) ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 แนวคิดในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชมัยภร แสงกระจ่าง ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความรัก ได้แก่ ความรักในครอบครัว ความรักระหว่างบุคคล ในชุมชน และความรักระหว่างหนุ่มสาว แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม ได้แก่ ความกตัญญู ความรับผิดชอบ ความอดทน ความกล้าหาญ ความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจ และแนวคิดเกี่ยวกับการเรียน เป็นผลการวิจัยที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 2 ที่ว่าแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชมัยภร แสงกระจ่าง ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความรัก และแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม และสอดคล้องกับแนวคิดของ กุหลาบ มัลลิกะมาส (2535 : 105) ได้กล่าวว่า ความนึกคิดที่ผู้แต่งต้องการเสนอต่อผู้อ่านคือ แนวคิดหรือปรัชญาของเรื่อง ผู้แต่งย่อมมองดูโลกและชีวิตมนุษย์ ในแง่มุมต่าง ๆ และก็มีแนวคิดของตนต่อโลก สังคมและชีวิตมนุษย์ แนวคิดหรือปรัชญาของผู้แต่งจึงมีหลายแนวและต่างพยายามถ่ายทอดความคิดหรือปรัชญาต่าง ๆ ในวรรณกรรมที่เขียน นอกจากนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤษตยา ณ หนองคาย (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์แนวคิดและกลวิธีการประพันธ์ที่ ปรากฏในงานวรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ชนะรางวัลคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติตั้งแต่ ป พ.ศ. 2522-2542 ผลการวิจัยสรุปว่าวรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น มีแนวคิดที่สำคัญ 5 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเรื่องคุณธรรม แนวคิดเรื่องจริยธรรม แนวคิดเรื่องความรักความผูกพัน แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ แนวคิดเรื่องปัญหาเด็ก และแนวคิดอื่น ๆ ที่เตรียมความพร้อมและพัฒนาให้เด็กก้าวไปสู่ การเป็นผู้ใหญ่ที่ สมบูรณ์ เนื้อหาของแนวคิดเหล่านี้ นำผู้อ่านไปสู่ การเรียนรู้ และเข้าใจธรรมชาติ ชีวิต และสังคมไทย

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแต่งและแนวคิดในงานเขียนประเภทอื่นของ ชมัยภร แสงกระจ่าง เช่น เรื่องสั้น เป็นต้น
2. ควรศึกษาภาษาและคุณค่าของวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กของ ชมัยภร แสงกระจ่าง

บรรณานุกรม

- กฤษตยา ณ หนองคาย. (2544) **วิเคราะห์แนวคิดและกลวิธีการประพันธ์ที่ปรากฏในงานวรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ชนะเลิศรางวัลคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่**
ป พ.ศ. 2522-2542. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย). กรุงเทพมหานคร :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา วิชญาปกรณ์. (2534) **หลักเบื้องต้นในการศึกษาเรื่องสั้นและนวนิยาย.** พิษณุโลก :
ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กาญจนา สืบเจ็ก, จารุพร สนวนปลีก, ชญานิษฐ์ คงศรีไพร และคณะดวงเดือน และหลวงมั่ง,
สุมาลี ทองพรหม. (2546) **วิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมของโชคชัย**
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กุลวรา ชูพงศ์ ไพโรจน์. (2542) **เอกสารคำสอนนิชาวรรณกรรมสำหรับเด็ก.** มหาสารคาม :
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- _____. (2545) **หนังสือทำมือ ทำได้ ง่ายจัง.** กรุงเทพมหานคร : คิดคม.
- กุลลาบ มัลลิกะมาส. (2517) **วรรณคดีวิจารณ์.** กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร.
- จารุวรรณี อ่ำพันธุ์. (2543) **การวิเคราะห์วรรณกรรมเด็กก่อนวัยรุ่นประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับ**
รางวัลในงานสัปดาห์ หนังสือแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2538-2542. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม.
(สาขาวิชา
ไทยศึกษา) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จินตนา ไบกาชویی. (2534) **การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก.** กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาสน์.
- จุฑามาศ สุขขำจรรูญ. (2549) **การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กของ ส. พุ่มสุวรรณ.**
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2527) **การทำหนังสือสำหรับเด็ก.** กรุงเทพมหานคร :
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ฉัตรชัย ศุภระกาญจน์. (2525) **การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก.** นครศรีธรรมราช :
วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2547) **นวนิยายกับสังคมไทย (2475-2500)**. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวัลย์ พึ่งเงิน. (2537) **การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีแนวอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. ปริญญาานิพนธ์. กศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย)
กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทฤษฎี เสมอ. (2541) **วิเคราะห์กลวิธีการแต่งเรื่องสั้นแนวสยองขวัญของ เหม เวชกร**.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- ทัศนีย์ สลัดยะนันท์. (2537) **รายงานการวิจัย : วรรณกรรมซึ่งตอบสนองความต้องการของวัยรุ่น**.
พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธวัช ปุณโณทก. (2527) **แนวทางการศึกษาวรรณกรรมปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร :
ไทยวัฒนาพานิช.
- ทิพย์วัลย์ ชันธมะ. (2545) **การวิเคราะห์หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลใน
งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2544**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชา
ภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญา สังข์พันธานนท์. (2539) **วรรณกรรมวิจารณ์**. กรุงเทพมหานคร : นาคร.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2544) **การพัฒนากระบวนการคิดในเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวลอนงค์ สุวรรณเรือง. (2544) **สถาบันครอบครัวในนวนิยายของ ชัยมิตร แสงกระจ่าง :
แนวคิดและวิธีนำเสนอแนวคิด**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) มหาสารคาม :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- น้ำค้าง ระวีทอง. (2542) **การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่ชนะเลิศ
ประกวดในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2530-2536**. ปริญญาานิพนธ์. กศ.ม.
(สาขาวิชาภาษาไทย). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บันลือ พฤกษ์วัน. (2524) **วรรณกรรมกับเด็ก**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2536) **ตลอดดาววรรณกรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ,ม.ล. (2522) **วิเคราะห์วรรณคดี**. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- เบญจมาศ พลอินทร์. (2526) **พื้นฐานวรรณคดีและวรรณกรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- “ประวัติของชัมภกร แสงกระจ่าง” (ม.ป.ป) **ประวัตินักเขียน**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://praphansarn.com/ชัมภกร%20%20แสงกระจ่าง/writer/.154>
(2 กรกฎาคม 2554)
- ปราณี เชียงทอง. (2526) **วรรณกรรมสำหรับเด็ก**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุวีรียาสาน.
- พวงทอง ไกรพิบูลย์. (12 กรกฎาคม 2557) **เด็ก หรือ นิยามคำว่าเด็ก (Child)** [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://haamor.com/th/นิยามคำว่าเด็ก/> (13 สิงหาคม 2557)
- มันนี่ บุญฤทธิ์ (2539) **วิเคราะห์แนวคิดและคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ในวรรณกรรมเยาวชนของ มาลา คำจันทร์ ที่ได้รับรางวัลดีเด่นจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(สาขาวิชาภาษาไทย) พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ยังดี วชิจันทร์ (เมษายน 2532) “**สะดุดตัวหนังสือ**” ใน **สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์**.35 (43) หน้า 23.
- รัศพร ชังธาดา. (2531) **หนังสือสำหรับเด็ก**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542) **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วันชาติ ชาลวีจิตร. (2554) **การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทางจริยศาสตร์ในงานวรรณกรรมของ อัลแบร์กามูส์**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาปรัชญา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วชิราภรณ์ สุวรรณวางกูร. (2554) **ศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้วประเภท สารคดี พ.ศ. 2546-2552**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิภา กงกะนั้นันท์. (2533) **วรรณคดีศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิริยะ สิริสิงห์. (2537) **การสร้างสรรค์วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน**. กรุงเทพมหานคร : ชมรมเด็ก.
- ศิริบุรณ์ เกกิงสุข. (2542) **การวิเคราะห์นวนิยาย ของ โชติ ศรีสุวรรณ**. วิทยานิพนธ์. อ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ศิวะพรรณ โหระกุล. (2534) **การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กของวิริยะ สิริสิงห ในช่วงปี 2515-2532**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สนั่น มีขันหมาก. (2537) **วิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็ก**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมพร จารุณี. (2541) **คู่มือการเขียนเรื่องบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเด็ก**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : ครูสภา.
- สมลักษณ์ ภาพันธ์. (มกราคม-มีนาคม 2547) **“หนังสือสำหรับเด็ก” สื่อเพื่อบูรณาการเรียนรู้ที่ครูมองข้าม**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : http://www.myfirstbrain.com/teacher_view.aspx?ID=.com/teacher_view.aspx?ID=16186 (24 สิงหาคม 2557)
- สุภัตรา ชุมเกต. (2524) **วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น**. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุพิน วิริยะพงศ์พานิช. (2545) **4 เทคนิคการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของ 4 นักเขียนวรรณกรรมเยาวชนของไทย**. กรุงเทพมหานคร : ธาอักษร.
- สุภาพ พิมพ์ชน. (2542) **“ลวดลายวรรณกรรม” ใน สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์**. 46 (25) หน้า 62-64
- สุภัทร สวัสดิรักษ์. (2543) **กระท่อมแสงเงิน**. กรุงเทพมหานคร : เพื่อนดี.
- หทัย ต้นหยง. (2529) **การสร้างสรรควรรณกรรมและหนังสือสำหรับเด็ก**. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
- หทัยวรรณ ไชยะกุล. (2544) **วรรณกรรมศึกษา**. เชียงใหม่ : มิ่งเมือง.
- อรทิพย์ อังศุรรังสี. (2550) **ลีลาการใช้ภาษาไทยในนวนิยายของ ชมัยภร แสงกระจ่าง**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัศวิทย เรืองรอง. (2538) **การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องแก้วหน้าม้า**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมพร สุขเกษม และ บรรพต ศิริชัย. (2544) **การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- อาทิตยา จารุจินต (2534) **วรรณกรรมนิทานของพระสารประเสริฐ (ตรี นาคะประทีป) : การศึกษาเชิงวิเคราะห์**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ) กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อุดม หนูทอง. (2523) **พื้นฐานการศึกษาวรรณคดีไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา : เมืองสงขลา.
- เอกพงศ์ พัฒนากุล. (2555) **การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดมนุษยนิยมในงานวรรณกรรมของ
ฌองปอล ซาทร์**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาปรัชญา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เอมอร ชิตตะโสภณ. (2521) **วรรณคดีนิราศ**. เชียงใหม่ : ทัพย์เนตรการพิมพ์.
- Eduzones (EduzoneS Staff). (10 มีนาคม 2547) **การแบ่งวรรณกรรม**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา :
<https://www.eduzones.com/knowledge-2-1-1852.html> (18 ธันวาคม 2557)
- Jiang Nannan. (2555) **กลวิธีการแต่งและแนวคิดในนวนิยายชุด ความสุขของกะทิ โดยงาม
พรรณ เวชชาชีวะ**. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)
สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- Michael Cart. (2553) **Young Adult Literature: from Romance to Realism**.
American : American Library Association.
- Nwkuraiwan. (10 มิถุนายน 2555) **การแบ่งประเภทวรรณกรรมตามลักษณะเนื้อหา**. [ออนไลน์]
แหล่งที่มา : <http://www.thaigoodview.com/node/135102> (19 สิงหาคม 2555)
- wikipedia. (22 มกราคม 2558) **ขมัยกร แสงกระจ่าง**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา :
<http://th.wikipedia.org/wiki/ขมัยกรบางคมบาง> (28 มกราคม 2558)
- _____. (2 มีนาคม 2557) **วรรณกรรม**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา :
<http://th.wikipedia.org/wiki/วรรณกรรม> (20 สิงหาคม 2557)
- _____. (10 มีนาคม 2556) **วรรณกรรมเยาวชน**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา :
[th.wikipedia.org/wiki/ วรรณกรรมเยาวชน](http://th.wikipedia.org/wiki/วรรณกรรมเยาวชน) (20 สิงหาคม 2557)
- Xu HaiSheng. (2557) **การวิเคราะห์เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในนวนิยายของขมัยกร แสง
กระจ่าง**. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)
สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ภาคผนวก

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – สกุล MISS ZIJUAN LI

วัน เดือน ปีเกิด 18 ธันวาคม พ.ศ. 2535

ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ 2520 ซอยลาดกระบัง 54 ถนนลาดกระบัง
แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 10520

ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2556 คณะการค้ำระหว่างประเทศ
มหาวิทยาลัยชนชาติกวางสี สาธารณรัฐประชาชนจีน
บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการค้ำระหว่างประเทศ

ประวัติการทำงาน
พ.ศ. 2556 – ปัจจุบัน ครูสอนภาษาจีนที่โรงเรียนมาเรียลัย กรุงเทพมหานคร